MERI-TOPPILAN PÄIVÄKOTI

Kuivaamokatu 6, OULU

RAKENNUSHISTORIASELVITYS

Arkkitehtitoimisto Jorma Teppo Oy

31.12.2025

OULU

Tilaaja: Oulun kaupungin Tilapalvelut

Tekijä: Arkkitehtitoimisto Jorma Teppo Oy / arkkitehti Veli-Pekka Huhmo ja arkkitehti Riitta Kosonen

Julkaisija: Oulun kaupungin Tilapalvelut 2025

1. painos

Kannen kuva: Entisessä korjaamorakennuksessa toimi kesällä 2025 Meri-Toppilan päiväkoti ja Toppilan nuorisotalo. Taustalla on entisen tehdasalueen hakesiilo ja keittämörakennus.
Kuvaaja: Veli-Pekka Huhmo / Arkkitehtitoimisto Jorma Teppo Oy

MERI-TOPPILAN PÄIVÄKOTI

Kuivaamokatu 6, OULU

RAKENNUSHISTORIASELVITYS

Arkkitehtitoimisto Jorma Teppo Oy

31.12.2025

OULU

Osakeyhtiö Toppilan sulfiittiselluloosatehdas juuri valmistuneena 1930-luvun alussa. Arkkitehti Alvar Aalto loi tehtaan osille tavanomaisesta poikkeavia muotoja ja kokeili uusia rakennusteknii-koita. Selvityksen kohteena oleva korjaamorakennus rakennettiin vasta vuonna 1937 oikeassa reunassa näkyvälle tontille. KUVA: Kansallisarkisto Topographica-valokuvakokoelma (OMA)

Sisällysluettelo

Perustiedot 6
Selvitystyö 7
TAUSTA
Rakennustyypin kehitysvaiheita 10
HISTORIA
Osakeyhtiö Toppilan tehdas ja korjaamo 16
Meri-Toppilan kaavoitus ja rakentaminen 47
Meri-Toppilan monipalvelukeskus 60
NYKYTILA
Päiväkoti osana rakennettua ympäristöä 85
Arkkitehtuuri 96
Sisätilat 117
YHTEENVETO
Säilyneisyys 164
Suunnittelijat 168
Yhteenveto 172
Lähteet 176

1 Perustiedot

Kohteen sijainti Suomen kartalla. KUVA: Maanmittauslaitos

Kohde	Meri-Toppilan päiväkoti
Osoite	Kuivaamokatu 6, 90520 Oulu
Kiinteistötunnus	564-57-70-3
Omistus	Oulun kaupunki
Kerrosluku	Kaksi kerrosta
Laajuustiedot*	Kerrosala 1100 m^2, huoneistoala 902,5 m^2 ja tilavuus 4400 m^3. Piharakennuksen (VSS) kerrosala 54,7 m^2.
Rakennuttaja	Osakeyhtiö Toppila
Suunnittelija	Ei tiedossa
Rakennusvaiheet	Korjaamo 1937, laajennus 1958, monipalvelukeskus 1998 ja päiväkoti 2010
Muut nimet	Keskuskorjaamo ja keskusvarasto, Meri-Toppilan monipalvelukeskus, Toppilan nuorisotalo ja Meri-Toppilan päiväkoti
Kaavatilanne	Asemakaavamuutos 564-1461 vahvistettu 10.06.1994. Voimassa olevan asemakaavan mukainen rakennusoikeus 2000 + at 150 kem^2
Suojelu	Suojeltu asemakaavassa merkinnällä sr 4, maakunnallisesti arvokas (MRKY 2015). Osa valtakunnallisesti merkittävää rakennettua ympäristöä Toppilan satama ja teollisuusalue selluloosatehdas" (RKY 2009)
Muuta tietoa	Meri-Toppila keskusalueella säilyneet teollisuusrakennukset ovat pääosin arkkitehti Alvar Aallon suunnittelemia. Päiväkoti toimii entisessä keskuskorjaamossa, joka on suunniteltu samoilla periaatteilla.

* Laajuustiedot: Oulun Tilapalvelut

2 Selvitystyö

2.1 Toimeksianto ja työryhmä

Tämä selvitys on laadittu Oulun kaupungin Tilapalveluiden toimeksiannosta ja siinä tarkastellaan vuonna 1937 valmistuneen korjaamorakennuksen historiaa ja nykytilaa. Rakennus siirtyi vuonna 1985 Oulun kaupungin omistukseen ja peruskorjattiin uuden asuinalueen monipalvelukeskukseksi. Vuonna 2010 pääkäyttäjäksi tuli Meri-Toppilan päiväkoti, jonka lisäksi rakennuksessa toimi Toppilan nuorisotalo.

Rakennushistoriaselvitys on perusselvitys, jonka avulla saadaan lähtötietoja kohteen korjaus- ja kunnossapitotöiden suunnitteluun, kaavamuutoksen laadintaan ja suojelustatuksen määrittelyyn. Selvitysraportti on laadittu Museoviraston ja Oulun kaupungin ohjeiden mukaisesti.

Selvityksen historiaosuudessa rakennusta tarkastellaan osana Toppilan teollisuushistoriaa, Meri-Toppilan asuinalueen syntyhistoriaa sekä Oulun päiväkotien historiaa. Näiden lisäksi käsitellään vanhojen teollisuusrakennusten uusiokäyttöä ilmiönä. Nykytilaa käsittelevässä osassa tarkastellaan rakennuksen ominaispiirteitä, säilyneisyyttä sekä suhdetta rakennettuun ympäristöön.

Selvityksen on laatinut Arkkitehtitoimisto Jorma Teppo Oy, jossa työn päävastuullisena tekijänä toimi arkkitehti Veli-Pekka Huhmo. Hänen lisäkseen työryhmään kuuluivat arkkitehdit Riitta Kosonen, Jorma Teppo ja Julia Leppälä. Tilaajan edustajana toimi Oulun Tilapalveluiden arkkitehti Riikka Mämmioja.

2.2 Työn rajaus ja aineisto

Selvitystyö keskittyy entisen korjaamorakennuksen vaiheisiin ja ominaispiirteisiin. Laajempi näkökulma tarkastelee rakennusta osana teollisuuslaitoksen toimintaa sekä uusiokäyttöön muutettua osana Meri-Toppilan asuinaluetta.

Osakeyhtiö Toppilan toiminnasta kertoo Lauri Kainuan vuonna 1974 tekemä historiikki. Toppilan historiaa on tutkinut arkkitehti Kaarina Niskala vuonna 1997 ja Meri-Toppilan monipalvelukeskuksen perustamiseen johtanutta sosiaalista taustaa on tarkasteltu Anna-Maija Puroilan vuonna 2003 toimittamassa kirjassa. Tuoreimpia tehtaan arkkitehtuuria käsitteleviä katsauksia ovat arkkitehti Pia Krogiuksen (2023 ja 2025) sekä rakennusarkkitehti Anna Niemelän (2023) opinnäytetyöt. Muita kirjallisia lähteitä ovat Oulun kaupungin historiasta kertovat yleisteokset sekä teollisuusrakennusten uusiokäytöstä kertovat teokset.

Kohteen sijainti Oulun kaupungin pohjakartalla. KUVA: Oulun kaupunki

Korjaamon suunnittelusta ja rakentamisesta on säilynyt vain vähän kirjallista tietoa. Rakennuksen myöhempiä vaiheita on selvitetty Kansallisarkistossa säilytettävien Oulu Osakeyhtiön ja Kajaani Osakeyhtiön asiakirjoista. Meri-Toppilan asuinalueen syntyvaiheita on selvitetty Oulun kaupunginarkiston asiakirjojen ja medialähteiden avulla. Kirjallisia tietoja on täydennetty aikalaishaastatteluilla, joista kiitos kaikille osallistuneille.

Raportin piirustusaineisto on hankittu pääosin Oulun kaupungin Tilapalveluiden arkistoista sekä Oulun kaupunginarkistosta. Korjaamon alkuperäisiä piirustuksia etsittiin tietopyynnöillä keskeisistä arkistoista, mutta ne eivät ole todennäköisesti säilyneet. Historiallista valokuva-aineistoa hankittu Museoviraston kokoelmista, yksityiskokoelmista sekä rakennuksen nykyisten käyttäjien arkistoista.

Selvityksen tekeminen aloitettiin kesäkuussa 2025 ja raportti valmistui tammikuussa 2026. Kohde inventointiin elo-syyskuussa 2025, jolloin rakenteita ja materiaaleja tutkittiin pintoja rikkomatta.

VASEMMALLA: Meri-Toppilan päiväkoti on osa entisen Osakeyhtiö Toppilan sulfiittiselluloosatehtaan säilynyttä rakennuskantaa. KUVA: Oulun kaupunki

OIKEALLA: Meri-Toppilan päiväkoti sijaitsee alueen maamerkkinä toimivan Aalto-siilon vieressä.

1 Meri-Toppilan päiväkoti (entinen keskuskorjaamo)
2 Aalto-siilo (entinen hakesiilo)
3 Lähikauppa ja työpaja (entinen hiomo)
4 Kuntosali (entinen kuivaamo)
5 Klubi ja yhteisötila (entinen laboratorio)
6 Liiketalo (entinen veturitalli ja autokorjaamo)
7 Kiipeilykeskus (entinen voimala)
8 Opiskelija-asuntola (entinen keittämö)
9 Mattaksenaukio
10 Meri-Toppilan puisto

2.3 Kohde ja ympäristö lyhyesti

Meri-Toppilan päiväkoti sijaitsee Toppilan kaupunginosassa numero 59. Se toimii rakennuksessa, joka valmistui vuonna 1937 Osakeyhtiö Toppilan sulfiittiselluloosatehtaan korjaamoksi ja keskusvarastoksi. Teollisen toiminnan päätyttyä korjaamo peruskorjattiin monipalvelukeskukseksi ja vuonna 2010 päiväkodista tuli rakennuksen pääkäyttäjä.

Osakeyhtiö Toppilan sulfiittiselluloosatehdas oli arkkitehti Alvar Aallon ensimmäinen laajamittainen teollisuuslaitossuunnitelma. Sen rakennutti englantilaisen Peter Dixon & Son Ltd -perheyhtiö, joka halusi varmistaa raaka-aineen saannin kahdelle kotimaassaan toimineelle paperitehtaalleen. Tehtaan tuotanto käynnistyi vuonna 1931 ja päättyi Kajaani Osakeyhtiön omistuksessa vuonna 1985. Tämän jälkeen alue rakennuksineen siirtyi Oulun kaupungin omistukseen.

Oulun kaupunki aloitti Meri-Toppilan suunnittelun 1980-luvun lopulla. Tavoitteena oli luoda tiivis ja korkeatasoinen asuinalue, jossa vanhojen teollisuusrakennusten uusiokäyttö ja Alvar Aallon arkkitehtuurin identiteetti yhdistyisivät moderniin kerrostaloarkkitehtuuriin sekä merelliseen ympäristöön. Alue toteutuikin varsin pitkälle suunnitelmien mukaisesti, mutta 1990-luvun alun lama yksipuolisti alueen asuntokantaa ja viivästytti tehdasrakennusten peruskorjausta.

Meri-Toppilan päiväkotirakennus on kaksikerroksinen, punatiilinen ja sen teollinen alkuperä on helposti tunnistettava. Se sijaitsee alueen maamerkkinä toimivan hakesiilon vieressä ja merenrantaan rajautuvan Meri-Toppilanpuiston äärellä. Lähipalvelut sijaitsevat viereisessä korttelissa. Lähimpään kouluun on matkaa 1 km ja kaupungin keskeisiin hallinto- ja kulttuuripalveluihin 4 km. Lähimmälle linja-autopysäkille on matkaa 300 metriä, kaukoliikenteen maaliikenneasemille 6 km ja kansainväliselle lentoasemalle 20 kilometriä.

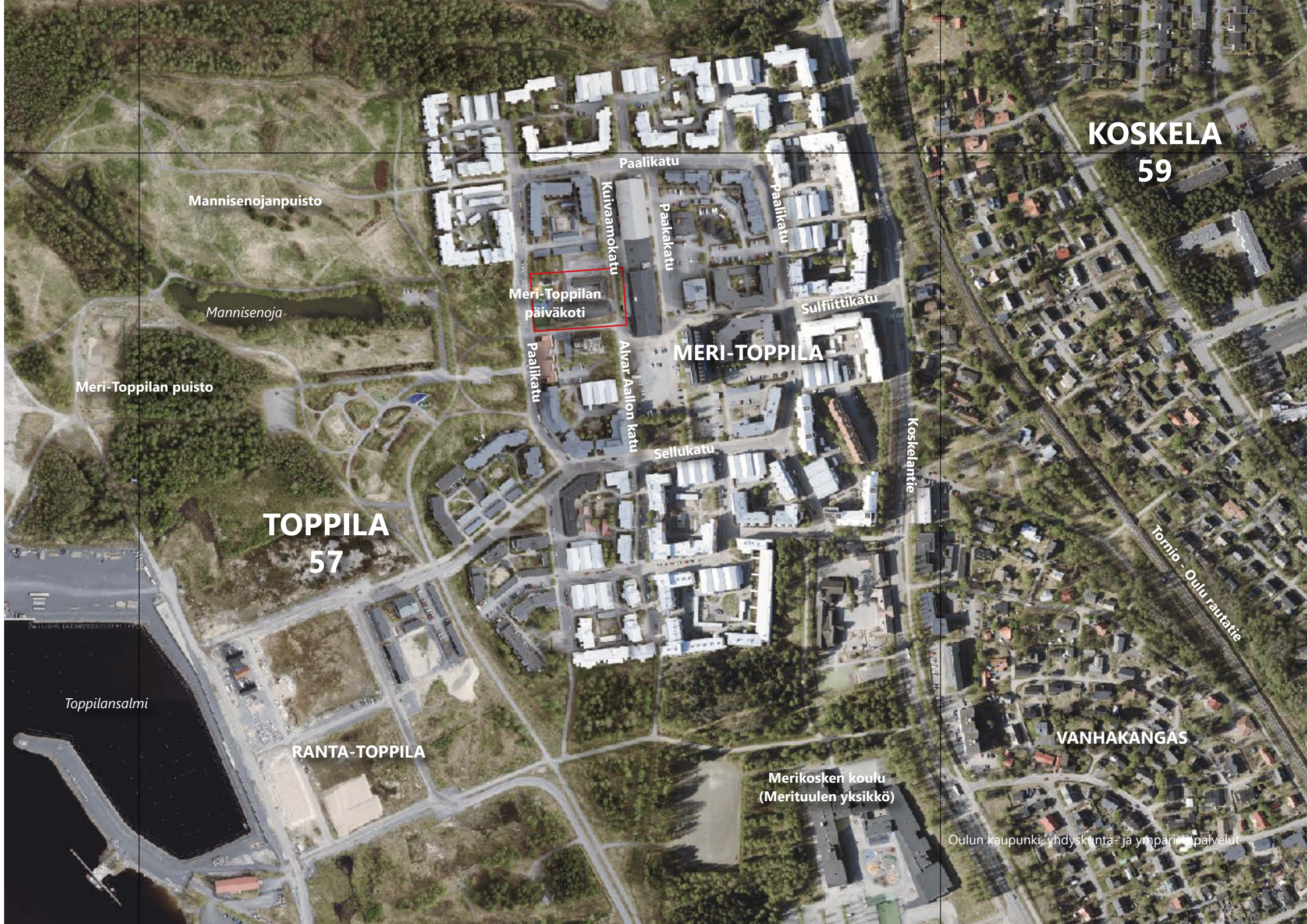
KOSKELA
59
Paalikatu
Mannisenojanpuisto
Kuivaamokatu
Paakkakatu
Paalikatu
Meri-Toppilan
päiväkoti
Sulfiittikatu
Mannisenoja
MERI-TOPPILA
Paalikatu
Alvar Aallon katu
Meri-Toppilan puisto
Sellukatu
Koskelantie
TOPPILA
57
Tornio - Oulu rautatie
Toppilansalmi
VANHAKANGAS
RANTA-TOPPILA
Merikosken koulu
(Merituulen yksikkö)

3 Rakennustyypin kehitysvaiheita

Teollisuuden rakennemuutos alkoi Suomessa 1970-luvun lopulla. Raskas savupiipputeollisuus muutti pois kaupunkien keskustoista ja niiden ulkopuolella useita tuotantolaitoksia suljettiin vanhentuneina. Teollisuudelta vapautui laajoja kokonaisuuksia, joiden kulttuuriarvojen säilyttämiseen ja uusiokäytön mahdollisuuksiin herättiin vähitellen. Tutkimus, kansainväliset trendit sekä onnistuneet kotimaiset kohteet synnyttivät ilmiön, jossa teollisuudelta vapautuneita alueita on kehitetty kaupunkien tarpeisiin alkuperäistä identiteettiä vaalien.

3.1 Teollinen rakennusperintö Suomessa

Teollisuusalueille on tyypillistä elinkaari, jossa nopeaa perustamisvaihetta seuraa kukoistuskausi ja sitä seuraava seesteinen aika johtaa vähitellen alkuperäisen toiminnan päättymiseen. Ellei uusi tuotantosuunta voi hyödyntää olevaa rakennuskantaa kannattavasti, se muuttaa jättäen suuria kiinteistöjä ja kokonaisia alueita tyhjilleen.

Toisin kuin yleisesti, alkuperäisen käytön jatkuminen ei useinkaan ylläpidä historialisten ominaispiirteiden ja arvojen säilymistä.[1] Yritykset keskittyvät perusliiketoimintoihinsa ja pyrkivät eroon tuotantoon kuulumattomista kiinteistöistään. Tarpeettomia rakennuksia puretaan ja uudistetaan tuotannollisista ja liiketoiminnallisista näkökulmista.[2]

Suomalaisen teollisuusarkkitehtuurin synty ja murros

Suomalainen teollisuusarkkitehtuuri syntyi 1600-luvulla, jolloin virtavesistöjen varrelle alettiin rakentaa rautaruukkeja ja ruukkiyhdyskuntia. 1800-luku oli voimakkaan teollistumisen aikakautta kaikissa kehittyneissä maissa. Syrjäisessä Suomessa kukoistivat erityisesti tekstiili-, metsä- ja metalliteollisuus. Sahateollisuuden rinnalle nousi paremmin kannattavaa selluloosa- ja paperiteollisuutta, jonka vaikutus suomalaiseen kulttuuriympäristöön huipentui 1930-luvulla.[3]

Teollisuus sijoittui raaka-aineiden ja käyttövoiman saatavuuden mukaan ja Suomeen syntyi Hyvinkään, Forssan ja Valkeakosken kaltaisia teollisuuskaupunkeja.[4]

1 Lounatvuori, Irma ja Putkonen, Lauri: Rakennusperintömme: kulttuuriympäristön lukukirja. Rakennustieto, Helsinki 2001 s. 114

2 Hautajärvi Harri (toim): Rakennetun Suomen tarina, Rakennustieto Oy Bookwell, Porvoo 2017 s. 255

3 Lounatvuori s. 120

4 Putkonen Lauri: Kulttuurihistoriallisesti arvokkaat teollisuusympäristöt, Ympäristöministeriö kaavoitus- ja rakennusosasto Tutkimus 4/1988, Valtion painatuskeskus, Helsinki 1989 s. 15

Tampereen kaupungin ydin muodostuu kosken äärelle rakennetuista punatiilisistä teollisuusrakennuksista, joiden uusiokäyttö on toiminut edelläkävijänä Suomessa. Vuonna 2025 vapautuu jälleen suuri kiinteistö, kun vuonna 1865 aloittanut Takon tehdas lopettaa toimintansa. KUVA: Vapriikin kuva-arkisto, Saarni Säilynoja 2025 CCBY4.0

Ne olivat aluksi varhaisteollisten esikuvien mukaisia yhdyskuntia, joissa oli työntekijöiden asuntoja, kouluja, seurataloja ja joskus jopa kirkko. Ratkaisumallit tuotiin Keski-Euroopasta, mutta 1870-luvulla Suomessa käynnistetty tekninen koulutus toi suunnittelun Suomeen. Arkkitehtuuri oli tärkeä osa yrityskuvaa ja teollisuusrakennusten suunnitteluun kiinnitettiin johtavia arkkitehteja.[5]

1980-luvulle tultaessa suomalainen savupiipputeollisuus kohtasi rakennemuutoksen. Seurasi ajanjakso, jolloin useita suuria teollisuuslaitoksia suljettiin ja yhdyskunnat niiden ympärillä tyhjenivät. Toimintaansa jatkavissa tehtaissa automatisointi vähensi työvoiman tarvetta ja tehtaissa tehtävää työtä ulkoistettiin. Keskustoissa toimineet teollisuuslaitokset kohtasivat liikenteellisiä haasteita ja uusia ympäristökysymyksiä.[6]

5 Lounatvuori ss. 116-113

6 Helamaa, Erkki ja Lahtinen, Ritva: Vanhojen teollisuusrakennusten uusi käyttö: teollisuustilan uuskäytön kehittäminen kaupunkien keskustoissa, Tampereen teknillinen korkeakoulu, arkkitehtuurin osasto, rakennussuunnittelun laitos, Tampere 1988. s. 3

Veljekset Åström Oy oli 1860-luvulla maamme suurin nahkatehdas ja Oulun suurin teollisuuslaitos. Alueen teollinen toiminta päättyi 1970-luvulle tultaessa ja rakennukset on otettu uusiokäyttöön. Oulun taidemuseo on toiminut vanhassa tehdasrakennuksessa vuodesta 1990.

Toppilan sataman laivaliikenne päättyi 1980-luvulla ja sataman teollisuusrakennukset jäivät tyhjilleen. Alueen 2010-luvulla alkanut asuinrakentaminen on sisältänyt myös vanhojen teollisuus- ja varastorakennusten uusiokäyttöä. Entinen Vaasan höyrymylly on alueen maamerkki uudisrakennusten keskellä.

Teollisuuskohteiden uusiokäytön kansainväliset esikuvat

Ajatukset hylättyjen teollisuusrakennusten ja -alueiden peruskorjaamisesta uusiokäyttöön omaksuttiin Suomeen Länsi-Euroopasta ja Pohjois-Amerikasta. Taustalla vaikuttanut gentrifikaatio-ilmiö syntyi 1960-luvun Yhdysvalloissa, jossa New Yorkin sataman hylätyistä tehdastiloista muodostui aluksi taiteilijoiden studio- ja asuintiloja. Tämä herätti varakkaiden ihmisten kiinnostuksen loft-asuntoihin ja toi alueelle trendikkäitä liiketiloja. Kiinteistöissä tapahtui nopeaa arvonnousua.[7]

Teollistumisen edelläkävijämaassa Iso-Britanniassa teollisen rakennusperinnön arvostus ja tutkimus virisivät 1950-luvulla aluksi tekniikan historian harrastajien piirissä.[8] Teollisuusrakennusten uusiokäyttö sai laajat mittasuhteet 1980-luvulla, kun Britannian hallitus käynnisti rannikkokaupunkien hylättyjen satama-alueiden kehityshankkeet.[9]

Ilmiö sai eri puolilla Eurooppaa erilaisia painotuksia. Saksassa korostuivat kiertotalous ja ekologisesti kestävä kehitys. Ranskassa teollisuusrakennusten uusiokäyttö liittyi keskeisesti kulttuuripolitiikkaan. Alankomaissa on painotettu tilojen monikäyttöisyyttä ja toimintojen modulaarisuutta.[10]

Teollisen rakennusperinnön tunnistamisessa ja säilymisessä on kansainvälisillä järjestöillä ollut keskeinen rooli. Unescon maailmanperintökohteiden tuomaa suojelua ja vetovoimaa arvostetaan laajasti. Rakennusperinnön asiantuntijajärjestöt ICOMOS ja DoCoMoMo ovat edistäneet teollisuusrakennusten säilymistä tuleville sukupolville.

7 Helamaa s. 14

8 Makkonen Leena: Vanhan rakennuskannan suojelu ja uudelleenkäyttö. Oulun yliopisto, Arkkitehtuurin osaston diplomityö, 16.8.1988 s. 34

9 Stratton Michael (editor): Industrial building- Conservation and Regeneration, E&FN Spon, London 2000 ss. 165-210

10 Esimerkkeinä Rotterdamin Van Nelle Factory -restaurointi (whc.unesco.org/en/list/1441) ja Hampurin sataman entinen varastokaupunki Speicherstadt (whc.unesco.org/en/list/1467)

Teollisuusrakennusten kulttuuriarvojen tunnistaminen

Suomessa teollisen rakennusperinnön säilyttämiseen ja uusiokäyttöön herättiin 1970-luvun puolivälissä. Käännekohdaksi muodostui Tampereen Verkatehdas, jonka purkamiseen tähdännyt kaavahanke herätti valtakunnallisen arvokeskustelun ja teollista kulttuuriperintöä puolustavan kansanliikkeen.[10]

Vaikka Verkatehtaan osalta päädyttiin laajaan purkamiseen, tapahtui suhtautumisessa pysyvä muutos. Ensimmäiseen vuoden 1980 valtakunnallisesti merkittävien kulttuurihistoriallisten ympäristöjen luetteloon otettiin 123 teollisuusympäristöä. Aiheesta tuli suosittu tutkimuskohde ja teollisuuskohteita alettiin esitellä kotimaisissa näyttelyissä sekä arkkitehtuurijulkaisuissa.[11]

Teollisuuskohteiden suojelu tuli ensin ohjeellisena rajauksena seutukaavoihin. Kaavoituskäytännöt tarkentuivat vuoden 1985 rakennussuojelulaissa ja ne saivat johdonmukaisuutta inventointien myötä. Vuonna 1993 teollisuuskohteet otettiin mukaan Suomen kansallismaisemia-selvitykseen. Merkittävä etappi oli Verlan puuhiomon ja pahvitehtaan hyväksyminen Unescon maailmanperintöluetteloon vuonna 1996.[12]

1990-luvulta 2000-luvulle oli teollisuuskohteiden uusiokäytön kulta-aikaa, jolloin teollisuusrakennus historiallisena, arkkitehtonisena ja maisemallisena monumenttina koki arvonnousun.[13] 2010-luvulla uusiokäytössä painottuivat kestävän kehityksen ympäristö- ja kulttuurinäkökulmat. Kiertotalous ja korjausrakentamisen osaaminen kehittyivät ja kokemukset uusista käyttötarkoituksista lisääntyivät.

Monipuolinen mutta haastava kehityskohde

Entiset teollisuuskohteet tarjoavat suurimittakaavaisia tiloja ja ympäristöjä, joiden mittakaavan saavuttaminen muutoin vaatisi paljon resursseja. Kaupunkien näkökulmasta on etu, että niitä voidaan kehittää suurina kokonaisuuksina, joista ne saavat uutta elinvoimaa ja palveluita. Uuden käytön löytämiseen on kuitenkin monessa tapauksessa varattava paljon aikaa.[14]

Teollisuusrakennukset ovat yleensä rakenteellisesti joustavia ja tehdasmiljöön luontainen karkeus säästää viimeistelyyn tarvittavia resursseja. Haasteena ovat kuluneet ja vaurioituneet rakennukset, haitta-aineet ja rakenteelliset rajoitteet. Etenkin asuinkäyttöön muutettaessa nykyiset säännökset voivat osoittautua kalliiksi.[15]

10 Hautajärvi s. 253

11 ibid

12 Putkonen ss. 63 ja 75 ja Hautajärvi s. 255

13 Aiakauden keskeisimpiä hankkeita olivat Helsingin Kaapelitehdas ja Tampereen Finlayson.

14 Lounatvuori ss. 118-130

15 Hautajärvi s. 253

Martinniemen saha oli aikoinaan maamme suurin sahalaitos ja on edelleen valtakunnallisesti merkittävä rakennettu ympäristö. Sen rakennuskanta on säilynyt vain osittain eikä alueelle ole muodostunut merkittävää uudiskäyttöä. KUVA: Public domain CCBY4.0

Kulttuuri- ja monipalvelutiloja

Keskusta-alueella sijaitsevat teollisuusrakennukset päätyivät usein kulttuurin monitoimitiloiksi Helsingissä Kaapelitehtaan, Espoon näyttelykeskus WG:n ja Turun Logomon tapaan. Tampereen Finlaysonin alue on muodostunut monipuoliseksi työ-, koulu-, museo-, ravintola- ja asuintilojen yhdistelmäksi. Helsingin Arabianranta ja Vaasan puuvillatehdas ovat moderneja oppimisympäristöjä. Taajamien ulkopuoliset teollisuuskohteet ovat usein matkailun kehittämiskohteita kuten käsityöläisyhteisöt Fiskars, Billnäs ja Nuutajärvi.

Fyysisten ympäristöjen lisäksi teollisuusrakennuksiin sisältyy suuri määrä aineetonta kulttuuriperintöä. Teollisuusrakennus monumenttina kertoo teollistumisesta. Se voi olla ihmisiä yhdistävä ja muodostaa kokonaisen alueen identiteetin, jonka säilyttäminen uusiokäytössä usein unohtuu tai jää pintapuoliseksi.[16]

16 Keskinen Ulrika: Tehtaan valot ja varjot, Teollisen perinnön ristiriidat ja sen vaikutukset uusiokäyttöön, Tampereen Yliopisto, Rakennetun ympäristön tiedekunta 4/2024

Pikisaaressa sijaitsevat Oulun Villatehdas Oy:n entiset tehdasrakennuksissa on taiteilijoiden työpajoja, galleriatiloja ja taiteen opetustiloja. Rakennuksia on muutettu myös ravintola- ja asuinkäyttöön. KUVA: Public domain CCBY1.0

Oulun teollisuuskohteiden uusimpiin uusiokäyttökohteisiin lukeutuu entisen Kaupunginvarikon peruskorjaaminen palveluyritysten toimitiloiksi. Kuvassa entinen konepajahalli, jossa avattiin syksyllä 2025 Varikon panimo-ravintola. Rakennuksen teollista identiteettiä on korostettu arkkitehtuurissa ja markkinoinnissa. KUVA: Sauli Kosonen

3.2 Teollisuuskiinteistöjen uusiokäyttö Oulussa

Oulussa keskustan tuntumassa vapautuneiden teollisuuskiinteistöjen uusiokäyttöön tartuttiin 1980-luvun alussa. Åströmin nahkatehtaan ja puusepäntehtaan uusiokäytöstä järjestettiin aatekilpailu vuonna 1983. Sen tuloksensa Myllytullin kaupunginosa sai taidemuseon, tiedekeskuksen, yliopiston toimintoja sekä useita yrityksiä ja asuntoja.[17]

Pikisaaren teollisuuskäyttö päättyi 1970-luvulla, jonka jälkeen alueen identiteettiä ovat leimanneet taiteilijayhteisöt ja käsityöläisyys. Villatehtaan rakennuksissa on taiteilijoiden työhuoneita, gallerioita ja ravintoloita. Kerroksellinen uudisrakentaminen on pyrkinyt noudattamaan alueen alkuperäistä henkeä ja mittakaavaa.

Laajin teollisuudelta vapautunut teollisuusalue sijaitsee Toppilansalmen entisen satama-alueen ympäristössä. Meri-Toppila rakennettiin entisen sulfiittiselluloosatehtaan miljööseen 1990-luvulla. 2010-luvulta alkaen kaupunki on laajentunut Toppilan sataman ympäristöön, jossa suuria teollisuusrakennuksia on muutettu uusiokäyttöön. SOK:n siilot, Vaasan höyrymylly ja viimeisimpänä varastomakasiini K21 ovat muodostuneet alueiden dominanteiksi.

Etäämmällä keskustasta sijaitsevat saha-alueet ovat edenneet erilaista polkua. Pateniemen saha-alue edustaa 2020 uudisrakentamista, jossa säilyneet teollisuusrakennukset ovat jääneen sivuosaan. Aikoinaan maamme suurin sahalaitos Haukiputaan Martinniemessä on huvennut muutamaan rakennusryhmään.

Viimeisin uusiokäyttöön korjattu teollisuusrakennus on Tuirassa sijaitseva entinen Kaupunginvarikko. Erityisen merkittävää potentiaalia sisältyy Oulujoen vesivoimarakentamisen kulttuuriperintöön, joka tekee matkaa maailmanperintölistalle.[18]

17 Alikoski Maarit et al.: Oulun kulttuuriympäristöohjelma, Oulun kaupungin rakennussuojelutyöryhmä 2013 s. 137

18 Paitsola Samuli: Building an Industrial Identity, Pohjois-Pohjanmaan liitto 2022

3.3 Päiväkodin rakennustyypin kehitys

Laitosmainen päivähoito käynnistyi Suomessa 1880-luvulla yksityisenä toimintana, jonka esikuvana toimi saksalaisen Friedrich Fröbelin lastentarhat. Päivähoitolaitokset olivat aluksi hyväntekeväisyys- ja sivistyshankkeita, jotka oli suunnattu köyhimpien perheiden lapsille. 1900-luvun alussa toiminta vakiintui järjestöjen ylläpitämisssä lastentarhoissa, joissa toimi koulutettuja lastentarhanopettajia.[1]

Toiseen maailmansotaan asti suomalaislapset hoidettiin lähtökohtaisesti kodin piirissä. 1950-luvun kaupungistumisen myötä äitien työssäkäynti kodin ulkopuolella yleistyi ja suurimpiin kaupunkeihimme perustettiin kunnallisia lastentaloja. Niissä toimi toisistaan erillisinä lastenseimi, lastentarha sekä usein myös neuvola. Perhepäivähoito säilyi yleisenä kunnallisen päivähoidon rinnalla 1970-luvulle asti.[2]

Vuoden 1973 laki päivähoidosta tarjosi kaikille yhtäläiset oikeudet päivähoitoon ja yhdisti päivähoidon eri muodot yhdeksi kokonaisuudeksi. Päiväkotiverkoston järjestelmällinen rakentaminen alkoi valtion tukemana ja ohjaamana. Päiväkotiarkkitehtuurissa suosittiin aikakaudelle tyypillistä rationaalisuutta, toimintojen strukturointia ja anonyymiä muotokieltä.[3]

1970-luvun lopulla rationaaliselle päiväkotiarkkitehtuurille syntyi vastaliike, joka tarkasteli päiväkotien arkkitehtuuria osana lapsen kokonaisvaltaista kehitystä. Lähtökohtia haettiin lapsen aistimaailmaa tutkivasta psykologiasta ja arkkitehtuurin ihanteiksi tulivat lapsen mittakaava, elämyksellisyys ja kodinomaisuus.[4]

Vuonna 1985 voimaan tullut subjektiivinen päivähoito-oikeus käynnisti toisen päiväkotirakentamisen aallon, joka tuotti elämyksellistä arkkitehtuuria 1990-luvun talouslamaan asti. Laman jälkeen rakentamisen ohjaus siirtyi valtiolta kunnille ja päiväkotien arkkitehtuurissa palattiin pelkistetympään modernismiin.

2000-luvulla kunnallisten päivähoitoyksiköiden koko alkoi kasvaa ja ne saivat rinnalleen yksityisiä päiväkotiyrityksiä. Varhaiskasvatukselle luotiin valtakunnalliset linjaukset, joihin liittyi olennaisena osana muunneltavat oppimisympäristöt.[5] 2020-luvun muutostekijöitä ovat ikäluokkien pieneneminen ja monikulttuurisuus.

1 www.rakennettuhyvinvointi.fi/fi/koulurakennukset/lastentarha-ja-paivakotirakennukset-suomessa-1940-1990-luvuilla

2 ibid

3 Allas Anja: Lapsi ja arkkitehtuuri, MML, Lapsiraportti A36, Valkeakosken Kirjapaino 1982 ss. 57-67

4 Arkkitehti 8/1984 -lapsuuden tiloja, päiväkoteja

5 Varhaiskasvatuksen historia, nykytila ja kehittämisen suuntalinjat, OKM 2014:12

Nuorten Ystävien ylläpitämä Tuiran lastentalo toimi vuosina 1930–1977. Se toimi arkkitehti Heikki Lankisen suunnitelmassa suuressa puurakennuksessa Huvilatien ja Valtatien risteyksessä. KUVA: Museovirasto JOKA Journalistinen kuva-arkisto Kaleva.

3.4 Oulun päiväkotien historiaa

Oulussa lastentarhatoiminta alkoi vuonna 1901, kun Hanna Åström avasi nahkatehtaan työntekijöiden lapsille tarkoitetun lastentarhan Ainolan puiston Porttimökissä. Vuonna 1903 toiminta siirtyi Kiikkusaaren Laskuniemeen, jonne valmistui arkkitehti Viktor Sucksdorffin suunnittelema kareliaaninen lastentalo Ainola.[6]

Lastentarhojen kunnallistaminen alkoi suurimmissa kaupungeissa 1920-luvulla. Oulussa asia oli esillä jo vuonna 1914, mutta toiminta jatkui 1950-luvulle saakka pääosin järjestöjen toimesta. Lastentarhoja ylläpitivät Oulussa Pelastusarmeija, Martat ja Nuorten Ystävät. Yksityisistä hankkeista merkittävimmäksi muodostui Oulu Oy:n työntekijöilleen vuonna 1946 perustama Nuottalan lastentarha.[7]

6 Lujala Elise: Laskuniemen lastentarhasta laajempaan Pedagogiseen päivähoitoon vuosina 1901-1984, Oulun Yliopisto Kasvatustieteen tiedekunta 1999 ss. 27-40

7 Lujala Elise: Vanhasta Ainolasta uudelle vuosisadalle, Oulun kaupunki, Gummeruksen kirjapaino Jyväskylä 2001 ss. 66-69

Kaupunginarkkitehti Martti Heikuran suunnittelema Allinpuiston lastentalo valmistui vuonna 1963. Se oli ensimmäinen Oulun kaupungin tarkoitukseen rakennuttama päiväkotirakennus. Rakennuksen käyttö päiväkotina päättyi vuonna 2024.

1980-luku oli oululaisen päiväkotiarkkitehtuurin kulta-aikaa. Nuoret idearikkaat arkkitehdit tuottivat elämyksellisiä rakennuksia, joissa lapsen mittakaava oli erityisen huomion kohteena. Kuvassa Arkkitehtitoimisto NVV:n ja arkkitehti Ilpo Väisäsen suunnittelema Saloilan päiväkoti.

Oulun kaupungin ensimmäinen päiväkotiohjelma valmistui vuonna 1958. Kunnallinen toiminta oli käynnistetty jo edellisenä vuonna Kastellin Lastentalossa, joka toimi Oulunsuun koululta vapautuneissa tiloissa.[8] Oulun ensimmäinen päiväkodiksi suunniteltu rakennus oli kaupunginarkkitehti Martti Heikuran suunnittelema Allinpuiston Lastentalo. Se valmistui vuonna 1963 ja toimi tulevien päiväkotien esikuvana 1970-luvulle asti.

Oulun kunnalliset päiväkodit ja niiden muutoskorjaukset suunniteltiin 1980-luvulle saakka kaupungin rakennusviraston talosuunnitteluosastolla. Osasto toimi kaupunginarkkitehdin johdolla ja piirustusten laatimisesta vastasivat tavallisesti kokeneet rakennusmestarit. Oulun kaupunki myös urakoi pääosin itse omat päiväkotikohteensa.[9] 1980-luvun puolivälissä siirryttiin hankintamenettelyyn ja suunnittelua alettiin ulkoistaa yksityisille toimistoille.

8 Lujala 1999 s. 92

9 Oulun kaupunki, Talosuunnitteluosaston toimintakertomus 1968

Varsinainen päiväkotibuumi ajoittui Oulussa 1980-luvulle, jolloin oli parhaimmillaan käynnissä kahdeksan samanaikaista hanketta. Esillä ollut ehdotus tyyppipiirustusten hyödyntämisestä hylättiin vetoamalla kaupunginosien omaleimaisuuteen.[10]

Lamaa edeltänyt korkeasuhdanne, nuorten oululaisarkkitehtien omaksuma regionalismi ja kurinalaisista muodoista vapautunut postmodernismi tuottivat muodoltaan rikasta lapsille suunnattua arkkitehtuuria. Päiväkodeista muodostui yksi 'Oulun koulun'-aatesuunnan keskeisimmistä rakennustyypeistä.[11]

Uudisrakennusten lisäksi Oulussa on muutettu päiväkotikäyttöön muun muassa vanhan sairaalan, puukasarmin ja kauppakartanon rakennuksia. Meri-Toppilan päiväkodin lisäksi teollisuushistoriaa oli Martinniemen saha-alueella toimineella yksityisellä päiväkodilla.

10 Lujala 1999 ss. 142-143

11 Ylimaula Anna-Maija, Niskasaari Reijo ja Okkonen Ilpo: Arkkitehtuurin Oulun koulu kohti uutta vuosituhatta, Rakennustieto Oy, Vammalan Kirjapaino Oy 1993.

4 Osakeyhtiö Toppilan tehdas ja korjaamo

Osakeyhtiö Toppilan moderni sulfiittiselluloosatehdas rakennettiin rantaniitylle Toppilan sataman tuntumaan. Tehdas edusti metsäteollisuuden uusinta tuotantosuuntaa ja uutta Oulussa oli myös sen englantilainen rakennuttaja. Tehtaan arkkitehtonisen muodon antajaksi kutsuttiin nuori funktionalistinen arkkitehti Alvar Aalto. Keskuskorjaamo ei lukeutunut laitoksen alkuperäiseen rakennuskantaan, mutta valmistuessaan se jatkoi tehtaan alkuperäistä arkkitehtuurityyliä.

4.1 Toppilan sulfiittiselluloosatehdas

Oulun suurteollisuuden uusi aalto

Osakeyhtiö Toppilan tehdashanke liittyi 1890-luvulla alkaneeseen ilmiöön, jossa korkealaatuisen paperin raaka-ainemassaa alettiin valmistaa kemiallisilla menetelmillä. Sulfiittiselluloosan ja myöhemmin sulfaattiselluloosan valmistus johtivat suuriin rakennusinvestointeihin eri puolilla Suomea. Selluloosateollisuus edusti modernia puunjalostusteollisuutta, jonka tuote oli vähemmän suhdanneherkkää kuin perinteisen sahateollisuuden lankut ja laudat. [1]

Oulussa Osakeyhtiö Toppilan sulfiittiselluloosatehdas lukeutui Oulun kaupunkialueella toimineen suurteollisuuden 1930-luvun modernisaation vaiheeseen. Muutamaa vuotta myöhemmin se sai kilpailijakseen Oulu Osakeyhtiön Nuottasaareen perustaman sulfiittiselluloosatehtaan. Kaupunkialueen vanhoja teollisuusyhteisöjä edustivat Veljekset Åström Oy:n nahkatehtaan alue Myllytullissa, Oulun Villatehdas Oy Pikisaaressa sekä Toppilan satamassa toimineet myllyteollisuus ja Uleå Oy:n sahalaitos.[2]

Kaupungin kauppahuoneet kukoistukseen nostanut tervakauppa oli hiipunut jo 1900-luvun alussa. Puutavaran rajut hinnanvaihtelut olivat ajaneet myös Perämeren rannikolla kukoistaneet sahat taloudellisiin vaikeuksiin. Rakennemuutos ja maailmanlaajuinen lama synnyttivät 1920-luvun lopulla Ouluun laajaa työttömyyttä ja siksi uudet tuotantolaitokset olivat erityisen tervetulleita.[3]

1 Lounatvuori s. 121

2 Hautala Kustaa: Oulun kaupungin historia V, Oulun kaupunki, Kirjapaino Oy Kaleva, Oulu 1982 ss. 84-114

3 ibid

Peter Dixon & Son Limitedin paperitehtaat toimivat Englannin keskiosassa, jonne Osakeyhtiö Toppilan tehtaassa valmistetut selluloosapaalit kuljetettiin meriteitse.

Osakeyhtiö Toppila ja Toppilan tehtaan perustaminen

Osakeyhtiö Toppila perustettiin vuonna 27.3.1927 Helsingissä, joka kirjattiin sen alkuvaiheen kotipaikaksi. Yhtiön syntysanat lausuttiin kuitenkin jo aiemmin Englannissa, jossa paperia valmistanut perheyhtiö Peter Dixon & Son Limited halusi varmistaa edullisen raaka-aineiden saannin Grimsbyssä ja Sheffieldin Oughtbridgessä toimineille tehtailleen.[4]

Dixonin perheen alkuperäisenä ajatuksena oli hankkia raaka-aine Norjasta tai rakennuttaa puuhioketta tuottava tehdas Englantiin.[5] Pohjois-Suomeen Dixonin johdatti suomalainen teollisuusvaikuttaja vuorineuvos Gösta Serlachius, joka esitteli kesällä 1926 johtaja Joseph (John) Dixonille Oulujoen Niskakosken koskivoiman, metsävarannot ja puutavaran kuljetusten mahdollisuudet. Nämä voitaisiin hankkia Uleå Oy:ltä, joka oli vetäytymässä hankkeesta.[6] Houkuttelevuutta lisäsi myös rakenteilla ollut rataosuus Vaalan ja Oulun sataman välille.

4 Kainua Lauri: Osakeyhtiö Toppila – Toppila Oy 1927-1974, Oulu 1981 s. 3

5 Krogius Pia: Alvar Aallon kädenjäljet Oulussa - Oulun kolme Aaltoa, taidehistorian maisterintutkielma, Kulttuuriympäristön tutkimus, taidehistoria, Jyväskylän yliopisto 2025 s. 15

6 ibid

Sulfiittiselluloosa *on paperiteollisuuden puolivalmiste, jonka raaka-aineena käytetään ensisijaisesti kuusta.*

Puu kuoritaan ja hakataan hakkurissa lastuiksi, joita keitetään kovan paineen alla happamassa liuoksessa. Liuos sisältää kalsiumvetysulfiittia ja rikkidioksidia. Puun ligniini ja oheisaineet liukenevat keitinliuokseen, josta selluloosakuidut voidaan erottaa, pestä ja kuivata. Prosessin käyttövoimaksi tarvittiin sähköä ja lämmönlähteeksi kivihiiltä.[1]

Ensimmäiseen kaupallinen sulfiittiselluloosatehdas aloitti toimintansa Ruotsin Bergvikissä vuonna 1847.[2]

1 vaksy.com/arkisto/sulfiitti

2 Nordisk Pappershistorisk 1/2020 ss. 3-6

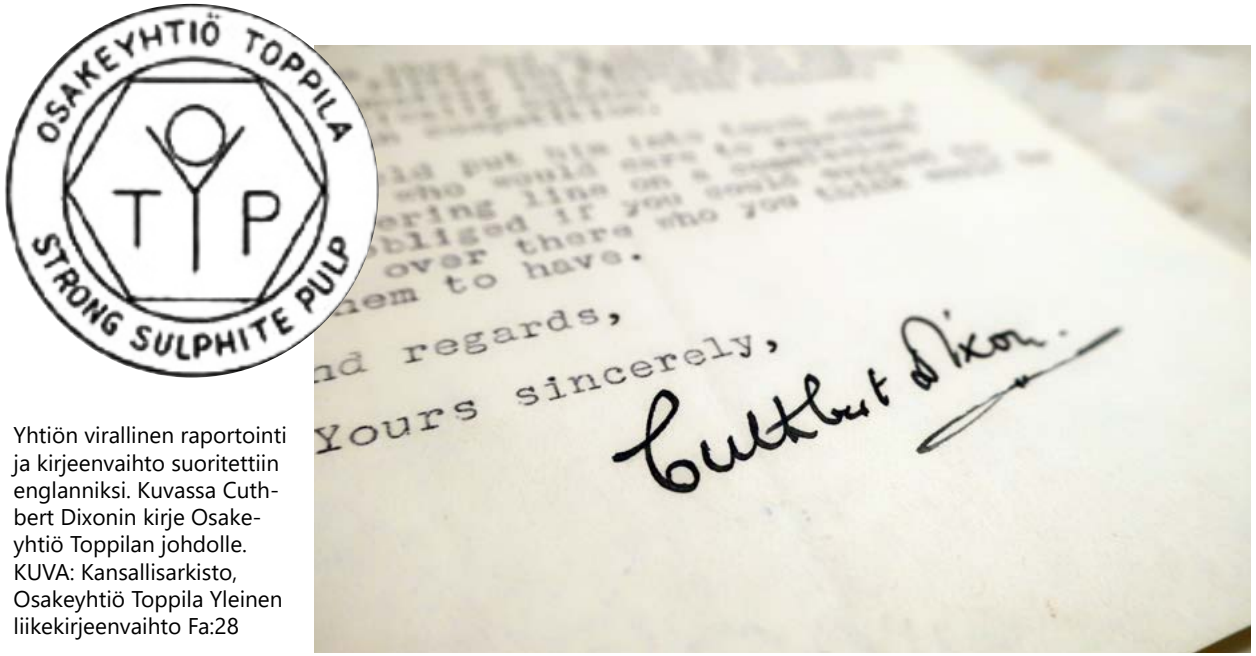

Yhtiön virallinen raportointi ja kirjeenvaihto suoritettiin englanniksi. Kuvassa Cuthbert Dixonin kirje Osakeyhtiö Toppilan johdolle. KUVA: Kansallisarkisto, Osakeyhtiö Toppila Yleinen liikekirjeenvaihto Fa:28

Dixon-yhtymä osti Oulujoen koskiosuudet ensinäkemältä. Peter Dixonin kuoltua hänen kolme poikansa ottivat yhtiön johtoonsa ja perustivat Osakeyhtiö Vaalan kesäkuussa 1927. Yhtiölle muodostui kauppojen myötä laajalle maantieteelliselle alueelle ulottuva maa- ja metsäomaisuus, johon kuului maa-alueita myös Oulun kaupungin Koskelan kaupunginosta.[7]

Hanke sai pian uuden suunnan, kun Vaalaan suunniteltu hioketehdas vaihtui modernin sulfiittiselluloosatehtaan suunnitteluun.[8] Höyryvoimalla toimiva tuotanto ei ollut yhtä riippuvainen koskivoimasta kuin hiomo. Sen sijaan sataman, rautatien ja uittoväylien läheisyys puolsivat tehtaan rakentamista Oulun Toppilaan.[9]

Osakeyhtiö Toppila hankki omistukseensa Koskelanranta ja Välivainio-nimiset tilat vanhan sahalaitoksen pohjoispuolelta.[10] Maa-alue osoittautui heti liian pieneksi ja yhtiö osti sataman tuntumassa toimineelta Uleå Oy:ltä lisämaata. Myös hankkeeseen myötämielisesti suhtautunut Oulun kaupunki luovutti maata yhtiölle.[11]

7 Kainua ss. 23-24

8 Hautala s. 109

9 Kainua s. 4

10 Niskala Kaarina: Toppilan maankäytön historiaa: Toppilansalmen alueen rakentaminen ja toiminta vuodesta 1724 nykypäivään, Oulun kaupunki, Oulun kaupungin painatuskeskus 1997 s. 38

11 Hautala s. 110

Vuonna 1929 sahaustoiminnan päättäneen Uleå Oy:n vuokrasopimus siirtyi uudelle omistajalle sillä ehdolla, että vuosituotanto tulisi olemaan 20 000-30 000 kuivatonnia. Vuokraehtojen mukaan rakentaminen alkaisi vuonna 1930 ja tehtaan tuli olla käynnissä vuonna 1932. Kaupunki vastasi osaltaan siitä, että tehdas saa prosessiin tarvittavaa hyvälaatuista suolatonta vettä ja että lauttausta Uleå Oy:n kiramoilta voitiin jatkaa.[12]

Osakeyhtiö Toppilalla oli näin käytössään 51 hehtaaria satamaan yhteydessä olevaa vuokramaata, 400 metriä laituria ja 7,5 hehtaaria vesialuetta puutavaran varastointiin.[13] Tehtaan työväkeä asui sahanaikaisilla asuinalueilla Vanhakankaalla ja Koskelassa.

Teollisuuslaitoksen lisäksi Dixonit panostivat teollisuusyhdyskunnan rakentamiseen. Yhtiön pääkonttorina toimineen Uleå Oy:n vanha konttorirakennus sai rinnalleen seuratalon, tenniskentän sekä urheilukentän sekä puistomaisen ympäristön. Alueen merkityksestä yrityskuvalle kertoo seuratalon vuonna 1938 järjestetyt avajaiset, joihin useat Dixon-suvun edustajat saapuivat Englannista.[14]

12 Niskala s. 38

13 ibid

14 Kainua s. 13

VASEMMALLA: Toppila Osakeyhtiön sulfiittiselluloosatehtaan avajaiset järjestettiin Alvar Aallon suunnittelemassa kuivaamohallissa 18.7.1931. KUVA: Pohjois-Pohjanmaan museo.

OIKEALLA: Tehtaan avajaisissa kuvattu arkkitehti Alvar Aalto seisoo pyöreän muodon saaneen vesitornin edustalla. KUVA: Museovirasto JOKA Journalistinen kuva-arkisto

Alvar Aallon rooli Toppilan tehtaan arkkitehtina

Arkkitehti Alvar Aallon tie Toppilan tehtaiden arkkitehtisuunnittelijaksi liittyi hänen vuonna 1917 opiskelijana suorittamaan harjoittelujaksoon, jonka aikana hän tutustui vuorineuvos Gösta Serlachiukseen. Kun Serlachius vuonna 1929 järjesti arkkitehtikilpailun Mäntän tehtaiden pääkonttorin suunnittelusta, myös nuori Alvar Aalto sai kutsun. Vaikka Aallon ehdotus ei menestynyt, katsoi Serlachius hänet sopivaksi Osakeyhtiö Toppilan uuden tehtaan arkkitehtisuunnittelijaksi.[1]

Oy Toppilan tehtaan suunnittelu oli Alvar Aallon ensimmäinen laajamittainen teollinen suunnittelutehtävä. Se ajoittuu vaiheeseen, jolloin hän omaksui arkkitehtuuriinsa uuden modernin ilmaisun ja funktionalistiset periaatteet.[2] Samanaikaisesti toimistossa suunniteltiin Alvar Aallon kahta funktionalistista avaintyötä - Paimion parantolaa sekä Turun Sanomien taloa.[3]

Serlachiuksen luottoarkkitehti W.G. Palmqvist hämmästeli Osakeyhtiö Toppilan arkkitehdin valintaa. Palmqvist oli toiminut Dixonin perheyhtiön suunnittelijana Vaalan hankkeessa.[4] Valinnallaan Serlachius vaikutti siihen, että Toppilan tehtaan arkkitehtuuri tulisi olemaan muuta kuin patruunoiden suosimaa klassisismia.

Rakennusten muotoon ja sijoitteluun vaikutti ensisijaisesti selluloosan valmistusprosessi sekä työvaiheiden järjestys. Vuonna 1928 tehtaan teknillisen suunnittelun johtajaksi kiinnitettiin kokenut diplomi-insinööri K.J. Mattas, joka toimi myös rakennushankkeen vastuullisena johtajana. Rakennustöiden asiantuntijana ja rakennesuunnittelijana toimi insinööri Louis Nyrop, joka oli suunnitteluvaiheessa Alvar Aallon läheisin yhteistyökumppani.

Arkkitehtuuri oli olennainen osa yrityskuvaa ja uuden tehtaan identiteettiä. Siksi vuorineuvos Gösta Serlachius osallistui henkilökohtaisesti tehtaan rakennushankkeen "toimeenpanevana voimana" ja osoittaen erityistä mielenkiintoa raken-

1 Laaksonen Esa: Alvar Aalto - arkkitehdin vuosikymmenet, Kustannusosakeyhtiö Tammi, Bookwell Oy Porvoo 2018 ss. 142-143

2 Krogius Pia: Tehdassalista luovaksi tilaksi - Oy Toppilan sulfiittiselluloosatehtaan kuivaamon vaiheet, TAHS122 Taiteentutkimuksen visuaalinen analyysi 1.5.2023, KUOMA Jyväskylän yliopisto s. 1

3 ibid s. 108

4 Krogius 2025 s. 18

nusten ulkoista muotoilua kohtaan. Alvar Aallon Arkkitehti-lehdessä julkaistun johdannon mukaan hän sai toimeksiannon nimenomaan Serlachiukselta. Tuolloin tehtaan pohjaratkaisut ja rakenteelliset kysymykset oli jo ratkaisut ja arkkitehdin tehtäväksi jäi rakennusten ulkoinen muotoilu.[5]

Tehtaan rakentaminen

Rakennushanke eteni ripeästi. Rakennusurakoitsijaksi valittiin suuriin teollisuushankkeisiin erikoistunut rakennusliike Kreuger & Toll. Rakennustarvikkeet pyrittiin hankkimaan ensisijaisesti Suomesta ja tämä tavoite toteutuikin 54%:sti. Yhtiön kotimaasta Englannista hankittiin 26% tarvikkeista.[6]

Tehdas rakennettiin kirjaimellisesti keskelle vihreää peltoa. Alueella varattiin tilaa toisille selluloosatehtaan yhteydessä toimiville tehtaille sekä "arvaamattomiin lisärakennuksiin".[7] Tehtaalle rakennettiin pistorata Toppilan satamasta ja se käytti Toppilan sahan kahta kiramoa rantaan varastoidun puun nostamiseen.

Tehdasrakennusten tiiliseinät rakennettiin yleisesti 1 1/2 kiven vahvuisina. Kantavat rungot tehtiin betonista eikä kantavia väliseiniä tehty. Poikkeuksen muodostivat yksikerroksiset rakennukset, joissa katto rakennettiin suoraan seinien päälle.[8] Punatiiliset ja ulkoisesti tavanomaiset teollisuusrakennukset loivat taustan tehtaan veistoksellisille osille, joista korkea hakesiilo, vesitorni ja rikkisiilo nousivat monumentin lailla esiin.

Rakennustyöt aloitettiin kesäkuussa 1930 ja toiminnot saatiin katon suojiin vuoden loppuun mennessä. Kevättalvella 1931 suoritettiin sisustustyöt ja ulkotyöt. Ensimmäiset sellupaalit saatiin ulos tehtaasta kesäkuun puolivälissä. Tehdas vihittiin käyttöön 18.7.1931.[9]

Alvar Aallon vaikutus Oy Toppilan myöhempään rakentamiseen

Tehdas esiteltiin tuoreeltaan Arkkitehti-lehdessä vuonna 1931 sekä kansainvälisissä julkaisuissa Architectural Review ja Achitects Journal.[10] Aalto itse oli ilmeisen tyytyväinen tehtaan arkkitehtuuriin, koska esitteli kohdetta muun muassa maineikkaalle arkkitehtiystävälleen László Moholy-Nagylle vuonna 1931. Toppilan tehdasprojektista muodostui Aallon uran kannalta merkittävä askel kohti entistä suurempia teollisuuskokonaisuuksia.[11]

5 Arkkitehti 12/1931 Nyrop s. 188
6 Suomen ulkomaankauppa, keskuskauppakamarin tiedonantolehti 31.7.1931
7 Arkkitehti op.cit
8 ibid
9 ibid s. 193 ja Hautala s. 110
10 Makkonen s. 48
11 Laaksonen ss. 142-143

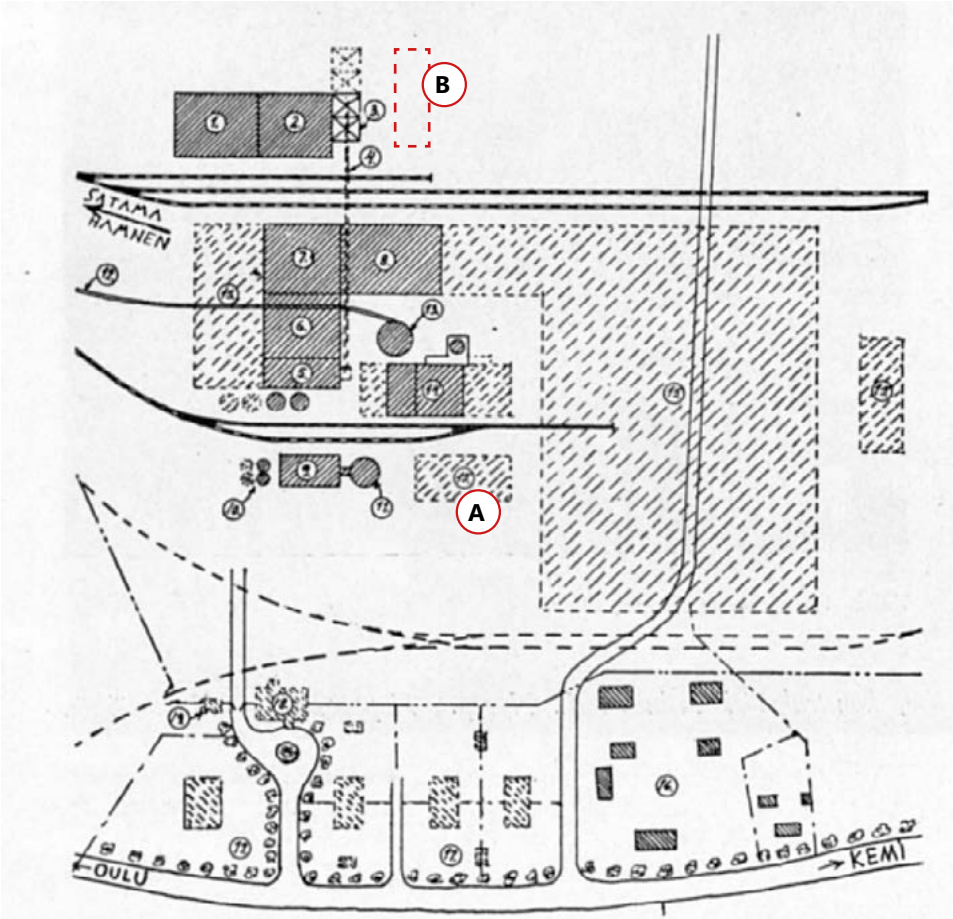

O.Y. Toppilan tehdasrakennukset. Arkkitehti Alvar Aalto, konstruktööri Insinööri L. Nyrop. Perspektiivi ja yleispohja (kaava 1 : 4000).

1. Kuorimo. 2. Puunpuhdistamo. 3. Lastusäiliöt. 4. Lastutransporttööri. 5. Keittiö. 6. Massasäiliöt. 7. Sihtiosasto. 8. Kuivaamo. 9. Rikkihapporakennus. 10. Happotorni. 11. Rikkisäiliö. 12. Vesijohto. 13. Vesitorni. 14. Voimakeskus. 15. Vastaisia laajennuksia. 16. Asuntoja. 17. Suunn. asuntoja. 18. Suunn. konttori. 19. Suunn. vartiotupa.

Arkkitehti-lehdessä vuonna 1931 julkaistu aluepiirros esittelee tehdasalueen toiminnot ja rakennukset. Laajennusalueet on merkitty kaavioon rasteroinnilla. Myöhemmin rakennettavalle korjaamolle varattiin paikka voimakeskuksen vierestä (A). Tästä suunnitelmasta poiketen se rakennettiin hakesiilon viereen (B). KUVA: Arkkitehti 12/1931

1930

Toppilan tehtaan rakentaminen aloitettiin kesäkuussa 1930 ja ensimmäiset sellupaalit valmistuivat vuotta myöhemmin. Keväällä 1931 otetussa kuvassa hakesiilon vasemmalla puolella näkyvä puurakenteinen varasto säilyi korjaamon pihapiirissä tehtaan viimeisin vuosiin asti. KUVA: Kalevan kuva-arkisto KUVA: Kalevan arkisto

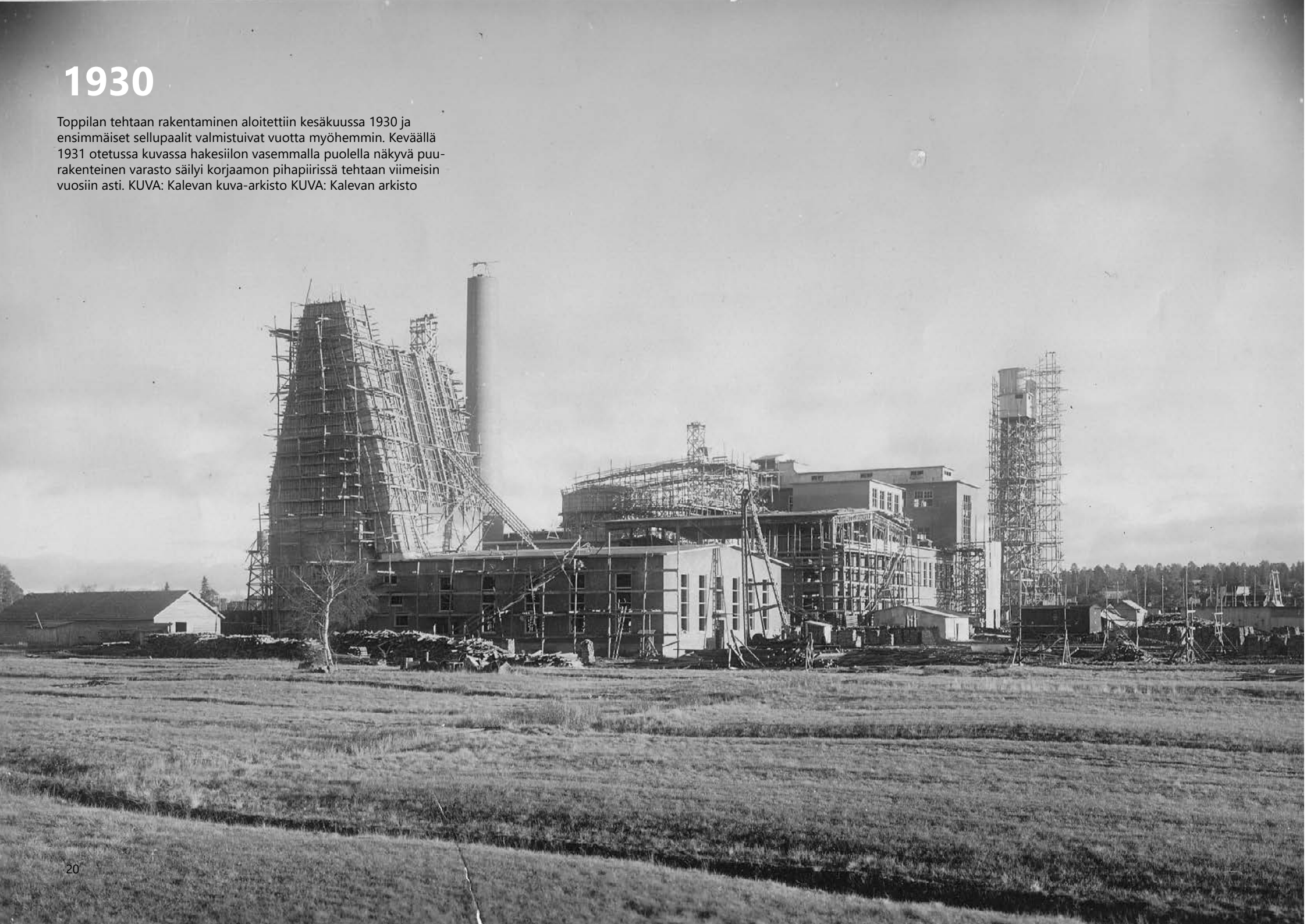

VASEMMALLA: Rakennusliike Kreuger & Toll käytti Oy Toppilan tehdasta referenssinä markkinoinnissaan. Myös Alvar Aallon ja Louis Nyropin nimillä näytti olleen mainosarvoa. KUVA: Kansalliskirjasto TFI

OIKEALLA: Uuden tehtaan arkkitehtuuri oli yhtiölle merkittävä imagotekijä, jota kuvattiin julkaisuja varten. Kuvassa valmis tehdas iltavalaistuksessa 6.11.1936. KUVA: Museovirasto JOKA Journalistinen kuva-arkisto

Nuoren modernistin ja konservatiivisen teollisuuspatruunan arkkitehtuurinäkemykset ajautuivat väistämättä myös törmäyskurssille. Tällainen tilanne koettiin vuonna 1930, kun Aalto esitteli suunnitelmansa Uleå Oy:n vanhan huvilan muuttamista yhtiön konttoriksi ja uuden huoltorakennuksen rakentamista sen pihapiiriin. Sekä Serlachius että johtaja K.J. Mattas kommentoivat tiukasti Aallon ehdotuksia.[12]

Samanlainen keskustelu käytiin seuraavana vuonna, kun Aalto laati kolme vaihtoehtoista ehdotusta pääkonttorin uudisrakennukselle.[13] Serlachius vaati tuolloin Aaltoa piirtämään rakennukselle uudet "ei-funktionalistiset" julkisivut.[14] Uudisrakennusta ei koskaan toteutettu vaan yhtiö päätyi kustannussyistä vanhan konttorirakennuksen korjaukseen.[15]

Alvar Aalto palasi Osakeyhtiö Toppilan suunnittelun pariin kesällä 1936, kun Dixonin perhe halusi rakennuttaa seuratalon tehtaan työntekijöiden klubi- ja yhdistyskäyttöön. Aalto laati kolme ehdotusta, jotka eivät kuitenkaan johtaneet toteutukseen, vaan suunnittelutehtävän sai oululainen arkkitehti Gustaf Strandberg.[16]

Seuratalon luonnoksia oli esillä jo elokuussa 1935, jolloin Oscar Dixon vieraili Oulussa. Hän piti pohjapiirroksia onnistuneina ja pyysi toimittamaan suunnitelmat mahdollisimman pian muiden veljesten arvioitavaksi. Muistiossa ei mainita, kuka kyseiset luonnokset oli laatinut.[17]

Alvar Aallon viimeinen toteutunut suunnitelma Osakeyhtiö Toppilan tehtaalle oli vuonna 1941 suunniteltu ja vuonna 1945 valmistunut kiisutuslaitos.[18] Sen jälkeen Toppilan tehtaan ja tehdasyhteisön täydennysrakentamisen suunnittelusta vastasivat muut arkkitehdit ja insinöörit. Tehtaan osalta jatkettiin Aallon viitoittamaa tyyliä eikä uusia näyttäviä muodonantoja enää jatkossa syntynyt.

12 Krogius 2025 ss. 20
13 Krogius 2025 s. 21 ja Makkonen s. 50
14 Krogius 2025 s. 21
15 Makkonen s. 50
16 Makkonen s. 50 ja Krogius 2025 s. 25
17 Toppila Oy:n arkisto, Muistio Mr. Oscar Dixonin keskusteluista Toppilan paikallisen johdon kanssa tämän Oulun vierailulla 15.-23. elokuuta 1935, Kansallisarkisto Mc:1
18 Krogius 2025 s. 25

VASEMMALLA: Kesällä 1939 otetussa ilmakuvassa Toppilan tehdas on avoimien niittyjen ympäröimä. Tehtaan länsi- ja lounaispuolella on merenrantaan asti ulottuvat puutavaravarasto. Tehtaan työväen asuinalueet sijaitsevat Koskelantien itäpuolella. KUVA: Oulun kaupunki, karttapalvelut

OIKEALLA: Kajaani Oy:n omistukseen siirtynyt tehdasalue oli laajimmillaan kesällä 1980. Ranta-alueen puuvarastot purettiin, kun puutavaran tuonti siirtyi autokuljetuksiin. Alueelle on tehty uusia tehdas- ja asuinrakennuksia. Rantaniityllä on suuri jätelieteallas. KUVA: Oulun kaupunki, karttapalvelut

4.2 Toppilan tehdasalueen myöhempi kehitys

Vuonna 1934 yhtiö täydensi rakennuskantaansa rakennuttamalla suuren tuotevaraston Toppilan satamaan. Vuosina 1937-1938 tehdasalueelle valmistui uusi keskuskorjaamo ja sen eteläpuolelle arkkitehti Gustaf Strandbergin suunnittelema seuratalo urheilu- ja tenniskenttineen.

Osakeyhtiön Toppilan voimakkain kasvuvaihe ajoittui sotavuosien jälkeiseen aikaan. Viennistä 75% toimitettiin tuolloin Dixon-yhtiöiden tehtaille Englantiin ja loput myytiin Suomen Selluloosayhdistyksen kautta muille ulkomaisille ostajille.[1] 1950-luvulla alussa valmistui uusi hiomorakennus ja vuosikymmenen lopulla kuorimo-hakkurirakennuksen laajennus.

1950-luvulla tehdasrakennuksia suunnittelivat arkkitehti Dag Englund, insinööri Martti Härö sekä diplomi-insinööri Eino Niemelä. Yhtiön oma suunnittelukonttori laati teknisiä suunnitelmia sekä rakennusten laajennus- ja muutossuunnitelmia.

Tehtaan ympäristöön muodostui työntekijöiden asuinalue, jonka rakennuskantaan kuului kerros- ja rivitaloja sekä yhden perheen pientaloja. Koskelantien itäpuolelle muodostui myöhemmin Puu-Toppilaksi nimetty tyyppitalojen alue. Tehtaan johtajille rakennettiin asuintaloja tehtaan pohjoispuolelle. Yhtiön asuinrakennuksia suunnittelivat arkkitehdit Gustaf Strandberg, Mikko Huhtela, Dag Englund ja Heimo Kautonen.[2]

Vuonna 1969 tehdas otti käyttöön uuden kuorimarummun. Samana vuonna rakennettiin uusi kemikaalivarasto ja käyttölaboratorio. Keväällä 1973 valmistuivat keitto-osaston laajennus ja magnesiumliemen polttoon suunniteltu kattila.[3] 1970-luvun investointeihin lukeutui myös suuri jätevedenkäsittelylaitos. 1970-luvun arkkitehtisuunnitelmat ovat pääosin Arkkitehtitoimisto Risto Harjun käsialaa.

Keväällä 1970 omistajat alkoivat valmistella sanomalehtipaperikoneen hankintaa Toppilaan, mutta lupaavalta näyttänyt hanke kaatui rahoitukseen. Tämän jälkeen harkittiin vielä pehmopaperikoneen hankintaa, mutta omistajayhtiön heikentyneen tuottavuuden vuoksi sekin raukesi.

Vuonna 1971 Grimsbyn paperitehtaan tuhonnut tulipalo vei pohjan pois Toppilan tehtaan kehittämiseltä.Tärkeimmän asiakkaansa menettänyt laitos siirtyi kesällä 1973 toteutetun fuusion kautta Kajaani Osakeyhtiön omistukseen.[4]

1 Hautala s. 110

2 Kainua ss. 27-28

3 ibid s. 21

4 ibid ss. 21 ja 32

1960

Toppila sulfiittiselluloosatehdas sataman suunnasta otetussa ilmakuvassa vuonna 1960. Satamasta tuleva teollisuusrata haarautuu kolmeen suuntaan. Läntinen rata päättyy sähkökorjaamon pihaan ja keskimmäinen rata sivuaa konekorjaamon pääovea. Tehdasalueen on aidattu ja kuvan oikeassa alalaidassa näkyy uusi porttivalvomo. Sen oikealla puolella on valkoinen "Saunatalo", jossa oli yhtiön saunan lisäksi pyykkitupa ja asuntoja. Tehtaan takana näkyy yhtiöläisten asuntoja. KUVA: Museovirasto, Vapriikin kuva-arkisto, Scan-Foto ent. Studio B. Möller CC BY 4.0

4.3 Keskuskorjaamon rakentaminen ja toiminta

Palataan vuoteen 1937, jolloin Osakeyhtiö Toppilan tehtaan tuotanto oli saatu hyvään vauhtiin. Tehdasalueen länsilaidalle rakennettiin uusi korjaamorakennus, johon keskitettiin tehtaan kunnossapitotoiminnot sekä keskusvarasto. Korjaamon rakennusvaiheesta on säilynyt vain vähän tietoa eikä alkuperäisiä piirustuksia ole laajoista etsinnöistä huolimatta löydetty. Seuraava tarina on koottu eri vaiheista saatujen tietojen perusteella korjaamon rakentamisesta vuonna 1985 tapahtuneeseen tehtaan sulkemiseen asti.

1930-luvun yleismaailmallisesta lamasta toipuminen tapahtui hitaasti ja selluloosamarkkinat vetivät aluksi huonosti. Yhtiön pääomistajan Englannissa sijainneet tehtaat eivät ottaneet vastaan täyttä määrää Toppilan sellua, vaan käyttivät pois vanhoja varastojaan. Toppilan tehtaan tuotanto aloitettiin vajaalla teholla.[1]

Osakeyhtiö Toppilan tuotantomäärät kasvoivat kuitenkin vuosittain. Vuonna 1932 kokemusta uudesta tehtaasta oli kertynyt siinä määrin, että koneistoa osattiin parannella ja laitteiden toimintoja tehostaa.[2] Vuonna 1936 otettiin käyttöön entistä suurempi ja tehokkaampi Kamyr-kone, jolla seuraavana vuonna tehtiin uusi tuotantoennätys.[3]

Vuosi 1937 oli yhtiölle hyvä. Toppilan tehtaan tuotanto kasvoi lähes 20% ja erinomaisen kysynnän ansiosta myös myyntitavoitteet saavutettiin. Tulevasta vuodesta odotettiin vaikeaa, mutta siihen suhtauduttiin *"with cold heads and calmness"*.[4]

Toppila Osakeyhtiö päätti uuden keskuskorjaamon rakentamisesta yhtiökokouksessaan 10.4.1937. Hankkeelle myönnettiin 500 000-600 000 markan budjetti.[5] Siihen asti korjauspaja oli toiminut sihtiosaston vintillä, jossa sen tilat kävivät ahtaiksi ja sopivat huonosti painavien laitteiden siirtelyyn.[6]

Korjaamo ja sen yhteyteen perustettu keskusvarasto otettiin käyttöön vuoden 1938 alussa. Sen valmistumista ei mainittu vuosikertomuksessa, mutta tehtaan toimintaraportissa korjaamotoimintojen keskittäminen on nimetty tehtaan tuotantojärjestyksen ja valaistuksen parantamisen ohella vuoden 1938 merkittävimpien kehitystoimenpiteiden joukkoon.

1 Kainua s. 11

2 Kaiku 23.9.1937

3 Kainua op.cit

4 "*Kylmäpäisesti ja tyynesti*" Osakeyhtiö Toppila, Annual Report for the year ended 31 st. December 1937, Oulu 18.3.1938, Kansallisarkisto

5 Yhtiökokouksen pöytäkirja 10.4.1937. Kansallisarkisto Cc:8

6 Kainua op.cit

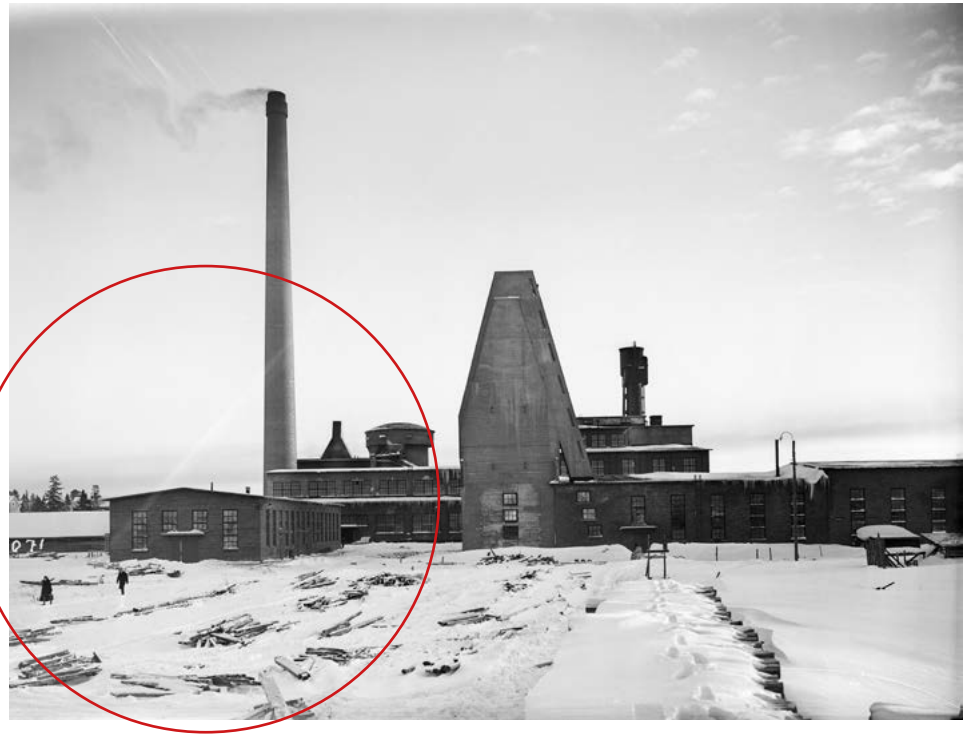

Keskuskorjaamo rakennettiin hakesiilon viereen. Tammikuun 22. päivänä vuonna 1938 otetussa valokuvassa juuri valmistunut korjaamo näkyy kuvan vasemmassa laidassa. KUVA: Museovirasto JOKA CC BY 4.0

"At the beginning of 1938 our workshop and smithy were removed to the new building. Under one roof we have now our workshop, smithy, welding, electrical workshop, carpenter shop, painters shop and general store. Washing and lavatory facilities are also provided."[7]

Korjaamoa suuremman huomion yhtiön vuosiraporteissa sai samanaikaisesti rakennettu Seuratalo (Club House), jonka avajaisia vietettiin 2. maaliskuuta 1938.[8]

7 "*Vuoden 1938 alussa korjaamomme ja sepänpajamme siirrettiin uuteen rakennukseen. Saman katon alla on nyt työpaja, sepänpaja, hitsauspaja, sähkötyöpaja, puusepänverstas, maalarinverstas ja keskusvarasto. Rakennuksessa on myös pesu- ja wc-tilat.*" Tehtaan toimintaraportit 1931-1945, Kansallisarkisto Hgc:2 T

8 Osakeyhtiö Toppila, Vuosikertomus vuodelta 1938, Kansallisarkisto

1938

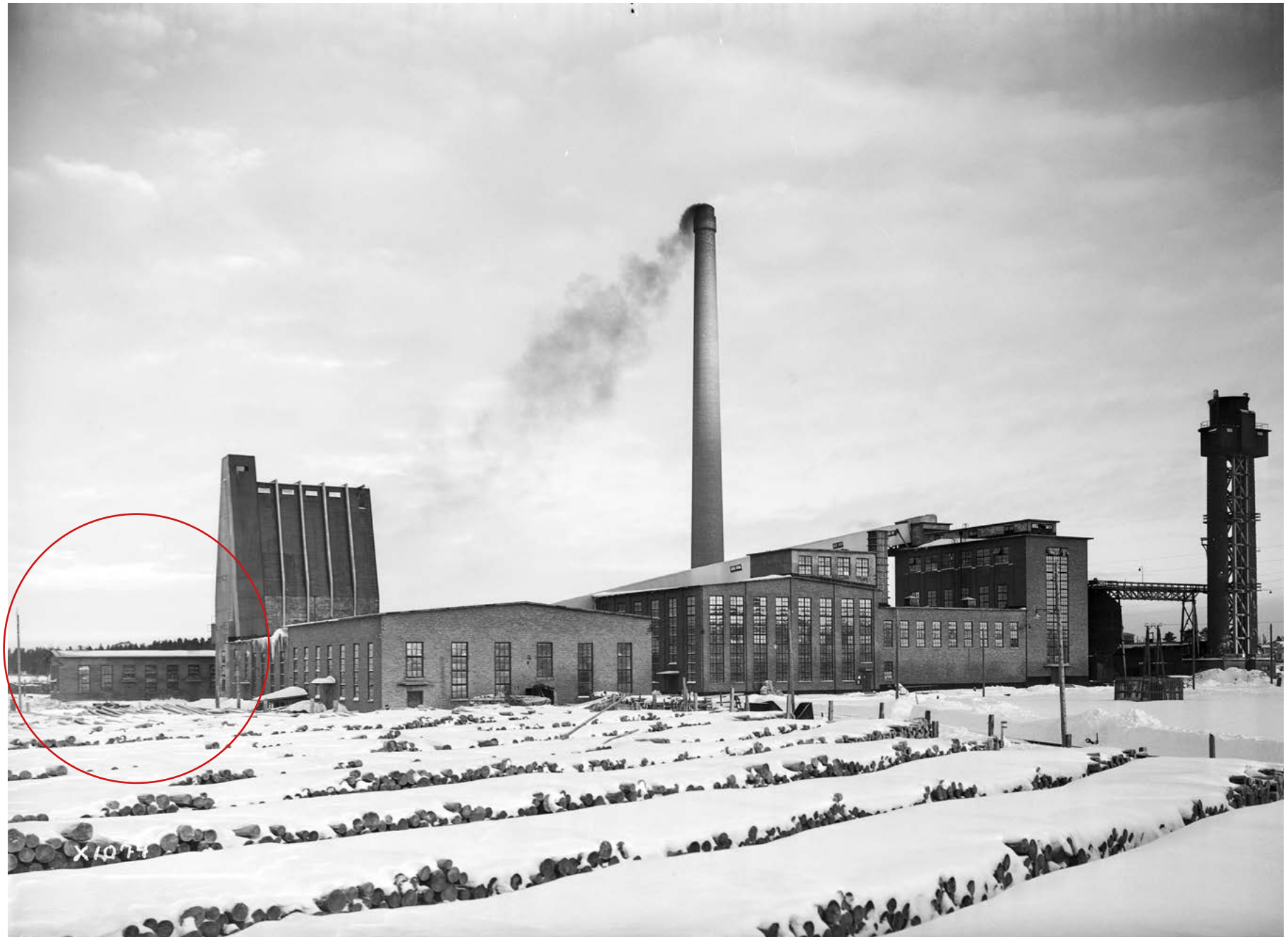

Tehtaan eteläjulkisivu puuvaraston yli kuvattuna tammikuussa 1938. Kuvan vasemmassa reunassa näkyvän korjaamon arkkitehtuuri jatkaa alkuperäisten tehdasrakennusten periaatteita. KUVA: Museovirasto JOKA CC BY 4.0

1938

Kone- ja sähkökorjaamon länsipääty 22.1.1938 ennen myöhemmin tehtyä laajentamista. Korjaamon vasemmalla puolella näkyy puurakenteisen työkaluvaraston pääty. Oikealla on hakesiilo, josta nousee kuljetin taustalla näkyvään keittämöön. KUVA: Museovirasto JOKA CC BY 4.0

Sekarunko betonista ja tiilestä

Korjaamorakennus sijoitettiin tehtaan länsilaidalle korkean hakesiilon viereen, ja alueen ytimeen johtavan tehdasradan varrelle. Sijainti poikkesi alkuperäisestä tehdassuunnitelmasta, jossa laajennukset oli osoitettu sihtiosaston eteläpuolelle sekä tehtaan pohjoispuoliselle alueelle.[9] Alvar Aallon luonnospiirustuksessa korjaamo on sijoitettu tehtaan itälaidalle lämpökeskuksen viereen.[10]

Tehdasrakennuksille asetettuja yleisiä tavoitteita olivat edullisuus, kestävyys, palovarmuus sekä materiaalitehokkuus. Tehtaan rakennuskannan jaottelun mukaisesti korjaamo toteutettiin yksikerroksisen rakennuksen periaatetta noudattaen. Toisin kuin korkeammissa tehdasrakennuksissa, katto tehtiin suoraan kantavien ulkoseinien päälle.[11] Sisätiloihin tehtiin myös kantavia väliseiniä, jotka olivat teollisuusrakennuksissa harvinaisia.[12]

Korjaamon arkkitehtuuri oli yhdenmukainen viereisten teollisuusrakennusten kanssa. Puhtaaksi muuratut punatiiliset julkisivut, loiva satulakatto ja tasavälein sijoitetut korkeat ruutuikkunat liittivät uudisrakennuksen osaksi kokonaisuuta.

Valittu rakennuspaikka oli tasainen, mutta maaperältään huonosti kantavaa. Korjaamoon ei tehty kellaria. Alapohjana toimi maanvarainen betonilaatta, josta osa tehtiin pystyyn asennetuista lankunpätkistä niin kutsutuksi pölkynpäälattiaksi. Rakennuksen itäpääty oli yläpohjaan asti avointa tilaa. Länsipäädyssä oli parven kaltainen toinen kerros. Välipohja toteutettiin paikalla valettuna ylälaattapalkistona.

Sisäkatto noudatti vesikaton harjamuotoa. Yläpohja tehtiin kaksoislaattana, jossa betonivalujen välissä oli vain noin kahden tuuman eriste. Lyhyet räystäät tehtiin betonista ja vesikatteena oli bitumipäällysteinen kovalevy.[13]

Tilat ja toiminnot

Korjaamon tehtävänä oli turvata tehtaan katkeamaton tuotanto. Jokaisella prosessin osalla työskenteli oma laitosmies, joka hälytti korjaamolla päivystäneen kunnossapitomiehen paikalle tarvittaessa. Suurin osa korjaustöistä tehtiin tehtaalla, mutta toisinaan laite irrotettiin ja vietiin korjaamolle työstettäväksi. Vuonna 1938 korjaamolla työskenteli 15 työntekijää.[14]

9 Arkkitehti 12/1931 Nyrop s. 190

10 Perspektiivipiirros Alvar Aalto & CO sign. 70/69

11 ibid

12 Helamaa 1988 s. 38

13 Taponen Harri haastattelu 27.10.2025. Taponen kuvasi vesikattomateriaalia "pahvikatoksi".

14 Osakeyhtiö Toppila, vuosikertomus vuodelta 1938

Korjaamon sisätilat rapattiin vaaleiksi. Pystysuuntaiset ikkunat tehtiin pieniruutuisina, jotta ne olisivat rikkoutuessaan edullista korjata. Ikkunapenkit muotoiltiin voimakkaasti sisäänpäin viettäviksi, jotta luonnonvaloa saatiin mahdollisimman paljon myös työtasoille ja korjaamon lattialle.[15]

Keskuskorjaamon korkeassa itäpäädyssä toimi konekorjaamo, jonka päätyovista korjattavat laitteet voitin tuoda kiskoja pitkin sisään. Pohjoissivulla oli hitsaamo sekä perinteisellä ahjolla varustettu paja, jotka nekin olivat ylös asti avointa tilaa.

Eteläsivulla ja länsipäädyssä tiloja oli kahdessa kerroksessa. Ensimmäisessä kerroksessa oli konttorihuoneita sekä tarvike-, työkalu- ja maalivarasto. Länsipäädyssä sijaitsivat öljyvarasto ja korkea sähkökorjaamo. Toisessa kerroksessa oli keskusvarasto sekä työntekijöiden ruokailu- ja pesuhuoneita. Ajanmukaisuutta edustivat lukuisat vesikäymälät.

Korjaamon pihalla oli puurakenteinen varasto, joka näkyy jo tehtaan rakennusvaiheen valokuvissa. Rakennusta käytettiin materiaalivarastona tehtaan toiminnan päättymiseen asti. Terästä varastoitiin myös taivasalla kahden edellä mainitun rakennuksen rajaamalla pihalla.

Vuorineuvos Gösta Serlachius vieraili tehtaalla lokakuussa 1937. Hän arvioi Dixoneille laatimassaan muistiossa rakenteilla olevaa korjaamoa sekä samassa vaiheessa ollutta seurataloa seuraavasti:

Mill, Workshop and Club House: I had opportunity of going through the mill and was glad to see that everything was in good condition and well up-to-date and shows signs of good management and good running. The new workshop and club house, which are very well advanced appeared to me to be very well designed for their purpose and are of a pleasing architectural form."[16]

15 Krogius 2023 s. 3

16 " *Tehdas, korjaamo ja kerhotalo: Minulla oli tilaisuus käydä tutustumassa tehtaaseen ja olin iloinen nähdessäni, että kaikki oli hyvässä kunnossa ja ajan tasalla osoittaen merkkejä hyvästä hallinnosta ja toiminnasta. Uusi työpaja ja kerhotalo, jotka ovat erittäin edistykselliset, vaikuttivat minusta erittäin hyvin suunnitelluilta tarkoitukseensa nähden ja niiden arkkitehtoninen muoto on miellyttävä.*" Memorandum made during visit of Colonel Serlachius to Toppila and Vaala October 28/29th 1937, Mänttä 3. marraskuuta 1937. Kansallisarkisto, Toppila Oy:n arkisto, Gösta Serlachiuksen kirjeenvaihto

VASEMMALLA: Arkkitehti Gustaf Strandberg kuului Osakeyhtiö Toppilan johtajien lähipiiriin. Kuvassa hän istuu vasemmalla Michael Dixonin vieressä. Tehtaanjohtaja K.J. Mattas on kuvassa toinen oikealta. Kuva on yhtiön kokouksesta vuodelta 1949-1950. KUVA: Kansallisarkisto Y/II:89

OIKEALLA: Gustaf Strandbergin lokakuussa 1937 suunnittelemaa Osakeyhtiö Toppilan seurantaloa rakennettiin samanaikaisesti korjaamon kanssa. KUVA: Museovirasto JOKA Journalistinen kuva-arkisto Kaleva

4.4 Kuka korjaamorakennuksen suunnitteli?

Korjaamorakennuksen suunnittelijaa ei ole mainittu yhtiön historiikeissa eikä tietoa löytynyt myöskään Osakeyhtiö Toppilan asiakirjoista. Kun lisäksi korjaamon alkuperäiset suunnitelmat puuttuvat muutoin varsin kattavista piirustuskokoelmista, meidän on tyydyttävä olettamuksiin.

Korjaamoon liittyvää aineistoa ei ole Alvar Aallon piirustuskokoelmassa.[1] Aallon toimeksianto päättyi vuonna 1931, jonka jälkeen hänen Toppila-suunnitelmistaan tunnetaan vain vuonna 1942 laaditut kiisutuslaitoksen piirustukset.

Osakeyhtiö Toppilan oma piirustustoimisto tuotti 1930-luvulla ensisijaisesti teknisiä piirustuksia. Rakennupiirustuksia se alkoi tuottaa vasta 1950-luvulla ja nekin olivat pääosin muutossuunnitelmia.[2] Sodan jälkeen tehdasalueelle ja sen asuinalueille suunnitelmia laatineet arkkitehdit Dag Englund, Mikko Huhtela ja Heimo Kautonen voi uran tai iän puolesta jättää oletuksen ulkopuolelle.

Katseet kohdistuvat arkkitehti Gustaf Strandbergiin, joka huhtikuussa 1937 laati yhtiön Seuratalo-suunnitelman. Urheilijataustaisen Strandbergin nimi oli esillä jo syksyllä 1935, jolloin häntä pyydettiin suunnittelemaan tenniskenttä Oscar Dixonin antamien ohjeiden mukaisesti.[3] Vuonna 1938 Gustaf Strandberg suunnitteli yhtiölle työläisten majoitusrakennuksen laajennuksen, vuonna 1945 kolmikerroksisen asuintalon ja vuonna 1947 uuden ruokalarakennuksen.[4]

Gösta Serlachius kiittää 3.11.1937 päiväämässään muistiossa samassa lauseessa sekä seuratalon että korjaamon arkkitehtuuria. Kiitosten voi tulkita kohdistuneen samaan suunnittelijaan.

Oulun ja myöhemmin Helsingin lääninarkkitehdin virkauran ohessa yksityisarkkitehtina toimineen Strandbergin tuotannosta ei ole säilynyt kattavaa luetteloa. Teollisuusrakennukset eivät kuuluneet hänen keskeisimpään tuotantoonsa, mutta vuoden 1937 töiden joukosta mm. Merijal Oy:n karamellitehtaan laajennus.[5]

Ottaen vielä huomioon Gustaf Strandbergin läheiset suhteet toimitusjohtaja K.J. Mattakseen[6], on perusteltua olettaa, että hän on vuonna 1937 valmistuneen Toppilan tehtaan keskuskorjaamon suunnittelija.

1 Riekko Timo, intedentti Alvar Aalto-säätiön kokoelmat sähköposti 18.2.2026

2 Muutospiirustukset tehtiin puhtaalle arkille ilman alkuperäisten piirustusten tietoja.

3 Allekirjoittamaton kirje arkkitehti Gustaf Strandbergille 11.9.1935, Kansallisarkisto Fa:28.

4 Oulun kaupunginarkisto, Osakeyhtiön Toppilan kokoelma

5 Liitto 29.01.1938

6 Muun muassa Oulun ruotsinkielisen koulun vuosien 1945-1950 rakennushankkeiden merkeissä.

1956

Taiteilijaprofessori Aale Hakava maalasi 30-vuotiaan Toppilan tehtaan pohjoisen suunnasta vuonna 1951. Korjaamorakennus näkyy kuvan oikeassa reunassa siilon etupuolella. Teos kuuluu nykyisin Dixonin tehdaspaikkakunnan Grimsbyn kulttuurikeskuksen kokoelmiin.
KUVA: Grimsby Fishing Heritage Centre

4.5 Korjaamon toiminta toisen maailmansodan vuosina

Toisen maailmansodan aikana englantilaisomisteisen Osakeyhtiö Toppilan asema vihollismaa Saksan pohjoisella tukialueella muodostui erikoiseksi. Sodan vaikutus alkoi jo 1. syyskuuta 1939 Saksan armeijan hyökättyä Puolaan. Laivakuljetukset Itämeren ja Pohjanmeren kautta Oulusta Grimsbyn tehtaalle pysähtyivät.

Myöhemmin syksyllä 1939 Suomen armeijan järjestämät ylimääräiset kertausharjoitukset veivät suuren osan tehtaan miespuolisista työntekijöistä maanpuolustustehtäviin. Heidän tilalleen koulutettiin naisia, joiden ansiosta tehdasta voitiin pitää käynnissä.

Laivaukset suunnattiin Luulajaan ja Sundsvalliin, joista lasti kuljetettiin rautateitse Trondheimin tai Narvikin satamiin ja sieltä edelleen laivalla Englantiin. Tämäkin reitti tyrehtyi, kun Perämeri jäätyi ja Saksa valtasi Norjan keväällä 1940. Lopulta tehdas jouduttiin pysäyttämään.[1]

Tuotanto pysähtyy, korjaamo pitää laitteet toimintakuntoisina

Tuotannon ollessa pysähdyksissä keskuskorjaamon väki sai merkittävän tehtävän. Heidän oli suojattava kattilat, happosäiliöt sekä kiisu-uunien holvit jäätymiseltä. Laitteistoja lämmitettiin kamiinoilla, höyryä tuottavalla lokomobiililllä ja kierukoilla.

Kunnossapidosta vastannut korjaamo pidettiin toimintakykykyisenä. Siellä työskenteli 6-8 ikänsä puolesta asemapalveluksesta vapautettua työntekijää, joiden voimin edellä mainitut välttämättömät korjaus- ja kunnossapitotoimet pystyttiin hoitamaan.

Sotavuosina Toppilan tehtaan korjaamo tuotti palveluita myös ulkopuolisille. Korjausapua annettiin satamassa vierailleille laivoille sekä Rautateiden Puutavaratoimistolle, jonka ajoneuvo- ja kuljetinkalustoa huollettiin Toppilan tehtaan korjaamolla.

1 Kainua s. 14

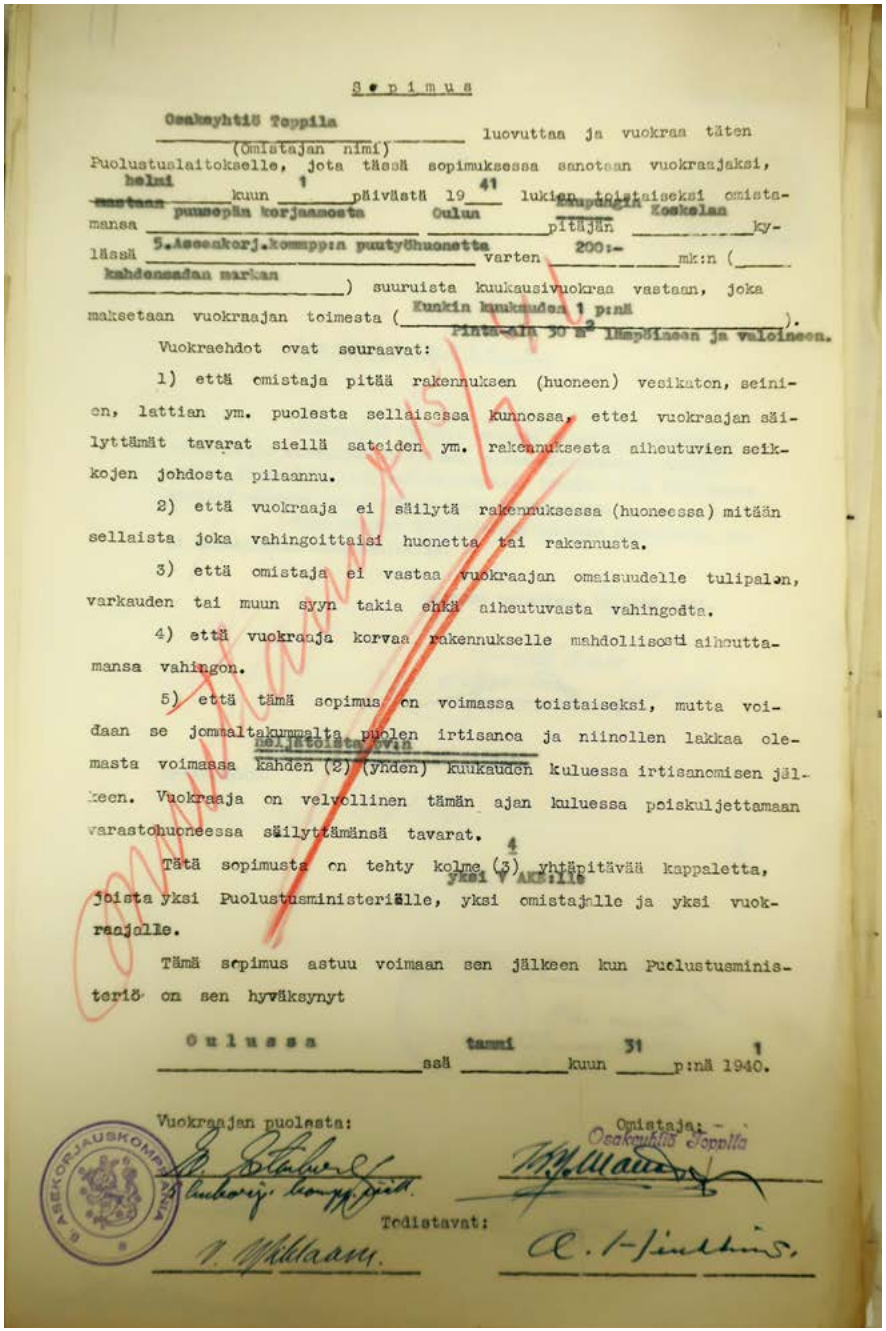

Tammikuun 31. päivänä vuonna 1940 allekirjoitetulla sopimuksella Puolustuslaitos vuokrasi korjaamon puuverstaan tiloja ja laitteita 5. asekorjauskomppanian käyttöön. Sopimuksen liitteenä olevassa kalustoluettelossa on myös useita metallintyöstöön liittyviä koneita. KUVA: Toppila Oy:n arkisto, Kansallisarkisto Hgc:1 208

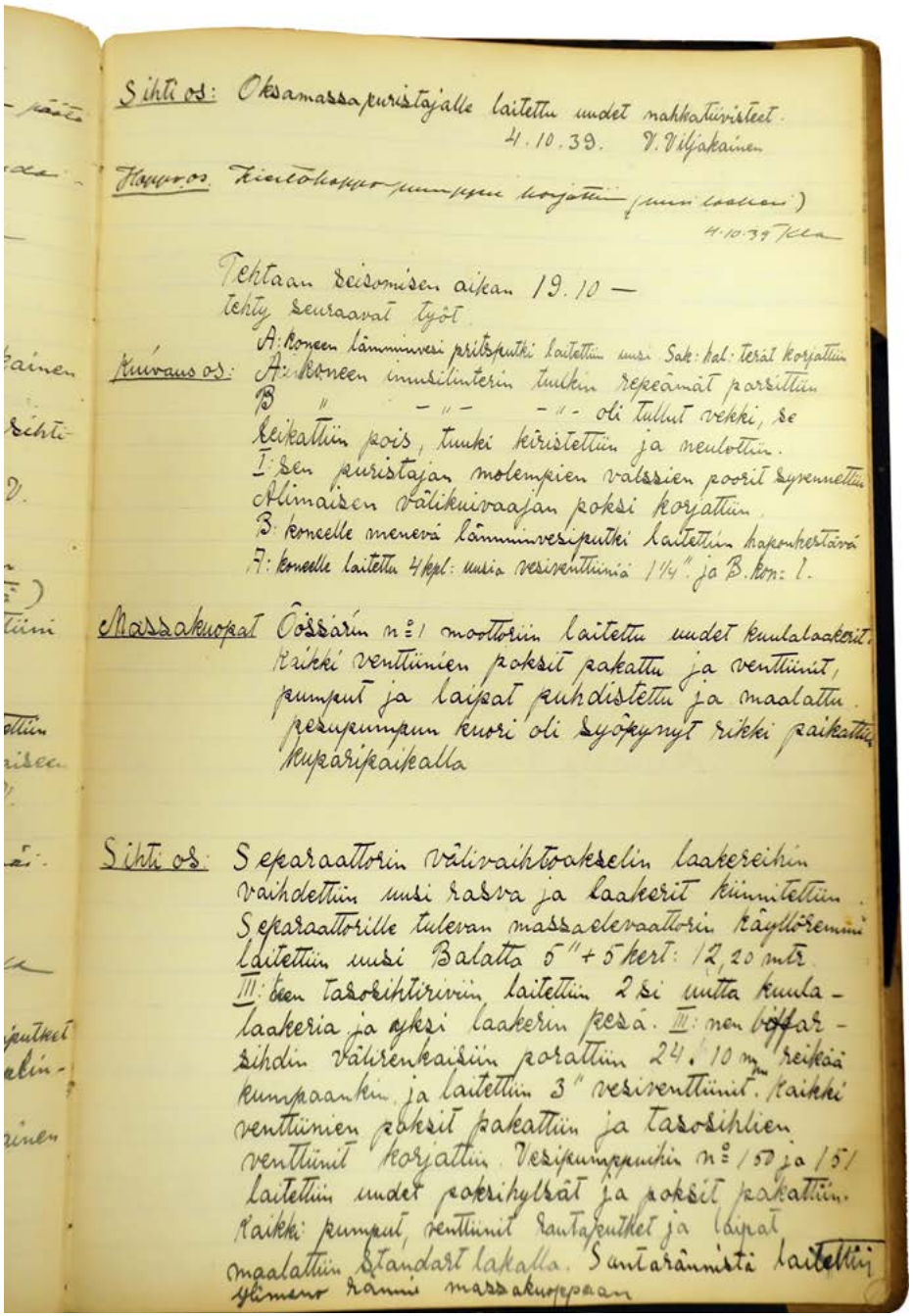

Sihti os: Oksamassapuristajalle laitettu uudet nahkatiivisteet. 4.10.39. V. Viljakainen

Hoyry os. Kiertohöyry-pumppuun korjattiin (pumpun vaihto) 4.10.39 Kca

Tehtaan seisomisen aikana 19.10 — tehty seuraavat työt

Kuivaus os: A: koneen lämminvesi pääputki laitettiin uusi Sak: kal: terät korjattiin
A: koneen imurilinterin tulkin repeämät parsittiin
B " — " — " - oli tullut reikä, se leikattiin pois, tunki kiristettiin ja neulottiin.
I: den puristajan molempien valssien poorit syvennettiin Alimaisen Välikuivaajan poksi korjattiin.
B: koneelle menevä lämminvesiputki laitettiin kaperkerstävä
F: koneelle laitettu 4/kpl: uusia vesiventtiilejä 1¼" ja B. kon: 1.

Massakuopat Öljysäiliön n:o 1 moottoriin laitettu uudet kumilaakerit. Rikki venttiilien poksit pakattu ja venttiilit, pumput ja laipat puhdistettu ja maalattu. Pesupumpun kuori oli syöpynyt rikki paikattu hiekkapaikealla

Sihti os: Separaattorin välivaihteakselin laakereihin vaihdettiin uusi rasva ja laakerit kiinnitettiin. Separaattorille tulevan massaclevaattorin käyttöremmi laitettiin uusi Balatta 5"+5"kert: 12,20 mtr. III: den tasosihtiriviin laitettiin 2 si uutta kumilaakeria ja yksi laakerin pesä. III: nen biffar-sihdin välirenkaisiin parattiin 24 / 10 m/m reikää kumpaankin ja laitettiin 3" vesiventtiilit. Rikki venttiilien poksit pakattiin ja tasosihtien venttiilit korjattiin. Vesipumppuihin n:o 1/57 ja 1/51 laitettiin uudet pakkihylsät ja poksit pakattiin. Rikki: pumput, venttiilit rautaputket ja laipat maalattiin Standart lakalla. Santaräänistä laitettiin yhtenen ramni massakuoppaan

Viidennen asekorjauskomppanian käytössä

Vuonna 1940 korjaamon tiloja vuokrattiin Suomen armeijan käyttöön. Rakennukseen sijoitettu viides asekorjauskomppania sai käyttöönsä myös korjaamon metalli- ja puutyöstökalustoa.

Yhtiön monimutkaista asemaa kuvastaa puolustusvoimilta pyydetty selvitys, onko yhtiöltä vuokrattuja varastotiloja luovutettu Saksan armeijakunnan käyttöön. Luutnantti M. Airaksisen 13.10.1941 antaman selvityksen mukaan näin ei ollut menetelty.[2] Englannin julistettua sodan Suomelle joulukuussa 1941 Osakeyhtiö Toppilan päätösvalta siirtyi ulkomaalaisen omaisuuden hoitokunnalle. Jatkosodan loppuvaiheessa yhtiön seuratalo päätyi saksalaisten sotilassairaalakäyttöön.[3]

Meidän aikoihimme asti säilynyt näyte korjaamon sodan aikana tekemistä tilaustöistä on nähtävillä Oulun keskustassa sijaitsevassa Valkealinnassa. Vuonna 1941 valmistuneen kerrostalon hissikuilujen, parvekkeiden ja portaiden kaiteet valmistettiin Osakeyhtiö Toppilan korjauspajalla.[4]

Sotatilan aikana syksyllä 1941 annetun rikin tuontikiellon takia tehtaan täytyi alkaa valmistaa rikkiä itse.[5] Kiisupolttimon piirustukset laadittiin Alvar Aallon toimistossa vuonna 1942 ja laitos valmistui vuonna 1945.[6]

Tehtaan huolet eivät päättyneet syksyllä 1944 solmittuun välirauhaan eikä saksalaisten poistumiseen Oulusta. Yhtiön korjaamon tiloissa suunnittelijana toiminut Sakari Silvennoinen kertoi tarinan, kuinka jatkosodan loppuvaiheessa tehtaan koneista poistettiin laitekilvet. Yhtiön johto pelkäsi, että ulkomailla valmistetut koneet voisivat pahimmassa tapauksessa päätyä valvontakomission takavarikkoon. [7]

2 Kansallisarkisto Hf:5 Toppila Oy:n arkisto
3 Kainua s. 15-17
4 ibid s. 15
5 ibid s. 17
6 Krogius 2025 s. 25
7 Haastattelu Silvennoinen Sakari 21.10.2025

Kone- ja sähkökorjaamon mestarit pitivät kirjaa eri osastoilla tehdyistä toimenpiteistä. Kuvassa "Remonttikirjan" 19.10.1939 kirjattu listaus ylimääräisten kertausharjoitusten aiheuttaman seisokin aikana tehdyistä huoltotöistä. KUVA: Toppila Oy:n arkisto, Kansallisarkisto Hgc:1 208

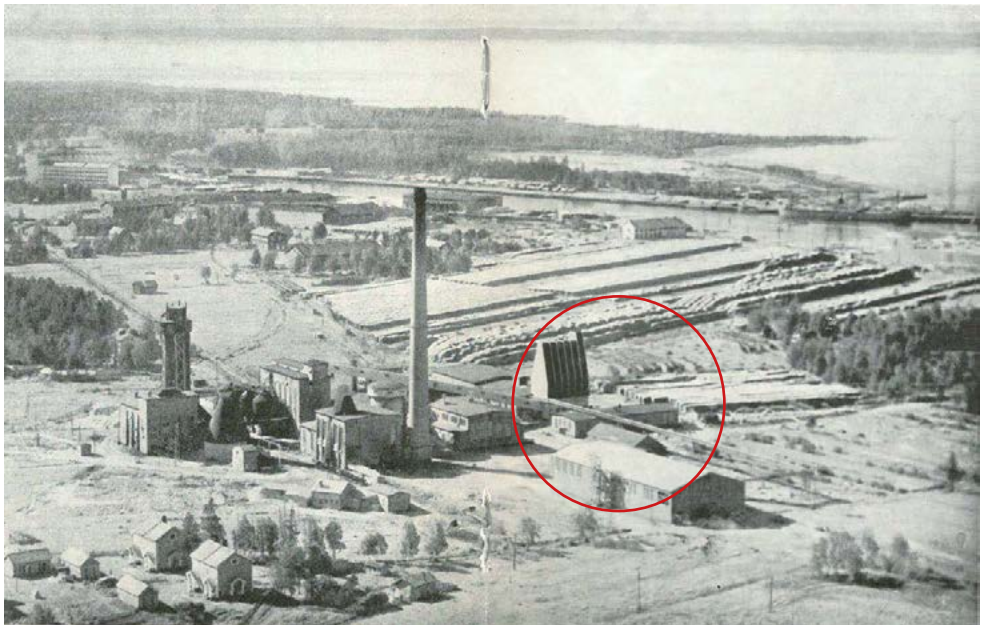

Toppilan tehdas ennen vuotta 1955 otetussa ilmakuvassa. Kuvasta hahmottuu rannalta nostettavan puumateriaalin virta tehtaaseen sekä valmistettujen tuotteiden reitti rataa pitkin Toppilan sataman lastauslaiturille. Korjaamo on merkitty kuvaan punaisella ympyrällä. KUVA: Teoksesta Osakeyhtiö Toppila. Eero Eräpuu, s. 16-17.

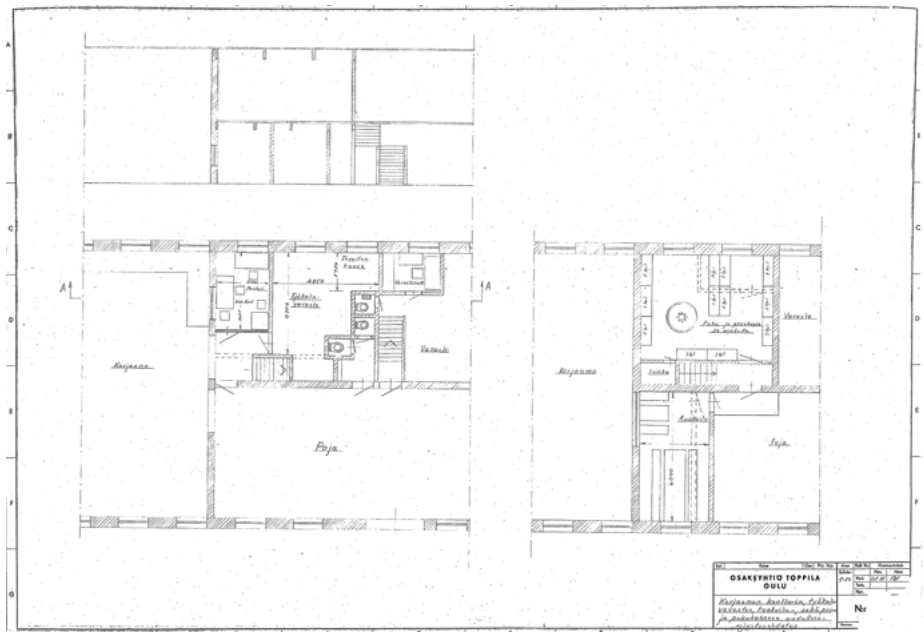

Vanhin säilynyt korjaamoa koskeva piirustus on päivätty Osakeyhtiö Toppilan piirustuskonttorissa 13.5.1955. Siinä yläkertaan esitetään rakennettavaksi 36 miehen pesu- ja pukuhuone pyöreine teräsaltaineen. Alakerrassa tehtäisiin seinämuutoksia mestarin konttorin ja työkaluvaraston välillä. Muutoksesta laaditiin kaksi vaihtoehtoista versiota. KUVA: Oulun Tilapalvelut arkisto

4.6 Tilamuutokset ja laajennus

Keskuskorjaamo ja siihen liittynyt keskusvarasto olivat aktiivisessa käytössä viikot ja vuorokaudet ympäri. Työnjohtajat, päälliköt, suunnittelijat, varastonhoitajat, kunnossapitomiehet sekä metallimiehet työskentelivät samoissa tiloissa. Vain sähkökorjaamolla oli erilliset tilat rakennuksen länsipäädyssä. Järjestys oli hierarkkinen, mutta erikoisosaajien ammattitaitoa arvostava.

Keskuskorjaamon tiloissa tehtiin 1950-luvun aikana useita sisäpuolisia tilamuutoksia, joilla parannettiin erityisesti sokkeloisen keskiosan kulkuteitä ja henkilökunnan sosiaalitiloja. Rakennuksessa oli alusta alkaen hyvät saniteettitilat, joita työpaikkojen uudistuksissa entisestään parannettiin.

Korjaamoa koskevat muutokset suunniteltiin yhtiön omassa piirustuskonttorissa, jossa suunnitelmia laatineet teknikot merkitsivät piirustuksiin omat nimikirjaimensa. Joistakin ehdotuksista on säilynyt useita vaihtoehtoja ja on todennäköistä, ettei kaikkia piirustuksissa esitettyjä muutoksia toteutettu.

Huomion arvoista on, että ensimmäisestä säilyneestä vuoden 1955 muutospiirustuksesta alkaen kaikki suunnitelmat on tehty puhtaalle arkille ilman alkuperäisen piirustuksen mittoja ja nimiöitä. Tämä antaa syyn olettaa, että alkuperäiset arkkitehdin laatimat piirustukset puuttuivat jo 1950-luvun puolivälissä.

1958

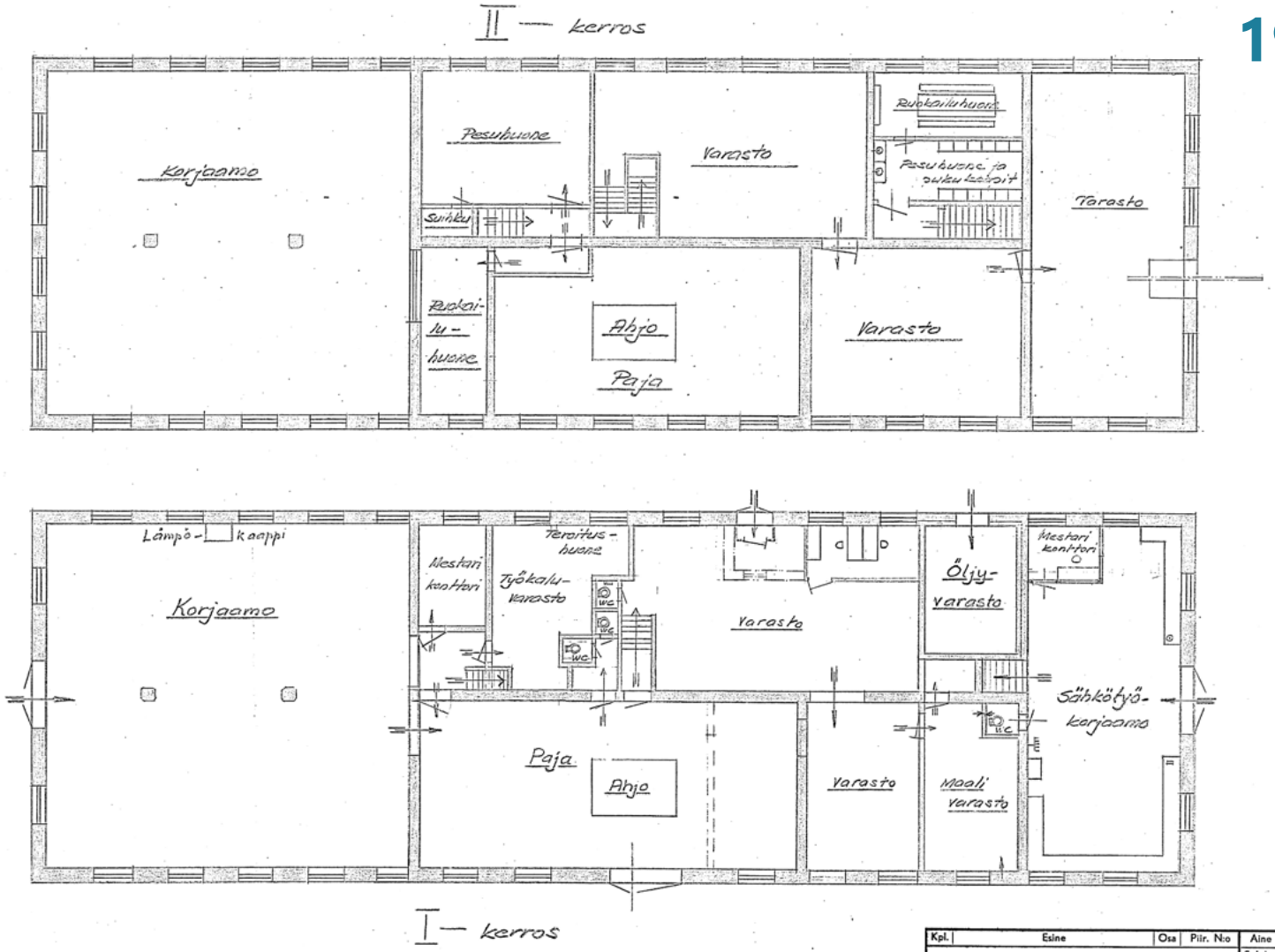

Ehdotus korjauspajan huonetilojen uudelleenjärjestelystä on päivätty yhtiön piirustuskonttoris-sa 31.3.1958. Suunnitelmassa on pyritty sovittamaan sähkökorjaamon kasvavia tilatarpeita olevaan rakennusrunkoon. Sähkömiesten sosilaalitilat on piirretty öljyvaraston yläpuolelle toiseen kerrokseen. Toteutunut suunnitelma on seuraavalla aukeamalla. KUVA: Oulun Tilapalvelut arkisto

Kpl.	Esine	Osa	Piir. N:o
	OSAKEYHTIÖ TOPPILA OULU		
	Korjauspaja Ehdotus huonetilojen uudelleen järjestelystä		

Aine	Malli N:o	Huomautuksia
Suhde: 1:100		Päiv. / Nimi
	Piirt.	31.3.58 T.M.
	Tark.	
	Hyv.	
N:o 115-9		
Korvaa:	Korvattu:	

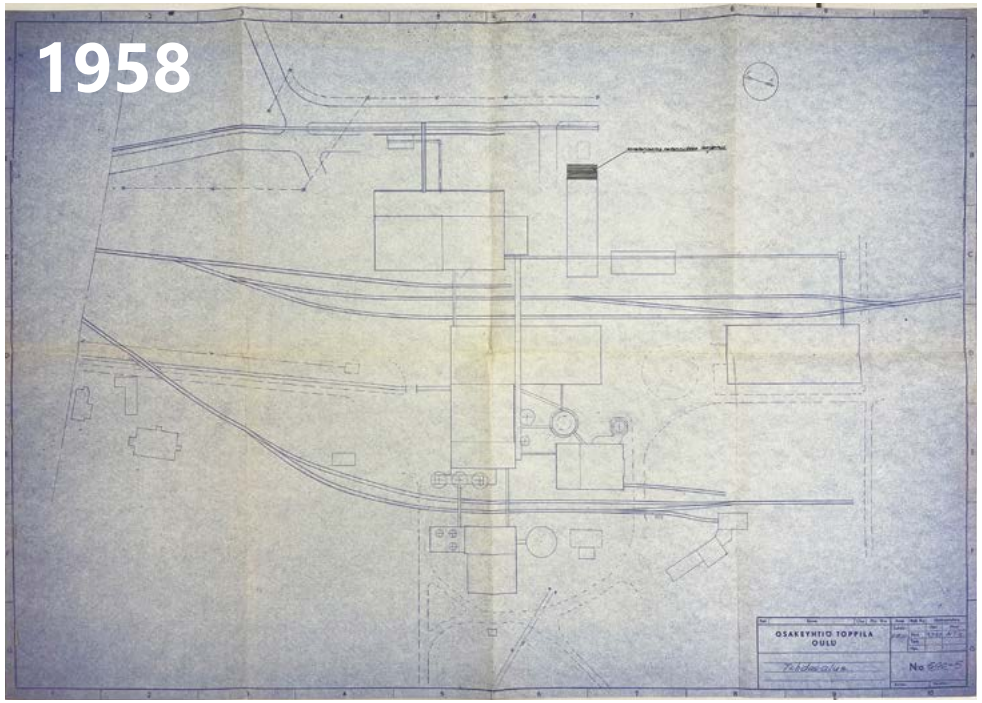

Keskuskorjaamon laajennus esiintyy ensimmäisen kerran 5.7.1957 laaditussa tehdasalueen aluepiirustuksessa KUVA: Oulun kaupunginarkisto

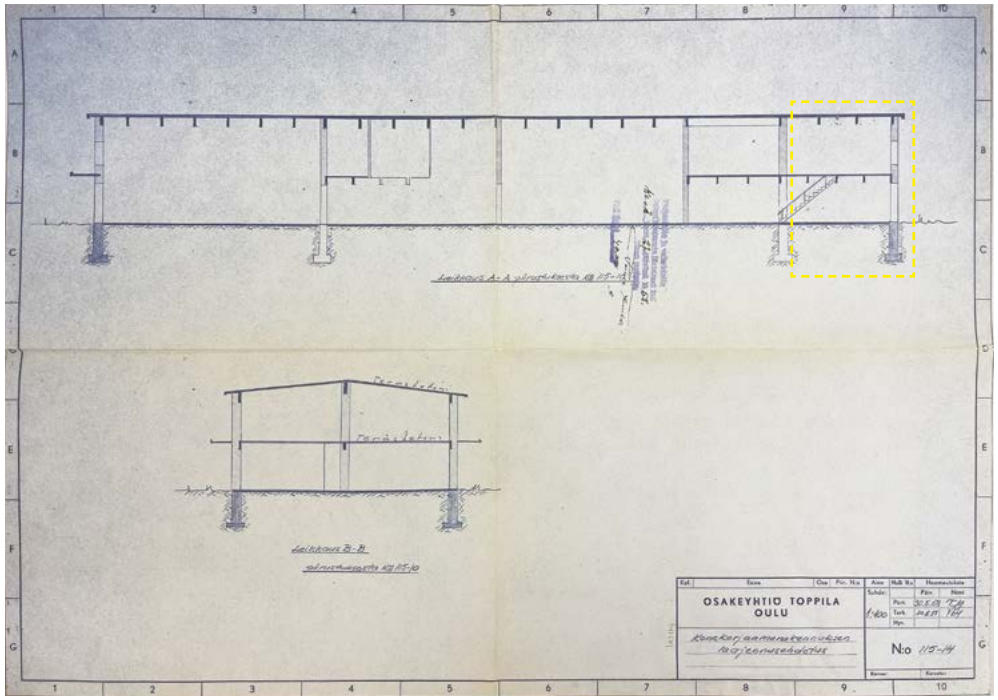

Osakeyhtiö Toppilan piirustuskonttorissa 30.5.1958 laadittu keskuskorjaamon leikkauspiirustus. Laajennusosan rakenteet näkyvät ylemmän kuvan oikeassa reunassa. KUVA: Oulun kaupunginarkisto

Vuoden 1958 laajennus

Vuonna 1958 korjaamoon suunniteltiin laajennus, joka jatkoi rakennuksen länsipäätyä noin seitsemän metriä. Laajennusosa tehtiin kaksitasoisena. Maantasokerrokseen tehtiin sähkökorjaamon laajennus ja toiseen kerrokseen sähkökorjaamon sosiaalitiloja sekä varaston laajennus. Laajennuksen kerrosala oli 176 m^2 ja rakennusala 88 m^2. Siitä sosiaalitilojen osuus oli noin 40 m^2.

Laajennus suunniteltiin Osakeyhtiö Toppilan omassa suunnittelukonttorissa. Piirustuksen laatija signeerasin suunnitelmat nimikirjaimilla T.M. Rakennesuunnitelmat laati oululainen Suunnittelu Oy Eino Niemelä. Laajennukselle myönnettiin rakennuslupa 27.6.1958.

Laajennus toteutettiin rakennuksen alkuperäistä arkkitehtuuria mukaillen punatiilestä puhtaaksi muuraten. Laajennuksen aukotus poikkesi alkuperäisen osan tasajakoisuudesta. Kahden kerroksen korkuisia ikkunoita tehtiin vain sisäpihan puolelle sekä päädyn lastausoven viereen.

Huono pohjamaa edellytti laajennusosan paaluttamista. Latvasta seitsemäntuumaiset paalut lyötiin 200 mm pohjaveden alapuolelle. Kaksoispaalujen päälle tehtiin 1000 mm leveä ja 400 mm korkea betoniantura. Laajennusosaan tehtiin betonisokkeli, jonka sisäpuolelle tiilimuurin väliin sijoitettiin kahden tuuman lastuvillalevy.

Laajennusosan yläpohjapalkiston suunta käännettiin poikittaiseksi. Yläpohja tehtiin kaksoislaattana, jonka eristeenä oli vaatimaton kahden tuuman lastuvillalevy.

1958

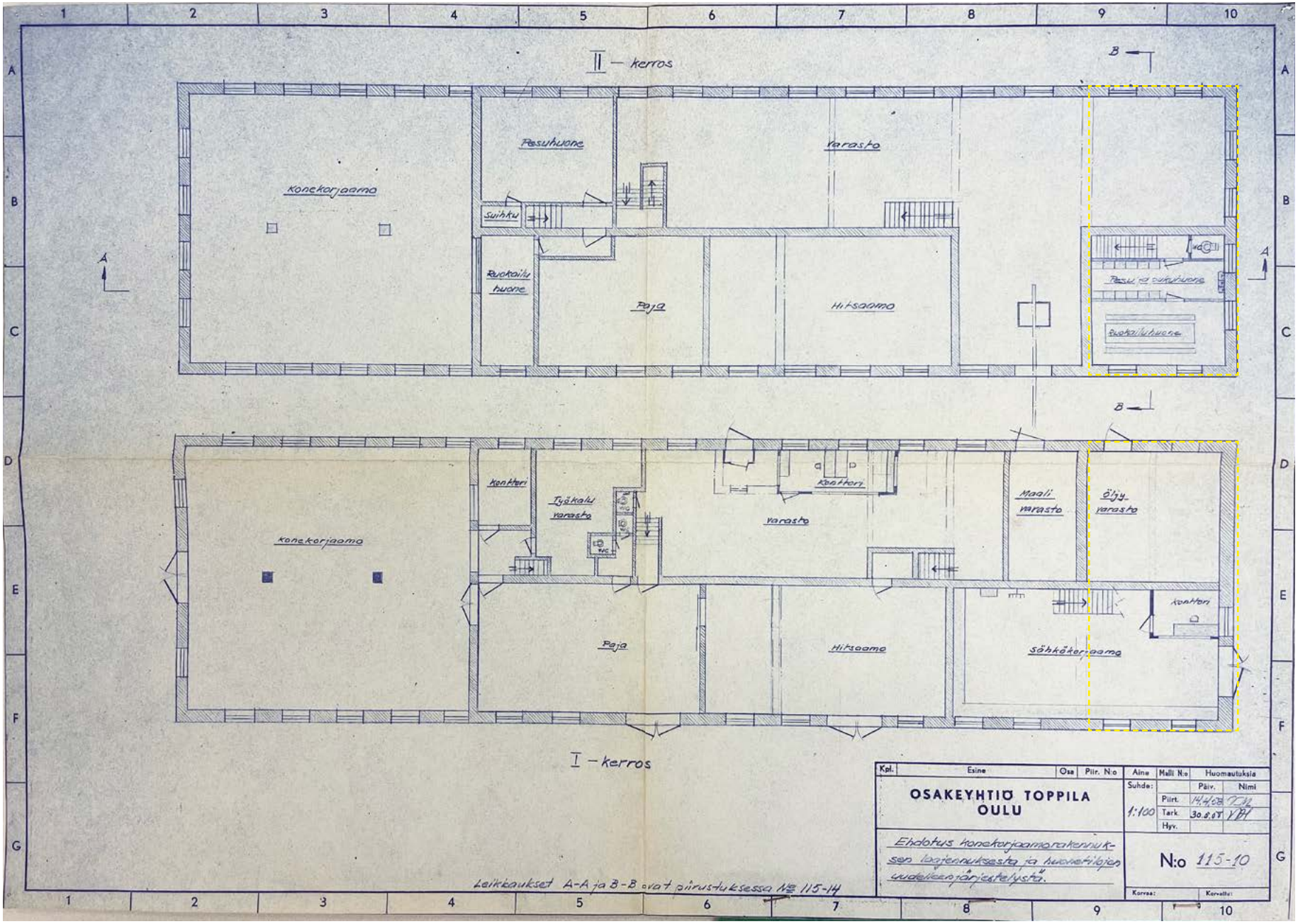

Toteutukseen johtaneet laajennus- ja muutosehdotuksen pohjapiirustukset laadittiin Osakeyhtiö Toppilan piirustuskonttorissa 14.4.1958. Uudessa versiossa rakennusta on jatkettu ja ensimmäisen kerroksen sähkökorjaamo on käännetty harjan suuntaiseksi. Sosiaalitilat on sijoitettu sähkökorjaamon yläpuolelle. KUVA: Oulun kaupunginarkisto

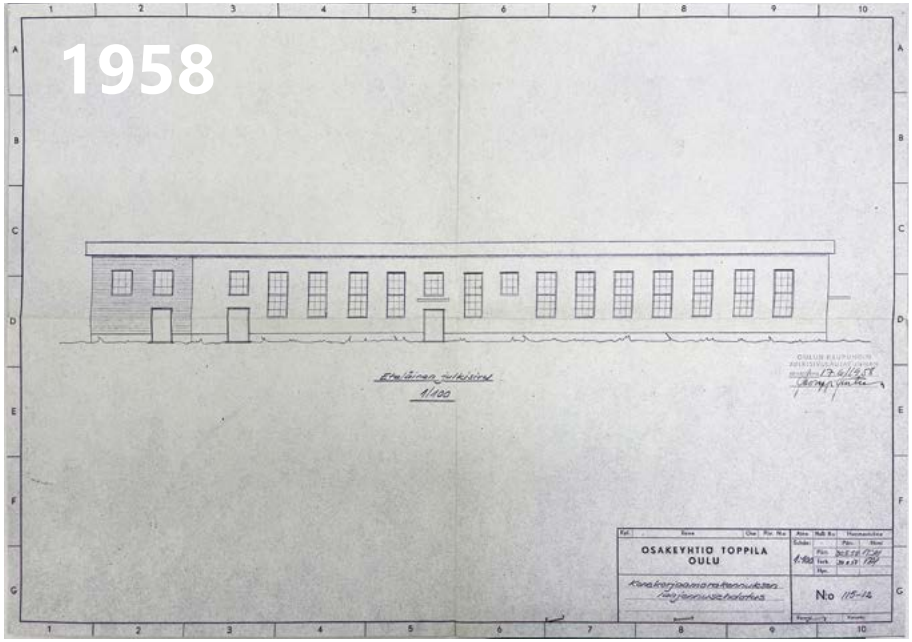

VASEMMALLA: Korjaamon eteläjulkisivu siilon suuntaan. Piirustus on laadittu Osakeyhtiö Toppilan suunnittelukonttorissa 30.5.1958 ja hyväksytty Oulun kaupungin julkisivulautakunnassa 17.6.1958. KUVA: Oulun kaupunginarkisto

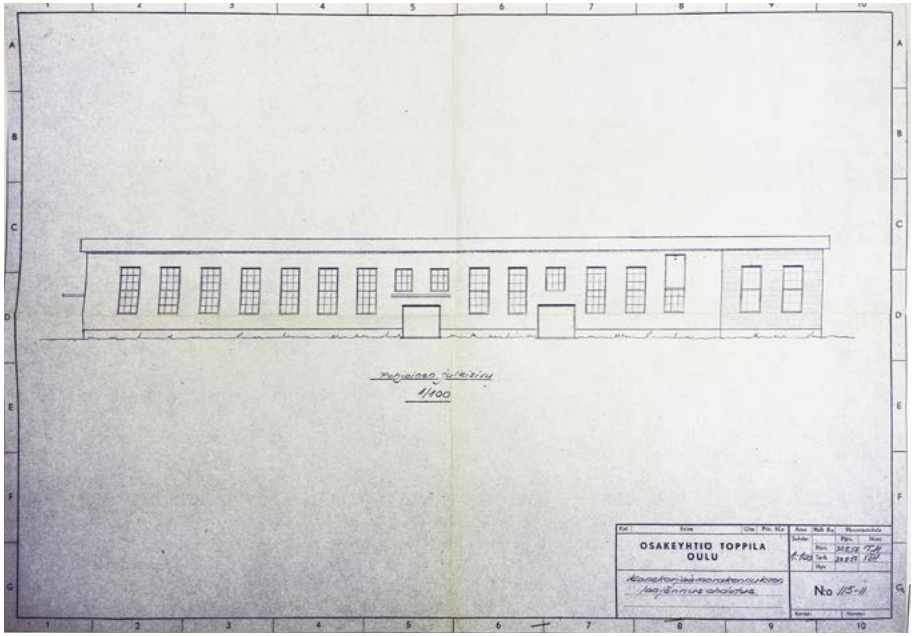

OIKEALLA: Laajennusosan päätyjulkisivu länteen. Päädyssä on sähkökorjaamoon johtava lastausovi. Vasemmalla sivulla on toisen kerroksen nostolaite. KUVA: Oulun kaupunginarkisto

VASEMMALLA: Julkisivu pohjoiseen eli nykyiselle sisäpihalle. Pajalle ja hitsaamoon johtaa suuret pariovet. Laajennusosan vieressä on toisen kerroksen lastausovi. KUVA: Oulun kaupunginarkisto

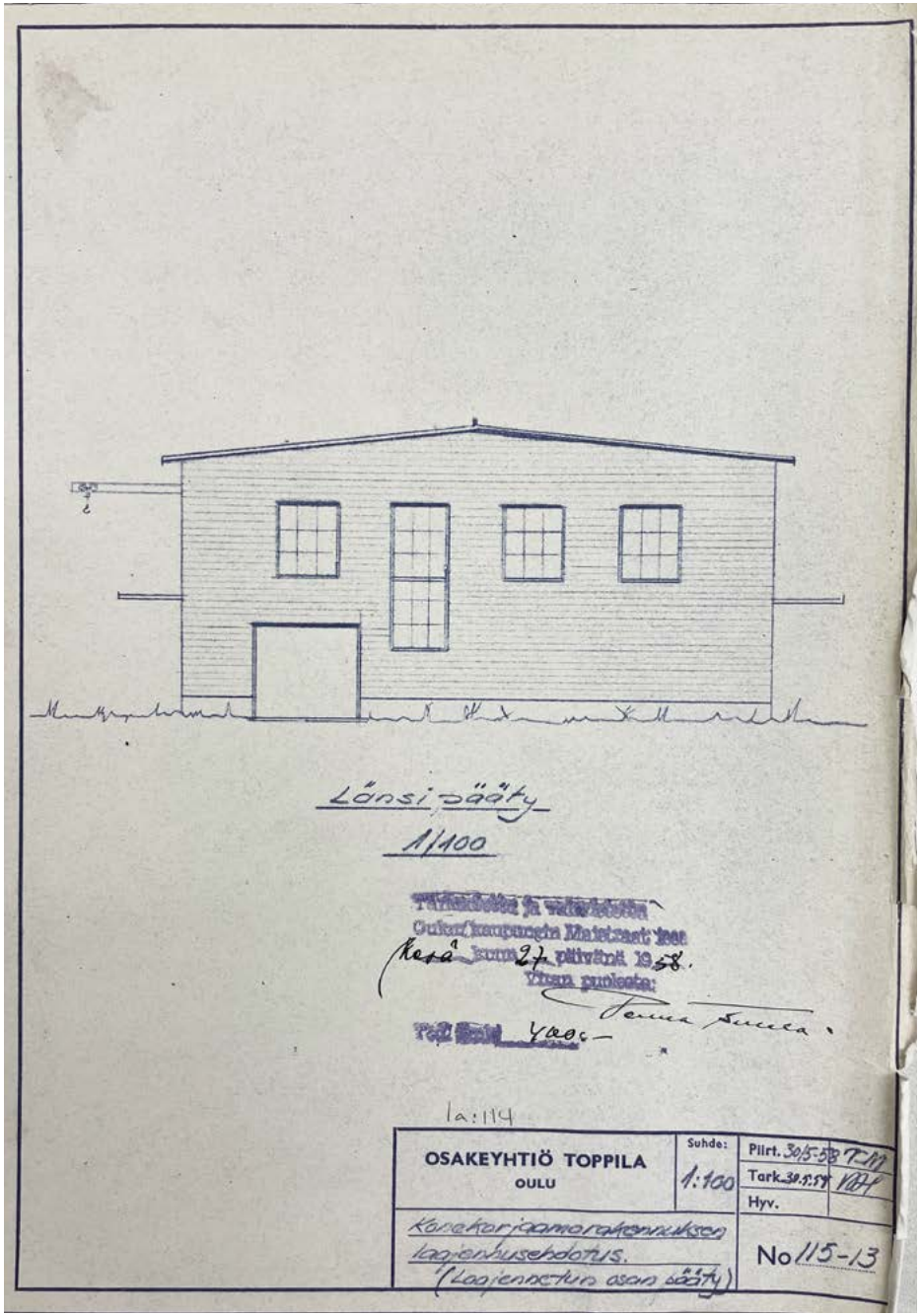

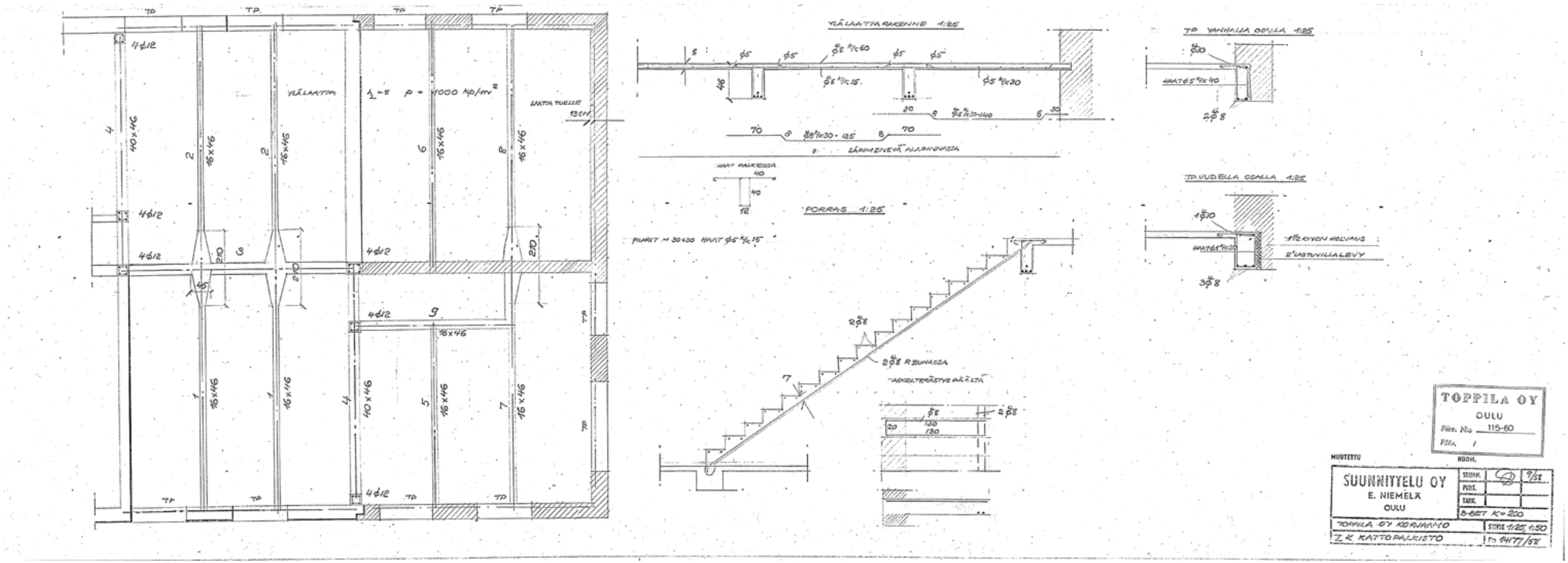

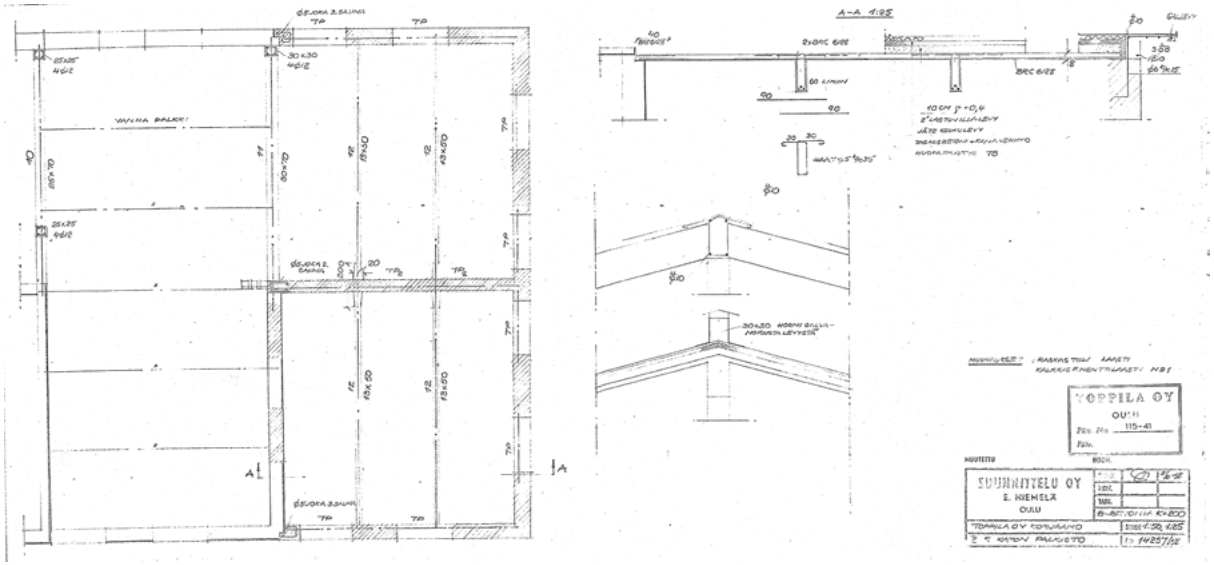

Korjaamon laajennuksen rakennesuunnitelmat laati Suunnittelutoimisto E. Niemelä Oy. Laajennuksen välipohja tehtiin alkuperäisen osan tapaan ylälaattapalkistona. Sähkökorjaamosta sosiaalitiloihin nouseva betoniporras valettiin paikalla. Uutta välipohjarakennetta on piirretty myös vanhan osan kohdalle, mikä viittaa siihen, että alkuperäinen länsipääty oli korkeaa tilaa.
KUVA: Oulun Tilapalvelut arkisto

Suunnittelu Oy E. Niemelän 3.10.1958 suunnittelema yläpohjarakenne jatkoi ulkoisesti alkuperäisen vesikaton muotoa. Laajennusosassa palkiston suunta vaihtui harjaan nähden poikittaiseksi.
KUVA: Oulun Tilapalvelut arkisto

4.7 Yhtiön piirustuskonttori

Insinööri Sakari Silvennoinen työskenteli vuosina 1969-1977 nuorena teknikkona Osakeyhtiö Toppilan suunnittelijana. Hän jatkoi opintojaan teknisessä opistossa mutta työskenteli vielä kesät vanhassa työpaikassaan. Suunnittelijoiden työpisteet sijaitsivat tuolloin hiomorakennuksen toisessa kerroksessa.

- Keskuskorjaamo oli tehtaan toiminnan kannalta olennainen toimija, joka vastasi kaikkien tehtaalla käytettyjen laitteiden korjaamisesta. Sen vuoksi se oli sijoitettu tehtaan eri osastoihin nähden keskeiselle paikalle ja tehdasrautatien äärelle.

Silvennoisen mukaan suurin osa korjauksista suoritettiin tehtaalla, jonne korjaa- ja työkaluineen lähti aina tarvittaessa. Jos oli mahdollista, rikkinäinen laite tuotiin verstaalle korjattavaksi. Korjaamon varastossa oli tarvittavat työkalut ja varaosat.

- Kyvykäs korjaamo teki tehtaasta omavaraisen. Sen vuoksi esimerkiksi Serlachiuksen Mäntän tehtaalla oli jopa oma pumpputehdas, Sakari Silvennoinen kertoo.

Omassa työssään Sakari Silvennoinen laati suunnitelmia ja toimi niiden toteutusvaiheessa työnjohtotehtävissä. Suurin osa hänen suunnitelmistaan toteutettiin tehdastiloissa, joissa uusittiin putkistoja ja muita teknisiä laitteistoja.

- Yksi suurimmista suunnittelutehtävistäni oli Arkhimedeen ruuvin suunnittelu tehtaan länsipuolelle rakennettuun jätevesialtaaseen. Prosessissa syntyvää lietettä kerännyt allas oli yksi 1970-luvun suurimpia investointeja Toppilan tehtaalla.

Tehdasyhteisöille tyypillinen hierakkisuus näkyi alueen järjestelyissä. Johtajat ja työväki asuivat omilla alueillaan ja johtajat ruokailivat entisessä Uleå Oy:n pääkonttorissa. Päällimmäiseksi Sakari Silvennoisen mieleen on jäänyt kuitenkin yhteisöllisyys.

- Asuimme yhtiön omistamassa rivitalossa. Tuolloin kaikki yhtiön kerros- ja rivitalojen asukkaat olivat vähintään hyvän päivän tuttuja keskenään. Vallitsi sellainen yhteishenki, että me kuulumme kaikki samaan porukkaan.

Toppilan Seuratalo tarjosi puitteet yhtiöläisten vapaa-ajan toiminnalle. Sakari Silvennoisen muistiin on jäänyt Toppilan Kisan lentopallopelit ja Seuratalon aktiiviset kilpatanssin harrastajat.[1]

1 Silvennoinen Sakari, haastattelu 21.10.2025

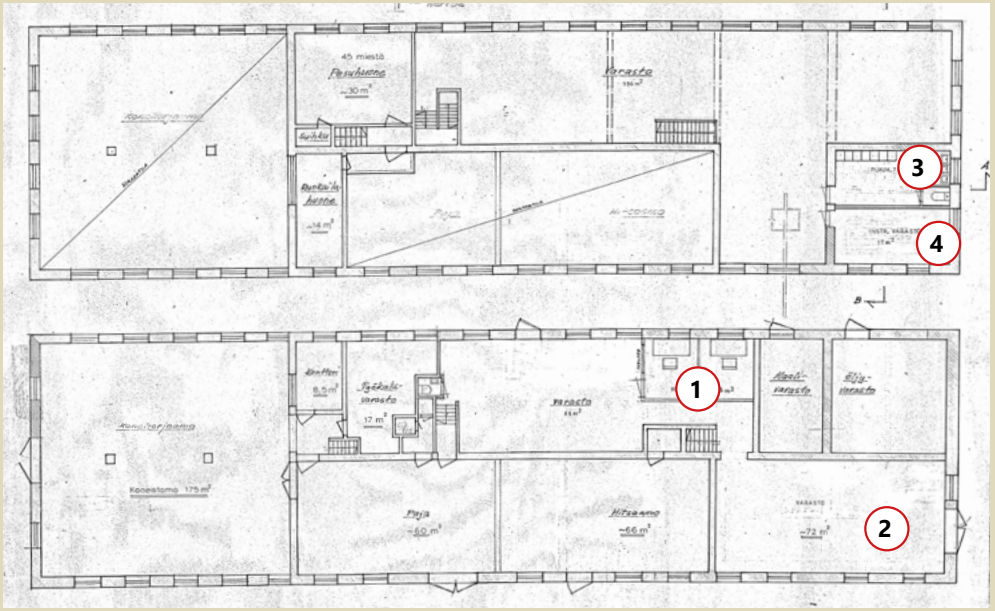

Konekorjaamon muutospiirustuksessa 10.9.1969 on esitetty ensimmäiseen kerrokseen tehty konttoritila kahdelle teknikolle (1). Sähkökorjaamo on muuttanut pois rakennuksesta ja vapautunut tila on muutettu varastoksi (2). Länsipäädyn portaat on poistettu. Yläkertaan on tehty pukuhuone seitsemälle henkilölle (3) sekä instrumenttivarasto (4). Piirustukseen on tehty muutoksia 17.3.1978, 17.9.1976 ja 11.4.1978. KUVA: Oulun Tilapalvelut arkisto

Yhtiön suunnittelukonttorin suunnittelijoita nimikirjainten takana

PA= Pertti Antila, teknikko
SSS= Sakari Silvennoinen, teknikko
AR= Aimo Runtti, teknikko
TM= ei tiedossa

Sakari Silvennoinen tunnistaa Toppila Oy:n suunnittelukonttorin piirustuksiin merkityistä nimikirjaimista useita oman aikakautensa suunnittelijoita. 1950-luvun suunnittelijoihin eivät hänen tietonsa yllä.

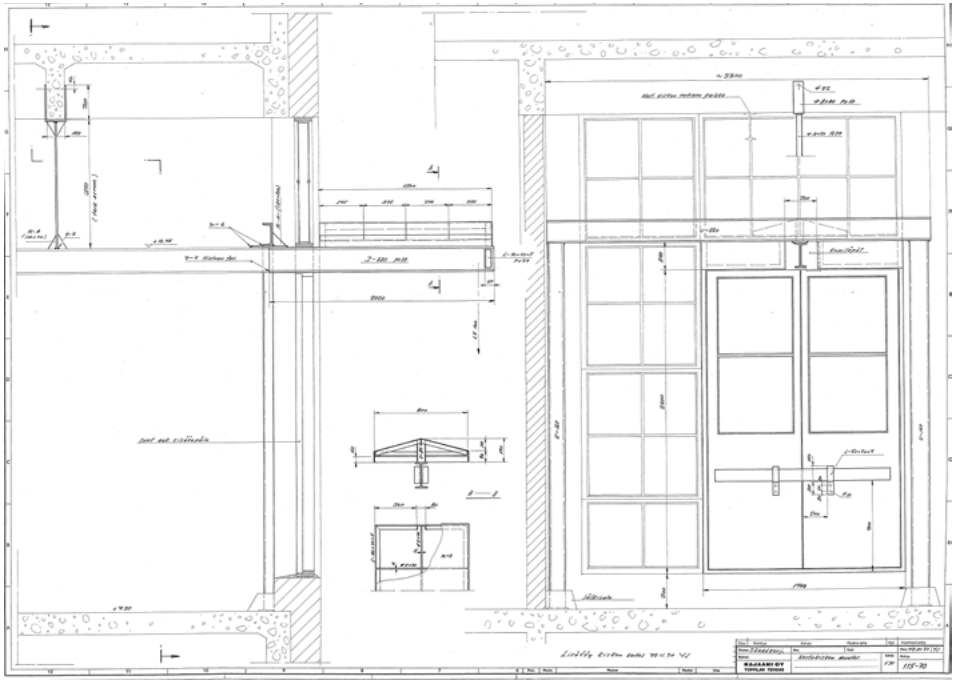

Huhtikuussa 1977 tehdas oli siirtynyt Kajaani Osakeyhtiön omistukseen. Yhtiön piirustuskonttorissa laadittu sähkökorjaamon nostokiskon muutossuunnitelma oli yksi lukuisista korjaamoon tehdyistä parannuksista. KUVA: Oulun Tilapalvelut arkisto

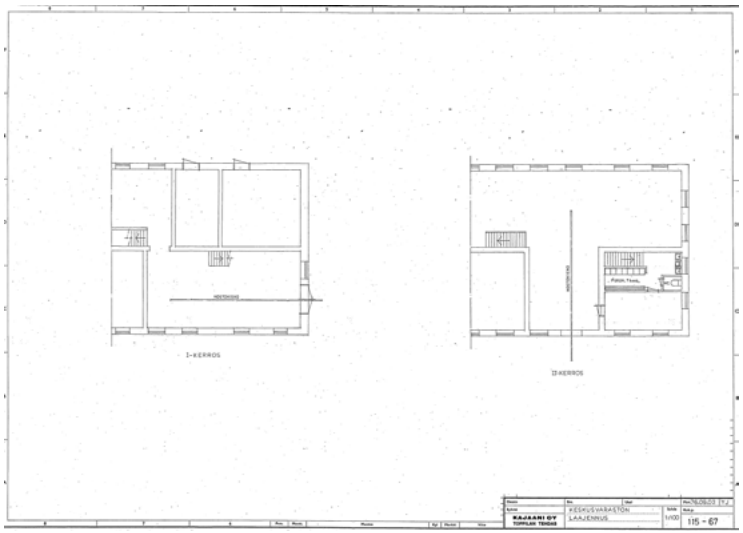

Vuonna 1976 ensimmäisen kerroksen päätyyn lisättiin siltanosturi. Piirustuksesta ilmenee, että vuoden 1968 sosiaalitilojen muutosta ei toteutettu ja päädyn portaat jäivät paikoilleen. KUVA: Oulun Tilakeskuksen arkisto

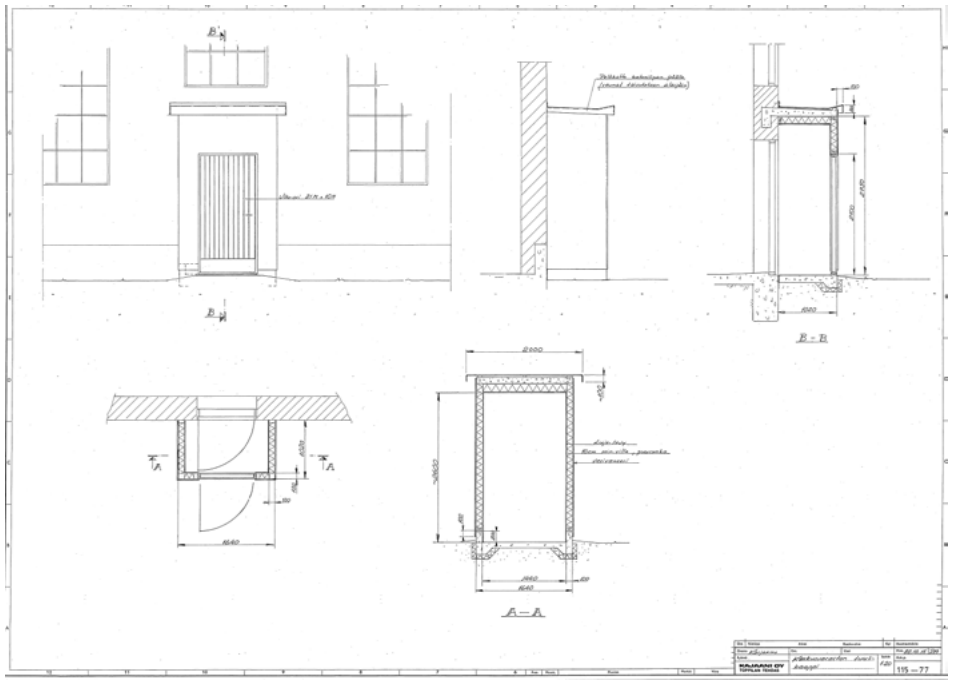

Rakennuksen päätyyn suunniteltiin 15.10.1980 julkisivulinjasta ulkoneva tuulikaappi keskusvarastoa varten. Se muistutti muodoltaan vuoden peruskorjauksessa 1998 rakennettuja tuulikaappeja. KUVA: Oulun Tilapalvelut arkisto

Yhtiön piirustuskonttorin suunnittelemia muutoksia 1960-1980

1960	Sähkötarvikevarasto
1964	Öljynerotuskaivo korjaamohallin pesupaikalle
1968	Sähkökorjaamon pesu- ja WC-tilojen muutosehdotus
1969	Konekorjaamon muutos
1978	Osienpesuallas
1976	Keskusvaraston laajennus ja uusi siltanosturi
1977	Sähkökorjaamon ja konekorjaamon väliseinät
1977	Sähkökorjaamon lämpöpatterin suojus nosto-oven kohdalle
1977	Konekorjaamon palo-ovet ja sähkökorjaamon nostokisko
1978	Lisäovi konekorjaamon pohjoispäätyyn
1979	Kytkinhuone, uusi väliseinä sähkö- ja konekorjaamojen välille
1980	Keskusvaraston tuulikaappi

Vuonna 1985 Toppilan tehtaan kunnossapitoasentajat Hannu Mattila ja Juhani Nikula tutkivat irtisanomisilmoituksiaan. Kuva on otettu korjaamohallissa, jossa miesten takana on työnjohtajan konttorin ikkuna. Oikealla näkyvä käytävä johtaa varastoon. KUVA: Harri Taposen kokoelma

Sama tilanne toisesta kulmasta. Miesten takana on siilolle suuntautuvat ikkunat. Ikkunan alla on laatikosto, jossa jokaisella korjauspajan miehellä on oma työkalulaatikkonsa. Etualalla näkyy tehtaalta korjattavaksi tuotu venttiili. KUVA: Harri Taposen kokoelma

4.8 Korjaamon työntekijä toisessa polvessa

Oululaisen Harri Taposen työura alkoi vuorokorjausmiehenä Toppila Oy:n korjaamolla vuonna 1967. Varusmiespalveluksen jälkeen hän jatkoi Toppilan tehtaan kunnossapitoasentajana aina tehtaan lakkauttamiseen vuoteen 1985 asti. Harri Taponen oli korjaamon työntekijä jo toisessa polvessa.

- Isäpuoleni tuli Toppilan tehtaalle sorvaajaksi pian sodan jälkeen. Hän oli vammautunut sodassa, mutta se ei haitannut työskentelyä korjaamolla. Omat ensimmäiset muistikuvani korjaamosta muodostuivat jo lapsena, kun vein hänelle eväitä työmaalle, Harri Taponen muistelee.

Korjaamolla oli tuolloin kaksi metallisorvia, joista Harri Taposen isä käytti isompaa. Toppilan Oy:n korjaamon osaaminen tunnettiin myös Toppilan satamassa ja oululaisten rakennusurakoitsijoiden piirissä.

- Korjaamolla työskenteli muun muassa yksi maamme harvoista lyijysepistä nimeltään Ahti Ahlroth. Hänen ammattitaitoaan tarvittiin, kun Oulun yliopistolliseen keskussairaalaan rakennettiin röntgenhuoneita, Taponen kertoo.

Korjaamo osana tehdasaluetta

Harri Taposen kuvaus keskuskorjaamosta vastaa vuoden 1958 laajennuksen jälkeisiä piirustuksia. Konekorjaamo sijaitsi rakennuksen tehtaan puoleisessa itäpäädyssä. Suurten ikkunoiden alla oli miesten henkilökohtaiset työkalulaatikot ja salin perällä mestarin konttori. Työtason äärellä oli puusta tehty pölkynpäälattia.

Rakennuksen keskellä oli osin kahteen kerrokseen tehty keskusvarasto, johon johtivat kahdet portaat. Pihan puoleisella sivulla olivat hitsaamo sekä paja ahjoineen.

Korjauspajan miehet takovat terästankoa korjaamon pajalla. Huoneessa on puusta tehty pölkynpäälattia. Vastaavanlainen lattia oli konekorjaamon työpöytien äärellä. Paja oli korkea tila samoin kuin kuvassa näkyvän seinän takana ollut hitsaamo. KUVA: Harri Taposen kokoelma

Ne olivat korkeita tiloja, joissa oli myös edellä mainitun kaltainen puulattia. Länsipäädyssä toimi sähkökorjaamo, jolla oli omat sosiaalitilat ja konttori.

- Korjaamon läpi meni kapeat raiteet, joita pitkin tavaroita kuljetettiin käsin työnnettävällä vaunulla tehtaan ja korjaamon välillä. Myös katossa olevat nostimet ja kuljetusradat olivat käsikäyttöisiä, Harri Taponen muistelee.

Korjaamon yläpuolella kulki putki, joka kuljetti lastuja hakkurista hiomoon. Toinen putki kuljetti parkkia tehtaan voimalaitokselle. Korjaamon vesikatto oli Harri Taposen mukaan "tervapahvia" eikä siinä ollut juurikaan lämpöeristeitä.

- Korjaamoa lämmitettiin kuumalla höyryllä, joka tuotiin puhaltamalla halliin. Höyry tuotettiin hiilikäyttöisessä lämpölaitoksessa, josta sitä jaettiin eri puolille tehdasaluetta. Rakennusten energiankulutuksesta ei tarvinnut kantaa huolta.

Korjaamon sisäpihaa käytettiin varastona. Radan suuntainen vanha puurakennus oli tehtaan työkalu- ja putkivarasto. Levytavaraa säilytettiin taivasalla. Myöhemmin pihalle tehtiin kaksi pientä varastorakennusta.

- Korjaamon länsipuolella oli rantaan asti ulottunut puutavaravarasto, jossa kaksi kiramoa nosti puita tehtaan varastokentälle. Valmiit sellupaalit sidottiin käsin nipuiksi ja pieni veturi eli "pässi" hinasi ne Toppilan satamaan laivattaviksi, Harri Taponen kertoo.

Korjaamolla vallitsi hyvä järjestys

- Korjaamolla oli hyvä porukka ja siellä vallitsi hyvä järjestys. Työnjohtajakin oli siellä iso herra, Harri Taponen muistelee. Kunnossapitomiehet päivystivät korjaamolla vuoden jokaisena päivänä.

- Teimme kolmivuorotyötä. Samassa vuorossa oli metallitöistä vastaava vuorokorjausmies ja sähkökorjausmies. Tehtaan jokaisella osastolla oli oma laitosmies, joka hälytti meidät sisäpuhelimella apuun tarvittaessa. Prosessi ei saanut seisahtua, joten joulunakin oltiin töissä, Harri Taponen kertoo.

VASEMMALLA: Vuorokorjausmies Harri Taponen oli toisen polven yhtiöläinen. Hänen työpaikkansa oli korjaamolla, jossa myös hänen isänsä oli aiemmin työskennellyt. KUVA: Harri Taposen kokoelma

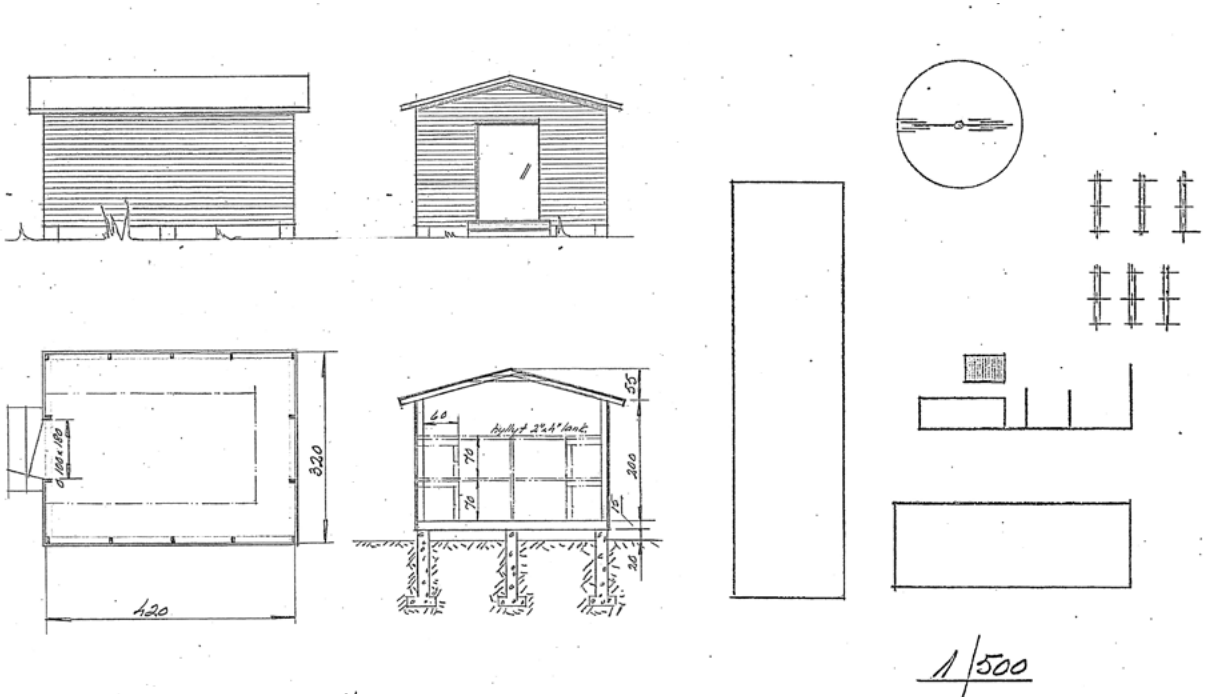

OIKEALLA: Yhtiön piirustuskonttori suunnitteli vuonna 1960 korjaamon pihalle pienen sähkötarvikevaraston. Syvät perustukset osoittavat, että maaperä oli heikosti kantavaa. KUVA: Oulun Tilapalvelut arkisto

- Konekorjaamolla ja sähkökorjaamolla oli omat sosiaalitilat. Niiden varustukseen kuuluivat pöytä, jääkaappi ja myöhemmin saatiin kahvinkeittimet. Tehtaalla oli iltaan asti avoin henkilöstöruokala, mutta korjaamon väki söi yleensä omia eväitään korjaamon taukohuoneissa.

Myöhemmin Harri Taponen työskenteli sähkölaitteiden korjaamisesta vastaavana kunnossapitoasentajana Kajaani Oy:n omistukseen siirtyneellä laitoksella. Vuonna 1974 sähköverstas ja levyverstas muuttivat hiomon tiloihin.

Varsinaisen toimensa ohessa Harri Taponen toimi Paperiliiton nuoriso- ja opintosihteerinä. Sieltä hän sai myös vihiä tehtaan lakkauttamisesta ja osasi hyvissä ajoin aloittaa uuden työpaikan etsimisen. Hän löysi uuden työpaikan Strömbergiltä ja jatkoi samalla alalla eläkkeelle jäämiseen asti.[1]

1 Taponen Harri, haastattelut 23.10.2025 ja 27.10.2015

Yhtiön lapset

Harri Taponen kuului tehdasväen lapsiin, joille tehtaan ympäristö tarjosi paljon seikkailumaastoja. Yhtiön lapset kävivät Koskelan koulua.

- Olin viisivuotias, kun muutimme Toppilan tehtaan omistamaan taloon nimeltään Kurikka. Talo sijaitsi Koskelantien varrella. 1960-luku oli erityisen poliittista aikaa. Osa tehtaan työntekijöiden lapsista kävi partiota ja toisen pyysivät mukaan vappumarssille.

- Kaikkia yhdistäviin harrastuksiin kuuluivat jalka- ja pesäpallopelit yhtiön kentällä, jossa pelattiin usein merimiehiä vastaan. Joskus käytiin myös tappelemassa Tuiran poikien kanssa, Harri Taponen muistelee.

Myös poikamaiset kolttoset kuuluivat asiaan, kun ympäristö ja yhteisö olivat tuttuja. - Ennen tehdasalueen aitaamista aluetta kiersi kiertovartiomiehet. Heitä me pikkupojat kiusattiin monin tavoin, Taponen tarinoi.

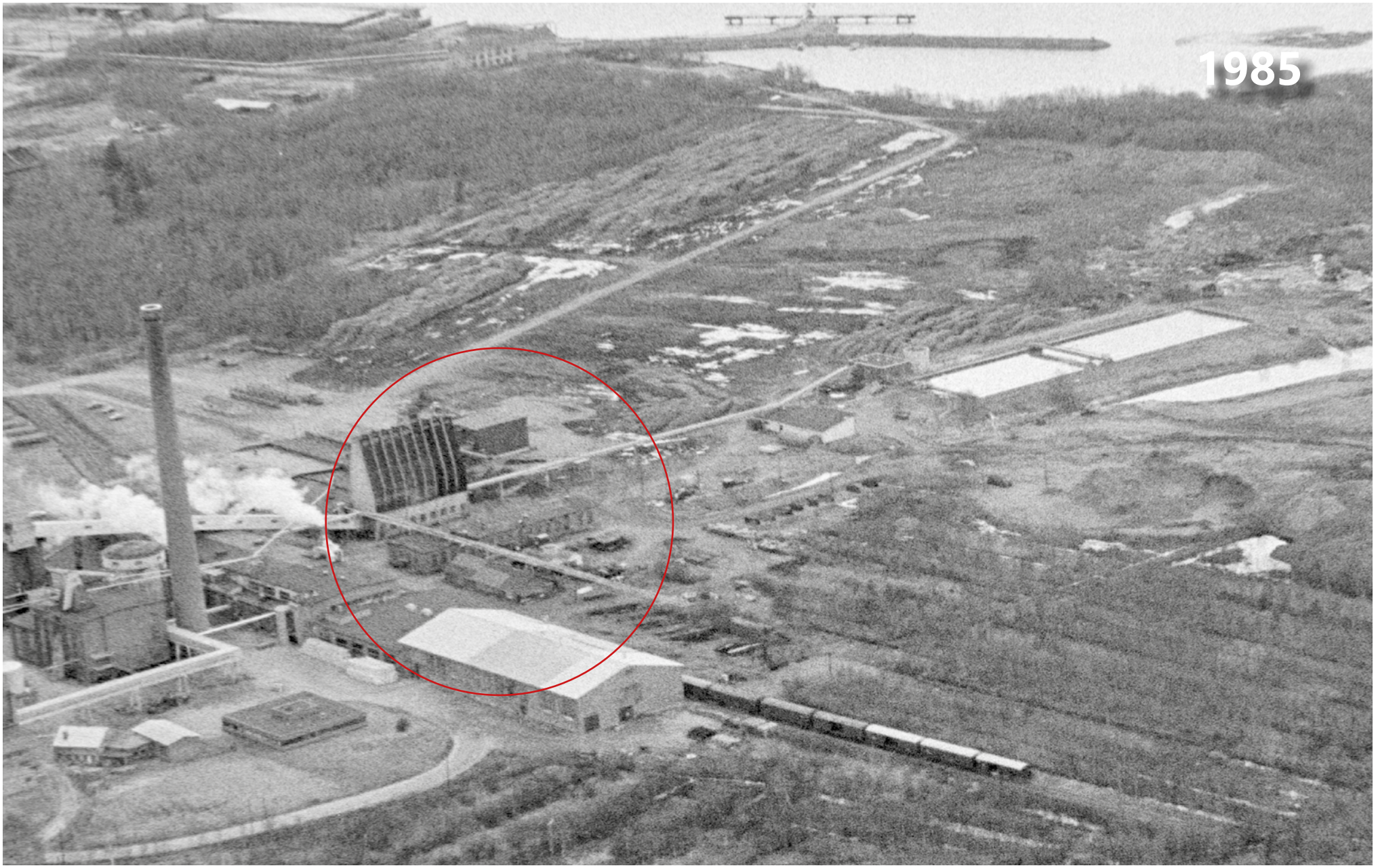

Kajaani Osakeyhtiön Toppilan selluloosatehdas 22.5.1985 hieman ennen lakkauttamista. Korjaamo on merkitty kuvaan punaisella ympyrällä. KUVA: Museovirasto JOKA Kaleva, kuvaaja Ilkka Laine

Helsingin Sanomat, sunnuntaina 14. huhtikuuta 1985

SUNNUNTAI

Rukkaset naulaan, miehet maantielle.

Toppila tyhjenee

Työnantaja ja työntekijät kiistelevät sellutehtaan lopettamispäätöksestä
Irtisanotut väittävät, että tehdas päästettiin tahallaan rapistumaan
Omistajayhtiön Kajaani Oy:n mukaan menekkivaikeudet ajoivat Toppilan nurin

Kajaani Osakeyhtiö sulkee yksitoista vuotta hallitsemansa Toppilan sellutehtaan Oulussa. Vanhentuneita ja pieniä puunjalostuslaitoksia on maassa lopetettu tavan takaa. Ensimmäisen kerran tapahtui niin, että omistaja heittää kaikki työntekijät ulos tehtaan lakkauttamisen yhteydessä.

Yhtiö sanoi irti Toppilan tehtaan 320 työntekijää ja toimihenkilöä 1. huhtikuuta. Näistä noin 50 voi siirtyä ennenaikaiselle eläkkeelle. Muille yhtiö osoitti vain ovea.

Kajaani Oy:n kannattavuus oli viime vuonna erinomainen ja yhtiö arvioi suotuisan kehityksen jatkuvan edelleen. Myös Toppilan tehdas tuotti viime vuonna voittoa ja sen liikevaihto oli ennätykselliset 136 miljoonaa markkaa.

Kuusesta valmistettavan sulfiittiselluloosan markkinat romahtivat kuitenkin yhtiön ilmoituksen mukaan viime vuoden lopulla, eikä tulevaisuuskaan näytä lupaavalta. Lopettamispäätökseen vaikutti lisäksi, ettei Toppilan sellutehdas enää pienuutensa vuoksi pysy kannattavana. Selluteollisuus on pääomavaltainen ala. Tuotantolaitoksen koolla on suora yhteys kannattavuuteen.

Pääoma ratkaisi Toppilan tapauksessa jokseenkin kaikki päätökset. Heti irtisanomisten jälkeen yhtiö aloitti vapun päivään kestävän tuotantoneuvottelun. Irtisanotuista 150 joutui pakkolomalle. Työhön jäi runsaat sata työntekijää, jotka ovat palvelleet tehtaalla yli 15 vuotta. Näitä ei sopimusten mukaan voi lomauttaa irtisanomisajan aikana. Tehdas lopettaa tuotantonsa ensi heinäkuun lopussa. Tehdas hiljenee lopullisesti elokuussa.

Toppilan tehdas on ollut lakkauttamisuhan alaisena jo vuosia. Yhtiön aikaisemman ilmoituksen mukaan sen piti jatkaa tuotantoa vuoden 1986 loppuun. Kun ympäristöministeriö asetti viime vuonna tehtaalle vaatimuksen jätevesien puhdistusjärjestelmän uudistamisesta yleisten normien mukaiseksi, yhtiö ilmoitti, ettei siihen ole varaa, vaan laitos suljetaan. Lopulliseen sulkemispäätökseen ympäristön suojelupäätökset eivät vaikuttaneet.

Sellunkeitto aloitettiin 1920-luvulla

Alkuna Toppilan sellukeittämö sai 1920-luvulla. Englantilainen paperitehtailija Joseph Dixon pyrki varmistamaan raaka-aineen saannin ja etsiskeli sellutehtaan paikkaa Suomesta. Teollisuusmies Gösta Serlachius neuvoi häntä Pohjois-Suomeen. Dixon osti kosken osuuksia Oulujoen vesistöstä rakentaakseen jalostuslaitoksen. Suunnitelma eteni nopeasti. Professori Alvar Aallon piirustusten mukaan rakennettu Toppilan sulfiittiselluloosatehdas vihittiin heinäkuussa 1931 keskellä suurta lamakautta.

Raaka-aineensa Peter Dixon & Son Ltd:n omistama Oy Toppila Ab sai Oulujoen vesistöalueelta. Yhtiö hankki myöhemmin laajan metsäomaisuuden hankinta-alueeltaan.

Oulujoen vesistöalueella kilpailivat Toppila-yhtiön kanssa raaka-aineesta Oulu Oy:n harjoittamaan selluntuotantoa Oulujokisuulla.

Toppila Oy säilyi englantilaisomistuksessa vuoteen 1974 saakka. Monet muut ulkomaisella pääomalla ja tietotaidolla Suomeen perustetut puunjalostuslaitokset olivat jo aikaisemmin siirtyneet suomalaisille. Dixonin perheyhtiö joutui kotimaassaan vaikeuksiin ja tarjosi Toppilan osakekantaa myyntiin.

Veitsiluoto-yhtiö piti tarpeellisena hankkia Toppila kaikkine arvoineen Oulu Oy:n vahvistukseksi. Se arvioi, ettei Toppilasta olisi saanut pitkään toimivaa laitosta tekemälläkään. Veitsiluoto ei ollutkaan ostamassakaan tehdasta, vaan voimavaroja Oulu Osakeyhtiölle. Kajaani Oy ehti kuitenkin väliin ja vei Toppilan.

Kajaani-yhtiön välistäveto ei ollut Veitsiluodon mieleen ja asia hiertää yhtiöiden välejä vieläkin.

Metsäomaisuus kiinnosti Kajaani Oy:tä

Kajaani Oy:kin asetti Toppilan osakekannan ostaessaan vähemmän painoa tuotantolaitokselle kuin muille kauppaan sisältyneille arvoille. Tehdas oli jo vanhanaikainen, mutta metsäomaisuus täydessä arvossaan. Toppilan ostolla Kajaani Oy sai Metsäteollisuuden keskusliitolta oikeutta lisätä tuotannokapasiteettiaan huomattavasti. Tuotantoa säännösteltiin jo tuolloin puuvarojen rajallisuuden takia.

Jo vuoden kuluttua Toppilan tehtaan ostosta Kajaani-yhtiö ilmoitti lopettavansa sen ja sijoittavansa sellunkeittäjät Ouluun rakentamaan suureen hienoperitehtaaseen. Suhdanteet kuitenkin vaihtuivat ja Kajaani Oy rakensi hienoperitehtaansa Kajaaniin. Sen selluraaka-aineen tuottaa nyt Oulu Oy.

Kajaani Oy lopetti hiljattain selluntuotannon myös Kajaanin tehtaallaan. Osa silloin vapautuneesta työvoimasta on yhä työttömänä. Yhtiön työntekijämäärä on vähentynyt viime vuosina rationalisoinnin ja automaation vuoksi huomattavasti. Työvoimasupistukset ovat koskeneet myös Toppilan tehdasta. Yhtiö rakentaa piakkoin selkeä korvaavan kuumahierretehtaan Kajaaniin.

Työnlomyysuhan etoen joutuneet Toppilan sellutehtaan työntekijät arvioivat, että suuri osa heistä voi jäädä työttömiksi pitkäksikin aikaa, sillä harva tarvitsee selluammattilaisia. Monet heistä ovat liian iäkkäitä uudelleen koulutettaviksi. Koulutushalukkuutta ja -mahdollisuuksia tutkitaan parhaillaan työnantajan ja työntekijäin sekä työvoimaviranomaisten ja Oulun kaupungin muodostamassa työryhmässä.

Työntekijät ehdottivat Kajaani-yhtiölle, että se jatkaisi Toppilan toimintaa ja anoisi tehtaalle yhteiskunnan tukea työllisyysperusteilla. Yhtiö ei suostunut ehdotukseen eikä liioin suosta aloittamaan puuhierretuotantoaan Toppilan tiloissa.

Toppilan "tapi on!"

Oy:n yhdistämiseen suureksi, keskitetyksi yksityisen pääoman puunjalostuslaitokseksi.

Irtisanotut toppilalaiset arvioivat, että tehtaan lopettamiseen vaikutti vime kädessä Kajaani-yhtiön rahoittaja Kansallispankki. Tehtaan seinille ilmestyi heti lopettamistiedon tultua "tosi on" -tokaisuja.

Tehtaan työntekijöiden pääluottamusmies **Unto Huhtala** ihmettelee yhteiskunnan ja ammattiliittoonsakin voimattomuutta pääoman mahdin edessä, "kun toisessa vaakakupissa on näinkin suuren työntekijäjoukon toimeentulo".

Huhtala arvioi, että Toppilan sellutehdas olisi voinut jatkaa tuotantoaan vielä eteenpäin, jos omistajayhtiö olisi huolehtinut sen kunnossapidosta. "Mutta tehdas on monilta osin päästetty rapistumaan. Se osoittaa, ettei yhtiö ole tunnerut vastuuta työntekijöistäkään."

Paperiliitto osoitti Huhtalan mukaan voimattomuutensa mm. siinä, ettei se kyennyt estämään annettuja lomautuksia. "Se oli pettymys, samoin kuin ilskettiin koolle kutsuttujen politikkojen olankohauttelu ja toteamukset, ettei mitään voida tehdä, kun Kajaani-yhtiö on näin päättänyt", Huhtala sanoo.

Toppilan tehtaanjohtaja **Pekka Kuusniemi** ilmoittaa, että laitos olisi lopetettu jo aikaisemmin, ellei henkilöstön sijoitusongelmaa olisi ollut. "Kaikki toimintavuodet, lukuunottamatta vuosia 1974 ja 1984, ovat olleet tappiollisia", hän vakuuttaa, mutta myöntää, ettei yhtiö ole harjoittanut armeliaisuutta työntekijöitä kohtaan pitkänsään tehdasta käynnissä.

Paperiliiton tutkimussihteeri **Heikki Niemi** katsoo, että Toppilan työntekijät ovat jäänect jälkeen työskennellessään vuosikausia uudistamattomassa ja takapajuisessa tehtaassa. "Tästä syystä heidän voi olla tavallistakin vaikeampi löytää uutta työpaikkaa."

Niemi arvostelee puunjalostusteollisuutta ja suomalaista teollisuutta yleensäkin tiiian lyhyeu tähtäyksen toiminnasta. "Käänkökset ja suunnan muutokset ovat jyrkkiä ja äkillisiä. Työntekijät ja työpaikat eivät aina tämän takia kohtaa toisiaan."

Monet Toppilan työntekijöistä otaksuu, ettei uudelleenkoulutuksella eikä työvoimaviranomaisten toimilla yleensäkään löydetä ratkaisua elokuussa odottavaan joukkotyöttömyyteen. "Työn saanti on jokaisen omien taitojen ja oman aktiivisuuden varassa", he sanovat kuin yhdestä suusta. Osa heistä odottaa eroraha, osa lähtee etelään.

Unto Huhtala sanoo uskovansa Kajaani-yhtiön vakuutuksiin auttaa uusien työpaikkojen löytymisessä vasta sitten, kun se osoittaa edes yhdelle työttömäksi jäävälle leipäpuun. Tehtaan voimalaitoksella työskentelevät odottavat, että Oulun kaupunki ostaisi voimalan ja ainakin osa työntekijöistä pääsisi kaupungin palkkalistoille. Näin voisi säilyä 10–15 työpaikkaa.

Oulun seudulla pelätään, ettei Toppilan sellutehtaan lopettaminen jää ainoaksi puunjalostuslaitoksen kuolemaksi. Oulu Oy:n Pateniemen ja Rauma-Repolan Martinniemen sahat ovat pitkään olleet vaikeuksissa ja niiden lakkauttamisesta on käyty keskustelua. Ne merkitsisivät satojen työpaikkojen menetystä ja kokonaisten yhdys-

Helsingin Sanomat uutisoi Toppilan tehtaan sulkemisesta 14.4.1985. Kuvassa on korjauspajalla työskennellyt vuorokorjausmies Heimo Siika-Aho. KUVA: Helsingin Sanomat, lehtileike

4.9 Kajaani Oy sulkee Toppilan tehtaan 1985

Vuodesta 1974 lähtien Toppilan tehtaan omistajana toiminut Kajaani Osakeyhtiö ilmoitti tehtaan lakkauttamisesta keväällä 1985. Yhtiö tulisi irtisanomaan 320 työntekijää ja toimihenkilöä 1.4.1985 alkaen.

Ilmoitus herätti ristiriitaisia tunteita. Sekä Kajaani Osakeyhtiö että Toppilan tehdas olivat tuottaneet voittoa vuonna 1984. Tehtaan liikevaihto oli saavuttanut jopa uuden ennätyksen.

Yhtiön ilmoituksen mukaan kuusesta valmistetun sulfiittiselluloosan markkinat olivat romahtaneet vuoden 1984 lopulla ja tulevaisuuden näkymät olivat synkät. Yhtiön aiemmin kaavailemat uudet tuotantosuunnitelmat eivät olleet myöskään toteutumassa.[1]

Toppilan tehtaan sulkeminen oli osa metsäteollisuuden rakennemuutosta, jossa yhtiöt sulautuivat ja sulkivat pieniä ja vanhentuneita puunjalostuslaitoksiaan. Toppilan tehdas oli ollut jo vuosia lakkautusuhan alla monen tappiollisen vuoden seurauksena.

Toppilan tehtaan tuotanto pysäytettiin heinäkuun 1985 lopussa ja kaiken toiminnan oli määrä päättyä elokuun loppuun mennessä. Helsingin Sanomien 14.4.1985 artikkelissa Toppilan sellutehtaan työntekijät arvioivat jäävänsä suurelta osin työttömiksi. Harva tarvitsi enää selluammattilaisia ja monet toppilalaiset kokivat olevansa jo iäkkäitä.[2]

1 Helsingin Sanomat 14.4.1985 s. 37
2 ibid

1985

Näkymä korjaamon koillispuolelta syksyllä 1985, kun tehtaan toiminta oli ajettu alas. Edessä on Toppilan satamaan johtava teollisuusrata. Kuvan keskellä on korjaamoa vanhempi puurakenteinen materiaalivarasto, jossa säilytettiin putkia ja teräsmateriaalia. Sen takana näkyvät korjaamo ja hakesiilo. Korjaamon katon yläpuolisessa putkessa kuljetettiin lastuja kuorimolta hiomolle. KUVA: Raimo Ahosen kokoelma

4.10 Toppila Oy:n korjaamon vaiheet aikajanalla

1927
Dixonin perheyhtiö perustaa Osakeyhtiö Vaalan.

1931
Korjaamo toimii sihtihuoneen vintillä.

1939
Talvisota alkaa. Merikuljetukset vaikeutuvat Tehdas toimii aputyövoimalla.

1941
Toppilasta tulee Saksan armeijan kauttakulkusatama.

1974
Toppilan tehdas myydään Kajaani Osakeyhtiölle. Selluloosan tuotanto jatkuu.

1985
Toppilan tehtaan tuotanto päättyy kesäkuussa. Kaikki työntekijät irtisanotaan.

1991
Alueen asemakaavoitusta pohjustetaan osayleiskaavalla.

1998
Keskuskorjaamon muutossuunnittelu monipalvelukeskukseksi. Oulun Tilapalvelut peruskorjaa rakennuksen.

2006
Ilmanvaihtokorjaus. Rakennuksen toiseen kerrokseen lisätään uusi ilmanvaihtokone.

2023
Päiväkodin piha uudistetaan. Piha saa uudet leikkivälineet, varaston ja aidan.

Osakeyhtiön Toppilan tehdas | **Kajaani Oy:n tehdas** | **Meri-Toppila** | **Toppilan monipalvelukeskus** | **Meri-Toppilan päiväkoti**

1928
Osakeyhtiö Toppila perustetaan. Yhtiö ostaa Uleå Oy:n alueet Toppilasta.

1930-1931
Toppilan sulfiittiselluloosatehdas rakennetaan. Alvar Aalto suunnittelee tehtaan arkkitehtonisen muodon.

1937
Osakeyhtiö Toppilan yhtiökokous päättää uuden keskuskorjaamon rakentamisesta.

1938
Korjaamorakennus otetaan käyttöön. Rakennuksessa toimii myös keskusvarasto.

1941-1944
Jatkosota. Tehdas toimii aputyövoimalla ja sota aiheuttaa pitkiä tuotantokatkoksia.

1941
Toppila Oy vuokraa korjaamon tiloja ja laitteita puolustusvoimille.

1958
Korjaamoa laajennetaan jatkamalla rakennusta itään. Laajennukseen muuttaa tehtaan sähkökorjaamo.

1971
Dixon-yhtiöiden paperitehdas palaa Grimsbyssä. Yhtiö ajautuu taloudellisiin vaikeuksiin.

1985
Tehdasalue siirtyy Oulun kaupungin hallintaan. Alueen tutkimus ja dokumentointi aloitetaan.

1990
Alueelle etsitään toteuttajaa valtakunnallisella tarjouspyynnöllä.

1992-1994
Meri-Toppilan keskeiset asemakaavat vahvistetaan.

1993
Kaupunki luovuttaa vanhoja tehdasrakennuksia yksityisen liikkeenharjoittajan kehitettäväksi. Korjaamo jää kaupungille.

1998
Meri-Toppilan monipalvelukeskus aloittaa toimintansa. Mukana kaupungin sosiaalipalveluiden eri toimialat, seurakunta sekä lukuisat järjestöt.

2010
Monipalvelukeskuksen toiminta päättyy. Vapautuvat tilat muutetaan Meri-Toppilan päiväkodin käyttöön. Nuorisotalo jatkaa yläkerrassa.

5 Meri-Toppilan kaavoitus ja rakentaminen

Vuonna 1985 lakkautetun selluloosatehtaan alue siirtyi Oulun kaupungin omistukseen. Kaupunki alkoi kehittää uutta Meri-Toppilan asuinaluetta, jossa Alvar Aallon suunnittelemat teollisuusrakennukset tulisivat saamaan keskeisen roolin. Seuraavassa on katsaus nykyisen Meri-Toppilan historiaan ja rakentumiseen. Sen tarkoitus on antaa tausta, jota vasten voi peilata korjaamorakennuksen nykyistä käyttöä ja mahdollisuuksia.

5.1 Toppilan satama- ja teollisuushistoriaa

Oulun satama aluksi sijaitsi aluksi nykyisen torin tienoilla. Maannousun ja joen tuoman lietteen aiheuttama sataman madaltuminen vaikeutti laivaliikennettä. Lastit piti purkaa merellä ja kuljettaa proomuilla satamaan.

Vuonna 1724 koettiin geologisesti poikkeuksellinen tapahtuma, jossa Oulujoen suurtulvien ja pitkien sateiden seurauksena syntyneet vesimassat puhkaisivat nykyisen Hietasaaren ja Toppilan välisen purouoman leveäksi ja syväksi salmeksi. Tapauksella oli suuri taloudellinen vaikutus, kun Oulun kauppamerenkulku sai uuden ulkosataman ja suoran väylän avoimelle merelle.[1]

Toppilan salmen pohjoispuolinen alue kuului Oulun pitäjään. Se oli harvaan asuttua aluetta, jossa Tornioon johtavan maantien molemmin puolin oli rantaniittyjä ja alavia viljeysmaita. Maa-alueet kuuluivat Toppilan ja Koskelan maatiloille, joilta Oulun kauppiaat alkoivat hankkia lailuripaikkoja Toppilansalmen rannalta.

Vuonna 1777 Oulun kauppaseura osti puolet Toppilan tilasta. Se päätti järkeistää kukoistavaa vientikauppaa perustamalla kauppahuoneiden yhteisen tervan säilytys-, lajittelu- ja tarkastuskeskuksen, Tervahovin. Vuonna 1783 Tervahovi sijoitettiin maaherran päätöksellä Toppilansalmen pohjoispuolelle.

Oulun pitäjän isojaossa Toppilansaari päätyi osaksi Toppilan tilaa, joka vuonna 1792 tehtyjen kauppojen tuloksena siirtyi kokonaisuudessaan Oulun kauppaseuran haltuun.[2]

1 Niskala Kaarina 1997 s. 6

2 ibid

Ote Kalmbergin kartastosta vuodelta 1856. Toppilansalmi toimii Oulun kaupungin ulkosatamana. Tuleva sulfiittiselluloosatehtaan paikka on tässä vaiheessa vielä alavaa rantaniittyä, Toppilan ja Koskelan talot sijaitsevat vanhan maantien kaksin puolin.

VASEMMALLA: Tervahovi oli Toppilan sataman suurin toimija vuoden 1901 paloon asti. Uusi Tervahovi rakennettiin salmen eteläpuolelle. KUVA: Museovirasto Historian kuvakokoelma, kuvaaja J.K. Inha 1898 CC BY 4.0

OIKEALLA: Osakeyhtiö Toppilan uuden tehtaan massapaaleja lastataan laivaan Toppilan satamassa syyskuussa 1931.KUVA: Museovirasto JOKA Journalistinen kuva-arkisto CC BY 4.0

1800-luvun huvilaelämää ja satamatoimintaa

Toppilan satamatoiminta vilkastui 1800-luvulla, vaikka takaiskuilta ei vältytty. Vuonna 1854 Krimin sota toi Oulun edustalle englantilaiset sotalaivat, jotka tuhosivat Tervahovin rakennukset, laiturit, puutavaravarastot ja satamarakenteet. Palossa menetettiin myös laivaveistämöt ja kuusi rakenteilla ollutta laivaa. Tervakauppa ja laivanrakennus elpyivät kuitenkin nopeasti ja vuonna 1860 Oulussa oli Suomen suurin kauppalaivasto.[3]

Toppilansalmen ympäristö alkoi kiinnostaa kaupungin varakasta väkeä. Oulun kauppaseuran jäsenilleen vuokraamille tonteille muodostui Toppilan huvilayhdyskunta, jonne oululaiset kauppiaat ja merenkulun toimijat rakennuttivat kesähuviloita tuoden tullessaan vilkkaan sosiaalisen elämän. Ilmiö edusti uutta kaupunkikulttuuria, jossa kesät asuttiin maaseudulla ja talvet kaupungissa.[4]

Oulun maalaiskuntaan kuulunut Toppilan tila liitettiin hallinnollisesti Oulun kaupunkiin vuonna 1867. Vuonna 1907 kaupunki hankki omistukseensa Toppilan tilan tontteineen, laitureineen ja lastauspaikoineen. Rautatie Toppilan satamaan oli saatu jo vuonna 1886.[5]

3 Niskala s. 12

4 ibid s. 25

5 ibid ss. 11 ja 17

Toppila vetää puoleensa teollisuutta

Toppilansalmen pohjoisrannan ensimmäisiä teollisia toimijoita oli Isak Fellmanin vuonna 1864 perustama Toppilan olutpanimo. J.W. Snellmanin G:sson perusti Toppilan Höyrysahan vuonna 1878 ja alueen sahojen omistajat yhdistivät voimansa perustamalla yhteisen Oy Uleå Aktiebolagin vuonna 1912.

Kaupungin omistuksessa Toppilan teollinen toiminta laajeni ja siihen liittyvää infrastruktuuria kehitettiin. Vuoden 1901 tulipalossa tuhoutuneen Tervahovin toiminnot siirrettiin salmen eteläpuolelle, jotta satamaan voitiin rakentaa uusia rautateitä ja satamalaitoksen rakennuksia.

Vuonna 1906 Hugo ja Hjalmar Åström perustivat Toppilaan kenkätehtaan. Saman tontin toisella puolella toimi Toppilan Mallasjuomatehdas. Vaasan Höyrymylly Oy rakennutti punatiilisen myllyn vuonna 1924 ja SOK:n mylly aloitti toimintansa vuonna 1929. Useat yhtiöt rakensivat alueelle kookkaita varastorakennuksia.[6]

Toppilan teollisen toiminnan merkittävin askel oli vuonna 1931 aloittanut Osakeyhtiö Toppilan sellutehdas, joka osti Oy Uleå Ab:n saha-alueen rakennuksineen. Osakeyhtiö Toppilan tuotteiden lastaus suoritettiin betonilaiturin jatkeelle tehdyn puulaiturin kautta. Myös tehtaan polttoaineena käyttämä kivihiili tuotiin sataman kautta.[7]

6 Niskala ss. 33-35

7 ibid ss. 20 ja 37

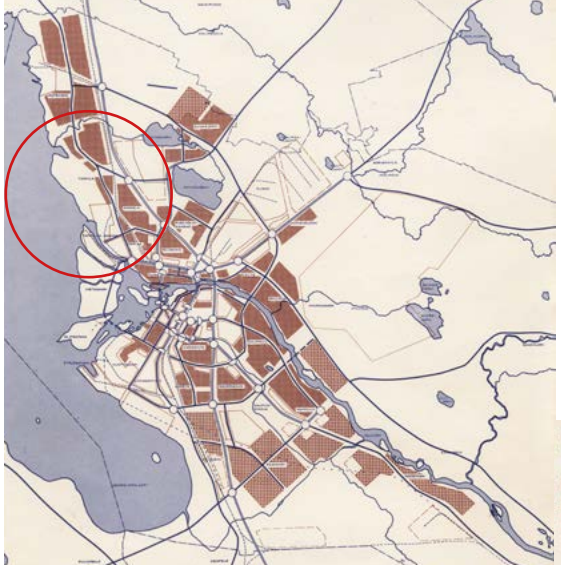

VASEMMALLA: Suur-Oulun yleiskaava hyväksyttiin yleisliikennesuunnitelman pohjaksi vuonna 1968. Yleiskaavassa määriteltiin uudet asuinalueet vuoteen 2000 asti. Toppilan alueen katsottiin säilyvän teollisuuskäytössä. KUVA: Oulun kaupunki yleiskaavoitus

OIKEALLA: Toppilan tehdasaluetta koskeva ensimmäinen asemakaava ja asemakaavan muutos 564-914 valmistui 30.5.1979. Asemakaavapäällikkö Irma Mikkolan laatima asemakaava tehtiin Kajaani Oy:n aloitteesta ja vahvistettiin 8.1.1981. Tehdasalue on merkitty kemiallista metsäteollisuutta palvelevien rakennusten alueeksi (kemu) ja kaava-alue sisältää myös turvevoimalan sekä yhdistettyjen teollisuus- ja varastorakennusten korttelialueeksi (TTV) merkityt rantaniityt. KUVA: Oulun kaupunki kaavoitus

Satamatoiminta päättyy ja teollisuus väistyy asuntojen tieltä

Toisen maailmansodan aikana Toppila oli Saksan armeijan tärkein huoltosatama Suomessa. Saksalaisten aloitteesta Oulun kaupunki rakensi rautatiesillan Toppilansalmen yli vuonna 1942.[8]

1950-1970-lukujen uutta teollisuusrakentamista edustivat Mallasjuomat Oy:n suuri keittämö- ja pullottamorakennus, salmen etelärannalle rakennettu Paraisten Kalkkivuori Oy:n korkea jakeluasema sekä sataman pohjoispuolelle vuonna 1977 rakennettu maamme suurin turvevoimalaitos, joka tuottaa edelleen Oulun kaupunkialueelle kaukolämpöä ja sähköä.[9]

Satamatoiminnan painopiste siirtyi vuonna 1953 perustettuun Oritkarin syväsatamaan. Toppilan teollisuuslaitokset ja varastoalueet olivat käytössä 1990-luvulle asti. Toppilan sataman kaupallinen käyttö päättyi vuonna 2012. Oulun kaupunki alkoi kehittää Toppilaa asuinalueena, jonne tulisi myös merkittäviä vapaa-ajan toimintoja. Ensimmäinen askel oli otettu jo 1980-luvulla, kun Toppilan selluloosatehtaan paikalle alettiin rakentaa Meri-Toppilan asuinaluetta.

Toppilansalmen asuinrakentaminen sai korkean profiilin vuoden 2005 asuntomessujen aikana. 2010-luvulla rakentamisen painopiste siirtyi Toppilansalmen pohjoisrannalle, jonka maamerkeiksi muodostuivat asuinkerrostaloiksi muutetut viljasiilot ja höyrymylly. 2020-luvulla kerrostalovaltainen asuinrakentaminen täytti sataman lisäksi myös Toppilan Mallasjuomien entisen tehdasympäristön. Parhaillaan on rakenteilla entisen saha-alueen paikalle nouseva Ranta-Toppilan alue.

8 Hautala s. 14

9 Niskala ss. 34-40

Meri-Toppilan asuinalueen lähtökohtana oli osittain purettu tehdasalue. 14.5.1993 otetussa valokuvassa siilon takana oleva korjaamorakennus näyttää ulkoisesti ehyeltä. Sen ikkunat on levytetty umpeen. Kuvan keskellä näkyvän kuivaamon päätyseinä puuttuu ja sen basillikamainen rakenne on näkyvillä. KUVA: Kalevan kuva-arkisto, Risto Rasila

5.2 Meri-Toppilan kaavoitus ja rakentaminen

Toppilan selluloosatehtaan alue siirtyi kokonaisuudessaan Oulun kaupungin omistukseen 11. marraskuuta 1985. Alue oli noin 75 hehtaarin suuruinen ja sijaitsi neljän kilometrin päässä Oulun keskustasta. Kaupungin tavoitteena oli rakentaa "cityihmisen asuinalue, joka tukeutuu laajan rantapuistoon ja meren läheisyyteen". Alueen vahvuuksiksi arvioitiin kaupunginosakeskuksen julkisten ja yksityisten palvelujen saatavuus sekä asuntorakentamisen ja kunnallistekniikan laatutaso.[1]

Alueen rakentamista puolsivat sijainti valmiin liikenneinfrastruktuurin, vesijohdon runkolinjan, jätevedenpuhdistamon ja lämpövoimalan tuntumassa. Kunnallisten palveluiden osalta pyrittiin tukeutumaan mahdollisimman pitkälle lähialueiden olemassa oleviin palveluihin, joihin laskettiin myös Koskelassa sijaitsevat palvelut.[2]

Uusi alue sai nimen Meri-Toppila ja sen suunnittelu käynnistyi suurin odotuksin. Hankkeelle perustettiin moniammatillinen seurantaryhmä, jonka tehtävänä oli alueen rakentamisen koordinointi, seuranta sekä yhteydenpito suunnittelijoiden, toteuttajien ja muiden asiaan liittyvien tahojen kanssa.

Aallon rakennusperintö kaavoituksen lähtökohtana

Alvar Aallon arkkitehtuurin kulttuuriperintö ja tehtaan teollinen historia pyrittiin huomioimaan alueen kaavoituksessa monipuolisesti. Tehdasrakennusten rakentamisvaiheita dokumentoitiin ja niiden teknistä kuntoa tutkittiin.

Tehdasalueen rakennuksia ja rakennelmia arvioitiin myös uudelleenkäytön näkökulmasta. Niistä monet olivat hahmoltaan ja rakenteiltaan siinä määrin poikkeuksellisia, että niiden uusiokäytön odotettiin olevan haastavaa. Lisäksi tehtaan rakenteissa ja selluloosan valmistusprosesseissa käytettyjen kemikaalien ennakoitiin muodostuvan esteeksi teollisuusrakennuksen asuinkäytölle.[3]

Seitsemän potentiaalisinta rakennusta säilytettiin ja suojeltiin asemakaavalla, loput eli noin kaksikolmasosaa purettiin. Suuri osa puretuista rakennuksista oli rakennettu vuoden 1940 jälkeen eivätkä ne olleet Alvar Aallon suunnittelemia. Aallon piirtämistä rakennuksista purettiin muotoilultaan erottuvat, mutta hankalasti uuteen käyttötarkoitukseen soveltuvat korkeat piiput ja vesitorni.[4]

1 Seurantaryhmän loppuraportti Meri-Toppila 1992-2000, Oulun kaupunki. Toppilan seurantaryhmä, Viestintäkeskus, Painotalo Suomenmaa Oulu 2000

2 Asemakaavan ja asemakaavamuutoksen AK 1461 selostus 20.12.1993

3 Krogius 2023 s. 4

4 ibid s. 8

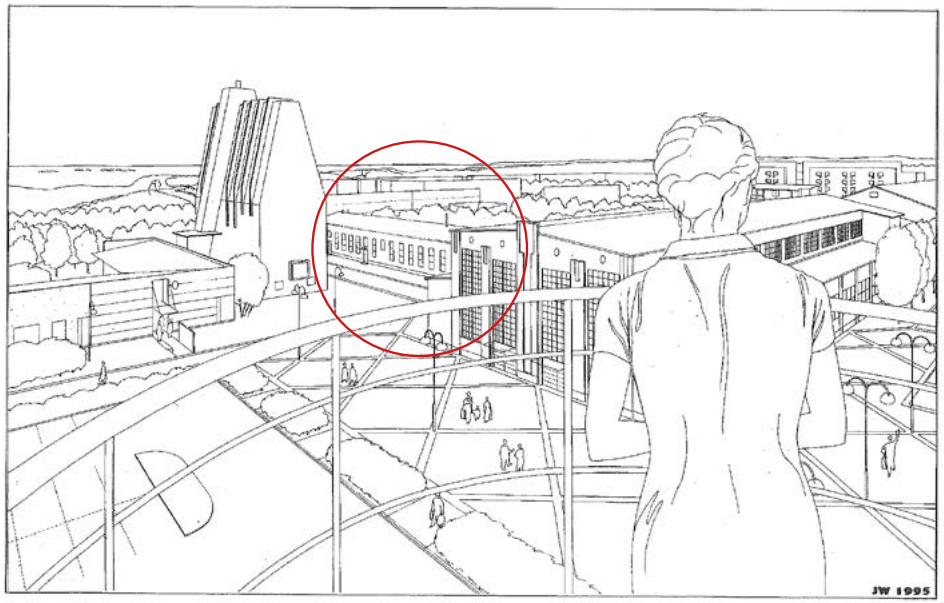

Oulun kaupungin kaavoituksen tuottamassa visualisoinnissa esitetään näkymä "Lippulaivan" parvekkeelta kohti Meri-Toppilan toria ja merinäköalaa. Kuvassa keskeisen roolin saavat viereisellä sivulla esiintyvät tuotantorakennukset kunnostettuina. KUVA: Oulun kaupunki, Meri-Toppilan seurantaryhmän loppuraportti 1992-2002, piirtäjä J.W.

Osayleiskaava asemakaavoituksen pohjaksi 1991

Meri-Toppilaa koskeva Koskelan tavoitesuunnitelma hyväksyttiin Oulun kaupunginvaltuustossa 17.8.1987. Siinä yhteydessä päätettiin entisen teollisuusalueen kaavoittamisesta asuinalueeksi.[5] Tuolloin voimassa olleessa yleiskaavassa (YK 1995) alue oli osoitettu teollisuuskäyttöön, mutta nostettu kehittämiskohteeksi yleiskaavan pohjaksi valitussa kehittämismallissa.[6]

Asemakaavoitusta pohjustettiin vuonna 1990 laaditulla Meri-Toppilan ydinalueen osayleiskaavalla, jonka ympäristöministeriö vahvisti vuonna 1991. Sen ansiosta tulevia asemakaavoja ja niiden mahdollisia muutoksia ei tarvinnut enää alistaa ministeriön hyväksyttäviksi.

5 Asemakaavan ja asemakaavamuutoksen AK 1444 selostus 25.3.1993

6 Oulun yleiskaava 1995 hyväksytty 23.9.1985.

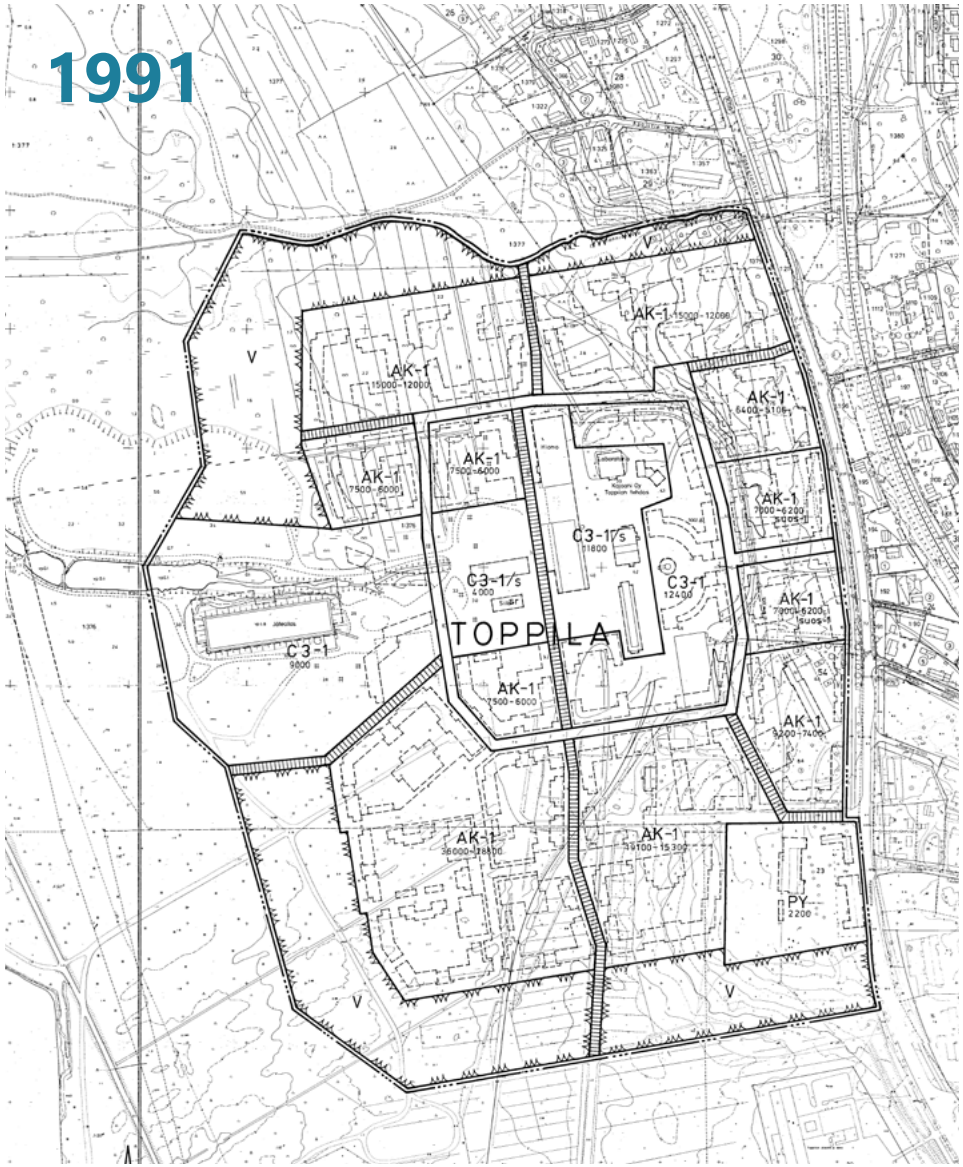

Meri-Toppilan osayleiskaavan ovat allekirjoittaneet 25.9 ja 30.10. 1990 arkkitehdit Leena Laukasto ja Kirsti Junttila. Korjaamon korttelin merkintä C3-1/s. osoitti lähipalvelukeskustasoisen keskustatoimintojen alueen, jolla ympäristö säilytetään. Teollisuusrakennusten alue varattiin keskustatoiminnoille, jolla sallittiin erityistarkoituksiin tarkoitettuja asuntoja, virkistys- ja puistoalueita, sisäisiä liikenneväyliä sekä yhdyskuntateknisen huollon alueita. KUVA: Oulun kaupunki yleiskaavoitus

Uusi osayleiskaava-alue oli laajuudeltaan 36 hehtaarin suuruinen. Siinä Meri-Toppila määriteltiin kerrostaloalueeksi, jonka keskellä oli lähipalvelukeskustasoinen keskustatoimintojen alue. Osayleiskaavan mukaan alue on suunniteltava siten, että olevan rakennuskannan säilyttämiselle luodaan edellytykset.

Entisen keskuskorjaamon kortteli sai merkinnän C3-1/s. Se tarkoitti lähipalvelukeskustasoista keskustatoimintojen aluetta, jolla ympäristö säilytetään. Hakesiilo sai osayleiskaavassa suojelumerkinnän sr.

Oulun kaupunki etsii toteuttajia Meri-Toppilaan

Vuonna 1990 Oulun kaupunki alkoi etsiä kokonaisvaltaista toteuttajaa vanhan teollisuusalueen uudisrakentajaksi. Kaupungin ensisijainen luovutusmuoto oli alueen myynti siten, että toteuttaja korjaisi käyttökelpoiset rakennukset ja alueelle sisällytettäisiin myös kaupungin yleisiä alueita.

Tehtävä osoittautui haastavaksi. Kaupunginhallitus antoi 29.10.1990 kiinteistöviraston tehtäväksi löytää vanhoille teollisuusrakennuksille "itsensä kannattava käyttötarkoitus". Ennen neuvotteluja kaupungin tuli päättää, mitkä rakennukset se ottaisi omaan käyttöönsä.

Kiinteistövirastolle esitettiin muun muassa teknillistä museota, veturitalliin sijoitettavia nuorisotiloja, kuivaamoon tehtävää kierrätyskeskusta ja keskuskorjaamoon tehtäviä bänditiloja. Kaupunki oli aiemmin harkinnut korjaamon peruskorjaamista nuoriso- ja kuluttajalautakunnan käyttöön.[1]

Suojeltava lastusiilo rajatiin luovutuksen ulkopuolelle. Lisäksi listalta poistettiin keittämö, johon oli tulossa Pohjois-Suomen opiskelija-asuntosäätiön (PSOAS) ja Oulun kaupungin yhteishankkeena toteutettava opiskelija-asuntola.[2]

Joulukuussa 1990 Oulun kaupunki haki toteuttajaa valtakunnallisella lehti-ilmoittelulla. Suurin osa saaduista tarjouksista sisälsi ideointia ja konsultointia. Osassa esitettiin vanhojen tehdasrakennusten korvaamista uudella rakennusoikeudella. Kiinnostavin oli kolmen Oulussa toimivan rakennusliikkeen ehdotus, jossa esitettiin yhteisyrityksen perustamista kaupungin kanssa.[3] Neuvottelut eivät kuitenkaan johtaneet tulokseen ja kaupunginhallitus totesi ne päättyneiksi keväällä 1992.[4]

1 Kiinteistöviraston muistio 8.6.1990
2 Rakennus sai poikkeusluvan 30.1.1992 ja valmistui 28.4.1994.
3 Kiinteistöviraston kirje kaupunginhallitukselle 30.1.1991
4 Meri-Toppilan rakennushanke-kansio, Oulun kaupunginarkisto

TARJOUSPYYNTÖ

Oulun kaupunki pyytää ehdotuksia ja tarjouksia Toppilan tehtaan olevien rakennusten ja keskuksen alueen rakentamisesta ja kehittämisestä. Rakennusoikeutta on olevissa rakennuksissa n. 15000 k-m² ja uudisrakennuksissa n. 24000 k-m².

Tavoitteena on saada korjausrakennettua käyttökelpoinen osa olevista rakennuksista. Rakennusten kuntoon saattamista vastaan saa tarjota markkinoida kyseiset tilat ja lähipalvelukeskukseen rakennettavat liike- ja toimistorakennukset sekä sisääntulon kohdalla olevat asuinkorttelien osat. Asuinrakennuksissa on 1 kerros liike- ja toimisto- tms. tilaa. Alueen luovutusmuotona tulee kysymykseen lähinnä myynti. Alueeseen sisältyy myös yleisiä alueita.

Tarjouspyyntöasiakirjoja on saatavana Oulun kaupungin kiinteistövirastosta, puh. 981-242410, Suoma Torppa. Lisätietoja antavat DI Jaakko Mähönen, tonttiosasto, puh. 981-242391; asemakaavapäällikkö Heikki Kantola, puh. 981-242030 sekä toimistoarkkitehti Leena Laukasto, puh. 981-242033. Tarjousaika päättyy 21. 1. 1991.

Oulun kaupunki haki valtakunnallisella lehti-ilmoituksella ehdotuksia ja tarjouksia Toppilan tehdasrakennusten sekä keskusalueen rakentamisesta ja kehittämisestä. Kuvan ilmoitus julkaistiin Helsingin Sanomissa 12.12.1990.

Lama-ajan poikkeusratkaisu Aallon rakennusten säilyttämiseksi

Vuoden 1990 lopulla alkanut talouslama syveni entisestään. Seurantaryhmä kartoitti kaupungin sisäiset tilatarpeet koulutoimen, liikuntatoimen, nuorisotoimen, kaupunginteatterin ja kierrätyskeskuksen osalta. Hallintokunnat eivät katsoneet omaavansa taloudellisia resursseja, jotta ne olisivat voineet sitoutua pitkäaikaisiin vuokrasopimuksiin.

Syksyllä 1992 kaupunginhallitus hyväksyi uudeksi lähtökohdaksi, että vuokratonteilla olevat lastusiilo, kuivaamo, voimala, korjaamo ja laboratorio voitaisiin luovuttaa korvauksetta viisikohtaisten ehtojen mukaisesti. Vain yksi toimija oli valmis neuvottelemaan kaikkien rakennusten vastaanottamisesta ja Oulun kaupunki päätyi poikkeukselliseen ratkaisuun.[5]

5 Seurantaryhmän loppuraportti Meri-Toppila ss. 20-22

Toppilan tehdasalueen asemakaavoituksen pohjaksi valittin kuvassa näkyvä A-vaihtoehto. Kaavaluonnoksen ovat allekirjoittaneet 25.9.1990 Oulun kaupungin kaavoitusarkkitehdit Leena Laukasto ja Kirsti Junttila KUVA: Kansallisarkisto, Kajaani Oy:n Toppilan tehtaan piirustusarkisto

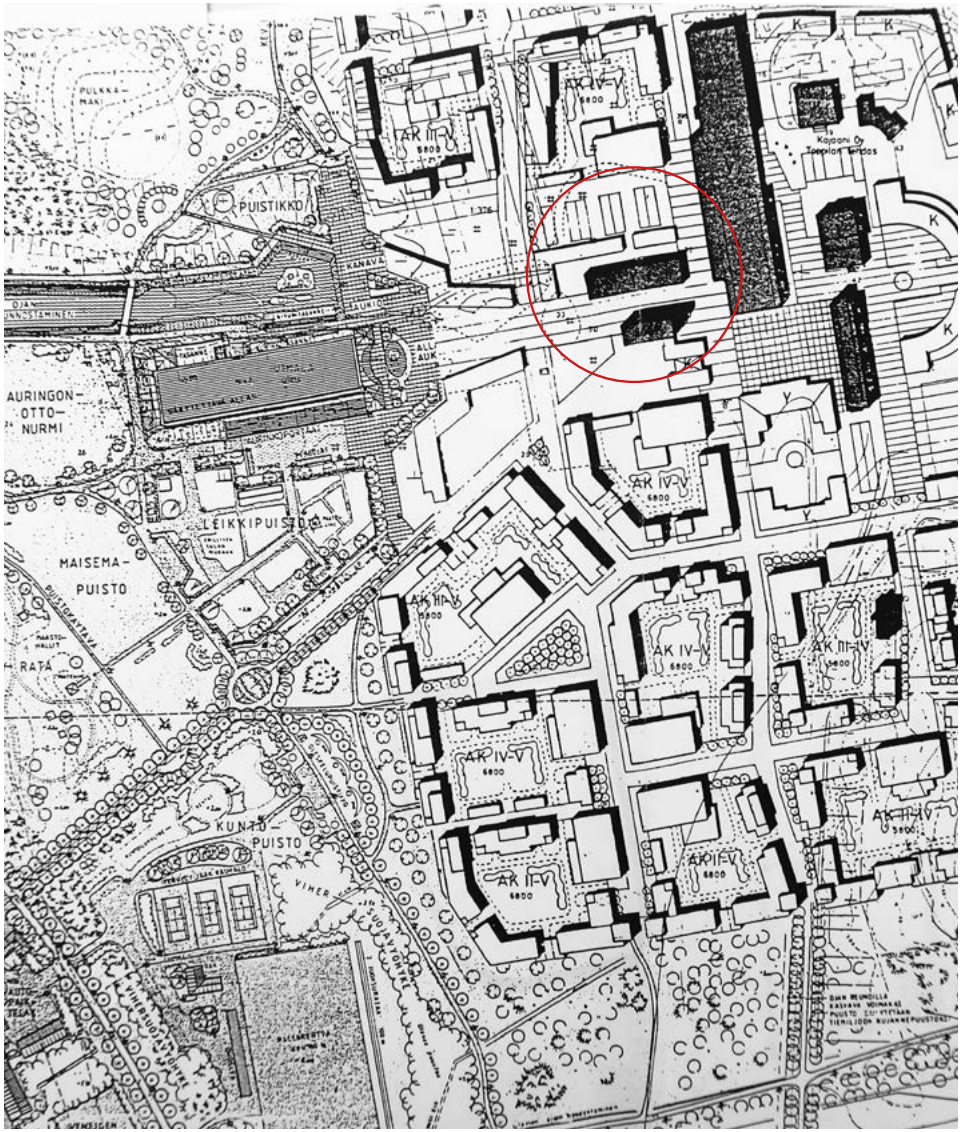

Palmberg-Rakennus Oy:n kaupunginhallitukselle lähettämän kirjeen liitteessä on kuvattu Meri-Toppilan puiston monipuolisia kehitysideoita. Entinen 26x105 metrin jätelietealtaan on muutettu maauimalaksi ja sen viereinen oja on kunnostettu jatkumaan korjaamon alapuolisen kanava-aukion laidalle saakka. Puistoon on ideoitu myös lasten intiaanikylä, pulkkamäki, maisemapuisto, kuntopuisto ja suuri leikkipuisto. KUVA: Oulun kaupunginarkisto, kiinteistöviraston muistio.

Alvar Aallon suunnittelemat tehdasrakennukset luovutettiin 25.3.1993 allekirjoitetulla sopimuksella rovaniemeläisen liikkeenharjoittaja Eino Lallukan hallintaan. Lallukan yhtiö sijoittaisi peruskorjaukseen noin 30 miljoonaa markkaa ja kaupunki tukisi hanketta 1,5 miljoonalla markalla eli summalla, joka arvioitiin tarvittavan rakennusten purkamiseen.

Helsingin Sanomien mukaan yrittäjä löytyi yhdennellätoista hetkellä, sillä Toppilan alueen kehittäminen 4000 asukkaan kaupunginosaksi uhkasi keskeytyä. Lehden mukaan vanhojen tehdasrakennusten rähjäinen olemus vaikeutti alueelle suunniteltujen kerrostalojen asuntokauppaa siinä määrin, että rakennusliikkeet pysäyttivät vapaarahoitteisten talojen rakentamisen.[12]

Luovutusehtojen mukaisesti kaupunki suoritti rakennusten ulkopuoliset kunnostustyöt kuten vesikattojen, julkisivujen sekä ikkunoiden ja ovien uusimisen. Rakennuksiin alettiin saada käyttäjiä: kuivaamorakennuksessa aloitti kierrätyskeskus ja työpaja. Vuonna 1997 kuivaamossa avattiin kauppa ja laboratoriorakennuksessa ravintola-, kioski- ja pienpalvelutilat. Autokorjaamo kunnostettiin kaupungin toimesta korjaamotiloiksi ja toimistoiksi.[13]

Oulun kaupungin tilapalvelut kunnosti entiseen korjaamorakennuksen Meri-Toppilan monipalvelukeskuksen, jossa toimii päiväkoti, nuorisotiloja sekä sosiaalitoimen ja järjestöjen palveluita. Monipalvelukeskus aloitti toimintansa 4. joulukuuta 1998, jolloin myös piha-alue rakennuksineen oli valmis.[14]

Meri-Toppilan asemakaavat

Vuosina 1992-2000 alueelle hyväksyttiin yhteensä yhdeksän asemakaavaa tai asemakaavamuutosta. Kaavat sisälsivät rakennusoikeutta noin 138 000 kerrosneliömetriä ja niihin liittyviä aputiloja 15 000 kerrosneliömetriä. Seitsemän säilytettävän rakennuksen rakennusoikeus oli yhteensä 13 000 kerrosneliötä.[15]

Asemakaavoitus eteni vuoden osayleiskaavan mukaisesti. Siinä kehämäiset kokoojakadut sulkivat sisäänsä teollisuusrakennusten ympärille rakennetut keskuskorttelit ja ulkokehälle sijoittuvat asuinkorttelit ryhmiteltiin vaihtelevien asuntokatujen varrelle. Alueen eteläosan asemakaava vahvistettiin 6.4.1992 ja keskuksen pohjoispuolinen asemakaava 7.6.1993. Keskusalueen asemakaava vahvistettiin viimeisenä 10.6.1994. Siinä entinen korjaamorakennus sai suojelumerkinnän sr-4.

12 Helsingin Sanomat 26.1.1993, Salmela Marja "Oulu löysi yrittäjän kunnostamaan Toppilan alueen"

13 Kiinteistöviraston muistio 8.6.1990

14 Seurantaryhmän loppuraportti Meri-Toppila s.22

15 ibid.12

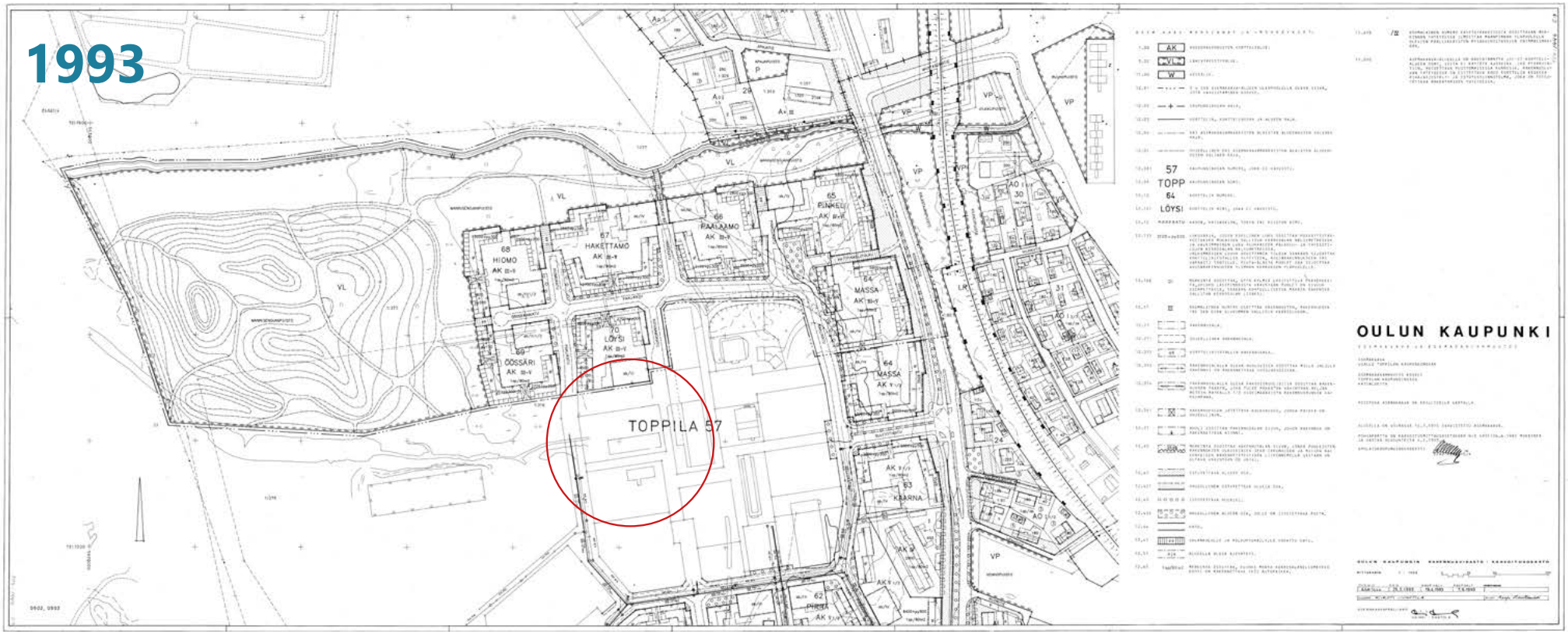

Asemakaavan muutos 564-1444 hyväksyttiin 7.6.1993. Sen ovat allekirjoittaneet arkkitehti Kirsti Junttila ja asemakaavapäällikkö Heikki Kantola. Kaava-alue muodostuu Paalikadun pohjoispuolisista asuinkortteleista sekä Mannisenojan puiston alueesta. Kaavaan sisältyy myös korjaamon korttelin numero 70 pohjoisosa. Kaavan pohjoisrajana on Mannisenoja ja siihen sisältyy virkistysalueeksi maisemoitava kuorikasa. Teollisuusrakennusten muodostaman keskusalueen eteläpuolella on 15.5.1992 voimaan tullut kaava 564-1412. KUVA: Oulun kaupungin kaavoitus

Meri-Toppilan kaavoille oli ominaista klassinen symmetrisyys sekä tiiviys. Symmetrisyys tuli esille erityisesti alueen sisääntulossa ja siihen liittyvissä keskuskortteleissa. Näitä 1980-luvulle tyypillisiä periaateeita toteutettiin 1990-luvun loppupuolelle asti. Julkisivuohjeena oli suunnitella keskustan punatiilisiin teollisuusrakennuksiin suuntautuvat julkisivut paikalla muuratusta punatiilestä ja niistä poispäin suuntaavat julkisivut valkoisesta savitiilestä.[16]

Alueen keskusta muodostuu vanhoista punatiilisistä teollisuusrakennuksista ja enintään viisikerroksisista asuinrakennuksista. Keskusalueen dominantteja olisivat kahdeksankerroksinen opiskelija-asuntolaksi muutettu keittämö sekä korkea betonipintainen siilorakennus, jolle ei löydetty käyttötarkoitusta.

Kokoojakadun ulkokehälle rakennettiin 2–5 kerroksisia kerrostaloja. Kerrostalojen muodostamien umpikortteiden ideana oli suojata kortteleiden sisäosia merenrannan tuuliselta ilmastolta. Tiiviin kerrostaloalueen vastapainoksi sen pohjois-, etelä- ja länsipuolelle tehtii laajat ja avoimet lähivirkistysalueet.

Meri-Toppilaan ei haluttu laajoja pysäköintikenttiä ja autopaikoitus päätettiin järjestää korttelikohtaisissa autotalleissa. Oulun kaupunki järjesti pysäköintitaloista suunnittelu- ja toteutuskilpailun, jonka tuloksena syntynyttä perusmallia toistettiin eri kortteleissa.[17]

16 ibid s. 24

17 ibid s. 14

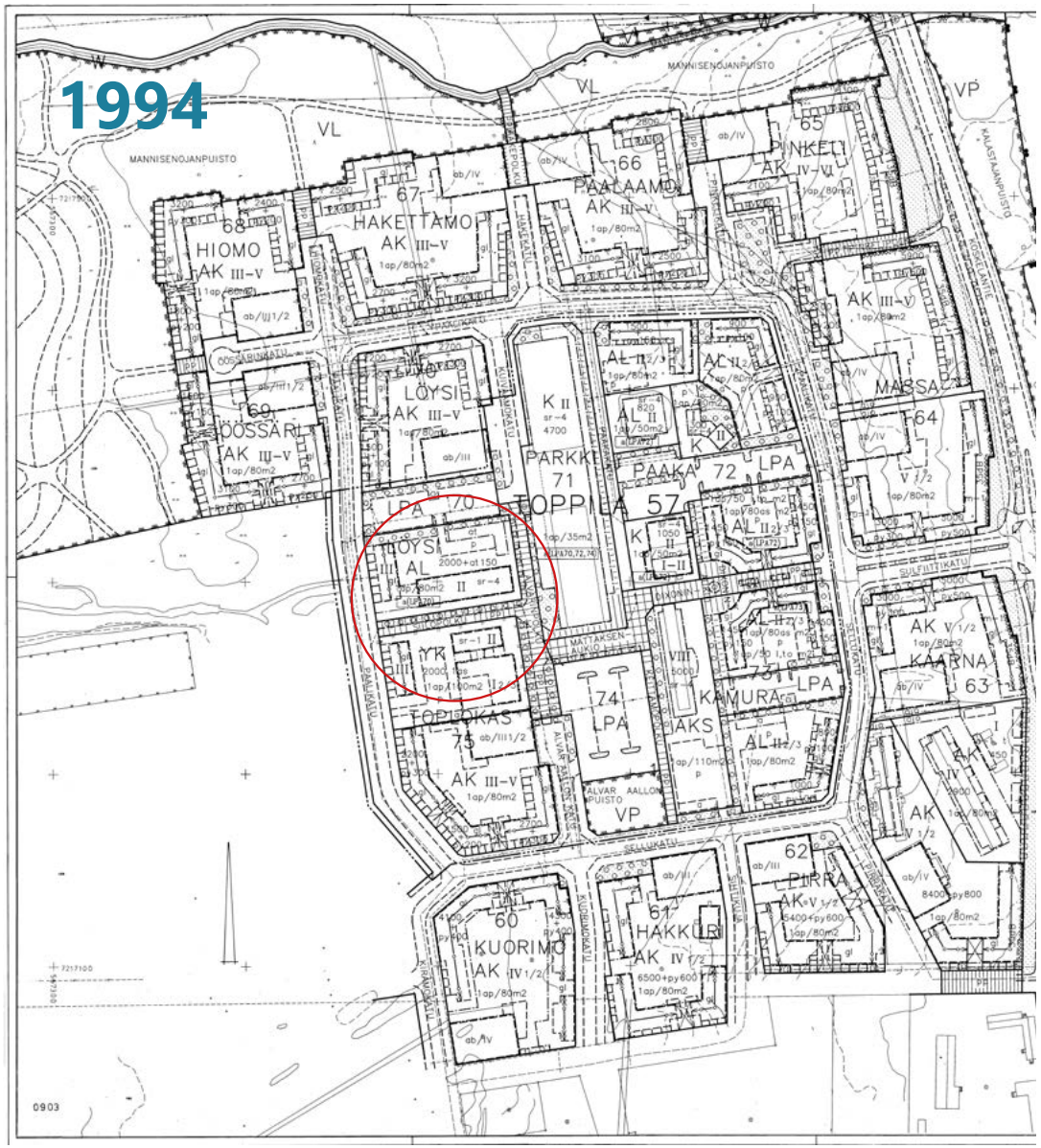

Korjaamoa koskeva asemakaavan muutos 564-1461 vahvistettiin 10.6.1994. Kaavan allekirjoittivat arkkitehti Marja-Liisa Teppo ja asemakaavapäällikkö Heikki Kantola. Korjaamorakennus sai suojelumerkinnän sr-4. Kaava-alueen länsipuolinen Meri-Toppilan puisto jäi tämän kaava-alueen ulkopuolelle. KUVA: Oulun kaupungin kaavoitus

Meri-Toppilan rakentaminen

Kaupunkimainen tiivis kaava synnytti ristiriitaisia tunteita niin arkkitehtien kuin kaupunkilaisten keskuudessa. Kysymyksiä herätti erityisesti kaupungin keskustan ulkopuolelle sijoittuvan alueen tiiviys. Toisaalta korkeiden rakennusten merinäkymät ja pihojen pienimittakaavaisuus saivat osakseen myönteistä palautetta.[15]

Puistoksi kaavoitetulla alueella sijainneen vanhan lietealtaan käytöstä järjestettiin ideakilpailu. Kiinnostavia ehdotuksia olivat esimerkiksi kala-allas ja lämpövoimalan lauhdevedellä lämmitettävä uima-allas. Ehdotuksia ei kuitenkaan toteutettu ja suuri betoniallas täytettiin maa-aineksella.[16]

Meri-Toppila rakentui ensin reunoilta ja asukkaat muuttivat uusiin kerrostaloihin sitä mukaa kun niitä valmistui. Alueen kunnallistekniikan rakentaminen aloitettiin vuonna 1992 ja viimeiset puistot saatiin valmiiksi vuonna 2001.[17]

Seurantaryhmä kuvaa Meri-Toppilan rakentamista taloudelliseksi vuoristoradaksi. Hanke aloitettiin ylikuumentuneen suhdanteen aikana, kunnes lama pysäytti rakentamisen kaikkialla muualla lähes täysin. Vuosituhannen vaihdetta kohti rakennustuotanto elpyi taas nopeasti. Meri-Toppilaan syntyi asuntoja tasaista 150–200 uuden asunnon vuosivauhtia.

Valmistuneista asunnoista valtaosa toteutettiin valtion arava- ja korkotukilainalla. Omistusasuntojen osuus oli vain 10%. Seurantaryhmä piti myönteisenä laman vaikutuksena sitä, että alueelle valmistui kohtuuhintaisia ja erittäin laadukkaita asuntoja. Heikon suhdanteen vuoksi Meri-Toppilan suunnittelijoiksi saatiin Oulun johtavia arkkitehtitoimistoja.

2000-lopulla seurantaryhmän työn päättyessä Meri-Toppilan asemakaavat olivat toteutuneet varsin hyvin. Teollisuusrakennuksista vain siilo ja voimala odottivat uutta käyttötarkoitusta. Vuonna 1998 asemakaava-aluetta laajennettiin Meri-Toppilan länsipuolelle, jonka uudiskohteet toteutuivat varsin nopeasti.

15 Seurantaryhmän loppuraportti Meri-Toppila s. 24
16 ibid s. 25
17 Krogius 2023 s. 8

Entisen korjaamon länsipuolelle rakennettu Meri-Toppilan puisto ja sen eteläpuoliset korttelit saivat vahvistetun kaavan 16.10.1998. Kaavassa entinen jätevesiallas on merkitty urheilu- ja virkistyspalvelualueeksi (VU-1), jolle saa rakentaa urheilua ja virkistystä palvelevia rakennuksia ja laitteita. KUVA: Oulun kaupungin kaavoitus

Meri-Toppilan rakentaminen käynnistyi välittömästi kaavan valmistuttua. Vuonna 1996 otetussa ilmakuvassa aluetta dominoivat korkeaan keittämöön valmistunut opiskelija-asuntola ja betonipintainen siilo. Valmiita asuinkortteleita on Koskelantien varrella sekä alueen eteläosassa. Korjaamo on alkuperäisessä kunnossa ja sen pihalla kasvaa puita ja pensaita. KUVA: Kalevan arkisto, Pekka-Ala-aho.

Loppuraportissaan seurantaryhmä totesi, että Meri-Toppilan asioista on puhuttu suurella tunteella. Alueen historia, vanhat tehdasrakennukset, uudisrakentamisen tiiviys, alueen keskeneräisyys, viheralueiden monimuotoisuus sekä pysäköintitalot ovat ihastuttaneet ja vihastuttaneet sekä ammattikuntaa että kaupunkilaisia.

Meri-Toppilan kiistattomaksi ansioksi laskettiin kaupunkimainen rakentaminen, jossa 3000 asukkaan kodit onnistuttiin sijoittamaan 50 hehtaarin alueelle. Vertailukohteina käytetyille pientaloalueelle vastaavaa huoneistomäärää varten olisi tarvittu kymmenkertainen maa-alue.[18]

18 Seurantaryhmän loppuraportti 2000 s. 4

5.3 Meri-Toppila kaavasuunnittelijan näkökulmasta

Arkkitehti Kirsti Junttila oli keskeisessä roolissa, kun Meri-Toppilan aluetta kaavoitetiin. Seuraava haastattelu on editoitu selvityksen tekijän sähköpostilla lähettämistä kysymyksistä ja Kirsti Junttilan 4.11.2025 lähtetämistä vastauksista.

Mistä ajatus Toppilan vanhan tehdasmiljöön säilyttämiseen osana uutta Meri-Toppilaa sai alkunsa?

- Toppilan selluloosatehtaan alue siirtyi kaupungin omistukseen vuonna 1985. Alue kaavoitettiin asumiseen ympäristöministeriön vahvistaman osayleiskaavan pohjalta, jossa tehdasalue oli merkitty selvitysalueeksi. Asemakaavat on vahvistettu vuosina 1992,1993 ja 1994.

- Asuinalueen maankäytön suunnittelua rajasivat Insinööritoimisto PSV:n maaperä- ja pohjavesiselvityksien tulokset. Suomessa ei siihen aikaan ollut yksiselitteisiä maaperän likaantuneisuuden raja-arvoja, vaan jouduimme käyttämään hollantilaisia arvoja. Ranta-alue oli alavaa, mikä rajasi ne rakentamisen ulkopuolelle.

Oliko Meri-Toppilan suunnittelulle esikuvia?

Kirsti Junttilan mukaan 1980-luvulla vastaavanlaisia kaupunkien "ruostevyöhykkeelle" sijoittuvia entisiä teollisuusalueita oltiin monissa kaupungissa ottamassa uuteen käyttöön. Varsinaisia esikuvia hän ei silti muista Meri-Toppilalle olleen.

- Ehkä yllättävänä esikuvana katuverkon suunnittelussa oli keskiaikaisen kaupungin katuverkko. Kaikki kadut kääntyivät välttäen ruutukaavan yksitoikkoisuuden ja muodostaen risteyksiin säännöllisistä muodoista poikkeavia aukioaiheita. Katujen päätteet pyrittiin sulkemaan ja siten rajaamaan avoimen maiseman tuulisuutta. Myös katujen päätenäkymiin kiinnitettin suunnttelussa huomiota.

Miten säilytettävät rakennukset valittiin ja miten niiden korjauskelpoisuutta tutkittiin?

- Vanhojen tehdasrakennusten säilyttämistä tarkasteltiin VTT:n vuonna 1986 tekemällä rakennuskannan korjauskelpoisuusselvityksellä. Asemakaavassa tuli päättää Alvar Aallon suunnittelemien rakennusten suojeluaste ja samalla kaupungin tuli arvioida suojeltavaksi merkittävien rakennusten uusiokäyttömahdollisuuksia. Tässä kaavoitusosasto teki tiivistä yhteistyötä kiinteistötoimen kanssa.

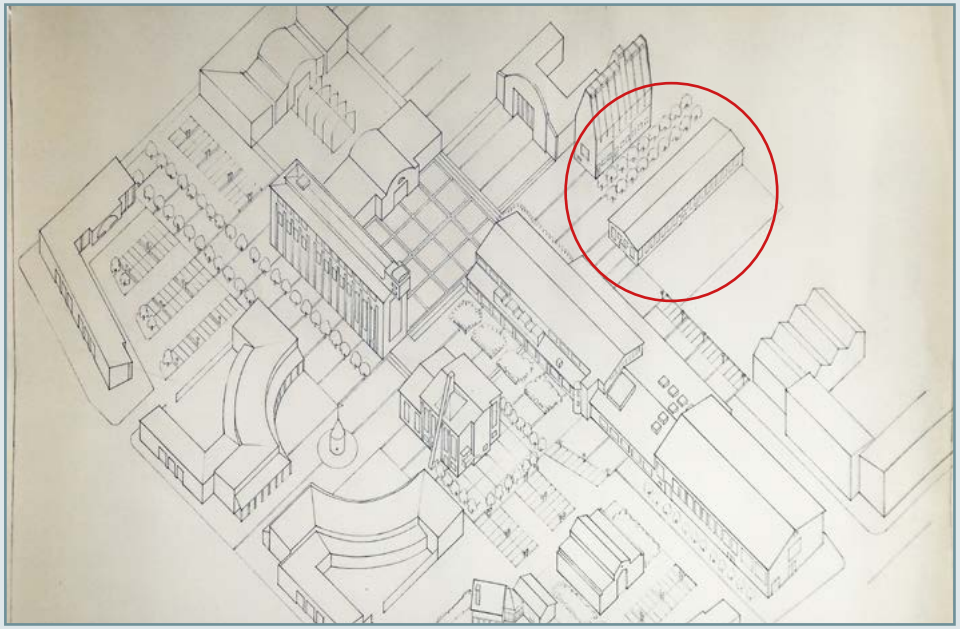

Aksonometrinen luonnos Meri-Toppilan keskusalueesta. Arkkitehdit Leena Laukasto ja Kirsti Junttila. päiväsivät piirustuksen 9.1.1990. KUVA: Kansallisarkisto, Kajaani Oy:n Toppilan tehtaan piirustusarkisto

Miten toiminnot valittiin eri tehdasrakennuksiin?

- Toimintojen löytäminen säilytettäviin tehdasrakennuksiin oli yksi vaikeimmista tehtävistä alueen rakentamisessa. Varsinkin 1991 tammikuussa alkanut rakennusalan syvä lama vaikeutti toimijoiden löytämistä.

- Kiinteistö Oy Lippulaivan eli entisen keittämön nimeäminen asuntohallituksen peruskorjauksen koerakentamiskohteeksi 15.2.1991 virkisti mieltä ja antoi uskoa. Rakennuttajana toimi Pohjois-Suomen Opiskelijasäätiön DI Risto Sarkkinen ja suunnittelijana Arkkitehtitoimisto Jorma Teppo.

Muiden rakennusten osalta käyttötarkoitusten etsimistä jatkettiin yhteistyössä kiinteistötoimen DI Kaija Puhakan ja kaavoituksen toimesta. Kaupungin hallintokuntien tilatarpeet kartoitettiin vuoden 1992 loppuun mennessä.

- Syvimmän lama-ajan tunnelmaa kuvasi vanha sanonta, että viimeinen sammuttaa valot. Työryhmä kuitenkin yritti sitkeästi. Tärkeimpänä pidettiin hiomo-kuivaamoon saatavia kaupallisia palveluja. Tässä onnistuttiin, kun päivittäistavarakauppaa harjoittanut Halpa-Halli saatiin päätoimijaksi.

- Kaupungin tehtävänä oli kunnostaa tehdasrakennusten julkisivut. Työhön kuului myös ikkunoiden uusiminen. Tarjouksia puhelimitse tarkennettaessa ikkunapintojen neliömäärät herättivät toimittajissa epäilyksiä nollien lukumäärästä ja sen jälkeen epäilyjä tilaajan ammattipätevyydestä. Ikkunat uusittiin, ja niiden väriksi valittiin hillitty punamullanpunainen. Sama väri toistui muun muassa ulkovalaisimien maalauspinnoissa.

Millaisia mahdollisuuksia vanhassa korjaamorakennuksessa nähtiin?

- Muistan korjaamon osalta vain sen, että sitä harkittiin päiväkodiksi. Rakennuksen ongelmana pidettiin "pölkkylattiaa", jonka oletettiin läpäisseen pajalla käytettyjä aineita ja aiheuttaneen korjaamoille tyypillisen maaperän likaantumisen.

Millainen työryhmä suunnitteli Meri-Toppilaa ja millainen ilmapiiri sen kaavasuunnittelussa vallitsi?

- Työ asemakaavaosastolla käynnistyi vuonna 1988. Projektipäällikkönä toimi arkkitehti Leena Laukasto ja minä toimin kaavasuunnittelijana. Arkkitehti Marja-Liisa Teppo tuli mukaan keväällä 1993, kun jäin äitiyslomalle. Kaavatyö jatkui kortteleiden toteutuksen ja ympäröivien virkistysalueiden suunnittelun osalta.

- Alueen suunnittelutyö oli mittava projekti ja valittu tehokkuus pysäköintiratkaisuineen aiheutti suunnittelullisia ja taloudellisia haasteita. Onneksi kortteleiden rakennuttajiksi ja suunnittelijoiksi saatiin parhaat mahdolliset arkkitehtitoimistot Oulusta.

Miltä toteutunut Meri-Toppila ja erityisesti korjaamon sen osana näyttävät nyt 30 vuoden jälkeen?

- Siirryin vuonna 2000 kaupunginarkkitehdiksi Naantaliin enkä ole käynyt alueella 25 vuoteen, joten en pysty vastaamaan tuohon. Valokuvista päätelleen ainakin korjaamorakennuksen sisätilat vaikuttavat viihtyisiltä ja ennen kaikkea valoisilta sekä puhtailta.[1]

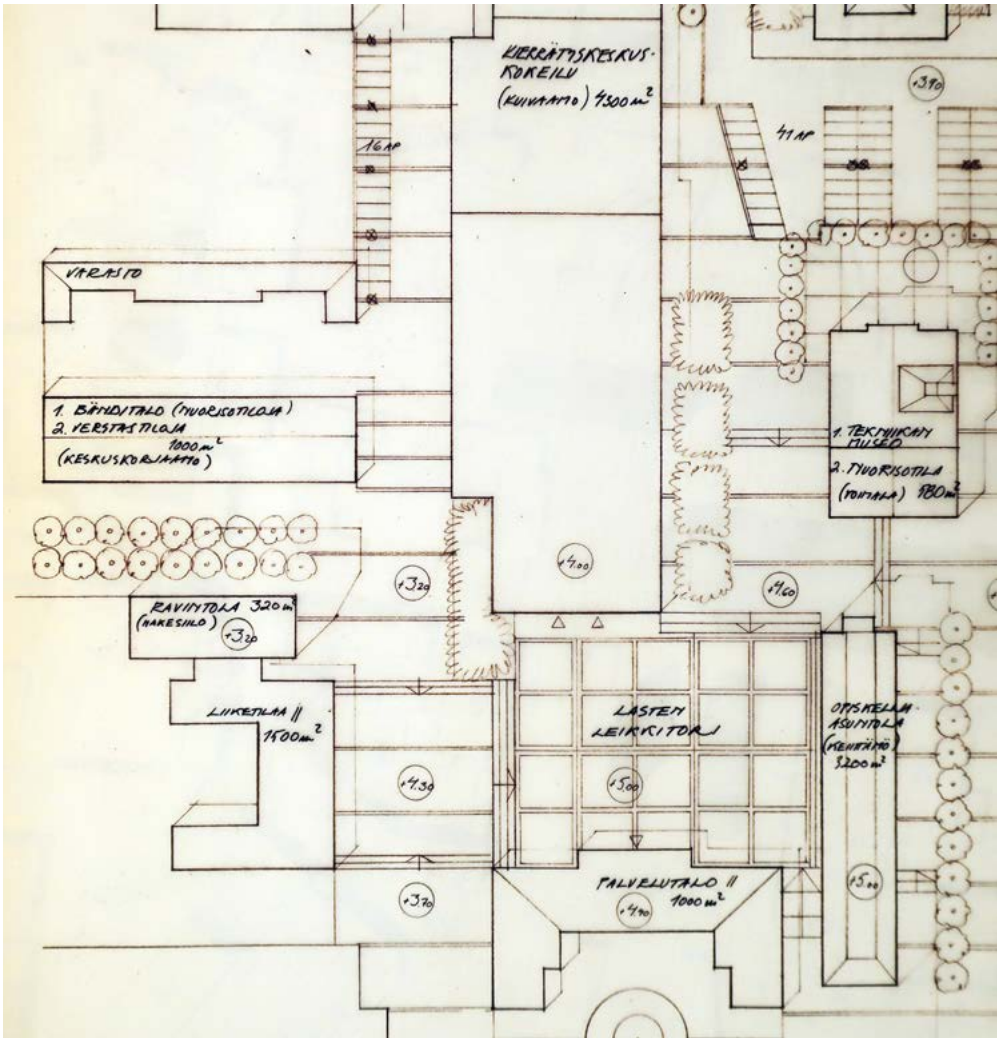

Kajaani Oy:n arkistosta löytyi päiväämätön luonnos, jossa on tarkasteltu toimintojen sijoittelua vanhoihin tehdasrakennuksiin. Keskuskorjaamoon on osoitettu bänditiloja ja verstastiloja. Hakesiiloon on kaavailtu ravintolatoimintaa. Nuorisotila on sijoitettu luonnoksessa vanhaan voimalaan, jonka toiseen päätyyn on merkitty tekniikan museo. Suurin uusiokäyttöön suunniteltu tila piirrettiin kuivaamoon, johon suunniteltiin kierrätyskeskuskokeilua. KUVA: Kansallisarkisto, Kajaani Oy:n Toppilan tehtaan piirustusarkisto

1 Junttila Kirsti haastattelu, editoitu sähköpostista 4.11.2025

6 Meri-Toppilan monipalvelukeskus

Meri-Toppilan sosiaalisiin ongelmiin varauduttiin jo rakennusvaiheessa. Oulun kaupunki perusti uudentyyppisen monipalvelukeskuksen, jossa asukkaiden yhteiseen kohtauspaikkaan keskitettiin myös kaupungin ja kolmannen sektorin tuottamat sosiaalipalvelut Meri-Toppilan monipalvelukeskus perustettiin vuonna 1996 ja kaksi vuotta myöhemmin sille valmistui tilat vanhaan korjaamorakennukseen. Saman katon alle sijoittuivat myös Toppilan nuorisotalo ja päiväkoti.

6.1 Taustalla Meri-Toppilan sosiaaliset ongelmat

Meri-Toppilan toteutusvaiheessa alkanut Suomen historian synkin talouslama horjutti uuden asuinalueen perustuksia. Kerrostalokortteleiden rakentaminen eteni tasaista vauhtia, mutta vastoin odotuksia, valtaosa asunnoista rakennettiin vuokra-asunnoiksi valtion tukilainojen avulla.[1]

Meri-Toppilan asukkaat olivat nuoria ja alueelle muutettiin tyypillisesti silloin, kun tarvittiin nopeasti vuokra-asuntoa. Moni muutti myös nopeasti pois, joten alueella vapautui asuntoja tiuhaan tahtiin.

Meri-Toppilaan muutti erityisen paljon yksinhuoltajia, koska alueelta oli helppo saada asunto nopeasti ja se määritteli usein asuinpaikan erotilanteessa. Koulussa kierto näkyi niin, että lukuvuoden aikana yli puolet luokan oppilaista saattoi vaihtua.[2] Alueesta tuli suosittu myös maahanmuuttajien keskuudessa[3], mikä teki kotouttamisen haasteet näkyviksi.

Meri-Toppilaan alkoi keskittyä sosiaalisia ongelmia ja se nousi median otsikoihin muutaman murheellisen tapahtuman seurauksena. Kun muut alueet toipuivat lamasta, Meri-Toppila säilytti asemansa Oulun poliisin eniten huolta aiheuttavana lähiönä. Työttömiä oli kaksinkertaisesti muuhun kaupunkiin verrattuna. Alue tuntui ajautuneen noidankehään, josta se ei pääse pois edes seesteisinä aikoina.[4]

1 Seurantaryhmän loppuraportti 2000 s. 28

2 ibid

3 Puroila, Anna-Maija ja Heikkilä, Rauno: Asuminen, osallisuus ja hyvinvointi Toppilassa, Pohjois-Suomen sosiaalialan osaamiskeskus, Oulun kaupungin painatuskeskus, Oulu 2003 s. 46

4 Helsingin Sanomat 4.11.2018. Valtavaara, Marjo "Kenenkään ei tarvitse esittää, että menee hyvin, jos ei mene"

Monipalvelukeskuksen tapahtumat kokosivat Meri-Toppilan asukkaiden, kaupungin työntekijöiden ja järjestöjen väkeä yhteiseen olohuoneeseen. Valoisa konepajasali soveltui monenlaisten tapahtumien järjestämiseen. KUVA: Meri-Toppilan päiväkodin kokoelma

Meri-Toppilasta tuli sosiaalisen tutkimuksen ja sosiaalityön painopistealue Oulussa. Aluetta pyrittiin kehittämään vuosina 2009-2011 muun muassa ARA:n rahoittaman Meri-Toppila-Rajakylä MeRa-lähiöhankkeen avulla.[5] Vuonna 2005 kaupunki suunnitteli 430 vuokra-asunnon aravarajoitusten purkamista ja muuttamista omistusasunnoksi yhtenä keinona sosiaalisten ongelmien rajoittamiseksi.[6]

6.2 Monipalvelukeskuksen perustamishanke 1998

Viranomaiset ennakoivat jo rakennusvaiheessa, että Meri-Toppilaan tulee kasautumaan sosiaalisia ongelmia. Ennaltaehkäisevä työ aloitettiin vuonna 1994 Oulun kaupungin sosiaali- ja terveystoimen perustamassa suunnitteluryhmässä, jonka työtä jatkoi vuonna 1996 perustettu Toppila-projekti.[7]

5 Özer –Kemppainen Özlem, Suikkari Risto ja Hentilä Helka-Liisa (toim.): Korjausneuvonnan laadullisen kehittämisen tutkimushanke – KoLa Oulun yliopisto Arkkitehtuurin osasto Julkaisu A 57, Oulu 2012

6 Kaleva 20.11.2005 Pulkkinen Jonna " Meri-Toppilaa yksityistetään"

7 Puroila s. 77

Monipalvelukeskuksen toimintaa esiteltiin aulatilassa. KUVA: Meri-Toppilan päiväkodin kokoelma

Toppilan monipalvelukeksen toimijoita (2002)

- *Meri-Toppilan päiväkoti*
- *Oulun kaupungin nuorisotoimi*
- *Oulun kaupungin sosiaali- ja terveystoimi*
- *Tuiran ev.lut seurakunta*
- *Mannerheimin lastensuojeluliitto*
- *4H-yhdistys*
- *Pohjois-Suomen Romanit ry*
- *Pelastusarmeijan Oulun osasto*
- *Yksin- ja yhteishuoltoliitto*
- *Oulun Setlementti ry*
- *Suomen Punainen Risti*

Meri-Toppilan monipalvelukeskus perustettiin Toppila-projektin aloitteesta. Työryhmä laati hankesuunnitelman, jossa monipalvelukeskukseen esitettiin sijoitettavaksi päiväkoti, asukkaiden neuvontapalvelu, sosiaali- ja terveystoimen aluepalveluita, kokoontumispaikka sekä tukiasunto.[8]

Hankesuunnitelmassa monipalvelukeskusta kuvattiin monen eri toimijan yhteiseksi paikaksi, jossa asukas voi saada eri viranomaisten rutiinipalveluita sekä maksaa kunnallisten palveluiden laskuja. Monipalvelukeskuksessa toimisi myös asiakasvastaanottoja. Näiden lisäksi hankesuunnitelmaan tavoitteisiin kirjattiin kansalaistoiminnan saaminen osaksi monipalvelukeskuksen toimintaan tarjoamalla kokoontumistiloja alueen asukkaille, vammaisjärjestöille sekä järjestämällä asukkaille suunnattua toimintaa.

8 Oulun kaupunki, Perustamishakkeita koskeva suunnitelma S3

Monipalvelukeskuksen suunnitteluryhmän vetäjänä toimi Oulun päiväkotitoimintaa ja sosiaalipalveluja monessa roolissa kehittänyt Jorma Haapsaari[9] Keskuksen johtajaksi nimitettiin Marja Salo-Laaka.

Vuoden 1998 ennakkoratkaisussa Toppilan monipalvelukeskushanke sai valtionosuutta 6 990 000 markan enimmäismäärälle. Peruskorjauksen aloittaminen ajoitettiin maaliskuulle 1998 ja valmistuminen joulukuulle 1998.[10]

9 Jorma Haapsaari oli Suomen ensimmäinen miespuolinen lastentarhanopettaja, joka toimi myöhemmin johtajana useissa Oulun kaupungin päiväkodeissa. Meri-Toppilassa hän toimi Toppila-projektin vastuuhenkilönä kehittäen sosiaali- ja terveystoimen sekä kolmannen sektorin yhteistoimintaa.

10 Oulun kaupunginhallitus 24.3.1997, Hankehakemus KO129

"Monipalvelukeskus on eräänlainen verkonsilmä, joka on yhteydessä alueella työskenteleviin viranomaisiin ja kokoaa näitä yhteistyöryhmiin säännöllisin väliajoin. Keskuksessa kokoontuu myös Koskela-Toppila aluetiimi, johon kuuluu eri viranomaisten, yhdistysten, seurakunnan ja asukkaiden edustajia."

"Monipalvelukeskuksen johtaja toimii eräänlaisena linkkinä, joka saattaa yksiin eri toimijoita, joilla on yhteisiä kiinnostuksen kohteita ja yhteistyömahdollisuuksia."

Marja Salo-Laaka ja Sini Sivonen teoksessa "Asuminen, osallisuus ja hyvinvointi Toppilassa" 2003

6.3 Monipalvelukeskuksen toiminta

Meri-Toppilan monipalvelukeskus aloitti toimintansa Osakeyhtiö Toppilan peruskorjatussa keskuskorjaamorakennuksessa 4. joulukuuta 1998.

Monipalvelukeskus toteutti 1990-luvun ekososiaalisen sosiaalityön ajatusta, joka perustui ihmisen ja hänen ympäristönsä väliseen vuorovaikutussuhteeseen. Yhteisen tilan ajateltiin helpottavan sosiaalisten suhteiden ja verkostojen syntymistä alueen ihmisten kesken. Myös asukkaiden omaehtoisen toiminnan uskottiin parantavan alueen yhteishenkeä.[1]

Työntekijöille monipalvelukeskus tarjoaisi mahdollisuuden moniammatilliseen työskentelymalliin, joka perustui sektorirajat ylittävään yhteistyöhön. Jatkuva kosketus alueen asukkaisiin ja muihin alueella työskenteleviin auttaisi hahmottamaan alueellisia tarpeita ja muokkaamaan palveluita niitä vastaaviksi. Lisäksi toisten työntekijöiden läsnäolo toisi turvaa etenkin yksin tai kaksin työskentelyyn.[2]

1 Puroila 2003 ss.73-74

2 ibid ss. 74-75

Tuiran seurakunta oli yksi monipalvelukeskuksen toimijoista. Sen toimintaan kuuluivat pyhäkoulu, juttutupa ja yhteistyössä nuorisotoimen kanssa järjestetty nuorten yökahvila. KUVA: Meri-Toppilan päiväkodin kokoelma

Viranomaisten, järjestöjen ja asukkaiden vuorovaikutteista toimintaa

Toppilan monipalvelukeskuksessa järjestettiin toimintaa sekä aikuisille että lapsille, ja siitä muodostui erityisesti perheellisten äitien kohtauspaikka. Monipalvelukeskuksen tiloja saattoi varata myös esimerkiksi asukasyhdistysten kokouksiin, työnohjaukseen sekä opiskelijoiden projektiluonteisiin kerhotöihin.[3]

Sosiaalitoimen lisäksi monipalvelukeskukseen tulivat Oulun kaupungin päivähoito ja nuorisotoimi. Tuiran seurakunnan säännölliseen toimintaan kuuluivat pyhäkoulut, työttömien maanantaiset aamukahvilat, kerhot, vastaanotot ja tapaamiset sekä nuorten yökahvilat yhteistyössä nuorisotoimen kanssa. Kansalaisjärjestöistä Mannerheimin lastensuojeluliitto ylläpiti lasten ipanaparkkia ja perhekahvilaa. Tapahtumien ja juhlien järjestämiseen osallistuvat laajimmillaan kaikki rakennuksessa työskennelleet tahot.[4]

3 ibis ss. 37 ja 79

4 ibid

Yleisötilan lisäksi asukkaille tehtiin kodinomaisia pienempiä oleskelutiloja. Kuvassa on kerhotilan avotakka, jonka edustalle on sijoitettu 1990-luvun puusohvia. KUVA: Meri-Toppilan päiväkodin kokoelma

> "*Monipalvelukeskuksen tarkoitus on luoda asukkaille mahdollisuuksia tutustua muihin alueella asuviin. Se auttaa asukkaita synnyttämään sosiaalisia verkostoja ja siten juurtumaan alueelle. Se tarjoaa myös keskustelua, apua käytännön ongelmatilanteissa ja arjen sujumisessa, kuten lastenhoitoapua tai tietoa eri palveluista.*"
>
> "*Monipalvelukeskus on uudenlainen jo siinä mielessä, että se ei ole virasto vaan asukkaiden kokoontumispaikka. Se ei ole myöskään pelkkä asukastupa, vaan viranomaisen toiminta on olennainen osa monipalvelukeskuksen toimintaa.*"
>
> *Marja Salo-Laaka ja Sini Sivonen teoksessa "Asuminen, osallisuus ja hyvinvointiTop-pilassa" 2003*

Alakertaan tehtiin palveluhuoneita, joissa oli mahdollisuus järjestää kahdenvälisiä tapaamisia. Yläkertaan tehtiin tiimi- ja neuvotteluhuoneita sekä monipalvelukeskuksen toimijoiden työ- ja sosiaalitiloja. Aulan palvelupisteessä asiakkaita palveli vahtimestari koko aukiolon ajan.

1990-luvulla internetyhteys ja verkkopankki oli vain harvoissa kodeissa. Monipalvelukeskuksessa asukkailla on mahdollisuus käyttää tietokonetta, tulostaa ja kopioida. Siellä oli myös informaatiopiste, josta sai tietoa muun muassa kaupungin ja Kansaneläkelaitoksen palveluista.

Tavoitteena Meri-Toppilan yhteinen olohuone

Monipalvelukeskuksessa haluttiin madaltaa sosiaalipalveluiden asiointikynnystä ja samalla välttää kävijöiden leimautumista sosiaalipalveluiden asiakkaiksi. Se oli osa Oulun kaupungin tekemää sosiaalityötä, vaikka asukkaat eivät sitä juurikaan sellaiseksi hahmottaneet.[5]

Monipalvelukeskuksen olohuonemaisuudesta ja epävirallisuudesta haluttiin myös pitää kiinni. Palveluita pyrittiin tarjoamaan enemmän asukkaiden tarpeiden kuin tarjolla olevien toimintamuotojen mukaisesti. Tavoitteen saavuttamiseksi kansalaisjärjestöjen tekemä vapaaehtoistyö kaupungin tuottamien palveluiden rinnalla nähtiin keskeiseksi.[6]

Monipalvelukeskuksen ja viraston välille luotiin selvä ero. Kun virastoissa ollaan ja toimitaan viranomaisten ehdoilla ja sääntöjen mukaisesti, monipalvelukeskuksessa lähtökohtana on asukkaiden yhteistoiminta. Vastaavasti monipalvelukeskuksessa viranomaistenkin työ oli erilaista kuin perinteisessä virastossa.

"Monipalvelukeskus ei ole yksin asukkaiden mutta ei myöskään yksin viranomaisten reviiriä. Tämä tuo monipalvelukeskukselle mahdollisuuksia luoda toimiva yhteistyö viranomaisten ja asukkaiden välille."[7]

5 Puroila 2003 s. 85

6 ibid

7 ibid s. 86

Arkkitehdit Leena Laukasto ja Kirsti Junttila katselmoivat Toppilan tehdasaluetta 9.6.1988. Korjaamo näkyy kuvan vasemmassa reunassa. KUVA: Museovirasto JOKA, Kaleva Risto Rasila

6.4 Monipalvelukeskuksen arkkitehtisuunnittelu

Oulun tilapalvelut sai tehtäväksi vanhan korjaamorakennuksen peruskorjaamisen perustettavaa monipalvelukeskusta varten. Rakennus oli mittakaavaltaan muita tehdasrakennuksia pienempi ja sijainniltaan helposti saavutettava. Monipalvelukeskuksen käyttäjät tulisivat olemaan Meri-Toppilan asukkaita, minkä vuoksi erityisiä liikennejärjestelyjä ei katsottu tarpeelliseksi.

Korjaamorakennus oli "raato"

1990-luvun alussa otetussa valokuvassa korjaamo näytti ulkoisesti olevan paremmassa kunnossa kuin viereiset teollisuusrakennukset. Ikkunoita on peitetty vanerilevyillä, mutta vesikatto ja ulkoseinät näyttävät ehyiltä. Korjaamon peruskorjauksen pääsuunnittelija arkkitehti Markku Vuolteenaho muistelee, että rakennuksen lähtötilanne ei ollut lainkaan hyvä:

- Rakennus oli suoraan sanottuna raato. Näytti arveluttavalta, onko se lainkaan käyttökelpoinen suunniteltuun tarkoitukseen, Markku Vuolteenaho muistelee.

Suunnittelutoimeksianto tuli Oulun kaupungin Tilapalveluilta ja tilaohjelma monipalvelukeskuksen suunnittelutyöryhmältä. Rakennuttajapäällikkönä toimi Tilapalveluiden Veikko Koistinen. Suunnittelusta vastasi oululainen Zoser Arkkitehdit Oulu Oy.

- Toppilan tehtaan alue oli minulle tuttu entuudestaan jo Dixonien aikakaudelta. Työskentelin 1970-luvulla Risto Harjun arkkitehtitoimistossa ja teimme useita laajennus- ja muutossuunnitelmia alueelle, Markku Vuolteenaho kertoo.

Vuolteenahon mieleen on jäänyt pajan ja osin myös korjaamon lattia, joka oli tehty niin sanotuista pölkynpäistä. Vastaavat lattiat olivat tyypillisiä korjaamon aikakauden teollisuustiloille, joissa käsiteltiin painavia osia ja laitteita. Korjauksessa oli huomioitava, että lattia oli saattanut läpäistä korjaamolla käytettyjä aineita maaperään.[1]

Kodikkuutta ja alkuperäisyyttä

Arkkitehti Pauli Koivisto työskenteli Toppilan monipalvelukeskuksen peruskorjausvaiheen suunnittelutyöryhmässä sekä myöhemmin vuoden 2006 muutoskorjauksessa. Hän liittyi työryhmään avustavaksi arkkitehdiksi keväällä 1998, kun projekti oli edennyt toteutussuunnitteluun. Projektiarkkitehtina toimi tuolloin arkkitehti Kimmo Mansisto.

1 Vuolteenaho Markku, haastattelu 7.11.1998

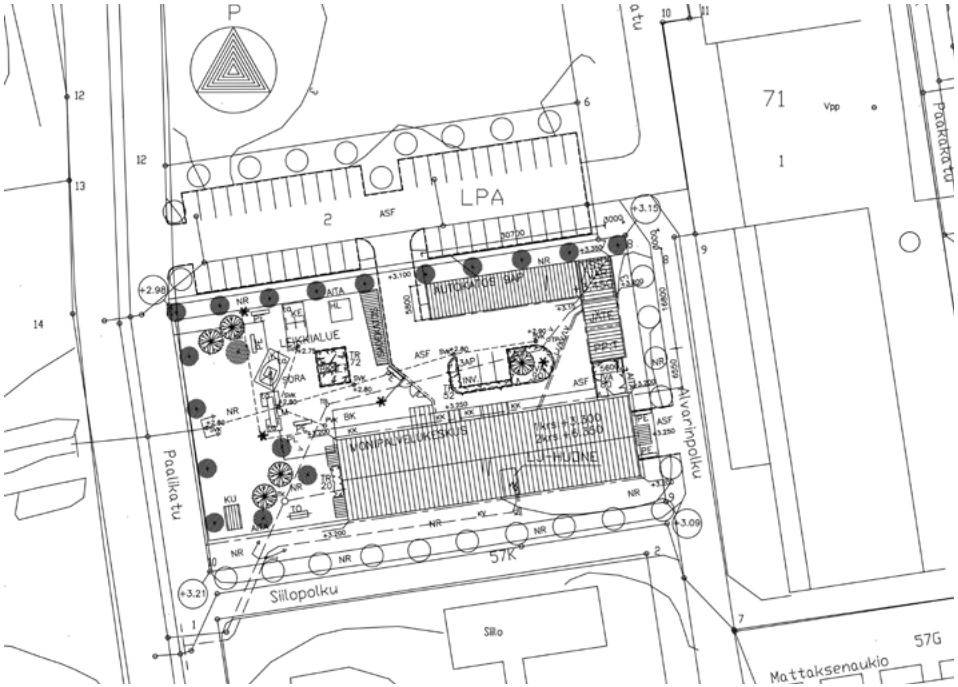

Monipalvelukeskuksen asemapiirros on laadittu 11.3.1998. Pihatila rajattiin L-kirjaimen muotoisella autokatoksella, jonka ulkokulmaan tehtiin väestönsuoja. Sadekatos ja aita erottivat päiväkodin leikkipihan ajopihasta. KUVA: Oulun Tilapalvelut arkisto

Meri-Toppilan monipalvelukeskus todennäköisesti kesällä 1999 kuvattuna. Kuvassa näkyvät alueen alkuperäiset ulkovalaisintyyppit. KUVA: Meri-Toppilan päiväkodin kokoelma

- 1990-luvulla suunnittelijat kävivät usein työmaalla ja pääsin näkemään alkuperäisiä korjaamotiloja. Muistikuvani ensikäynniltä on, että korjaamo oli ollut loppuun asti kovassa käytössä, Pauli Koivisto kertoo.

Miten vanhaan rakennukseen ja sen alkuperäisiin rakenteisiin suhtauduttiin?

- Ainakin siinä mielessä kunnioittaen, että rakenteita ei piiloteltu tai sisäpintoja ylitasoitettu. Se oli tietoinen ja myöhemmin vastaavissa kohteissa usein käytetty lähestymistapa. Jos muutoskorjaus tehtäisiin nyt, alkuperäisyyteen kiinnitettäisiin vielä enemmän huomiota.

Monipalvelukeskuksen yleisötilat tehtiin korkeaan korjaamohalliin. Sen sivuille tehtiin kaksi siirtoseinillä aulasta erotettavaa kerhohuonetta.

- Monipalvelukeskuksen yhteistiloihin haluttiin kodikkuutta ja yhteisen olohuoneen tunnelmaan. Sitä luotiin muun muassa avotakalla, jonka muotoilu on tunnistettavaa 1990-luvun tyyliä.

Arkkitehdit suunnittelivat yleisötilaan kaarevan palvelupisteen sekä samaa tyyliä edustaneet tietokonetyöpisteet. Jälkimmäiset on sittemmin purettu pois.

- Ysärityyliset yksityiskohdat ja karkeat betonirakenteet täydentävät mielestäni hyvin toisiaan. 1990-lukua edustavat myös sisäseiniin tehdyt lasitiiliaukot, jotka toivat rakennuksen sisäosiin valoa, Pauli Koivisto kertoo.[2]

2 Koivisto Pauli, haastattelu 25.9.2025

Vuoden 1998 peruskorjauksen muutokset alkuperäiseen

Ensimmäisen kerroksen länsipäätyyn tehtiin tilat kahdelle päiväkotiryhmälle. Päädystä purettiin kaksi entiseen varastoon johtanutta sisäporrasta. Keittiön viereiseen kerhohuoneeseen tehtiin tilaajan toiveesta leivinuuni, jota oli tarkoitus käyttää päiväkodin yhteisissä leivontatapahtumissa.

Erillinen sähkökorjaamo yhdistettiin rakennuksen muihin tiloihin. Toisen kerroksen länsipäätyyn tehtiin kaksi nuorille tarkoitettua itsenäistymis- ja sopeutumisasuntoa. Saunallinen kaksio ja saunallinen kolmio eivät tiettävästi koskaan olleet tässä käytössä.[3]

Ulkoarkkitehtuurissa alkuperäiset puhtaaksi muuratut punatiilijulkisivut säilytettiin sellaisinaan. Myös pystysuuntainen aukotusperiaate säilytettiin ja ruutuikkunat toteutettiin mahdollisimman pitkälle alkuperäisen kaltaisina. Sisäänkäyntien tuulikaapit toteutettiin ulokkeina. Rakennukselle tehtiin myös kokonaan uusi vesikatto, jonka yhteydessä alkuperäiset betoniräystäät purettiin ja räystäskorkeutta kasvatettiin yläpohjaaristeen verran.

3 Ahola Kim, haastattelu 1.10.2025

Siirtoseinillä aulasta erotettavat kerhohuoneet oli helppo rajata eri toimijoiden käyttöön. KUVA: Meri-Toppilan päiväkodin kokoelma

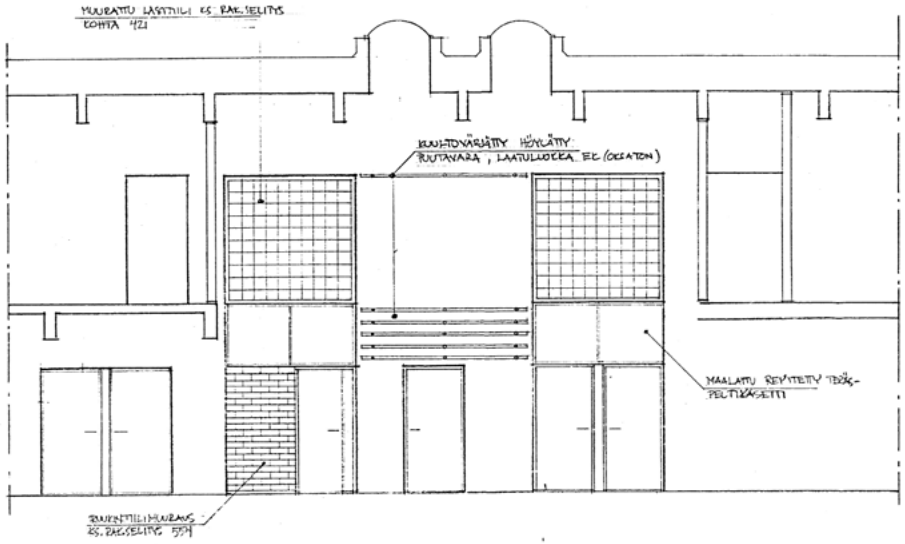

Pitkittäisleikkaus korkean keskuskäytävän kohdalta. Seinän yläosaan tehtiin kaksi lasitiiliaukkoa. Käytävän varrelle jätettiin näkyviin kaistale punatiilimuuria. KUVA: Oulun Tilapalvelut arkisto

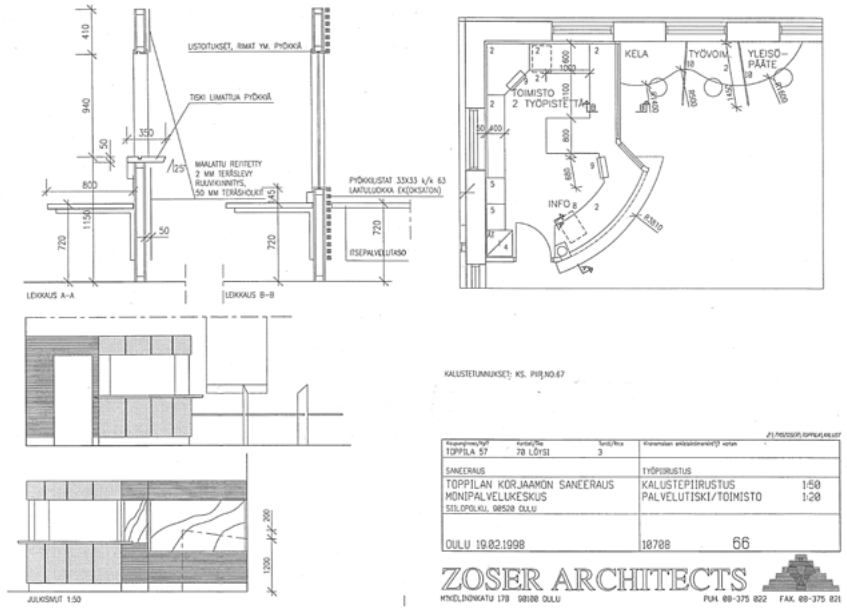

Aulan koillisnurkkaan tehty asiakaspalvelupiste ja vahtimestarin toimisto muotoiltiin kaareviksi. Samaa muotokieltä jatkettiin seinän viereen tehdyissä yleisöpäätteissä. KUVA: Oulun Tilapalvelut arkisto

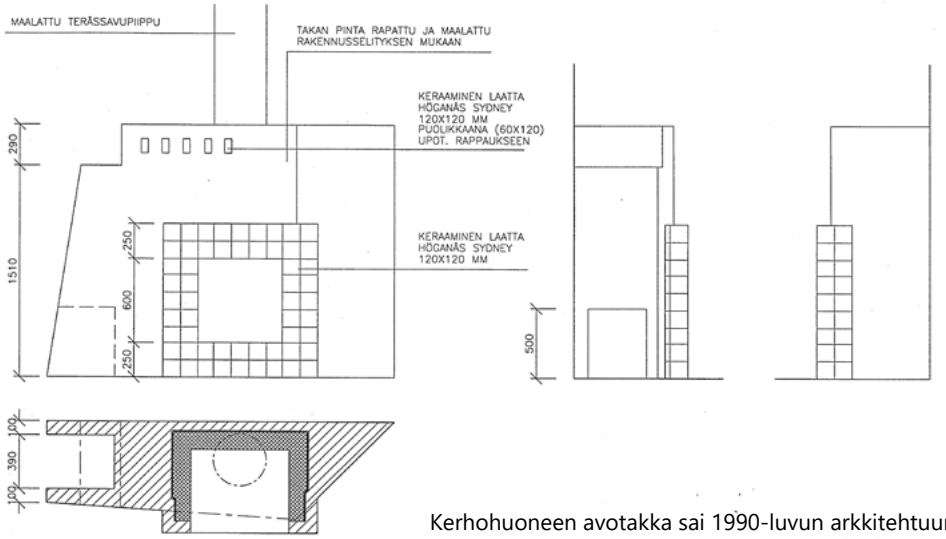

Kerhohuoneen avotakka sai 1990-luvun arkkitehtuurille tyypillisen muodon. KUVA: Oulun Tilapalvelut arkisto

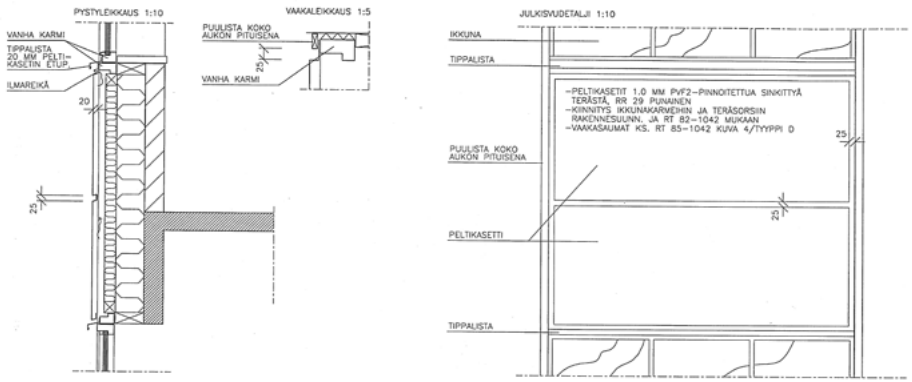

Kerrostason kohdalla ikkuna korvattiin peltikasetilla. Pellin taakse tehtiin eristetty apurunko puusta. KUVA: Oulun Tilapalvelut arkisto

Vahtimestari päivysti monipalvelukeskuksen aulassa koko päivän. Hän antoi palveluneuvontaa ja opasti tietokoneiden käyttäjiä. KUVA: Meri-Toppilan päiväkodin kokoelma

Piha oli alkuvaiheessa aitaamaton. Itäpäädystä kulki nurmikolle tehty polku nuorisotiloihin ja päiväkodin ovelle. KUVA: Meri-Toppilan päiväkodin kokoelma

1998

1 kerros

Arkkitehtitoimisto Zoser Arkkitehdit Oy:n 27.2.1998 laatima ensimmäisen kerroksen pohjapiirustus. KUVA: Oulun Tilapalvelut arkisto

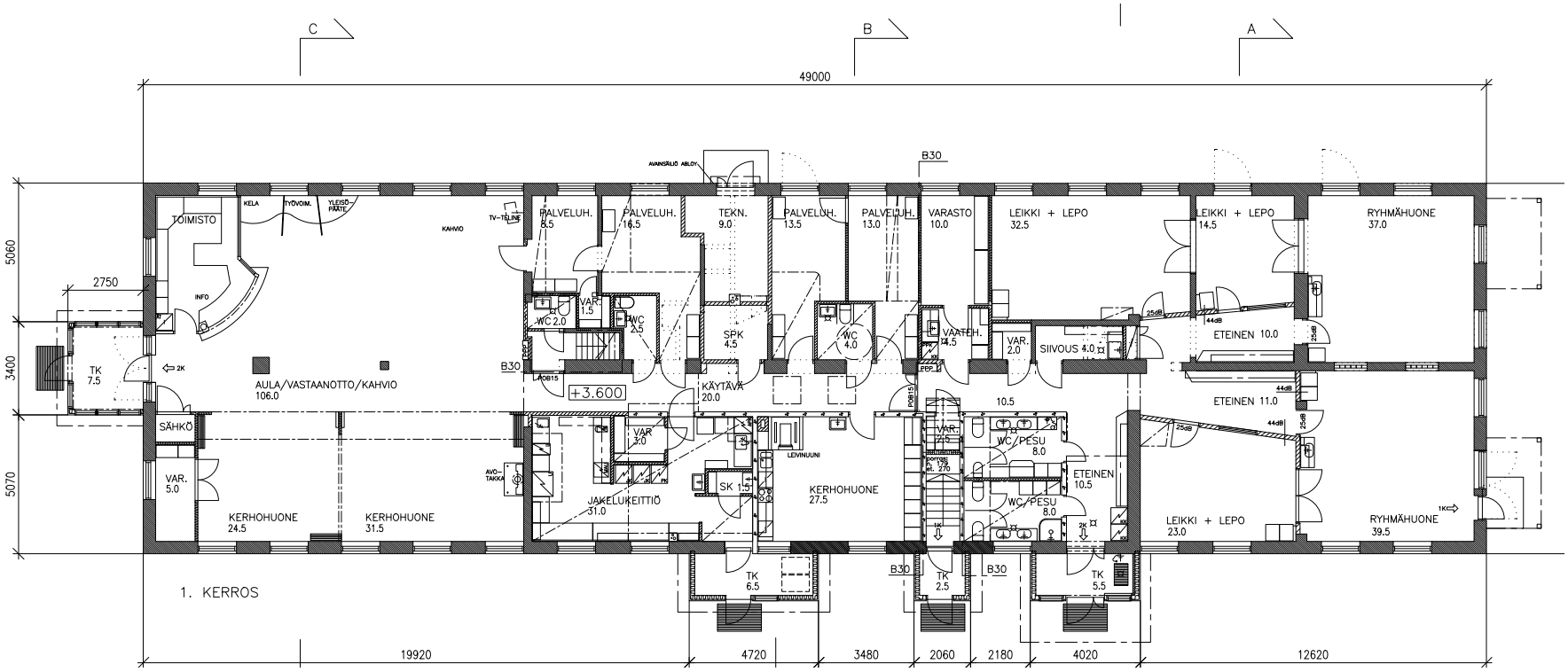

2 kerros

Toisen kerroksen pohjapiirustus. Työhuoneen ja ilmanvaihtokonehuoneen kohdalle on tehty uutta välipohjaa. Harjansuuntainen sisäporras säilytettiin alkuperäisellä paikallaan. Pihalta toiseen kerrokseen nouseva porras on uusi. KUVA: Oulun Tilapalvelut arkisto

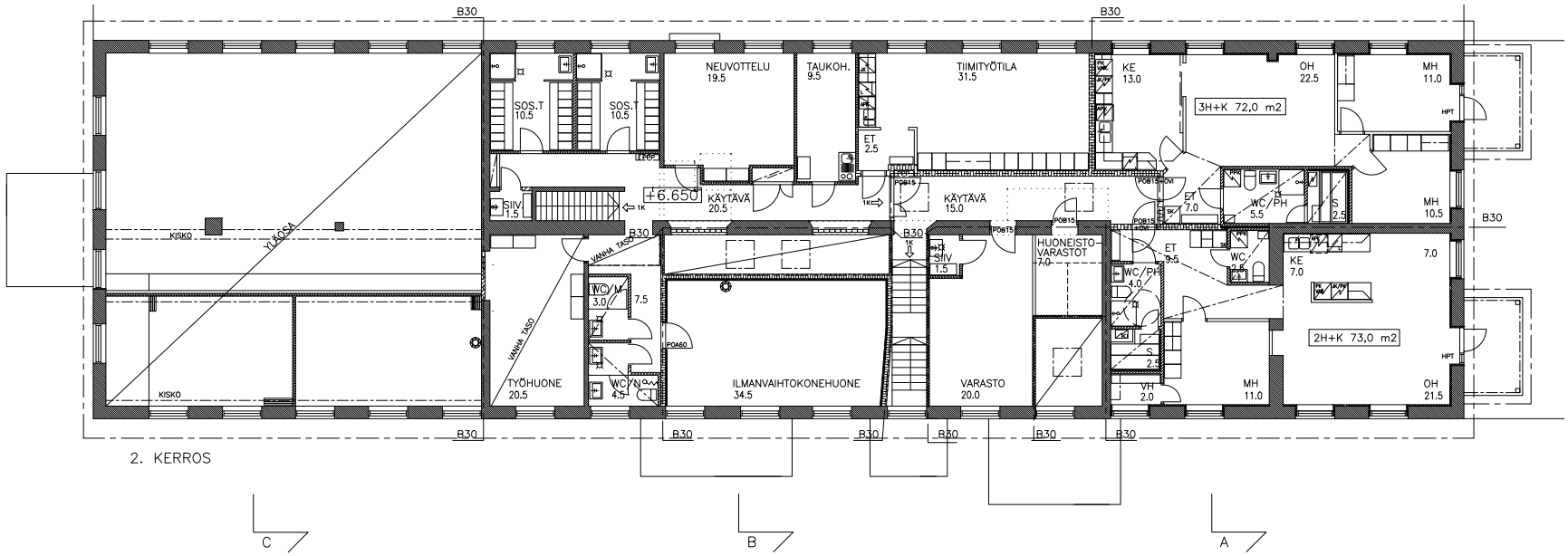

1998

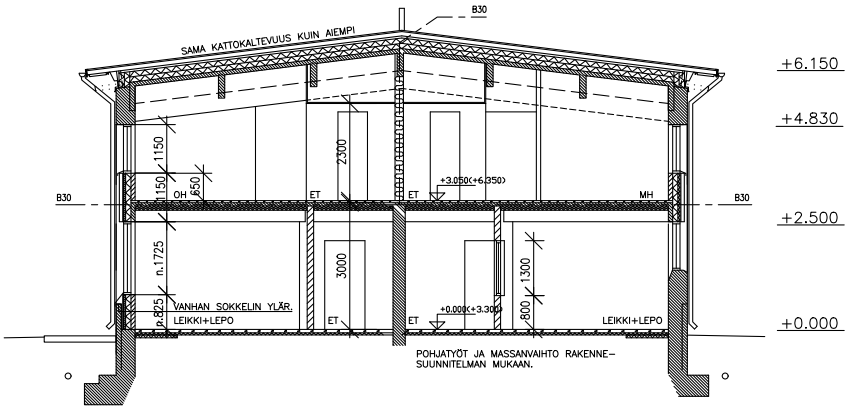

LEIKKAUS A – A

Leikkauspiirustus päiväkodin ja asuntojen kohdalta. KUVA: Oulun Tilapalvelut arkisto

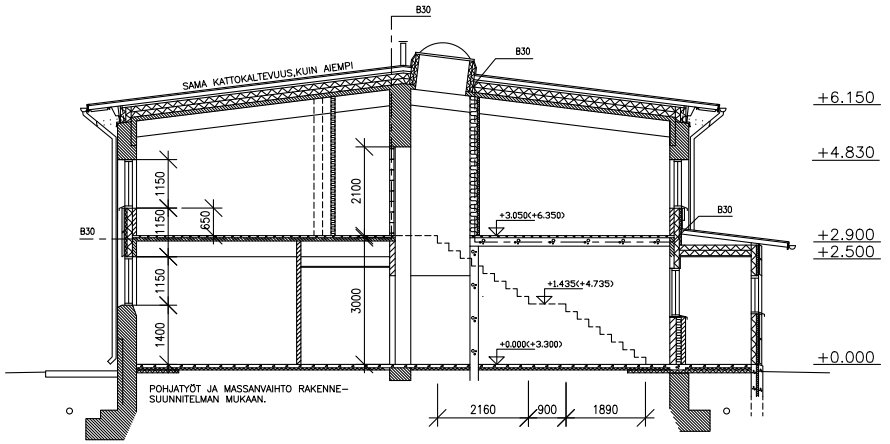

LEIKKAUS B – B

Leikkauspiirustus porrashuoneen kohdalta. KUVA: Oulun Tilapalvelut arkisto

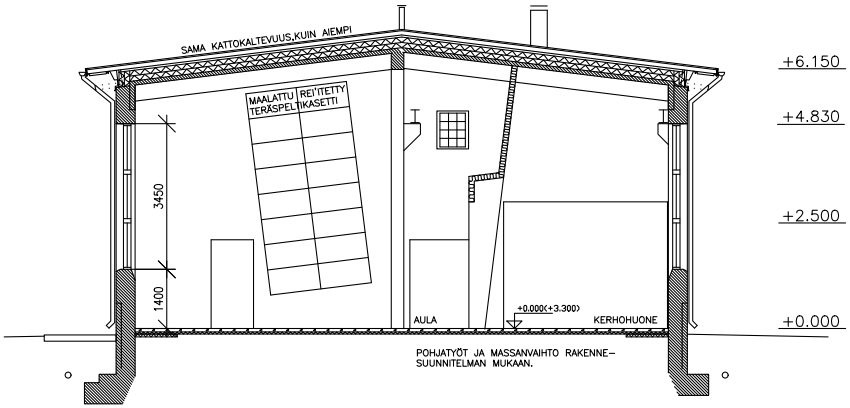

LEIKKAUS C – C

Leikkauspiirustus yleisöaulasta. KUVA: Oulun Tilapalvelut arkisto

Toppilan monipalvelukeskus 1998

Rakennuttaja: Oulun kaupunki, Tekninen keskus/tilahallinta ja rakennuttaminen

Arkkitehtisuunnittelu: Zoser Arkkitehdit Oulu Oy

Rakennesuunnittelu: Insinööritoimisto VOHO Oy

Sähkösuunnittelu: Insinööritoimisto Palosaari Oy

LVI-suunnittelu: Pohjolan LVI-inssit Ky

Pääurakoitsija: Oulun kaupunki, Oulun Tekninen liikelaitos

Sähköurakoitsija: Sähköartteli Oy

LVI-urakoitsija: Tekmanni Oy

1998

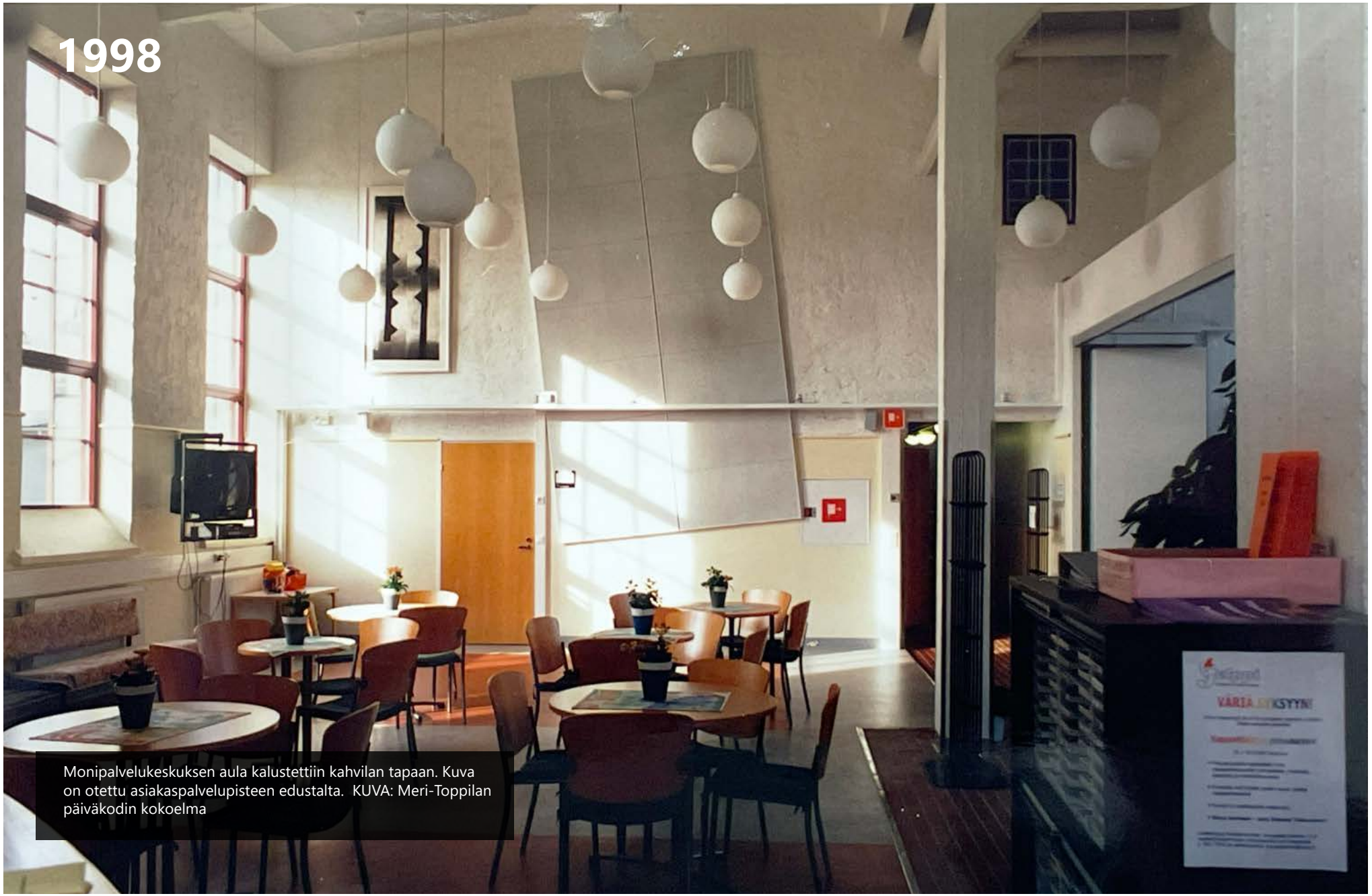

Monipalvelukeskuksen aula kalustettiin kahvilan tapaan. Kuva on otettu asiakaspalvelupisteen edustalta. KUVA: Meri-Toppilan päiväkodin kokoelma

Näkymä aulan perältä kohti sisäänkäyntiä ja asiakaspalvelupistettä. KUVA: Meri-Toppilan päiväkodin kokoelma

1998

Monipalvelukeskuksen julkisivut. Alkuperäisiin julkisivuihin on lisätty ulkopuoliset tuulikaapit. Räystäslinjaa on korotettu.
KUVA: Oulun Tilapalvelut arkisto

JULKISIVU POHJOISEEN

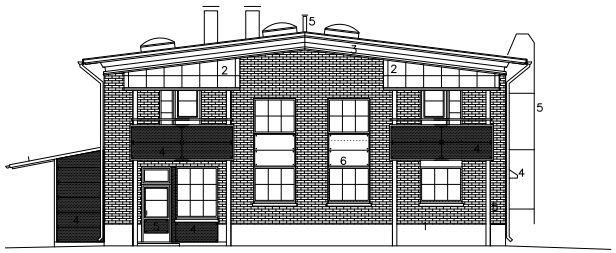

JULKISIVU LÄNTEEN

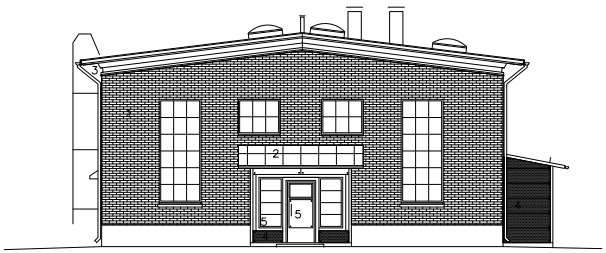

JULKISIVU ITÄÄN

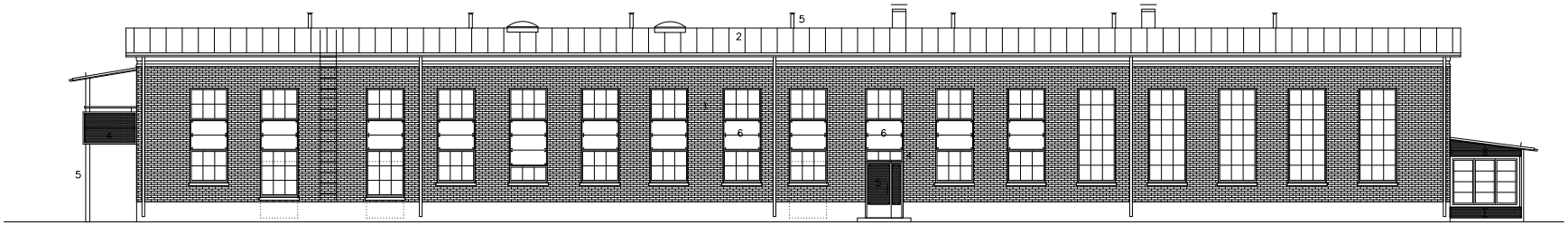

JULKISIVU ETELÄÄN

MATERIAALIT:

1.VANHA TIILISEINÄ
2.BITUMIKERMIKATE, GRAFIITIN HARMAA
3.MATTAPOLYESTERIPINTAINEN TERÄSOHUTLEVY, VÄRI RR 23, TUMMA HARMAA
4.MATTAPOLYESTERIPINTAINEN TERÄSOHUTLEVY, VÄRI RR 33, MUSTA
5.MAALATTU TERÄS, MUSTA
6.PVF2–PINTAINEN TERÄSOHUTLEVY, VÄRI RR 29, PUNAINEN

IKKUNAT: MAALATTU PUU, VÄRI TUMMA PUNAINEN
VESIPELLITYKSET: PVF2–PINTAINEN TERÄSOHUTLEVY, RR 33 MUSTA

1998

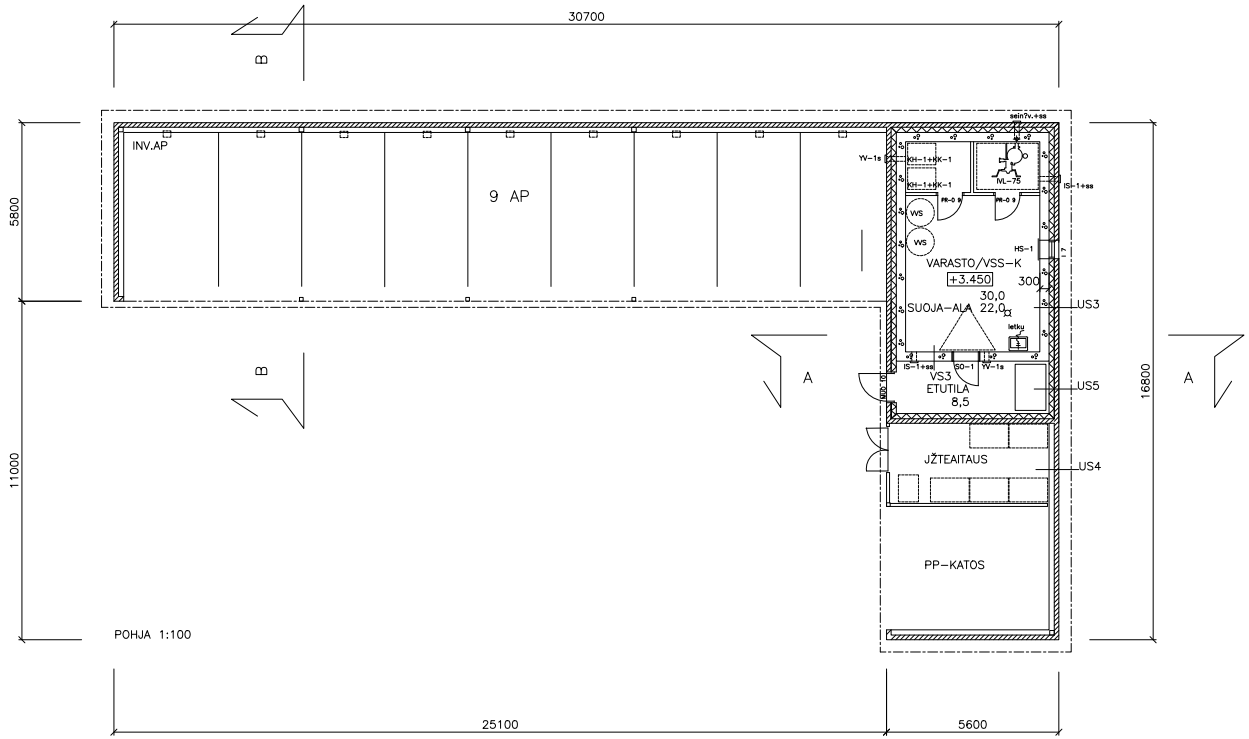

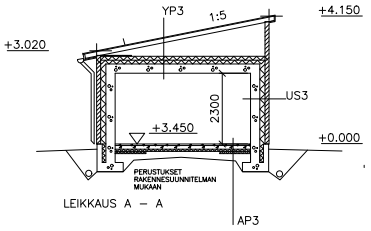

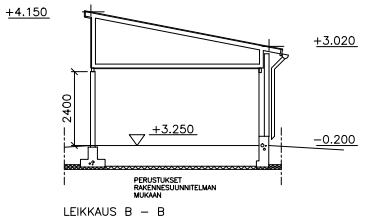

Pihan pohjoisrajalle rakennettuun uudisrakennukseen tehtiin katettuja auto- ja polkupyöräpaikkoja, jäteaitaus sekä lämmin väestönsuoja. Kuvassa piharakennuksen pohjapiirros ja kaksi leikkausta. KUVA: Oulun Tilapalvelut arkisto

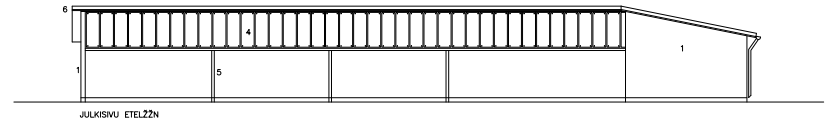

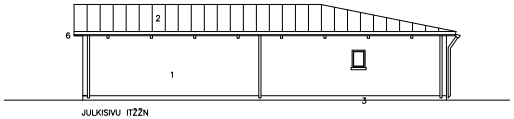

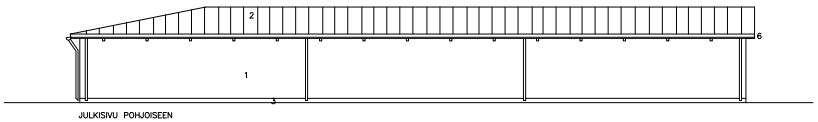

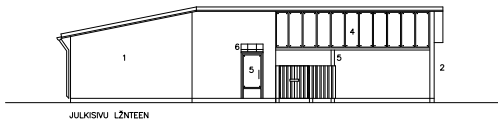

MATERIAALIT:
1.RUUKINTIILI, PUNAINEN, KAUHASAUMA HARMAA
2.BITUMIKERMIKATE, GRAFIITIN HARMAA
3.BETONI, HARMAA
4.MATTAPOLYESTERIPINTAINEN TERÄSOHUTLEVY, VÄRI RR 33, MUSTA
5.MAALATTU TERÄS, MUSTA
6.PVF2–PINTAINEN TERÄSOHUTLEVY, RR 33 MUSTA
7.KESTOPUULAUDOITUS, VIHREÄ
IKKUNAT: MAALATTU PUU, VÄRI TUMMA PUNAINEN
VESIPELLITYKSET: PVF2–PINTAINEN TERÄSOHUTLEVY, RR 33 MUSTA

Piharakennuksen julkisivut. Rakennuksen pulpettikatto on ulkokulmasta aumattu. KUVA: Oulun Tilapalvelut arkisto

VASEMMALLA: Vuonna 2003 päiväkodin piha oli sora- ja nurmipintainen. Leikkivälineitä oli vain vähän. Pihaa rajasi punaiseksi maalattu lauta-aita. KUVA: Meri-Toppilan päiväkodin kokoelma

OIKEALLA: Leivontapäivät kuuluivat alkuvuosina päiväkodin ohjelmaan. Leivonnaisia paistettiin kerhohuoneen leivinuunissa. KUVA: Meri-Toppilan päiväkodin kokoelma

6.5 Meri-Toppilan päiväkoti

Meri-Toppilan päiväkodille tehtiin pysyvät toimitilat monipalvelukeskuksen ensimmäisen kerroksen länsipäätyyn. Myös aidattu länsipiha rakennettiin päiväkodin käyttöön.

Päiväkodin rakentaminen osaksi monipalvelukeskusta

Meri-Toppilan päiväkodissa alusta asti lastenhoitajana työskennellyt Ritva Eilola tutustui alueen perheisiin jo vuonna 1996 perustetussa Pikku-Kipparin päiväkodissa, joka toimi Sihtikuja 2 asuinkerrostalon alakerrassa.

- Ennen päiväkotityötä toimin perhepäivähoitajana ja Pikku-Kipparin perhetoiminta oli ensimmäinen työpaikkani alalla. Sen tarkoituksena oli antaa pienten lasten vanhemmille omaa aikaa, Ritva Eilola kertoo. Hänen ensituntumansa tulevaan päiväkotiin oli pysäyttävä:

- Kävimme tutustumassa rakenteilla olevaan päiväkotirakennukseen sen työmaavaiheessa. Paikat olivat täynnä romua ja mietin mielessäni, kuinka tästä voi ikinä tulla päiväkotia. Kun sitten ensimmäisen kerran tulin valmiiseen päiväkotiin, oli vastassa uskomaton näky. Rähjäisestä korjaamosta oli tullut hieno päiväkoti.

- Totesin, että suunnittelu ja rakentaminen ovat ihmeellisiä. Erityisesti hämmästytti, kuinka kauniit WC-tilat oli saatu mahdutettua juuri sopivan kokoisina korjaamon seinien rajaamiin tiloihin, Ritva Eilola muistelee.

Alussa ahdasta

- Kun päiväkotitoiminta vuonna 1999 monipalvelukeskuksessa alkoi, tunsin alueen lapsia ja perheitä entuudestaan. Aluksi meillä oli vain kaksi osastoa, toinen isoille ja toinen pienille lapsille. Toisen kerroksen tiloissa aloitti osapäiväinen esikoulu. Maahanmuuttajaperheiden lapsia oli paljon, Ritva Eilola muistelee.

Meri-Toppilan päiväkoti osoittautui kysyntään nähden pieneksi. Autollisia perheitä pyydettiin siirtymään lähialueiden muihin päiväkoteihin, jotta autottomat perheet saisivat lapsensa Meri-Toppilan päiväkotiin.[1]

1 Kansan Tahto 7.9.2000, Tapani SIllanpää "Meri-Toppilan päiväkotiin eivät kaikki lapset mahdu."

VASEMMALLA: Aula ja siihen liittyvät kerhotilat mahdollistivat erilaisten tapahtumien, konserttien ja juhlien järjestämisen. Kuvassa Soiva Siili esiintyy päiväkodin lapsille. KUVA: Meri-Toppilan päiväkodin kokoelma

OIKEALLA: Oulussa ilmestynyt Kansan Tahto julkaisi jutun uuden Meri-Toppilan päiväkodin alkuvaiheen ahtaudesta 7. 9. 2000. KUVA: Meri-Toppilan päiväkodin kokoelma

Toiveena muunneltavia tiloja

Meri-Toppilan päiväkotiin eivät kaikki lapset mahdu

OULU. Toppilan taannoisen sellutehtaan korjaamosta peruskunnostuksella tilat saaneeseen Meri-Toppilan päiväkotiin eivät kaikki alueen lapset mahdu. Sen kahden osaston 44 päivähoito- ja puolipäiväosaston 14 esikoulupaikkaa eivät riitä nuorten perheiden asuttaman uudehkon asuinalueen lapsikaansa, kahden päivähoito-osaston toimintaan alakerrassa kuin yläkerrasta tilat saaneeseen osapäiväpuoleen eli kuusivuotiaiden esikouluunkin.

Ympäristöä likeisine merenrantoineen ja tekokukkuloineen, joita lapset kutsuvat Teletappimaaksi, Ritva Eilola kehuu "erittäin hyvän käyttökelvottomaksi käyneen Koskelan päiväkodin tilalle rakennetaan uusi. Asiasta kuitenkin piti äänestää, kun mm. keskustan ryhmässä rakentamista vastustettiin.

Monitoimisuus

Syksyllä 2000 lapsia oli kahdessa ryhmässä yhteensä 44 ja 14 esikoululaista oli puolipäivähoidossa. Työntekijöitä oli keittiöapulainen mukaan lukien kahdeksan.[2] Päiväkodin ensimmäisen johtajan Anneli Väärälän työhuone sijaitsi alakerrassa, kerhohuonetta vastapäätä. Yläkerrassa oli monipalvelukeskuksen toimistoja.

- Kun monipalvelukeskuksen toiminta loppui, eskariryhmä muutti aulan siirtoseinien takana oleviin kerhohuoneisiin. Isossa aulassa järjestettiin juhlia ja vanhempainiltoja. Keittiön vieressä oleva kerhohuone oli päivittäisessä käytössä ja sen leivinuunissa leivottiin lasten kanssa rieskoja ja pannukakkuja, Ritva Eilola kertoo.

Alkuvaiheessa päiväkodin piha oli "pöpelikkö", joka lähti, kun alueen rakentaminen eteni. Päiväkodin pysäköintipaikat ja saattoalue olivat aluksi nykyisellä sisäpihalla. Ritva Eilola muistelee, että joskus autolla ajettiin melkein sisälle asti.

Retkeilyä Teletappipuistossa

- Kutsuimme ranta-aluetta nimellä Teletappipuisto. Siellä päiväkotilasten kanssa retkeiltiin, samoiltiin metsäpolkuja ja poimittiin vattuja. Juuri ympäristön vuoksi päiväkodin paikka oli ihanteellinen, Ritva Eilola muistelee.

Viimeisinä vuosina ennen eläkkeelle jäämistä Ritva Eilola työskenteli eskariryhmässä. Päiväkodin väki meni rakennuksen jo kello 6:30, jolloin talon sokkeloiset tilat tuntuivat hieman pelottavilta.

- Mutta kaikkiaan rakennus oli päiväkotina mielestäni hyvä ja toimiva. Ehkä parasta oli työntekijöiden läheisyys. Olimme tiiviisti yhdessä ja johtajan ovi oli aina auki. Päiväkodin asioita voitiin käytä päivän aikana läpi työporukalla.

Myös monipalvelukeskuksen toimintamalli saa Ritva Eilolalta kiitosta.

- Oli mukava, kun seurakunta ja sosiaalitoimi olivat samassa rakennuksessa. Yhteys oli hyvä ja yhteistyö saumatonta. Alueen samat lapsiperheet olivat meille kaikille eri palveluissa toimiville työntekijöille tuttuja.[3]

2 ibid

3 Eilola Ritva, haastattelu 29.9.2025

VASEMMALLA: Nuorisotiloissa oli aikaajoin tiheä tunnelma. Ennen vuoden 2006 ilmanvaihtokorjausta happi oli tällaisissa tilaisuuksissa vähissä. KUVA: Oulun kaupungin nuorisopalvelut

OIKEALLA: Nuoret pelaavat krokettia Meri-Toppilan puistossa. Monipalvelukeskuksen päädyssä ei ole vielä kierreporrasta. KUVA: Oulun kaupungin nuorisopalvelut

6.6 Toppilan nuorisotalo

Päiväkodin lisäksi rakennuksen toinen alkuperäinen toimija on Toppilan nuorisotalo, joka opastaa uusia tulijoita seuraavasti: *"Meidät löydät Reeniksen takaa Meri-Toppilan päiväkodin yläkerrasta. Tilamme eivät valitettavasti ole esteettömät koska olemme toisessa kerroksessa eikä talossa ole hissiä."*[1]

Toppilan nuorisotalo eli "nuokkari" on yksi Oulun kaupungin 16 nuorisotalosta, joiden avoin toiminta on tarkoitettu 7-17 -vuotiaille lapsille ja nuorille. Se toimii kahdessa huoneistossa, jotka rakennettiin alun perin nuorten tukiasunnoiksi.

Toisen kerroksen länsipäädyssä sijaitsevat kaksio ja kolmio varustettiin saunalla ja niistä avautui näkymät Meri-Toppilan puistoon. Asuntojen huonejako ja kalustus palvelevat nuorisotalon pyrkimystä kodinomaisuuteen.

1 nuortenoulu.fi/vapaa-aika/nuorisotilat/toppilan-nuorisotalo/

KURSSIT

Spray it out -GRAFFITIKURSSI
4.-6.6. (ti-ke), Toppilan nuorisotalo, klo 12 alkaen
13-17-vuotiaille. Kurssimaksu 5 euroa
Ilmoittautumiset 30.5 mennessä

Kodinomaista yhdessäoloa

Nuoriso-ohjaaja Kim Ahonen tuli Ouluun vuonna 1993 ja työskenteli aluksi Santaholman, Rajakylän ja Kaijonharjun nuorisotaloilla. Meri-Toppilan nuorisotalolla hän toiminut vuodesta 2000 alkaen.

- Näiden tilojen paras ominaisuus on kodinomaisuus. Se saa nuoret käyttäytymään kuin he olisivat vieraina toisten kodissa. Meillä oli täällä aiemmin suuri taulu, johon jokaisen vieraan pyydettiin jättämään kädenjälkensä, Kim Ahola kertoo.

Nuokkarilla voit tavata kavereita, pelata lauta- tai konsolipelejä. Lisäksi tiloissa voi kokkailla, askarrella tai vaan oleskella. Paikalla on aina vähintään kaksi ohjaajaa, joiden kanssa voit jutella, pelata ja viettää aikaa.[2]

- Meidän tiloihimme kuuluu myös bändihuone, jossa on soittimet, vahvistimet ja laululaitteistot. Vain harvat nuoret osaavat enää soittaa, mutta bändihuoneen karaoke-laitteet ovat kovassa käytössä, Kim Ahola kertoo.

2 nuortenoulu.fi/vapaa-aika/nuorisotilat/toppilan-nuorisotalo/

VASEMMALLA: Nuorisotalon alkuperäinen lattiamateriaali oli pyökkiparketti, joka soveltui muun muassa breakdancetaitajien esityksiin. KUVA: Oulun kaupungin nuorisopalvelut

OIKEALLA: Nuorisotoimi järjesti yhteistyössä seurakunnan kanssa suosittuja yökahviloita. Niissä käytettiin monipalvelukeskuksen aula- ja kerhotiloja. KUVA: Oulun kaupungin nuorisopalvelut

- Teemme retkiä ja järjestämme elokuvanäytöksiä sekä teemapäiviä. Tänään esimerkiksi meillä on heijastinpäivä. Toiminta tuo vaihtelua nuorten tavanomaiseen arkeen, Kim Ahola kertoo.

Kim Aholan lista nuokkarin toiminnoista on pitkä. Graffiti-tapahtumasta syntyi kokonainen graffittikurssi. Suosittuja ovat olleet myös kiipeilykurssi ja alakerran kerhohuoneessa järjestetty täytekakkukurssi. Erityisesti koulujen loma-aikoina järjestetty toiminta on saanut nuoria runsaasti mukaan toimintaan.

- Alakerran tiloissa pyöritimme nuorten yökahvilaa yhteistyössä Tuiran seurakunnan kanssa. Yökahvilassa kävi tyypillisesti 60-80 alueella asuvaa nuorta. Ohjelmassa oli kahvittelua, pelejä ja leikkejä.

Yökahvilatoimintaa yritettiin jatkaa myöhemmin nykyisissä tiloissa, mutta lukuisten peruuntumisten jälkeen se ei enää ottanut tuulta.

Nuorisotalossa tehdyt muutokset

Vuonna 2006 tehty ilmanvaihdon uudistaminen tuli Kim Aholan mukaan tarpeeseen. Tapahtumien aikana tiloissa saattoi olla jopa 120 liikkuvaa nuorta, jolloin ilmamäärät eivät riittäneet. Varsinaisia tilamuutoksia ei ole tehty. Näkyvin muutos on alkuperäisen pyökkiparketin vaihtaminen harmaaseen vinyylimattoon.

- Samalla toisesta huoneistosta poistettiin keittiö. Se hieman harmittaa, koska tilasta katosi kodinomaisuutta.

Nuokkarin väen toiveiden mukaisesti nuorten istumapaikkoina suosimat ikkunapenkit saivat päällysteen. Myös tilojen akustiikkaa on paranneltu lisäämällä akustoivia levyjä alakattoihin, seiniin ja kattopalkkeihin.

Nuorisotalon vaikeimmin ratkaistava ongelma on esteettömyys. Toiseen kerrokseen ei pääse pyörätuolilla tai lastenrattaiden kanssa. Tämä koettiin muun muassa maahanmuuttajaäideille järjestetyssä perheillassa.[3]

3 Ahola Kim, haastattelu 1.10.2025

Päiväkoti 27 vuotta peruskorjauksen jälkeen

Arkkitehti Pauli Koivisto arvioi entisen korjaamon ja monipalvelukeskuksen nykytilaa syksyllä 2025 otettujen valokuvien perusteella. Hän pitää rakennuksen arkkitehtuuria edelleen varsin kiinnostavana.

- Rakennuksen suunnitteluun ja yksityiskohtien ideointiin käytettiin vuonna 1998 paljon aikaa. Karuun muottipintaiseen betonirunkoon haluttiin yhdistää 1990-luvun modernia leikillisyyttä, Pauli Koivisto muistelee.

- Hienoa nähdä, että linoleumi-lattiat ovat säilyneet hyvässä kunnossa, vaikka kulutus on ollut varmasti välillä kovaa. Yleisiin tiloihin tehdyt tiililattiat liittävät sisätilat mukavasti rakennuksen ulkoarkkitehtuuriin.

Arkkitehti panee merkille aulatiloissa uusitut kattovalaisimet sekä seinien alaosiin myöhemmin lisätyt vaaleanpunaiset, -siniset ja -keltaiset tunnistevärit.

- Akustiikkalevyjä on lisätty varsin reippaasti. Ikkunapuitteiden varjolistat on korvattu kantikkailla ulkopuolisilla ristikoilla.

Kokonaisuus on kuitenkin säilyttänyt alkuperäistä kiinnostavuutta ja arvokkuutta.

- On hienoa, että moni yksityiskohta on säilynyt. Ilmeisesti tuolloin vuonna 1998 tehdyt ratkaisut ovat toimineet vaikka alkuperäinen käyttötarkoitus on monelta osin muuttunut, Pauli Koivisto kiteyttää.[1]

1 Koivisto Pauli haastattelu 25.9.2025 ja sähköpostit tekijälle.

6.7 Ilmanvaihdon korjaus 2006

Vuonna 2006 rakennukseen tehtiin ilmanvaihtokorjaus Uki Arkkitehdit Oy:n 17.1.2006 laatiman suunnitelman mukaisesti. Peruskorjausvaiheessa mukana ollut arkkitehti Pauli Koivisto toimi tässä vaiheessa projektin vastuullisena suunnittelijana.

Korjauksen tavoitteena oli parantaa toisen kerroksen tilojen ilmanvaihtoa. Toimenpidealue koski rakennuksen länsipäätyä, jossa oli työtiloja sekä nuorisotalon käytössä olleet kaksi asuntoa.

Merkittävin muutos oli uuden ilmanvaihtokonehuoneen tekeminen toiseen kerroksen entiseen asukasvarastoon. Olevan ilmanvaihtokonehuoneen alakeskusta laajennettiin ja varustettiin uusilla kenttälaitteilla. Toimenpide aiheutti pieniä muutoksia julkisivuissa ja alakatoissa. Rakenteellinen muutos oli uuden konehuoneen palo-osastointi.[1]

Hieman aiemmin toteutettiin Uki Arkkitehdit Oy:n arkkitehti Kimmo Mansiston suunnittelema uusi hätäpoistumisporras rakennuksen länsipäätyyn. Porras yhdistettiin uudella terästasolla oleviin parvekkeisiin ja ikkunoiden ulommat lasit korvattiin palovaatimukset täyttävällä rautalankalasilla. Kierreporras verhoiltiin teräksisellä verkkoseinällä.

Toinen 26.3.2004 myönnettyyn rakennuslupaan liittynyt muutos oli polkupyöräkatoksen varustaminen teräksisellä verkkoaidalla ja portilla.

1 Toppilan monipalvelukeskus, ilmanvaihdon korjaus, rakennusselostus UKI Arkkitehdit 17.01.2006

Toppilan monipalvelukeskus, ilmanvaihtokorjaus 2006

Rakennuttaja: Oulun kaupunki, Tekninen keskus, Tilapalvelut/Veikko Koistinen

Arkkitehtisuunnittelu: UKI Arkkitehdit Oy/Pauli Koivisto

Rakennesuunnittelu: Insinööritoimisto Reino Niemitalo Oy

Sähkösuunnittelu: Sähkösuunnittelutoimisto Jukka Hilli Oy

LVI-suunnittelu: LVI-insinööritoimisto Savolainen Oy

LVI-urakoitsija: ARE Oy

Sähköurakoitsija: Falck

2006

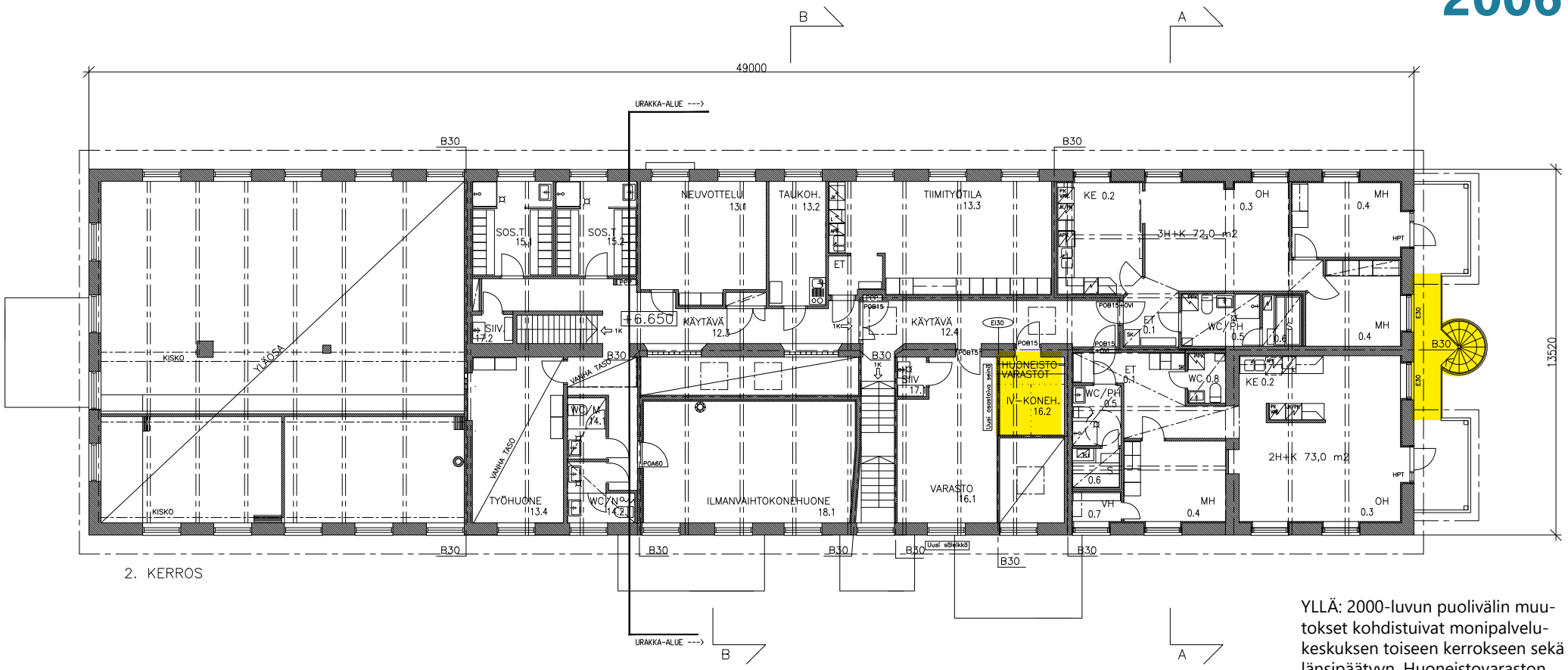

= VANHA RAKENNE

UUSI SÄLEIKKÖ:

8.PVDF–PINTAINEN TERÄSSÄLEIKKÖ,
VÄRI HARMAA (NYKYISEN SÄLEIKÖN MUKAAN) KOKO AUKON MUKAAN

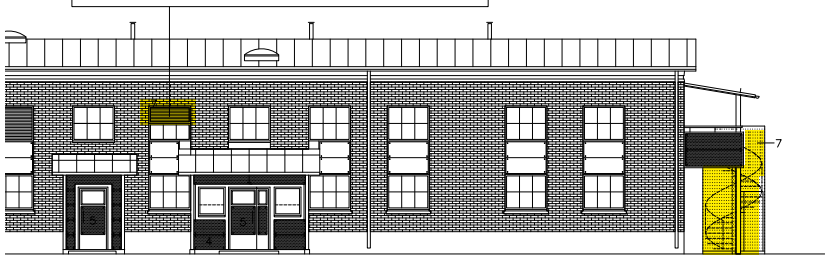

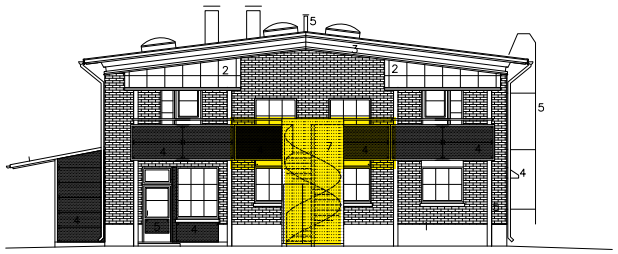

JULKISIVU LÄNTEEN

YLLÄ: 2000-luvun puolivälin muutokset kohdistuivat monipalvelukeskuksen toiseen kerrokseen sekä länsipäätyyn. Huoneistovaraston paikalle tehtiin rakennuksen toinen ilmanvaihtokonehuone. Päätyyn lisättiin poistumistieporras. KUVA: Oulun Tilapalvelut arkisto

VASEMMALLA: UKI-Arkkitehdit Oy:n Pauli Koiviston 4.8.2006 päiväämä muutospiirustus esittää pienen muutoksen pohjoisjulkisivuun ja uuden poistumistieportaan länsipäätyyn. KUVA: Oulun Tilapalvelut arkisto

2010

1. krs

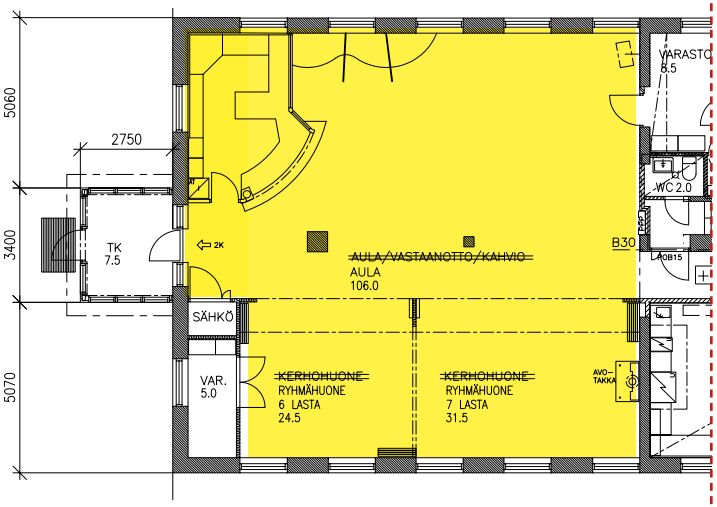

Arkkitehtitoimisto Zoser Arkkitehdit laatimiin pohjapiirustuksiin on merkitty päiväkodin käyttöön siirtyvien tilojen käyttötarkoitukset sekä huonekohtaiset ryhmäkoot. Päivityksen on allekirjoittanut Oulun Tilakeskuksen arkkitehti Kari Parkkinen 30.7.2010. KUVA: Oulun Tilapalvelut arkisto

2. krs

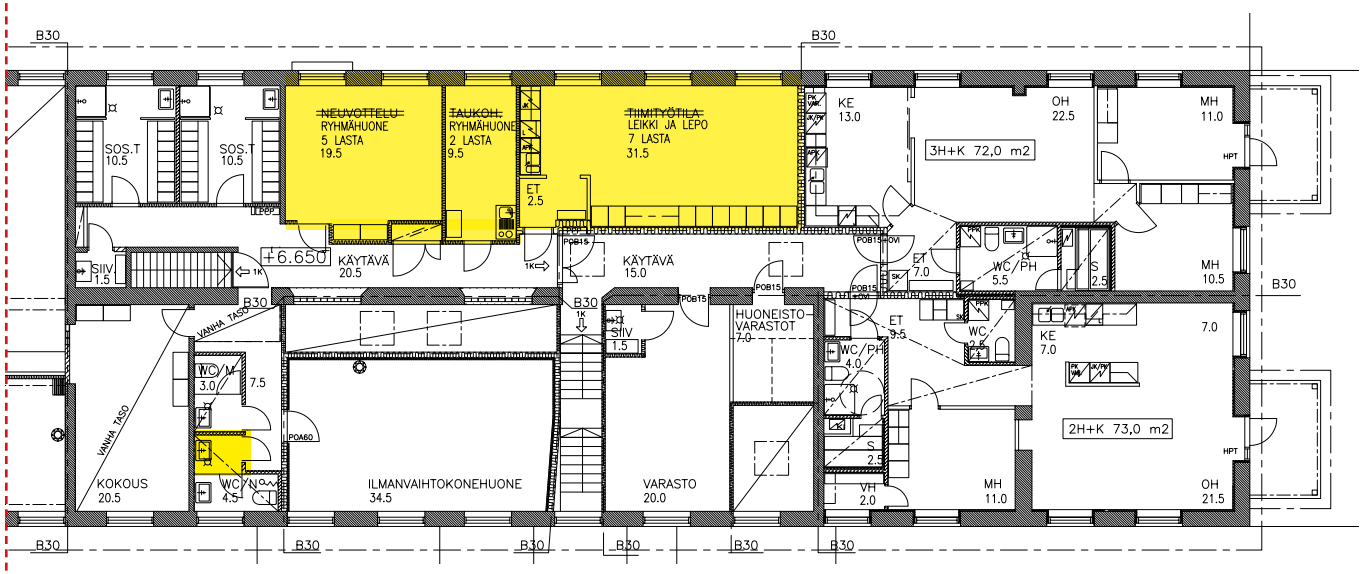

6.8 Muutos päiväkodiksi 2010

Toppilan monipalvelukeskuksen toiminta päättyi vuonna 2008, kun Oulun kaupunki keskitti palvelut uuteen Oulu10-yhteispalvelupisteeseen. Vapautuneet tilat päätettiin muuttaa päiväkodin käyttöön. Nuorisotalo jatkoi toimintaansa yläkerran länsipäädyssä.

Esikouluryhmä "Mainingit" sai käyttöönsä ensimmäisestä kerroksesta monipalvelukeskuksen entisen yleisöaulan sekä niihin liukuseinillä yhdistettävät kaksi kerhohuonetta. Avaraa tilaryhmää käytettäisiin jatkossakin koko päiväkodin yhteisiin tilaisuuksiin.

Toisen kerroksen neuvottelu-, tauko- ja tiimityötila annettiin päiväkotiryhmä "Aallot" ryhmähuoneiksi. Saniteettitilojen kalustusta muokattiin uusien käyttäjien tarpeisiin paremmin sopiviksi. Kokoushuone "Alvar Aalto" säilytettiin tässä vaiheessa vielä alkuperäisessä käytössä. Sekin on myöhemmin muutettu ryhmähuoneeksi.

Käyttötarkoituksen muutos ei edellyttänyt varsinaisia tilamuutoksia. Rakennuksen 30.7.2010 päivitettyihin pohjapiirustuksiin merkittiin vastuulliseksi suunnittelijaksi Tilapalveluiden arkkitehti Kari Parkkinen, joskaan hänellä ei tässä vaiheessa ollut varsinaista suunnittelutehtävää.[1]

1 Parkkinen Kari, viesti tekijälle 16.9.2025

6.9 Pihan perusparannus 2023

Vuonna 2023 toteutettiin korjaushanke nimellä "Pihan perusparannus." Hankkeen tarkoituksena oli parantaa pihan toiminnallisuutta ja sen pintarakenteita. Pääosa pihan välineistöstä uusittiin. Arkkitehtisuunnitelmat laati 17.8.2021 oululainen Arktiimi Oy pääsuunnittelijanaan arkkitehti Arja Niemelä.

Muutoksia oleviin rakennuksiin

Päiväkotirakennuksen länsipäätyyn lisättiin kohokirjaimin päiväkodin nimi. Toinen julkisivuja koskeva muutos oli olevien ja uusien syöksytorvien jatkaminen uusittaviin rännikaivoihin asti. Tuulikaappilaajennuksiin lisättiin puuttuvat syöksytorvet. Vuonna 2011 varastoksi muutettu sadekatos palautettiin alkuperäiseen käyttötarkoitukseen. Sen puupanelointi uusittiin vaakasuuntaiseksi ja teräsrunkoa korjattiin.

Autokatos- ja varastorakennukseen tehtiin toiminnallisia muutoksia, jotka vaikuttivat myös julkisivuihin. Jätehuolto haluttiin lähemmäs sisääntuloväylää ja pois sisäpihalta. Jätekatos siirrettiin eteläpäädystä länsipäätyyn, jossa laitimmaisen autopaikan tilalle tehtiin läpikuljettava jätehuone. Vanhasta jätekatoksesta tehtiin polkupyöräkatos ja kiinteistönhoitajan varasto. Sen suojaksi lisättiin sinkitystä teräsverkosta tehty lukittava liukuovi.

Uusia rakennelmia

Pihalle Arktiimi suunnitteli uuden 17,5 m^2 laajuisen kylmän pihavaraston. Pulpettikattoiseen rakennukseen tehtiin kaksi erillistä varastohuonetta. Rakennus noudatti pihapiirin yleistä arkkitehtuurin linjaa.

Arktiimin suunnittelutehtävään sisältyi myös koko päiväkotialuetta ja erikseen leikkialueita rajaavan aidan uusiminen. Vanha lauta-aita purettiin pois ja korvattiin ristikkäin hitsatuista, kuumasinkityistä ja pulverimaalatuista teräslangoista valmistetuilla aitaelementeillä. Järjestelmään kuului kuusi eri korkeutta, portit ja teräsprofiilipylväät. Aidan väriksi valittiin rakennuksissakin käytetty graffiitinharmaa.

Pihan pylväsvalaisimet ja rakennusten seinävalaisimet uusittiin. Pihalle tehtiin sähköauton latauspiste.

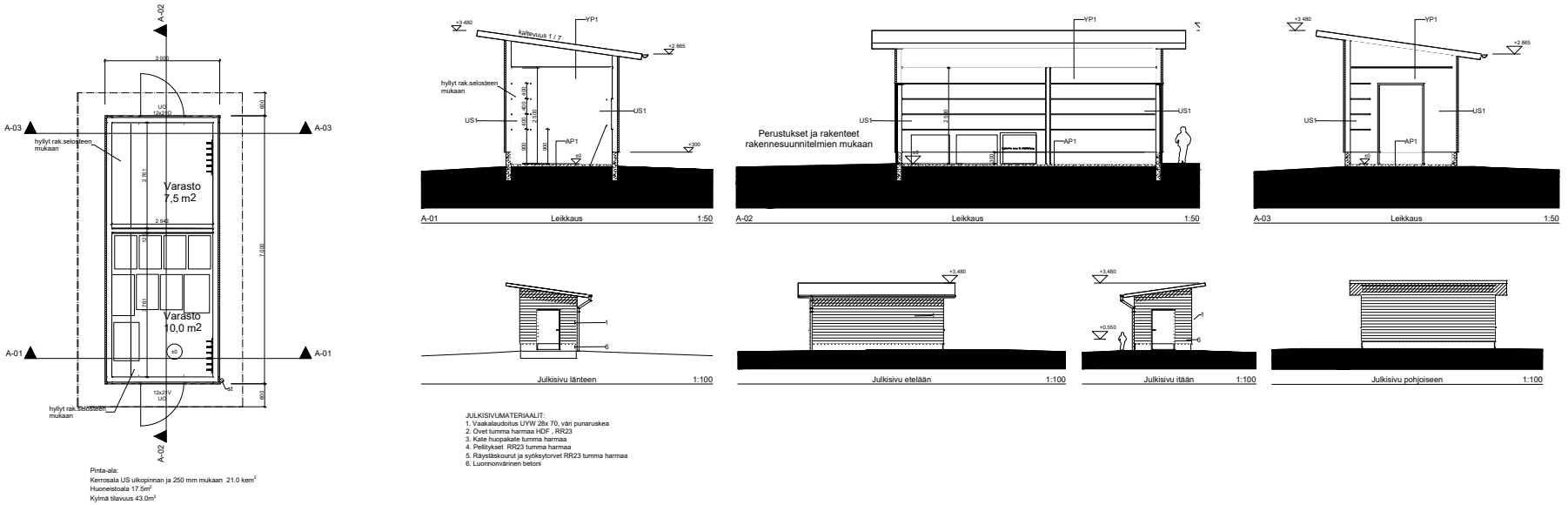

2023

Arkkitehtitoimisto Arktiimi Oy:n 17.8.2021 laatima pihavarastosuunnitelma liittyi vuoden 2023 rakennustoimenpiteeseen "Pihan perusparannus". KUVA: Oulun Tilapalvelut arkisto

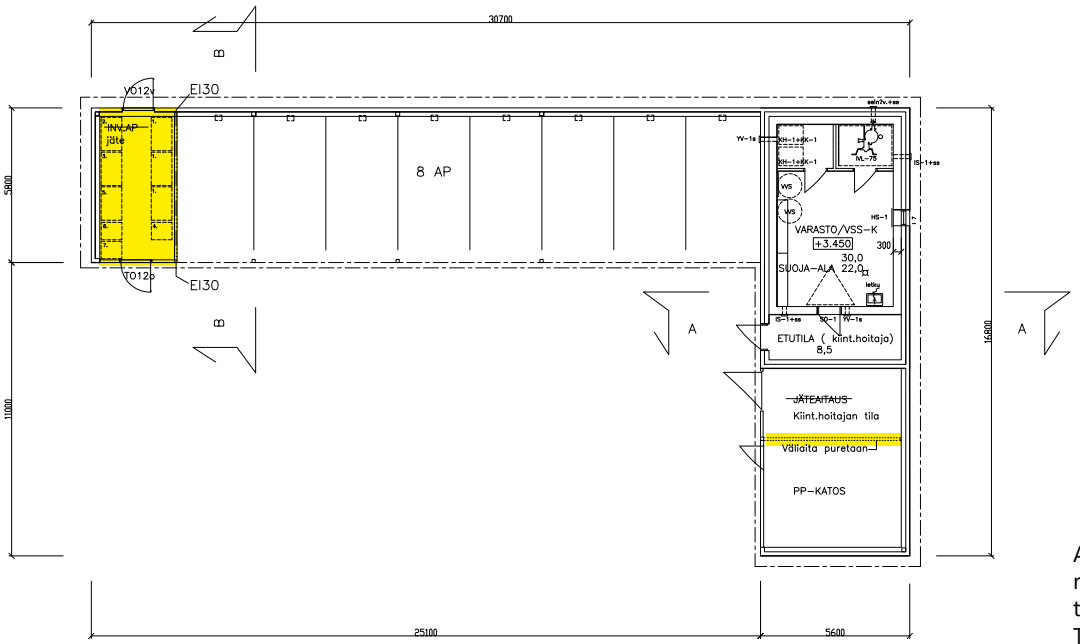

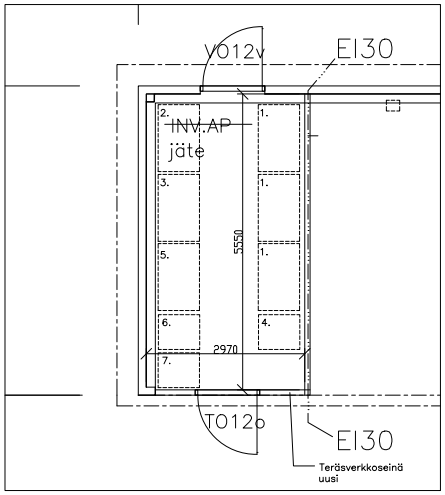

Jätetilan pohja , mittakaava 1:50

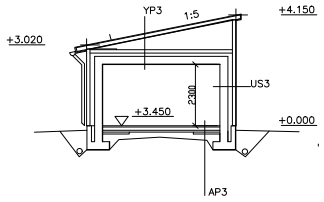

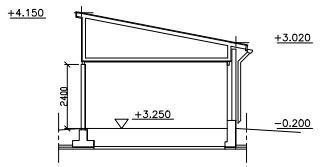

Arkkitehtitoimisto Arktiimi Oy:n 17.8.2021 laatimat autokatoksen muutossuunnitelma liityivät rakennustoimenpiteeseen "Pihan perusparannus". Jätetila siirrettiin autokatoksen länsipäätyyn, uuteen lukittavaan jätehuoneeseen, jota voidan käyttää molemmilta puolita. KUVA: Oulun Tilapalvelut arkisto

Meri-Toppilan päiväkoti pihan perusparannus 2023

Rakennuttaja: Oulun kaupunki, Liikelaitos Oulun tilakeskus, Elias Rautio

Arkkitehtisuunnittelu: Arkkitehtitoimisto Arktiimi Oy, Arja Niemelä

Pihasuunnittelu: GreenDreams, Minna Hänninen

Rakennesuunnittelu: Sweco Rakennetekniikka Oy, Anssi Pöllänen

Sähkösuunnittelu: Sähkösuunnittelutoimisto Jukka Hilli Oy

LVI-suunnittelu: Sweco Talotekniikka Oy, Nina Komu

Sähkösuunnittelija: Sweco Talotekniikka Oy, Rauno Häll

Valvonta: WSP Finland Oy

Ajo- ja leikkipihan uudistus

Vuonna 2023 päiväkodin 1300 m² laajuisella leikkipihalla tehtiin mittava uudistus. Pihan maa-ainesta poistettiin metrin syvyydeltä ja uudet täytöt tehtiin routimattomalla ja tiivistettävällä maa-aineksella. Pihan pinnanmuotoilu ja sadevesiviemäröinti uusittiin kokonaisuudessaan. Rakennuksen ympäriltä aiemmin puuttuneet rännikaivot lisättiin.

Ajopihan asfaltointi uusittiin, kulkutiet ja rakennusten ympäristöt kivettiin. Leikkipiha sai uudet pinnat, leikkivälineet ja istutukset. Pihasuunnittelusta vastasi oululainen vihersuunnittelutoimisto GreenDreams, Minna Hänninen.

Piha-alueeseen kytkeytyvä LPA-alue otettiin päiväkodin käyttöön ja sinne rakennettiin pysäköintipaikat saattoliikennettä varten. LPA alueen rakentamattomasta länsiosasta tehtiin päiväkodin käyttöön luonnontilainen ulkoilupiha, joka sekin aidattiin ja varustettiin portilla.[1]

1 601 Rakennusselostus, Meri-Toppilan Päiväkoti, pihan perusparannus 17.8.2021

2023

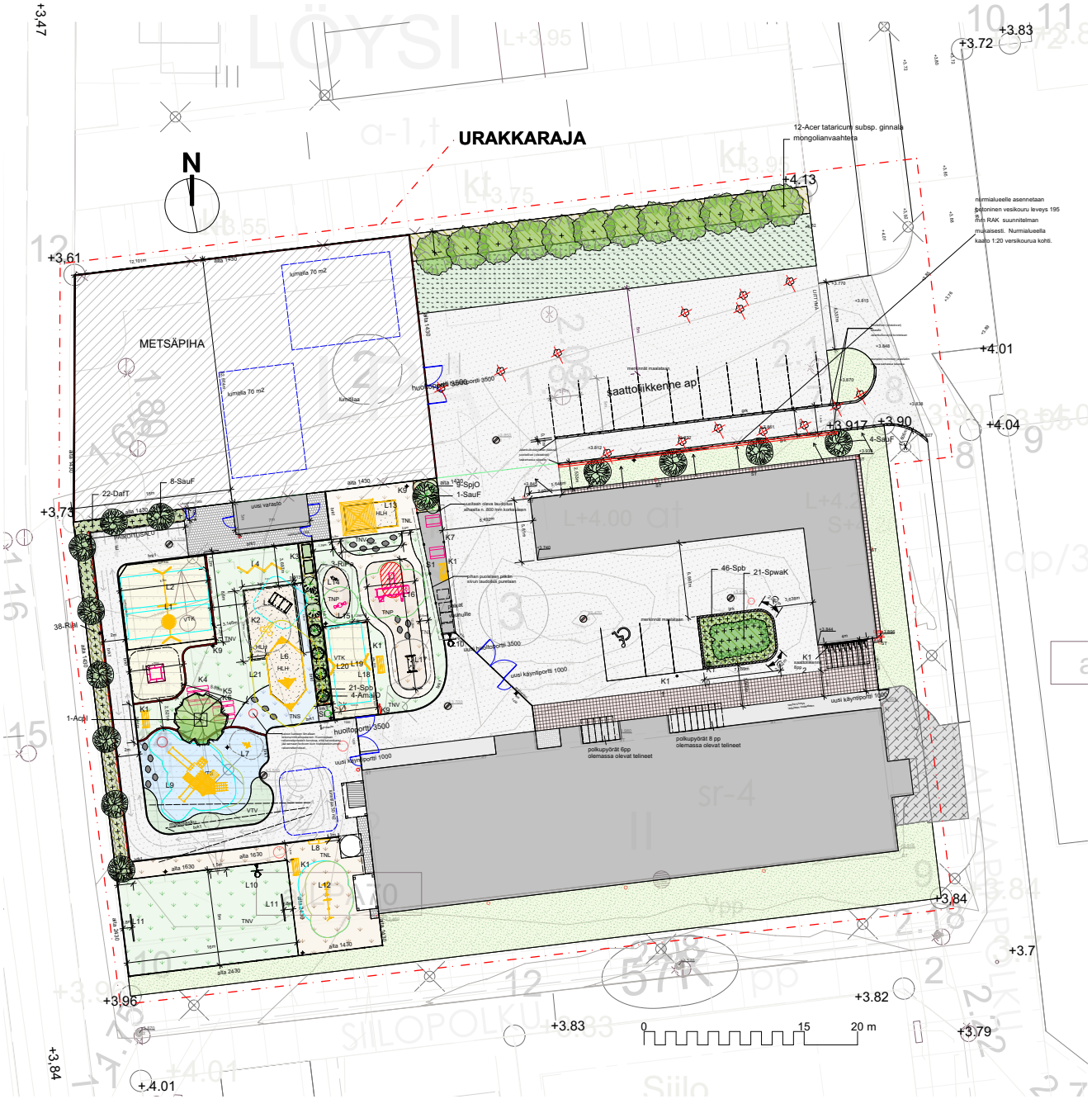

Vihersuunnittelutoimisto GreenDreamsin laatima asemapiirustus, jossa on esitetty leikkivälineiden sijoittelu, istutukset ja pihan pinnoitteet. Suunnittelualue käsitti myös viereisen liikennealueen sekä siihen liittyvä rakentamattoman osan. KUVA: Oulun Tilapalvelut

Pihan humuspitoiset maa-ainekset poistettiin ja korvattiin routimattomalla täytöllä. Toimenpide mahdollisti pihan sadevesijärjestelmän sekä putki- ja kaapelikanavien uusimisen. KUVA: Oulun nuorisopalvelut

NYKYTILA

7 Päiväkoti osana rakennettua ympäristöä

7.1 Omistus ja käyttö

Päiväkodin rakennukset maapohjineen ovat Oulun kaupungin omistuksessa. Rakennuksen pääkäyttäjä on Oulun kaupungin varhaiskasvatus ja esiopetus, jonka ylläpitämä Meri-Toppilan päiväkoti käyttää rakennuksen molempia kerroksia, piharakennusta ja pihatiloja.

Toinen käyttäjä on Oulun kaupungin nuorisopalvelut, jonka ylläpitämä Toppilan nuorisotalo toimii rakennuksen toisen kerroksen länsipäädyssä. Molemmat käyttäjät ovat toimineet rakennuksessa vuoden 1998 peruskorjauksesta alkaen.

7.2 Arkeologia, maaperä ja luonto

Maaperä

Maaperä on maannouseman tuottamaa ranta-aluetta. Luonnontilassa maaperä on huonosti kantavaan hienoa hiekkaa ja syvemmällä myös silttiä. Rakentamisen yhteydessä alueelle tuotiin runsaasti täyttömaata.

Arkeologia

Ennen teollisuusalueen rakentamista alue oli viljeltyä peltoa ja laidunmaana käytettyä merenrantaniittyä. 1700-luvulla Toppilan ja Koskelan alueen talot sijaitsivat yli 250 metrin päässä maantien itäpuolella. Alue on nykyisin tiiviisti rakennettua, eikä kohteeseen liity arkeologisen kulttuuriperinnön puolesta tutkimuksellista intressiä.[1] Lähimmät kiinteät muinaisjäännökset ovat Letonniemen historiallinen hylky (1000020966) ja esinelöytö Toppilansalmen pohjoisrannalla (1000059169) [2]

Teollisen toiminnan jäljiltä maaperää on puhdistettu ja maata vaihdettu useaan kertaan, päiväkodin pihamaalta viimeksi vuonna 2023. Näin ollen mahdollisia arkeologisia kerrostumia ei ole säilynyt.

1 Sarkkinen Mika, arkeologi, sähköposti 16.9.2025

2 www.kyppi.fi/palveluikkuna

Meri-Toppilan päiväkodin punatiilinen hahmo liityy alueen punatiilisten teollisuusrakennusten ryhmään. Värikäs leikkipiha on tehty entisen korjaamon varastopihalle ja sen perusteella on helppo tunnistaa rakennuksen nykyinen käyttötarkoitus.

Luonto

Oulu sijaitsee keskiboreaalisella luontovyöhykkeellä ja kuuluu V kasvillisuusvyöhykkeeseen. Sen kasvukausi on lyhyempi kuin Etelä-Suomessa ja talvet tyypillisesti lumisia sekä kylmiä. Perämeren merenrannat ovat Suomen puolella matalia ja maankohoamisen seurauksena rannoille muodostuu ruovikkoisia niittyjä ja merenrantalehtoja.

Meri-Toppilan kasvillisuus muodostuu pääosin istutetuista puista ja pensaista. Vuosituhannen vaihteessa istutetut puut ovat lähes täysikasvuisia. Lähialueen puistoissa on säilynyt myös yksittäisiä vanhoja puita

7.3 Kaavatilanne

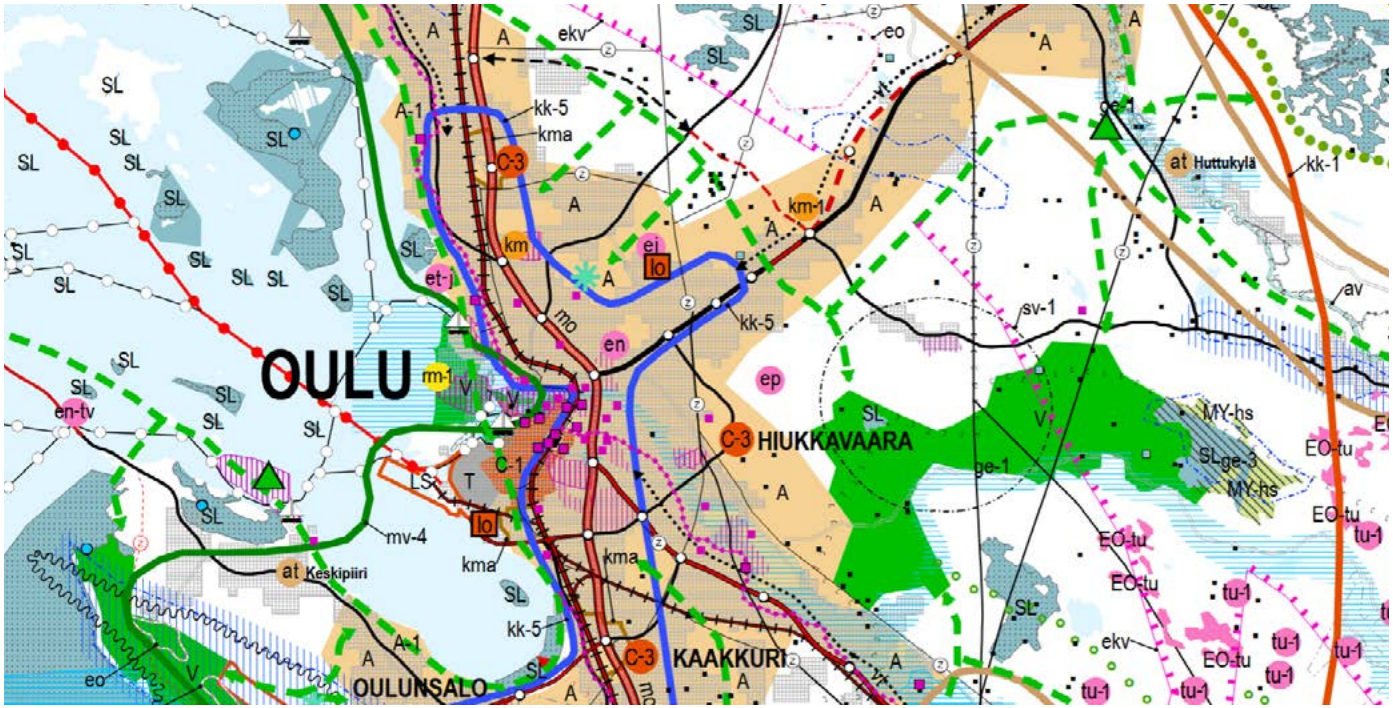

Ote voimassa olevasta Pohjois-Pohjamaan 3. maakuntakaavasta (epävirallinen yhdistelmäkaava).

Maakuntakaava

Pohjois-Pohjanmaan 3. vaihemaakuntakaavan on saanut lainvoiman 17.1.2022. Siinä Meri-Toppila on taajamatoimintojen aluetta, joka on merkinnällä (A) osoitettu asumisen, palvelujen, teollisuus- ja muiden työpaikka-alueiden ynnä muiden taajamatoimintojen sijoittumis- ja laajentumisalueeksi.

Meri-Toppila kuuluu Oulun seudun laatukäytävään, joka on kaupunkimaisesti rakennettavaa tie- ja yritysympäristön vyöhykettä (kk-5). Se on merkitty myös osaksi valtakunnallisesti arvokasta rakennettua kulttuuriympäristöä "Toppilan satama ja teollisuusalue selluloosatehdas" (RKY 2009).

Meri-Toppilan rantapuiston kautta kulkeva viheryhteystarve-merkintä kuvaa kaupunkiseutujen sisäisiä ja niitä yhdistäviä tavoitteellisia ulkoilun runkoreittejä sekä niihin liittyviä pienialaisia virkistysalueita. Alueen eteläpuolelle on osoitettu seudullisesti merkittävä venesatama ja maakunnan energiahuollon kannalta tärkeä voimala. Pohjoispuolella on keskitetty jätevedenpuhdistamo.

Yleiskaava

Oulun keskeisen kaupunkialueen yleiskaava on valmisteluvaiheessa ja sen luonnos tulee nähtäville keväällä 2026. Tällä hetkellä voimassa oleva Uuden Oulun yleiskaava on tullut lainvoimaiseksi 23.5.2019.

Kaavakartassa 1 (Koko kaupunki 2050) Meri-Toppila kuuluu kaupunkikehittämisvyöhyke 3:een eli kaupunkikehään. Se muodostuu kaupunkikeskustaa ympäröivistä, tehokkaasti rakennetuista alueista.

Vyöhykettä kehitetään toiminnoiltaan monipuolistuvana, tiivistyvään maankäyttöön sekä erityisesti joukkoliikenteeseen ja pyöräilyyn perustuvana kaupunkiympäristönä sekä asumisen yhteyteen sopivien työpaikkojen ja palvelujen ympäristönä.

Meri-Toppilan itälaitaa sivuaa kulttuurihistoriallisesti merkittävä Pohjanmaan rantatie, jolla on säilynyt vanhan tien piirteitä. Meri-Toppilan rantapuisto on osa seudullisesti tärkeää virkistysyhteyttä. Alueen eteläpuolelle on merkitty energiahuollon kannalta merkittävä Toppilan kaukolämpövoimala (en).

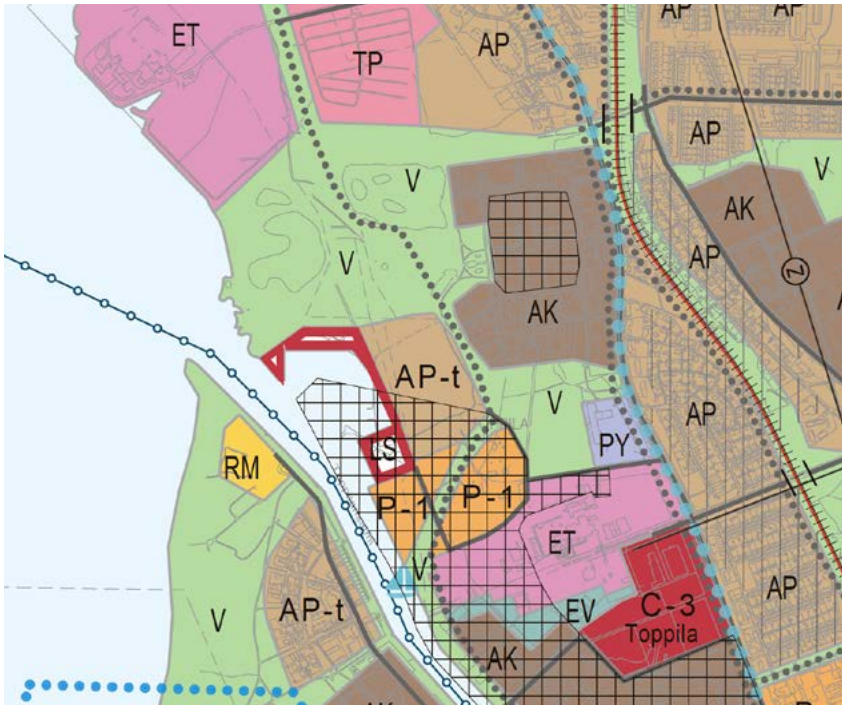

VASEMMALLA: Ote voimassa olevan Uuden Oulun yleiskaavan kaavakartasta 1. Meri-Toppila kuuluu kaupunkikehittämisvyöhyke 3:een eli kaupunkikehään. KUVA: Oulun kaupunki yleiskaavoitus

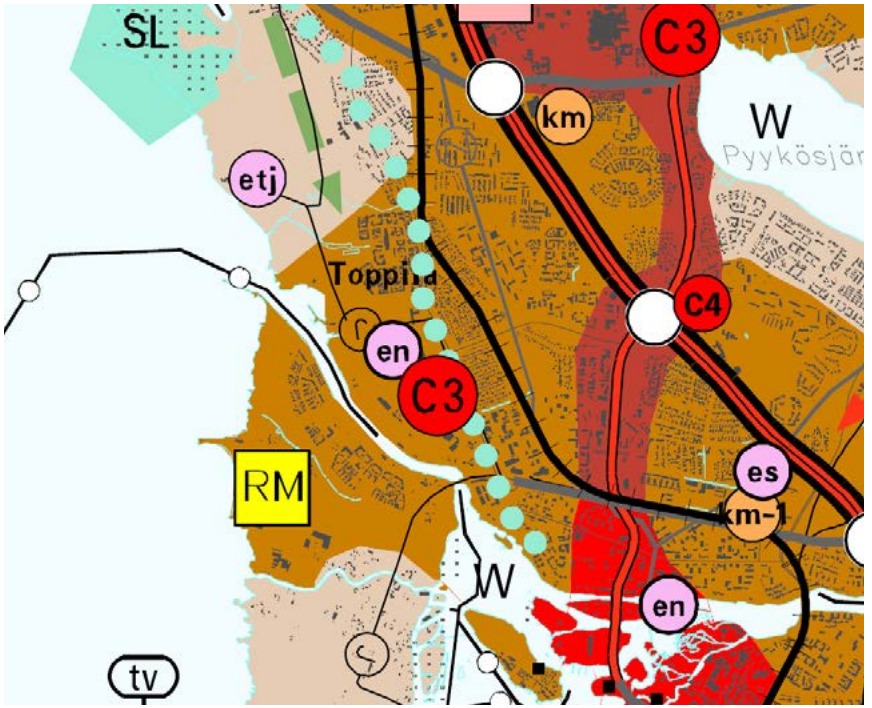

OIKEALLA: Ote voimassa olevan Uuden Oulun yleiskaavan kaavakartasta 2. Meri-Toppila on pääkäyttötarkoitukseltaan kerrostalovaltainen asuntoalue. KUVA: Oulun kaupunki yleiskaavoitus

Kaavakartassa 2 (Keskeinen kaupunkialue 2030) Meri-Toppila on pääkäyttötarkoitukseltaan kerrostalovaltainen asuntoalue. Merkinnän (AK) mukaan se on varattu pääasiassa asuinkerrostaloille, mutta alueelle saa sijoittaa myös asuinpientaloja sekä ympäristöhäiriöitä aiheuttamattomia palvelu- ja työpaikkatoimintoja.

Vanhoista teollisuusrakennuksista muodostunut keskusalue on merkitty kulttuuriympäristön vaalimisen kannalta valtakunnallisesti tärkeäksi alueeksi, jossa:

Alueen suunnittelussa ja käytössä tulee edistää kulttuuriperintö- ja maisema-arvojen turvaamista siten, että rakennustaiteellisesti tai kulttuurihistoriallisesti arvokas rakennuskanta säilytetään. Suunniteltaessa alueelle muutoksia on turvattava alueen ominaisluonteen ja erityispiirteiden säilyminen. Rakennettuun kulttuuriympäristöön vaikuttavista hankkeista on pyydettävä lausunto museoviranomaiselta.

Meri-Toppilan asuinaluetta ympäröi kolmella suunnalla virkistysalue (V). Se on varattu yleiseen virkistys- ja ulkoilukäyttöön, mutta kaava sallii myös virkistystä ja ulkoilua palvelevan rakentamisen. Asuinalueen itä- ja länsipuolella kulkee rannan suuntainen kevyen liikenteen pääreitti. Koskelantie on merkitty kulttuurihistoriallisesti merkittäväksi tieksi. Tien itäpuolella on päärata.

Meri-Toppilan eteläpuolella on koulukeskukselle varattu julkisten palvelujen alue (PY) ja sen takana Toppilan alueen paikalliskeskus (C-3).

Ote voimassa olevasta asemakaavamuutoksesta 564-1461

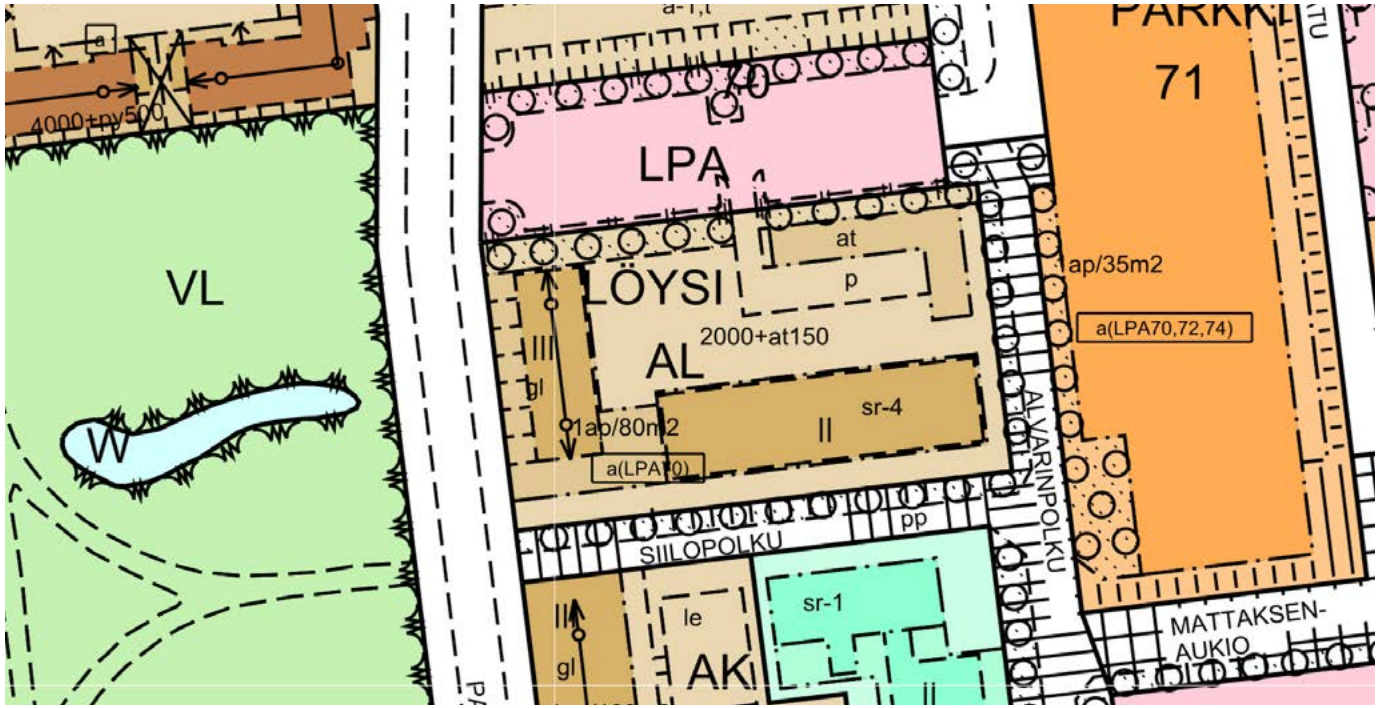

Asemakaava

Meri-Toppilan päiväkodin korttelissa on voimassa Toppilan kaupunginosan asemakaavamuutos 564-1461. Se on tullut voimaan 10.6.1994 ja kohdistuu entisen selluloosatehtaan alueen uusiin kortteleihin 70-75.

Meri-Toppilan päiväkoti sijaitsee Löysi-nimisen korttelin 70 eteläosassa. Korttelialueen merkintä (AL) osoittaa sen käyttötarkoitukseksi asuin-, liike- ja toimistorakentamisen. Korttelialueen rakennusoikeus on 2000 kem^2, jonka lisäksi sille saa rakentaa 150 m^2 autosuojan, talous- ja huoltotiloja (at).

Kaksikerroksinen entinen korjaamorakennus on suojeltu merkinnällä sr-4, jonka mukaisesti kyseessä on:

Suojeltava rakennus tai sen osa, joka on pyrittävä säilyttämään. Rakennuksen korvaaminen ympäristöön sopeutuvalla uudisrakennuksella on mahdollista.

Huoltorakennuksen rakennusalue on osoitettu tontin koilliskulmaan ja sen rajaamalle sisäpihan osalle on osoitettu ohjeellinen pysäköintipaikka. Näiden lisäksi tontin länsilaidalle saa rakentaa enintään kolmekerroksisen rakennuksen, joka on rakennettava yhtäjaksoisena nuoliviivan mukaisella matkalla. Merkintä (gl) sallii kylmien lasitettujen parvekkeiden rakentamisen kohtuullisessa määrin sallitun kerrosalan lisäksi. Tällöin lasipinnoista vähintään puolet on sivuun siirrettäviä.

Korttelialueelle on rakennettava yksi autopaikkavaatimus jokaista 80 kerrosalaneliömetriä kohti. Korttelialuetta varten on osoitettu autopaikkoja myös sen ulkopuolelta samaisesta korttelista 70. Korttelialueen Paalikadun puoleiselle sivulle on tehtävä aita ja pohjoissivulle on istutettava puita.

Kortteli numero 70 pohjoisosa on asuinkerrostalojen (AK) korttelialue. Korttelin keskellä on autopaikkojen korttelialue (LPA). Päiväkodin eteläpuolella oleva Siilopolku ja itäpuolella oleva Alvarinpolku ovat kevyenliikenteenväyliä (pp).

Siilopolku kulkee päiväkodin ja Aalto-siilon välistä kohti Meri-Toppilan keskusta. Näkymään mahtuvat myös entinen voimala, kuivaamo ja keittämö.

Lähestymisnäkymä pohjoisesta Paalikatua pitkin. Meri-Toppilan päiväkotirakennus on kadun vasemmalla puolella, kuvan keskellä. Siilon katto nousee puiden yläpuolelle.

Lähestymisnäkymä Paalikatua pitkin etelästä. Oikealla näkyvä punatiilinen kerrostalo mukailee vanhojen tehdasrakennusten arkkitehtuuria. Päiväkodin pihaa näkyy kuvan keskellä.

7.4 Liittyminen rakennettuun ympäristöön

Meri-Toppilan päiväkodin rakennus on osa entisen sulfiittiselluloosatehtaan säilynyttä rakennuskantaa. Rakennuksille on yhteistä punatiiliset julkisivut, suuret vertikaaliset ruutuikkunat ja loivat tasakatot. Päiväkodin vieressä oleva korkea hakesiilo erottuu muodoltaan poikkeavana.

Vanhat teollisuusrakennukset sijoittuvat Meri-Toppilan ytimeen, jossa ne luovat tiiviisti rakennetulle kerrostaloalueelle omaleimaisen identiteetin ja tarinan. Kehäkadun varrelle rakennetuissa asuinkortteleissa on III-VI kerroksisia kapearunkoisia asuinkerrostaloja, jotka muodostavat suljettuja kaupunkimaisia pihapiirejä.

Päiväkotirakennus sijoittuu aluetta kiertävän kehäkadun länsilaidalle. Meri-Toppilan puistosta alueen ytimeen jatkuva kävelytie kulkee matalan päiväkodin ja korkean hakesiilon välistä. Samaan näkymään mahtuvat selluloosatehtaan kuivaamo- ja keittämörakennus. Päiväkoti ei ole alueen dominantti, mutta se on kaupunkikuvallisesti keskeinen osa historiallista keskusaluetta. Se on myös alueen asukkaille toiminnallisesti tärkeä rakennus.

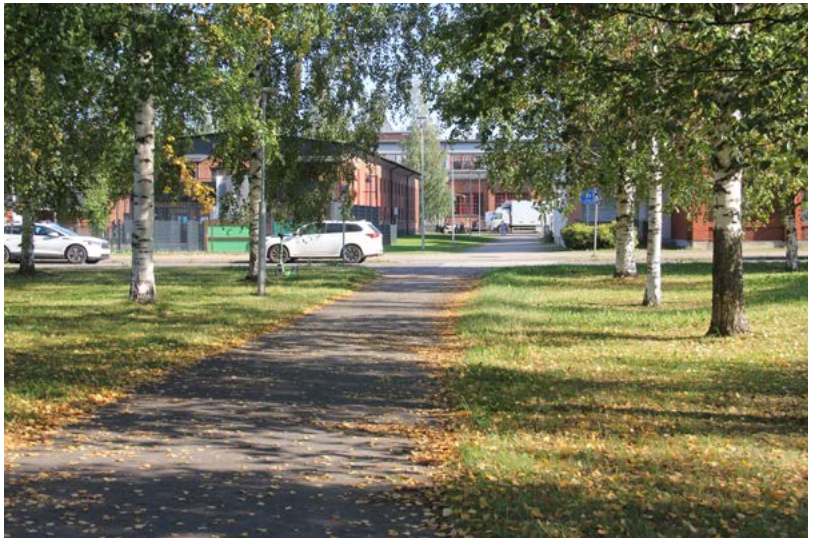

Lähestymisnäkymä lännestä Meri-Toppilan puiston suunnasta. 1990-luvun lopulla istutetut koivut ovat lähes täysikasvuisia.

Entinen keittämö toimii opiskelija-asuntolana. Se oli alueen ensimmäinen uusiokäyttöön valmistunut tehdasrakennus.

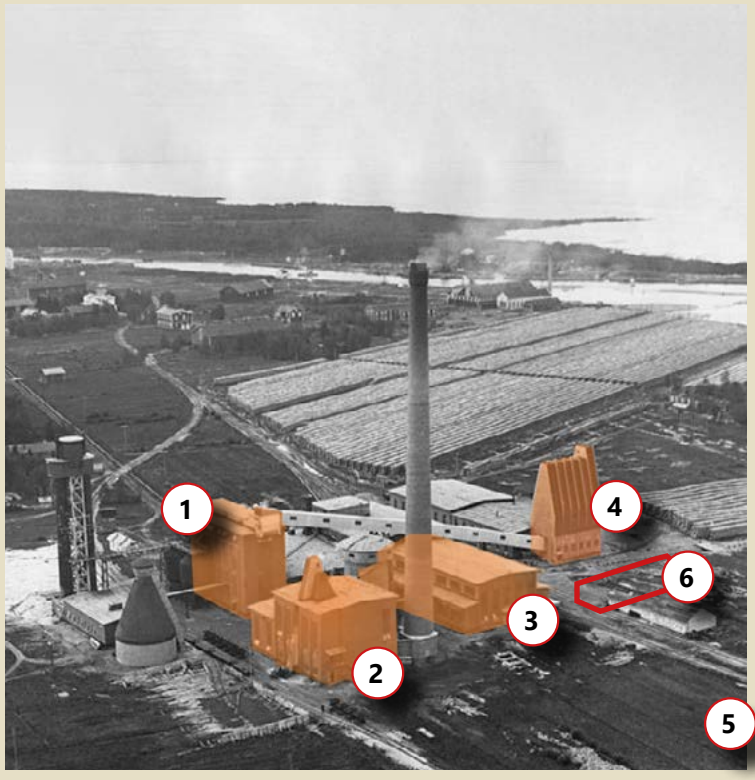

Entisen sulfiittiselluloosan säilyneet rakennukset. Numero 6 on entinen korjaamo ja nykyinen päiväkoti.

Pitkään käyttöä odottanut hakesiilo on nousemassa alueen merkittävämmäksi arkkitehtuurikohteeksi.

Entinen voimalarakennus toimii kiipeilykeskuksena.

Kuivaamon eteläpääty on rakennettu uudelleen alueen tyylin mukaisesti..

Entinen veturitalli ja autokorjaamo ovat uusiokäytössä.

Entinen jätevesiallas on täytetty maalla.

Näkymä etelästä pysäköintialueen yli kohti siiloa.

Näkymä päiväkodin pihalta luoteeseen.

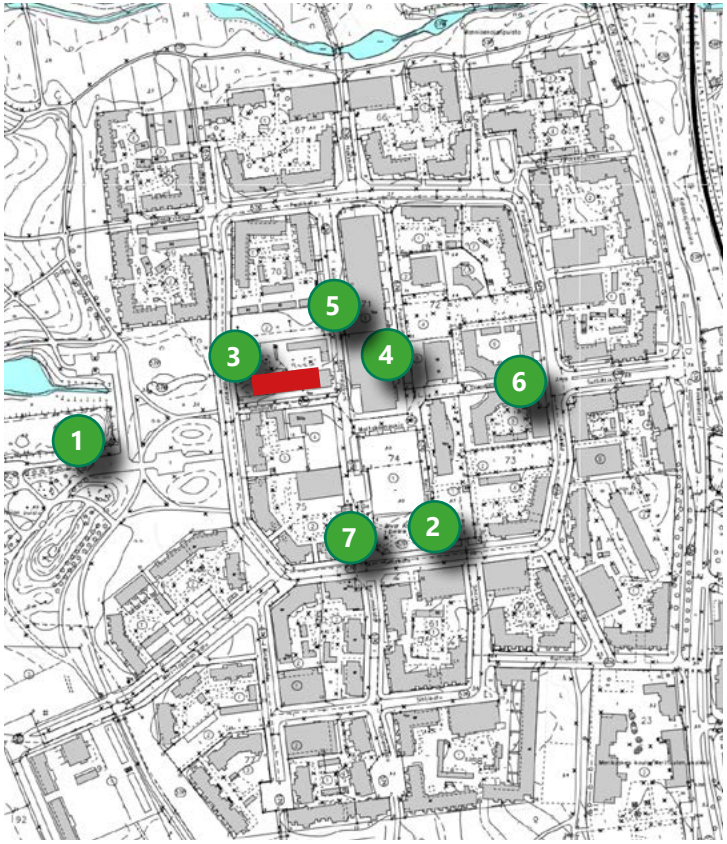

Aukeaman kuvauspaikat Meri-Toppilan pohjakartalla.

Vanhoja teollisuusrakennuksia Meri-Toppilan ytimessä.

Porttimainen näkymä sisääntuloväylän päätteeltä alueelle.

Kuivaamokadun näkymä päiväkodin suunnasta pohjoiseen.

Näkymä Alvar Aallon kadulta kohti vanhoja tehdasrakennuksia. Keskellä on entinen kuivaamo ja oikealla entinen keittämö.

Pyöräilijät ja jalankulkijat pääsevät päiväkodin pihalle kevyen liikenteen reittejä pitkin. Oikealla on polkupyörien pysäköintipaikka.

Päiväkodin henkilökunnan autopaikat sijaitsevat katoksessa. Ovien edessä oikealla on liikkumisesteisen pysäköintipaikka sekä kaksi latauspaikkaa.

Kaksiosainen sähköauton latauspiste.

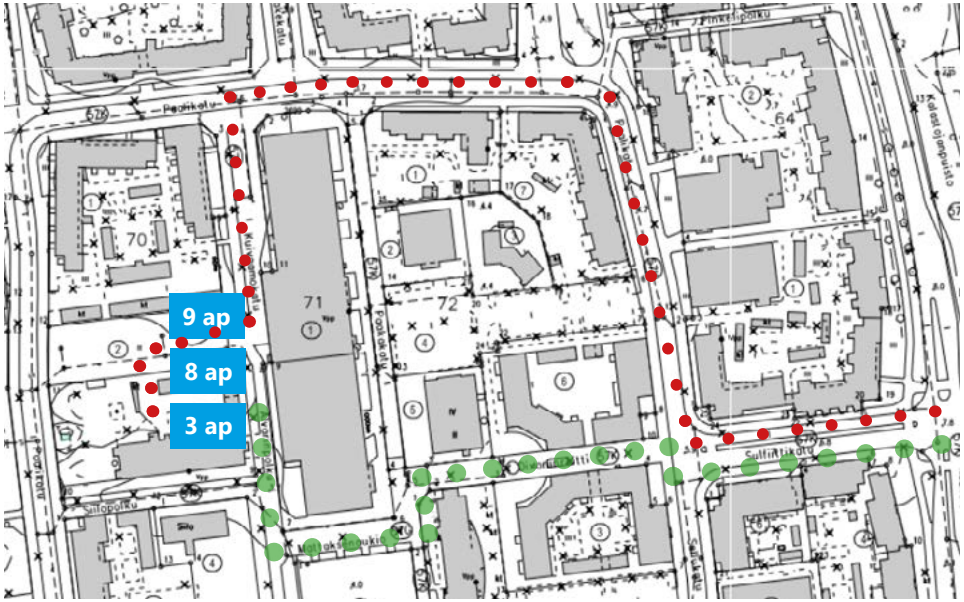

Ajoreitti Koskelantieltä Paalikatua pitkin päiväkodin pihalle on merkitty punaisella ja jalankulkureitti bussipysäkiltä vihreällä palloviivalla. Päiväkodin pysäköintipaikat on merkitty sinisellä.

7.5 Liikenne ja pysäköinti

Meri-Toppilan liikennejärjestely perustuu aluetta kiertävään kehäkatuun, jossa pohjoisen lenkin muodostaa Paalikatu ja eteläisen Sellukatu. Kehäkatu sulkee sisälleen sisäsyöttöisen keskusalueen ja jättää ulkokehälle ulkosyötteiset kerrostalokorttelit. Meri-Toppilan alueelle saavutaan idästä Koskelantieltä poikkeavan Sulfiittikadun kautta.

Keskusalueen länsilaidalla sijaitsevan päiväkodin ajoneuvoliikenne tapahtuu pohjoisesta, entisen teollisuusradan pohjalle tehtyä Kuivaamokatua pitkin. Saattoalueena toimii päiväkodin pohjoispuolella oleva pysäköintialue, josta kuljetaan ajopihan poikki päiväkodin oville. Pysäköintipaikka on aikarajoitettu.

Päiväkodin pihalla on kolme asfaltoitua pysäköintipaikkaa, joista yksi on varattu liikkumisesteisille ja kaksi sähköauton latauspaikaksi. Henkilökunnan kahdeksan autopaikkaa sijaitsevat vastapäisessä katoksessa. Ne on varustettu lämmityspistokkeilla.

Päiväkodin pohjoispuolella oleva liikenne- ja pysäköintialue toimii päiväkotilasten saattoalueena.

Pysäköintialueen läntinen osa on rakentamatonta aluetta.

Päiväkodin leikkipiha on erotettu liikennealueista teräsaidalla.

Pysäköintipaikkojen vuoksi etupihan autoliikenne sekoittuu jalankululiikenteeseen. Turvallisin kävelyreitti päiväkodin ovilla tulee itäpäädystä seinustan kiveystä pitkin. Lasten leikkipiha on erotettu ajopihasta aidalla.

Päiväkodin päätyoven eteen johtava Alvarin polku on kevyenliikenteen väylä samoin kuin päiväkodin ja hakesiilon välissä kulkeva Siilopolku. Niiden kautta pääsee rakennuksen itäpäädyssä olevalle polkupyörien pysäköintipaikalle. Henkilökunnan pyöräpaikat sijaitsevat lukittavassa katoksessa ja pyörätelineitä on myös sisäpihan sisäänkäyntien yhteydessä.

Huoltoliikenne tapahtuu sisäpihan kautta. Päivittäinen huoltoliikenne liittyy jakelukeittiön ruokakuljetuksiin. Jätteenkeruuastioiden tyhjennys suoritetaan pysäköintialueen puolelta.

Päiväkodin ja hakesiilon välissä kulkeva Siilopolku on Meri-Toppilan puiston suunnasta tuleva kevyen liikenteen reitti alueen keskukseen.

8 Arkkitehtuuri

Sisäpihan puoleinen pohjoisjulkisivu leikkipihan aidan takaa nähtynä. Seinälinjasta poikkeavina ulokkeina toteutetut tuulikaapit ovat vuoden 1998 lisäyksiä.

Päätyjulkisivu länteen. Pääty on tehty vuonna 1958 ja sen nykyinen aukotus ja parvekkeet ovat vuodelta 1998. Parvekkeita yhdistävä kulkusilta ja kierreporras ovat vuoden 2006 lisäyksiä.

8.1 Arkkitehtuuri, rakenteet ja rakennusosat

Rakennusmassa

Päiväkotirakennus oli kaksikerroksinen ja suorakaiteen muotoinen. Sillä on loiva-harjainen ja lyhyträystäinen satulakatto. Päämassasta erottuvia ulokkeita ovat itäpäädyn ja eteläsivun sisäänkäyntien tuulikaapit sekä länsipäädyn parvekkeet.

Rakennus sijaitsee tasaisella tontilla. Päämassan pituus on 49 metriä ja runkosyvyys 13,5 metriä. Räystäs ulottuu noin kuuden metrin korkeuteen. Lattiakorko on lähellä ympäröivän maanpinnan tasoa.

Arkkitehtuurin tyyli

Arkkitehtuurityyli edustaa varhaista funktionalismia ja on yhteneväinen Osakeyhtiö Toppilan säilyneiden tehdasrakennusten kanssa. Rakennus on koristeeton ja sen mittasuhteet on määritetty alkuperäisen käyttötarkoituksen mukaisesti. Sisätilojen arkkitehtuuri muodostuu näkyvästä rakenteellisuudesta.

Myöhemmin tehdyt lisäykset on toteutettu industrialismin hengessä, ja 1990-luvun loppupuolen hillittyä modernismia noudattaen. Sisäänkäynteihin lisätyt mustat tuulikaapit ovat suoralinjaisia ja vähäeleisiä.

Entisen monipalvelukeskuksen pääsisäänkäynti johtaa nykyisin päiväkodin eskariryhmän tiloihin. Muiden päiväkotiryhmien ja nuorisotalon sisäänkäynnit ovat sisäpihan puolella.

Siilon puoleinen eteläsivu on säilynyt parhaiten alkuperäisenä.

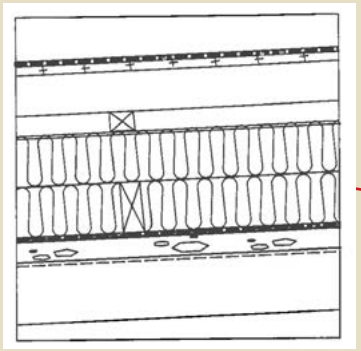

Uusittu yläpohjarakenne 1998.

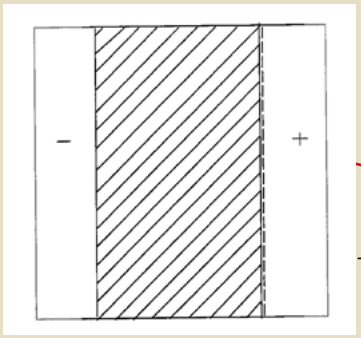

Alkuperäinen ulkoseinä 1937.

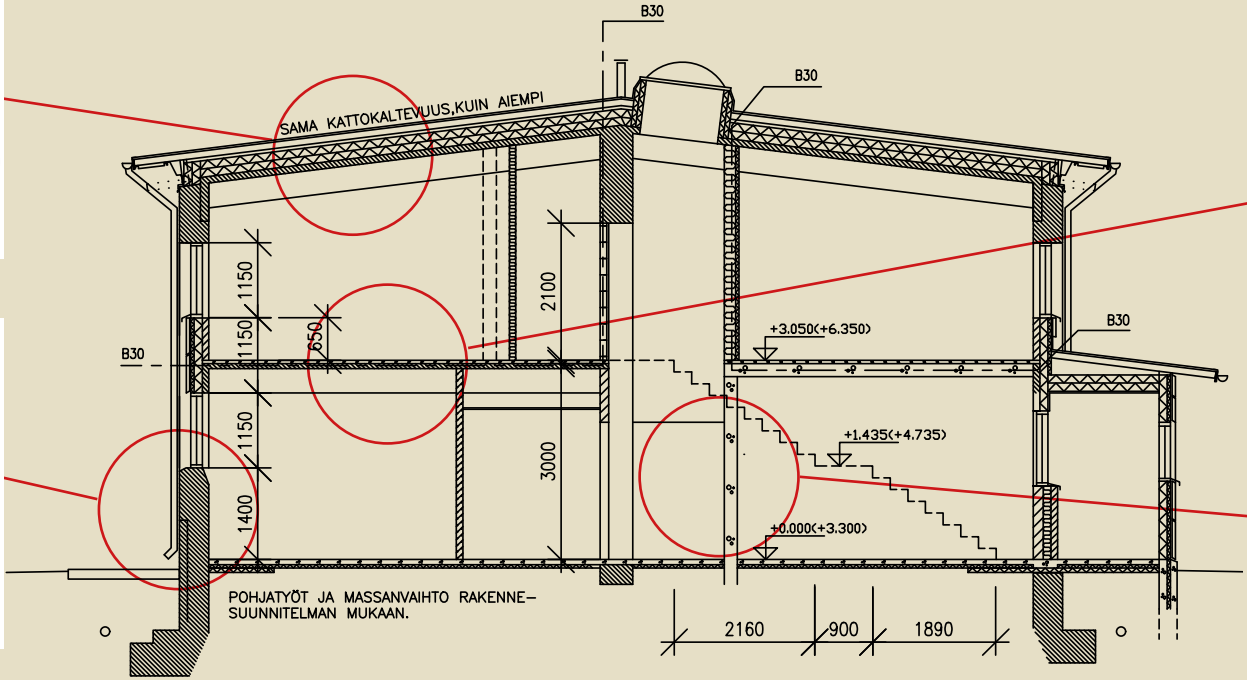

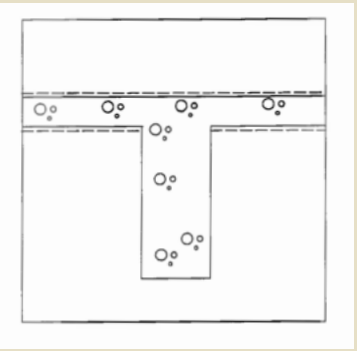

Alkuperäinen alapalkkilaatta 1937.

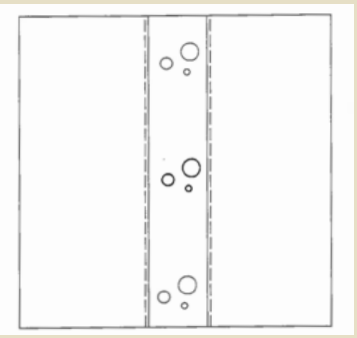

Uusi kantava väliseinä 1998.

Zoser Arkkitehtien tuottama leikkauspiirustus ja Insinööritoimisto Vohon rakennetyyppipiirustuksia vuodelta 1998.

Rakenteet

Rakennuksessa on 1930-luvun pienille teollisuusrakennuksille tyypillinen sekarunko, jossa yhdistyvät kantavat seinämuurit ja paikalla valetut betonirakenteet. Pystyrunko muodostuu muuratuista ulkoseinistä sekä rakennuksen keskellä kulkevasta sydänmuurista. Alkuperäisiä betonipilareita on vain itäpäädyn korkeassa hallitilassa.

Rakennuksessa on huonosti kantavan maaperän vuoksi syvälle ulottuva betoniperustus, jonka näkyvä osa muodostaa ulkomuurin jalustan.

Alapohja on paikalla valettu 80 mm betonilaatta, joka on uusittu vuoden 1998 peruskorjauksessa. Välipohjana on alkuperäinen paikalla valettu alapalkkilaatta, jota on laajennettu myöhemmissä muutoskorjauksissa. Myös yläpohjan sisäharja on muodostettu betonipalkeilla ja niiden yläpuolisella betonilaatalla.

Alkuperäiset muuratut ei-kantavat väliseinät ovat yksinkertaisia, ja puolen tai neljänneskiven vahvuisia. Myöhemmin lisätyt väliseinät ovat paikalla valettuja betoniseiniä tai rankarunkoisia levyseiniä. Rakennetta jäykistävät porrashuoneiden betoniseinät sekä muuratut poikittaiset väliseinät.

Rakennuksen länsipäätyä on jatkettu vuonna 1958. Ulkomuurien osalta laajennuksessa on jatkettu alkuperäistä toteutustapaa. Välipohjapalkiston suunta on laajennuksessa käännetty poikittaiseksi ja uudet palkit on tehty päistä vahvistettuina.

Kantavia väliseiniä on purettu ja korvattu paikallisilla betonipilareilla. Yläpohjalaatan yläpuolinen osa on uusittu kokonaan vuonna 1998.

Vasemmalla on vuoden 1958 laajennus ja oikealla alkuperäinen tiiliseinä.

Betonisokkelissa näkyy vaakasuuntaisen lautamuotin jättämä kuvio. Sokkeli on maalattu mustaksi.

Puhtaaksi muuratussa julkisivussa on sekalimitys ja harmaa saumalaasti. Vasemmalla on alkuperäinen muuri.

Entisen öljyvaraston ovi on korvattu ikkunalla ja muuria on paikattu.

Länsipäädyssä on kahden asunnon parvekkeet ja niillä yhteinen poistumistieporras.

Julkisivut ja aukotus

Rakennuksessa on alkuperäiset puhtaaksi muuratut punatiiliseinät. Ulkomuurin vahvuus on noin 450 mm ja se on tehty sekalimityksenä ilman eristekerroksia. Ikkunoiden yläpuolella on tiiliholvaus.

Rakennuksen länsipäätyyn vuonna 1958 tehty laajennus on toteutettu alkuperäistä vastaavalla tavalla. Kahden rakennusvaiheen välinen pystysauma näkyy molemmilla pitkillä sivuilla.

Betonista valetun sokkelin maanpäällinen osa on 300-400 mm korkea ja se on samassa tasossa tiilimuurin kanssa. Sokkelin mustaksi maalatussa ulkopinnassa näkyy vaakasuuntainen lautamuotitus.

Kahden kerroksen korkuiset ikkunat on sijoitettu tasavälein. Punainen pelti on lisätty myöhemmin.

Ikkunat on sijoitettu lähelle julkisivupintaa. Ikkunan alla on vankka vesipelti. Etualalla olevan ikkunan alapuolista muuria on paikattu.

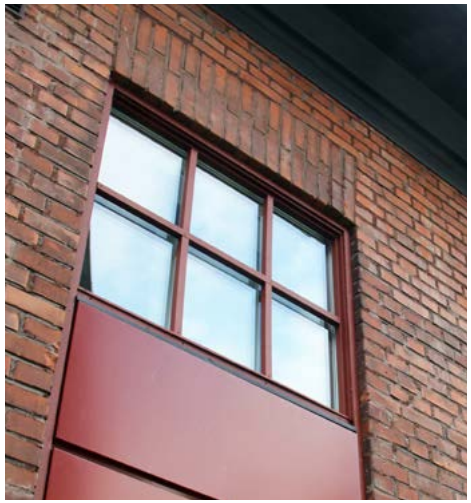

Kerrostasojen väliin on lisätty punaiset ohutlevykasetit. Ikkunoiden päällä on holvaus.

Itäpäätyyn on lisätty päiväkodin nimi vuonna 2023.

Itäpäädyn pihanpuoleinen julkisivu on säilynyt lähes alkuperäisenä.

Rakennuksen aukotus noudattaa Alvar Aallon Osakeyhtiön Toppila tehtaalle luomaa yleisperiaatetta. Tasavälein sijoitetut pystysuuntaiset ikkunat ulottuvat rakennuksen molempiin kerroksiin. Välipohjien tasalle tehdyt pellitykset ovat vuoden 1998 lisäyksiä. Teräsohutlevyissä on punainen PVFP2-pinnoitus.

Myöhemmin lisätyt tuulikaapit ovat rankarunkoisia ja ne on vuorattu mustalla mattapolyesteripintaisella teräsohutlevyllä. Tuulikaappien muoto on yhtenäinen, vain niiden leveys vaihtelee.

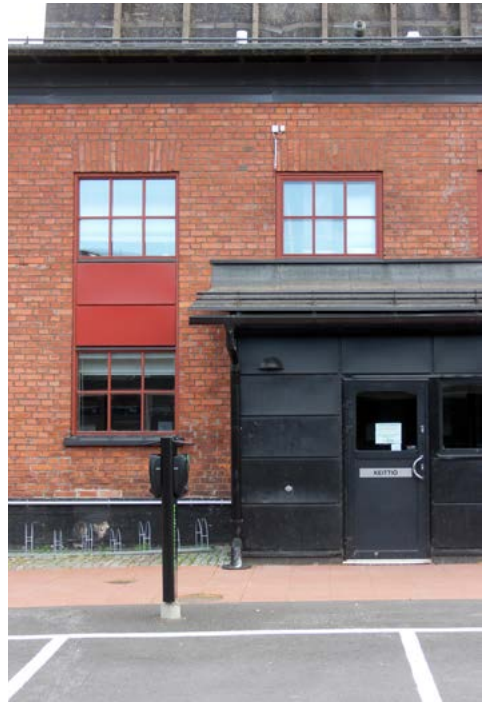

Tuulikaappien vähäeleiset hahmot on sopeutettu rakennuksen suoralinjaiseen perusmuotoon.

Alkuperäinen betoniräystäs purettiin ja korvattiin puurakenteiselle avoräystäällä vuonna 1998. Yläpohjaeristeen vahventamien näkyy korotettuna osana tiilimuurin päällä.

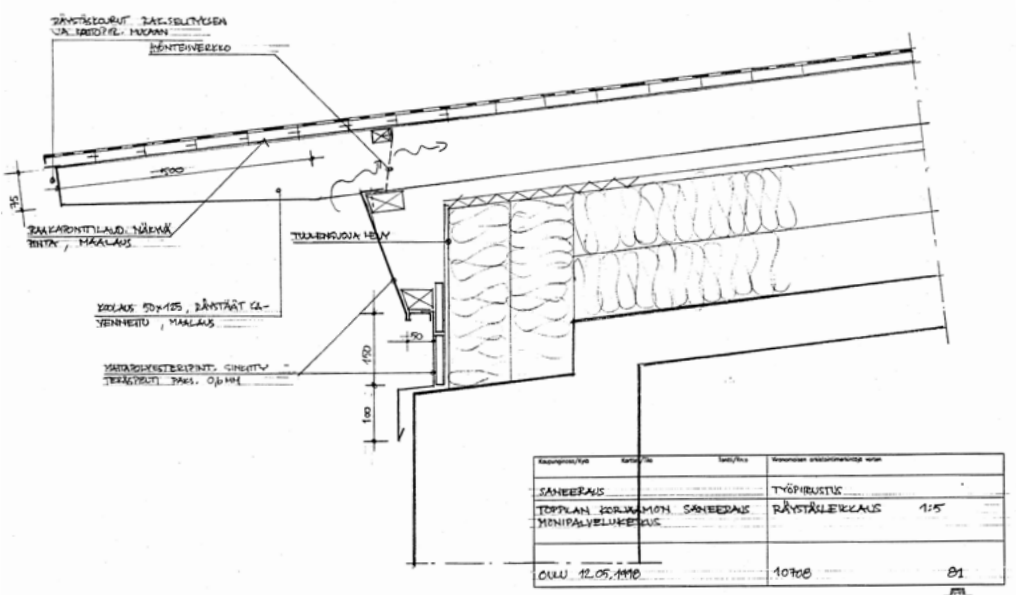

Uusi yläpohja ja vesikatto rakennettiin vanhan betonilaatan päälle. Yläpohjalaatan sekä seinämuurin yläpuolelle tehtiin uusi eritys. Rakenne tuulettuu räystäältä. KUVA: Oulun Tilapalvelut arkisto

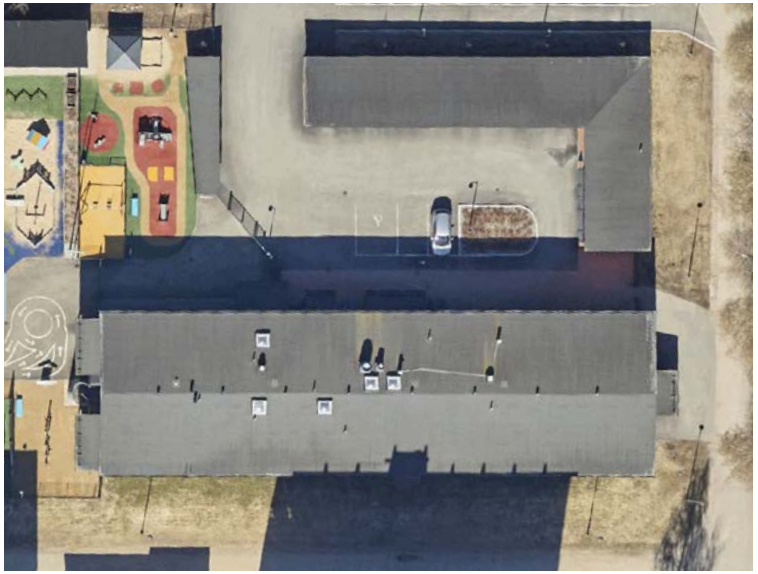

Päiväkodin bitumipintainen vesikatto vuoden 2025 ilmakuvassa. KUVA: Oulun karttapalvelu

Vesikatto, katokset ja sadevesijärjestelmä

Vesikatto on suoralinjainen satulakatto, jossa on loivat lappeet ja avoräystäät. Katemateriaalina on tummanharmaa bitumihuopa. Sadevesijärjestelmä, tikkaat ja räystäät ovat väriltään mustia. Katolla on viisi kattoikkunaa.

Vesikatto uusittiin vuonna 1998. Alkuperäinen "pahvikatto" eristeineen purettiin betonilaattaan asti. Betoniräystäät leikattiin ja korvattiin puisilla rakenteilla. Ulkomuurin ja yläpohjalaatan päälle tehtiin 300 mm villaeristys. Räystään korotettu otsa pellitettiin ja vesikaton tuuletus järjestettiin avoräystään kautta. Alkuperäinen kattokulma säilytettiin.

Vesikaton korotus muutti jossain määrin rakennuksen arkkitehtuurin suhteita. Vähäisempiä muutoksia olivat viisi kupumaista kattoikkunaa sekä katolle sijoitettu ilmanvaihtotekniikka. Sadevesijärjestelmää on uusittu vuonna 2023. Kourut ja syöksyt ovat profiililtaan pyöreät ja väriltään mustat. Vesi johdetaan rännikaivojen kautta maanalaiseen hulevesiverkkoon. Muita kattovarusteita ovat eteläjulkisivun talotikkaat ja pohjoisjulkisivun lumiesteet.

Vesikatolla on viisi kupumaista kattoikkunaa. Ikkunan oikealla puolella on ilmanvaihtokoje.

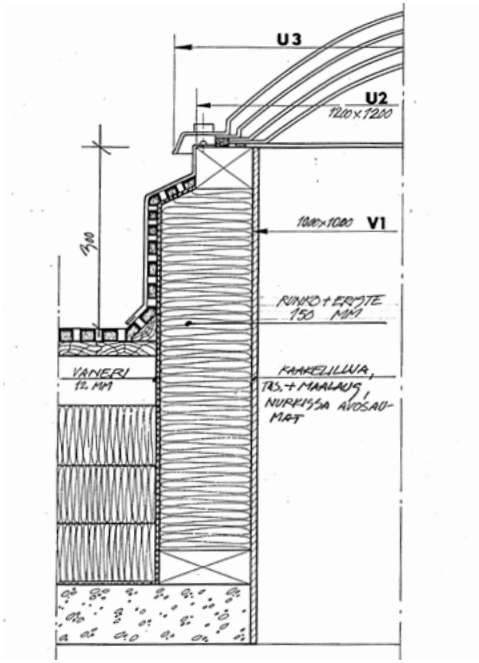

Kattoikkunan rakenneleikkaus. KUVA: Oulun Tilapalvelut arkisto

Toisen kerroksen käytävän kattoikkuna.

VASEMMALLA: Talotikkaat rakennuksen eteläjulkisivulla.

OIKEALLA: Vesikourut ja syöksyt ovat muodotaan pyöreitä.

VASEMMALLA: Sadevesi ohjautuu suoraan maanalaiseen hulevesiverkkoon.

OIKEALLA: Sisäänkäynnit on varustettu pitkillä räystäskatoksilla. Syöksytorvet on lisätty vuonna 2023.

Sisäänkäynnit

1 Pääsisäänkäynti, eskariryhmä
2 Keittiön sisäänkäynti
3 Sisäänkäynti toisen kerroksen porrashuoneeseen
4 Päiväkotiryhmien uloskäynti sisäpihalle
5 Päiväkotiryhmän uloskäynti leikkipihalle
6 Tekniikkatilan sisäänkäynti

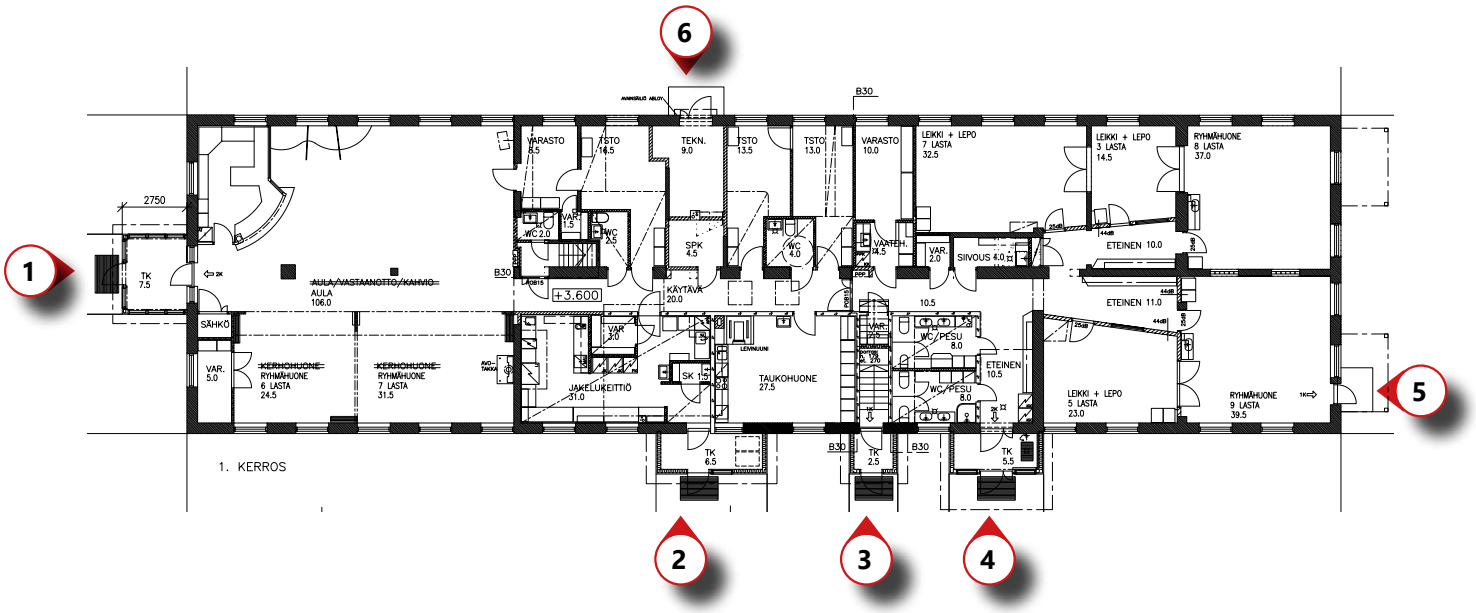

Itäpäädyn tuulikaappi on muita suurempi ja sitä käytetään pukeutumis- ja säilytystilana.

Sisäänkäynnit, ulko-ovet ja esteettömyys

Rakennuksen sisäänkäynnit uusittiin kokonaisuudessaan vuoden 1998 peruskorjauksessa. Itäpäädyn ja eteläjulkisivulla keittiön ja porrashuoneen sisäänkäynnit sijaitsivat nykyisillä paikoillaan jo korjaamon aikana.

Nykyiset sisäänkäynnit on varustettu julkisivulinjasta poikkeavilla ulkoisilla tuulikaapeilla, joihin liittyy ulko-ovelle suojaa antava katos. Tuulikaapit on vuorattu mustalla ohutlevykasetilla. Ovet ovat 1000 mm huullettuja ja lasitettuja alumiiniprofiiliovia mallia R65 Termo.

Monipalvelukeskuksen pääsisäänkäynti tehtiin rakennuksen itäpäätyyn. Se johtaa korkeaan aulatilaan, joka on nykyisin päiväkodin käytössä. Sisäänkäynnin isoa tuulikaappia käytetään pukeutumistilana.

Eteläjulkisivulla on kolme sisäänkäyntiä. Jakelukeittiön tuulikaappi toimii ruoka-astioiden tuonti- ja vientiaulana. Keskellä oleva sisäänkäynti johtaa kapeaan porrashuoneeseen, josta nousee sisäporras toiseen kerrokseen. Kolmatta sisäänkäyntiä käyttävät länsipäädyn kaksi päiväkotiryhmää.

Sisäänkäynnit on verhoiltu mustalla ohutlevykasetilla. Katoksissa on pitkät räystäät.

YLÄVASEMMALLA: Porrashuoneen sisäänkäynti suoraan edestä.

YLLÄ: Sisäpihan puoleiset kolme sisäänkäyntiä. Niiden leveys vaihtelee, mutta korkeus on yhdenmukainen.

YLÄOIKEALLA: Tuulikaappi suoraan sivulta.

Toisen kerroksen päädyssä on leikkipihalta ryhmähuoneeseen johtava sisäänkäynti.

Rakennuksen länsipäädyssä on ryhmähuoneesta suoraan leikkipihalle johtava ulko-ovi, joka toimii varatienä ulos. Kuudes ovi sijaitsee eteläjulkisivulla ja se johtaa muista sisätiloista erilliseen tekniikkatilaan.

Edellä mainittujen lisäksi toisen kerroksen länsipäätyyn on tehty parvekkeiden kautta pihalle johtava poistumistie. Kulku tapahtuu tällöin parvekkeita yhdistävän sillan ja teräksisten kierreportaiden kautta. Tämä reitti on tehty vuoden 2006 muutoskorjauksen yhteydessä.

Tuulikaapeissa on matalat kynnykset ja niiden edustalla olevat tasot ovat tasaisia ja tilavia. Pyörätuolille tai muulle apuvälineelle löytyy paikka esimerkiksi itäpäädyn suuresta tuulikaapista. Ensimmäiseen kerrokseen pääsee esteettömästi mutta hissitön toinen kerros on liikuntarajoitteiselle saavuttamaton.

Tekniikkatilan ovi.

Toisen kerroksen kiinteä kolmilasinen ikkuna. Syvän ikkunapenkin vaakatasolla on levytys.

Sisäänpäin avautuva MSE-ikkuna toisessa kerroksessa.

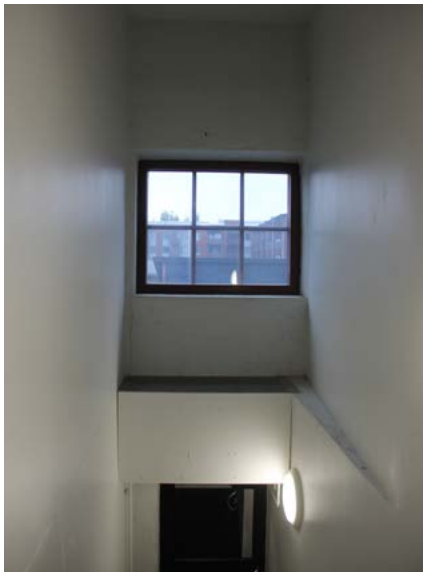

Porrashuoneen ikkuna ulko-oven yläpuolella.

Länsipäädyn ikkunoiden uloimmassa puitteessa on rautalankalasi.

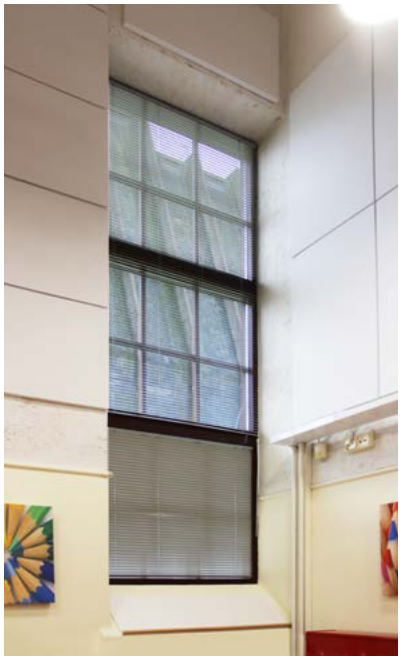

Entisen korjaamohallin kolmiosainen ikkuna sisäpuolelta. Tässä tilassa vino ikkunapenkki on levytetty.

Ikkunat

Rakennuksen alkuperiä ikkunapiirustuksia ei ole säilynyt. Valokuvien perusteella ne ovat olleet vastavanlaisia kuin viereisissä teollisuusrakennuksissa: kapeita ja korkeita. Välikarmit jakavat ikkunat kuusiruutuisiin osiin. Korjaamolla tällaisia osia on kolme päällekkäin.

Alkuperäinen ikkunamuoto on pääosin säilynyt. Variaatioita on tehty peittämällä ikkunan osia ruutujakoa noudattavilla ohutlevykaseteilla. Ikkunat ovat lähellä julkisivupintaa, jolloin sisälle jää syvä ja usein voimakkaasti kallistettu ikkunapenkki.

Kiinteissä ikkunoissa on kolminkertainen lämpölasielementti. Avattavat ikkunat ovat sivusaranoituja ja sisään aukeavia MSE 170 puuikkunoita. Sisäpuitteessa on kaksilasinen umpiolasielementti ja ulkopuitteessa yksinkertainen lasi, jonka molemmilla puolilla on puuristikko. Osa ristikoista on myöhemmin uusittu. Länsipäädyn ikkunoissa on palosuojaa antava rautalankalasi.

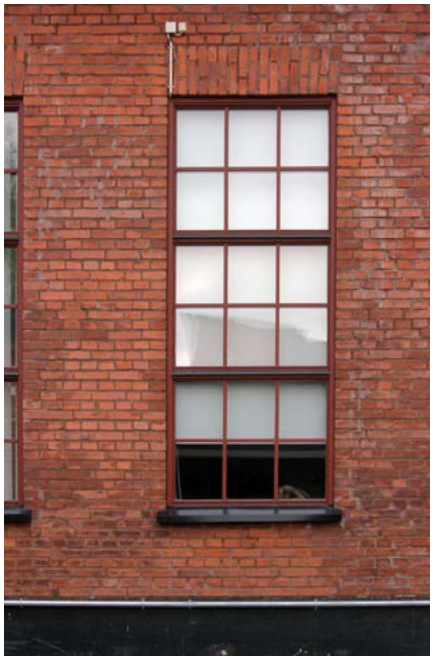

Entisessä korjaamohallissa on täyskorkea kolmiosainen ikkuna. Sen korkeus on kolme ja puoli metriä.

Ikkunan alaosan liittyminen vesipeltiin ja ulkomuuriin.

Ikkunoiden lasipinta-aloja on muunneltu punaisilla ohutlevyelementeillä.

Toisen kerroksen ikkuna on kuusiruutuinen ja ylimmän kolmanneksen korkuinen.

Ikkunan yläosan liittyminen ulkomuurin holvaukseen.

VASEMMALLA: Vanhemmissa ulkopuitteissa jakopuite on lasin molemmin puolin ja se on tehty varjolistasta.

OIKEALLA: Uusituissa ulkopuitteissa jakopuite on kantikas ja kiinnitetty lasin ulkopuolelle.

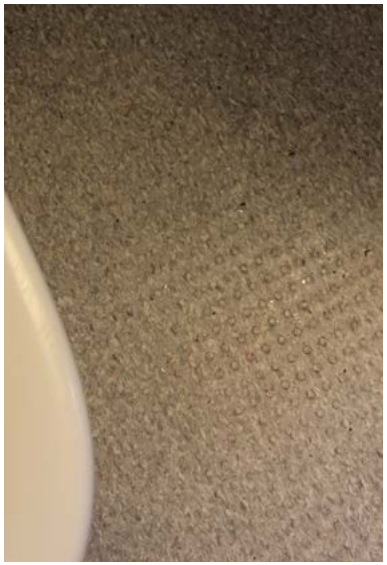

Kitkapintainen muovimatto WC:ssä.

Punaruskean ja vaaleanharmaan linoleumimaton yhdistelmä alakerrassa.

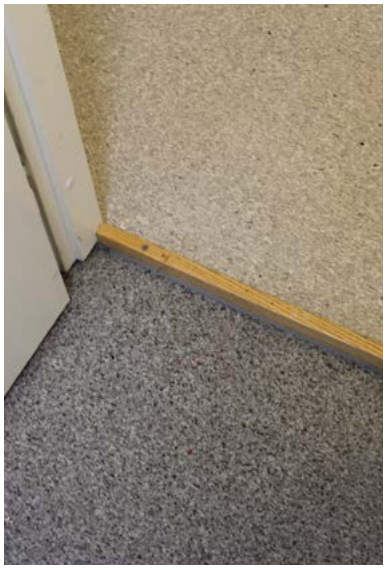

Nuorisotilojen alkuperäinen pyökkiparketti on korvattu muovimatoilla.

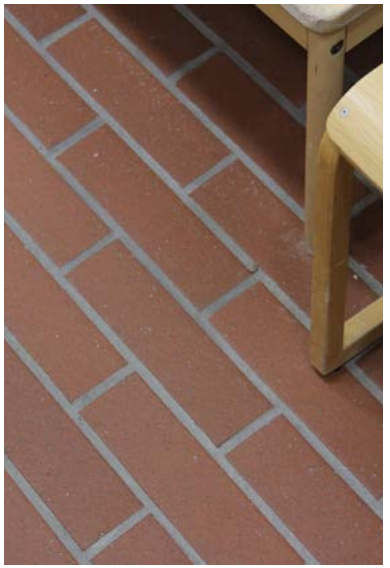

Punaruskea tiililaatta Terra NTL palvelupisteen edustalla.

Siniharmaa kitkapintainen vinyylimatto jakelukeittiössä. Maton reuna on nostettu seinälle.

Varastohuoneen harmaaksi maalattu betonilattia.

Lattiat

Rakennuksen kaikki lattiat on tehty betonilaatan päälle. Korjaamon aikaisia lattiapintoja ei ole säilynyt.

Käytävissä, ryhmähuoneissa ja toimistoissa on 2,5 mm saumahitsattu linoleumimatto. Lattian keskiosa on yleensä punaruskea ja huoneiden seinustoja kiertää harmaa reunus. Kerhohuoneissa ja aulassa on vastaava 600 x 600 linoleumilaatta.

Pääsisäänkäynnin tuulikaapissa, tulisijojen edustalla ja aulan palvelupisteen edustalla on vuorolimityksellä ladottu punaruskea tiililaatta. Saumaväri on vaaleanharmaa. Keittiössä ja märkätiloissa on kitkapintainen vinyylimatto, jonka sivut on nostettu jalkalistoiksi seinille.

Portaissa on harmaa kumipäällyste. Teknisissä tiloissa ja varastoissa on harmaa muovimatto tai harmaaksi maalattu betonilattia.

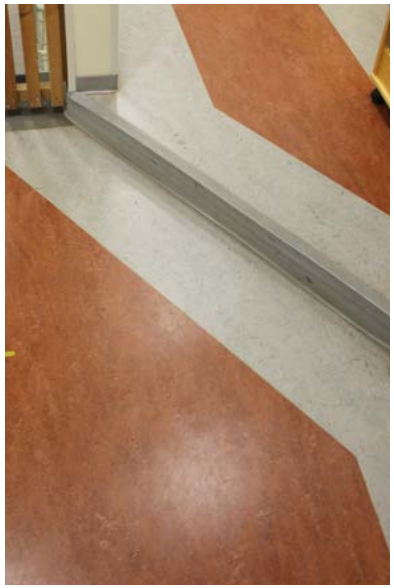

Toisessa kerroksen käytävän linoleumin muotoja.

Oleskelutiloissa seinien alaosat on päällystetty lasikuitutapetilla. Tapetin yläreunassa on pyöreä lista.

Tuulikaapeissa näkyy alkuperäistä tiiliseinää.

Saniteettitiloissa ja keittiössä on valkoinen laatoitus, jossa on harmaita tehostelaattoja.

Kiviaineisten seinien yläosissa on karkea valkoiseksi maalattu rappaus.

Asunnon löylyhuoneessa on vaalea puupanelointi.

Toisen kerroksen seinän lasitiiliaukot.

Seinät

Ulkoseinät ja alkuperäiset kantavat väliseinät ovat täydenkiven vahvuisia punatiilimuureja. Niiden sisäpinnoissa on karkea tasoittamaton rappaus, joka on yleensä maalattu valkoiseksi. Porrashuoneen sekä keskuskäytävän sisäpihan puoleinen seinä on valettu betonista vuonna 1998. Ei-kantavat uudet väliseinät on tehty kalkkihiekkakivestä muuraamalla tai rankarakenteisina levyseininä.

Seinien alaosat on päällystetty lasikuitutapetilla 1200 mm korkeudelle. Tapetoinnin yläreunassa on puolipyöreä puulista. Tapetti on maalattu osastojen tunnistettavuutta helpottavilla pastellisävyillä. Alkuperäisiä seiniä on aukotettu lasitiili-ikkunoilla.

Muita seinäpintoja ovat saniteettitilojen ja keittiön laattaseinät sekä saunojen puupanelointi. Laatoitukset on tehty valkoisella neliölaatalla, joiden seassa on harmaita tehostelaattoja. Puhtaaksi muurattuja punatiiliseiniä on esillä tuulikaapeissa ja keskuskäytävän varrella.

Aulan ja kerhohuoneiden välissä on kolme kolmemetristä siirtoseinää, joilla tilaa voidaan muunnella tarpeen mukaan.

Aulan peräseinällä on vinoon asennettu reikäpellistä tehty akustiikkaseinä.

Kerhohuoneen siirtoseinät suljettuina. Oven yläpuolella olevat kiinteät seinät on vuorattu akustiikkalevyillä.

Korkean keskikäytävän alakatto, jossa on kaksi kattoikkunaa. Vasemmalla näkyvä seinä ja oikealla näkyvät lasitiili-ikkunat. on lisätty vuonna 1998.

Keskushallin betonikattoa rytmittävät vinot alapalkit. Palkkien välissä on akustiikkalevyjä.

Aputiloissa, tuulikaapeissa ja saniteettitiloissa on maalatut kipsilevykatot.

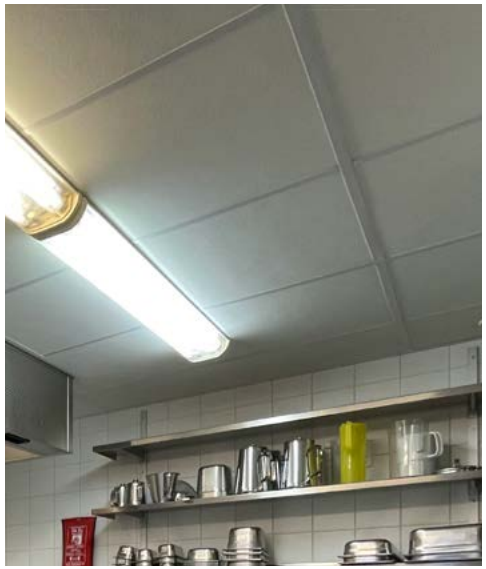

Keittiön alakatto on ripustettu teräskannattimiin.

Asuntojen kylpyhuoneissa on mäntypaneloitu alakatto.

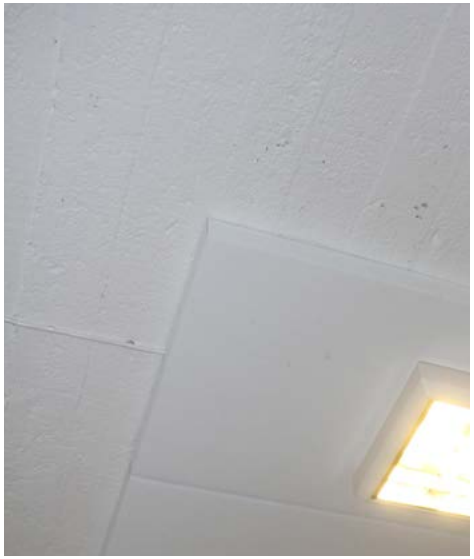

Toisen kerroksen betonikatossa näkyvät lautamuotin jättämät kuviot.

Sisäkatot

Sisäkatot ovat alkuperäisiä tai vuoden 1998 peruskorjauksen kerrostumaa. Yleisin sisäkatto on paikalla valetun teräsbetonisten alapalkkilaatan avoin alapinta, johon on lisätty akustiikkalevyjä.

Toisen kerroksen alakatossa on vesikaton muotoinen sisäharja. Ensimmäisen kerroksen käytävässä katto on yläpohjaan asti avoin ja yläpohjaan on lisätty kattoikkunoita.

WC-tiloissa ja saunoissa on paneloituja alakattoja. Maalattuja kipsilevykattoja esiintyy aputiloissa ja tuulikaapeissa. Keittiössä on teräskannattimiin ripustettu levykatto.

Ilmanvaihtokanavat, valaisimet ja ripustukset on yleensä jätetty näkyville.

Nuorisotalon alakatot ja palkit on päällystetty kauttaaltaan akustiikkalevyillä.

Kaksiosainen osastoiva väliovi keskikäytävällä. Ovessa on palosuojalasit.

Toimiston pyökkiviilupintainen väliovi.

Päiväkotiryhmän väliovissa on puukehyksinen lasitus.

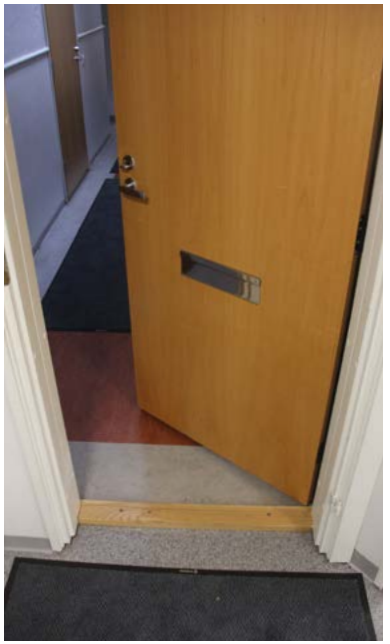

Nuoristotalolla on postiluukulla varustettu asuinhuoneiston ovi.

Kuviolaminoitu laakaovi.

Siirtoseinän käyntiovi. Painike on sijoitettu syvennykseen.

Väliovet

Väliovet ovat vuoden 1998 kerrostumaa. Toimistohuoneissa on pyökkiviilupintaiset laakaovet ja käytävällä osastoivat lasiovet. Päiväkotiryhmien väliovet ovat kennorakenteisia ja niissä on kaksin puolin kuviolaminoitu kovalevy.

Erikoisovia ovat keittiön heiluriovi, kolmen siirtoseinän käyntiovet ja saunan löylyhuoneen lasitettu puuovi. Nuorisotalolla on postiluukuilla varustetut 34 db ovet.

Keittiön lujitemuovinen heiluriovi.

Aulan pallovalaisimet on vaihdettu lieriömäisiin ledvalisimiin.

Päiväkotiryhmien huoneissa on vuoden 1998 peruskorjauksessa asennetut pallovalaisimet.

Kerhohuoneisiin on ripustettu kehämäinen led-valaisin.

Kerhohuoneessa ja keittiössä on kiskoihin asennetut jonovalaisimet.

Kerhohuoneissa ja toimistoissa on johtokourut.

Valaistus ja sähkökalusteet

Rakennuksen sähköjärjestelmä on uusittu 1998-luvun peruskorjauksessa. Sitä on täydennetty myöhemmin tarpeen mukaan. Alkuperäisiä korjaamon aikaisia sähkökalusteita ei ole säilynyt.

Rakennuksen sähköpääkeskus sijaitsee ensimmäisen kerroksen käytävän varrella. Ryhmäkeskuksia on ensimmäisen kerroksen itäpäädyssä ja toisen kerroksen käytävällä. Kaapelointi kulkee katonrajaan ripustetuilla kaapelihyllyillä. Toimistohuoneissa on ikkunoiden alapuolelle asennetut johtokourut. Rakennuksessa on sisäpuhelinjärjestelmä.

Valaistus on pääosin ylhäältä tulevaa suoraa yleisvaloa. Vanhimmat valaisimet ovat loisteputkia, joita on 2020-luvulla korvattu led-valaisimilla. Vuoden 1998 pallovalaisimia on säilytetty päiväkodin tiloissa.

1990-luvun katkaisimet.

Uusimmat päiväkotikalusteet eivät ole enää pienennöksiä aikuisten kalusteista, vaan ne on suunniteltu lasten käyttöön.

Modulaarisista pöydistä voi tehdä erilaisia kokoonpanoja kuten pyöreitä, ovaaleja ja puolipyöreitä pöytiä.

Toisen kerroksen päiväkotiryhmän kalusteet ovat osin 1990-luvun kerrostumaa.

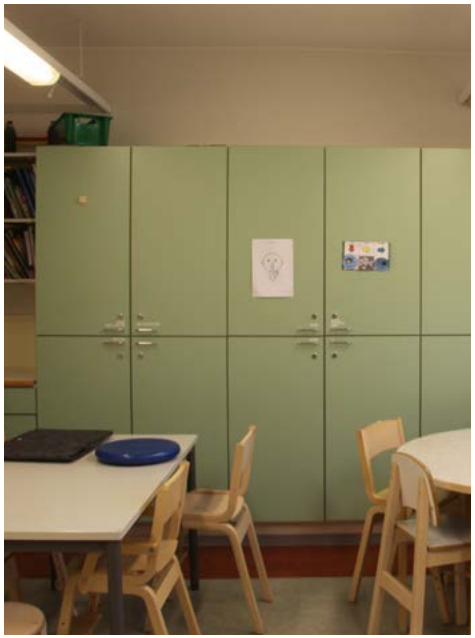

Vihreät kiintokalusteet ovat vuoden 1998 perus-korjauksen kerrostumaa.

Nuorisotalon käyttämissä asuinhuoneistoissa on tyypilliset 1990-luvun kiitokalusteet.

Päiväkodin ja nuorisotalon kalusteet

Päiväkotiosastoilla on tyypillinen 2000-luvun päiväkotien kalustus, jossa on runsaasti ajallisia kerrostumia. Tiloihin on tuotu vanhempaa päiväkotikalustusta muista rakennuksista.

Nuoristotiloissa kalustuksen johtoajatuksena on ollut kodinomaisuus, jota asuntoja varten hankittu kiintokalustus tukee. Irtokalusteisiin lukeutuu leposohvia, nojatuoleja sekä keittiökalusteita. Vallitsevaa kerrostumaa ei voi määrittää.

Monipalvelukeskuksen aikaisia kiintokalusteita edustaa aulan palvelutiski, joka on kohteeseen suunniteltu ja säilynyt alkuperäisenä. Myös takka on huonekalumainen.

Nuorisotalon kalustuksessa on pyritty kodinomaisuteen. Pelipaikalla on mukavat kääntyvät lepotuolit.

Päiväkodin "tuoli-indeksi" kertoo, että rakennuksen kalustuksessa on runsaasti kerrostumia. Istuimia on tuotu toisista rakennuksista ja vanhimmat tuolit käytetään loppuun asti. Nuorisotalon tuoleja on yksilöity maalaamalla.

Päiväkodin henkilökunnan lepohuoneessa on tilaan nähden suurikokoinen kulmasohva.

Aulassa on kirjava kokoelma omia ja muualta tuotuja päiväkotikalusteita sekä monipalvelukeskuksen aikaisia kalusteita.

Päiväkodin pesuhuoneen kaksiosainen pesuallas. Oikealla on teräksinen pesuallas.

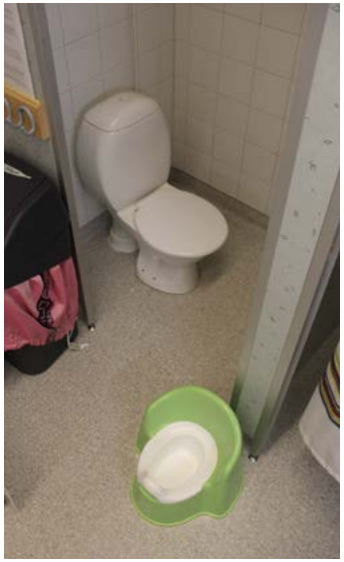

Lapsen mittakaavaan tehty WC-istuin ja potta.

Portaan alapuolinen WC. Tilassa on myös pesukone.

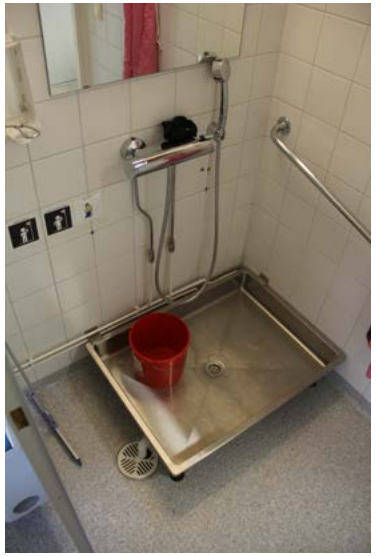

Toisen kerroksen WC:n teräksinen huuhteluallas ja suihku on lisätty vuoden 2010 muutosvaiheessa.

Vesikalusteet

Vanhimmat vesikalusteet ovat 1990-luvun lopulta ja niitä on uusittu tarpeen mukana. Vakiokalusteiden lisäksi joukossa on myös lapsille mitoitettuja vesikalusteita sekä teräksisiä pesukaukaloita.

Sekoittimet ovat yksiotehanoja. WC-istuimet on varustettu bidesuihkulla. Suihkuissa on termostaatit ja vettä säästävät käsisuihkut.

Esteetön WC ensimmäisen kerroksen keskikäytävä varrella. Vesikalusteet ovat 1990-luvun lopulta.

9 Sisätilat

9.1 Tilojen käyttötarkoitukset

Rakennuksessa on kaksi kerrosta eikä siinä ole kellaria tai ullakkoa. Rakennuksen itäpääty on muodoltaan alkuperäinen ylös asti avoin korkea tila, joka rakennettiin korjaamohalliksi.

Ensimmäisen kerroksen keskuskäytävän varrella on toimisto- ja taukohuoneita ja niitä vastapäätä keittiö ja kerhohuone. Länsipäädyssä on kaksi rinnakkain sijoitettua päiväkotiosastoa.

Toisen kerroksen keskiosassa on sivukäytävän varrelle sijoitettuja sosiaalitiloja sekä työ- ja kokoushuoneita, jotka ovat toimineet vuodesta 2010 lähtien päiväkodin ryhmähuoneina. Toisen kerroksen länsipäädyssä on kaksi asuntoa, jotka ovat Toppilan nuorisotalon käytössä.

- Päiväkotiosasto
- Työhuone
- Keittiö
- Kerho-tai kokoushuone
- WC tai pesuhuone
- Nuorisotalo (kaksi asuinhuoneistoa)
- Henkilökunnan sosiaalitila
- Tekninen tila
- Varasto
- Käytävä, eteinen tai porras

1

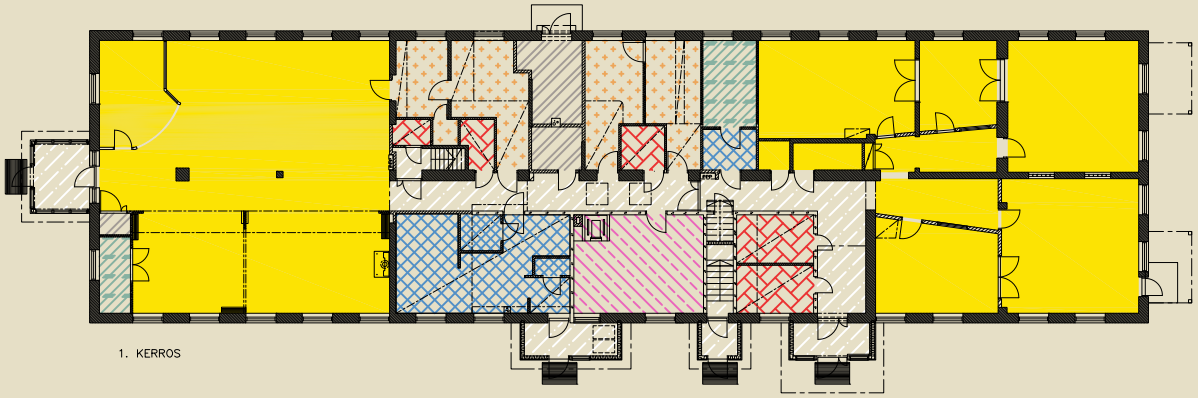

Kaavio ensimmäisen kerroksen tilojen käyttötarkoituksista syyskuussa 2025. POHJAKUVA: Oulun Tilapalvelut arkisto

2

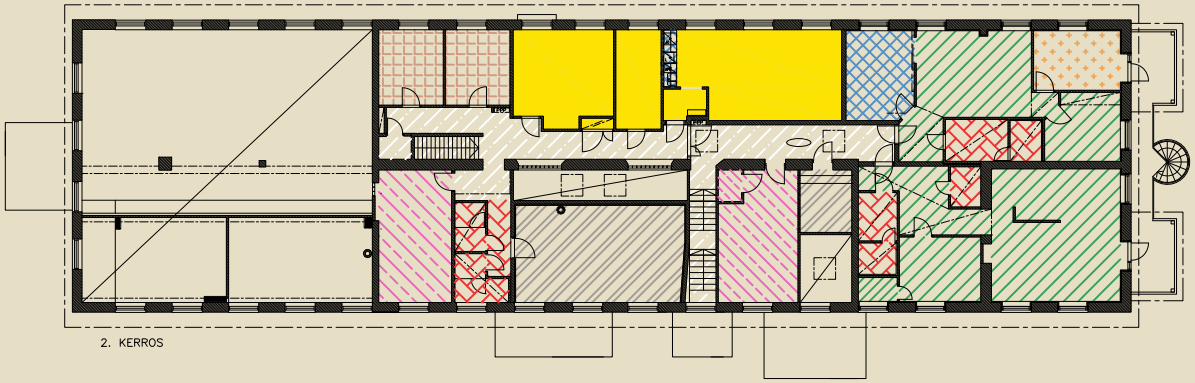

Kaavio toisen kerroksen tilojen käyttötarkoituksista syyskuussa 2025. POHJAKUVA: Oulun Tilapalvelut arkisto

Porras nousee toisen kerroksen käytävään. Ensimmäinen askel on tehty puusta.

Porrashuoneen alatasolla on WC. Kuva on otettu ensimmäisen kerroksen toimistokäytävältä.

Portaiden yläpäässä on lapsiportti. Kaksitasoinen käsijohde on tehty metalliputkesta.

9.2 Porrashuoneet

Rakennuksessa on kaksi sisäporrasta, jotka molemmat johtavat toiseen kerrokseen. Rakennuksessa ei ole hissiä, joten toisen kerrokset tilat eivät ole liikkumisesteisen saavutettavissa.

Rakennuksen keskellä oleva sisäporras (A) sijaitsee alkuperäisellä korjaamon aikaisella paikalla. Suoravartinen porras nousee kahden kiviaineisen seinän välissä toisen kerroksen keskikäytävälle. Porras on betonirunkoinen ja päällystetty harmaalla kolikkokuvioisella kumimatolla. Askelmat on numeroitu ja askelma numero 0 on tehty puusta.

Portaassa on kaksitasoinen teräsputkikaide. Sivuseinien alaosat on vuorattu lasikuitutapetilla. Seinien yläosissa on valkoiseksi maalattu rappaus. Porrashuoneen alatasanteella on erillinen WC.

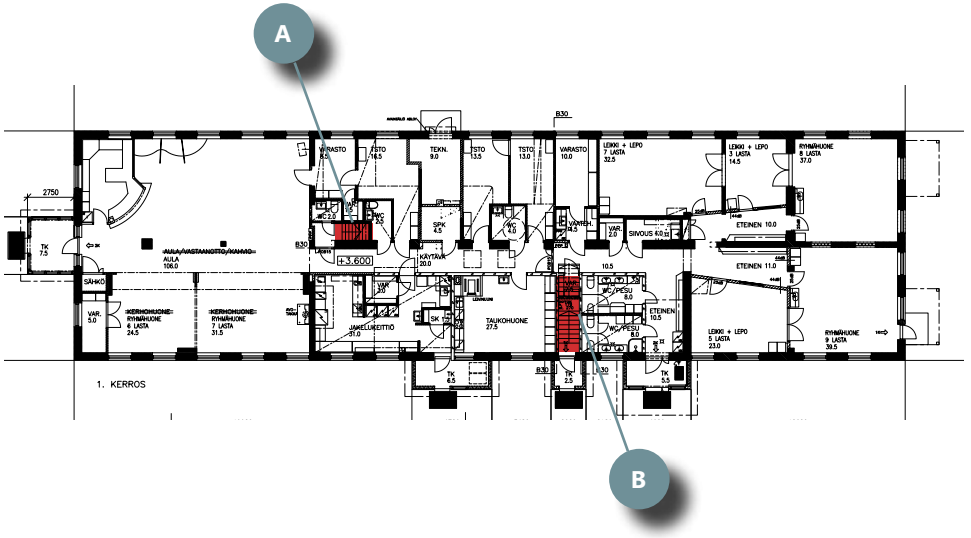

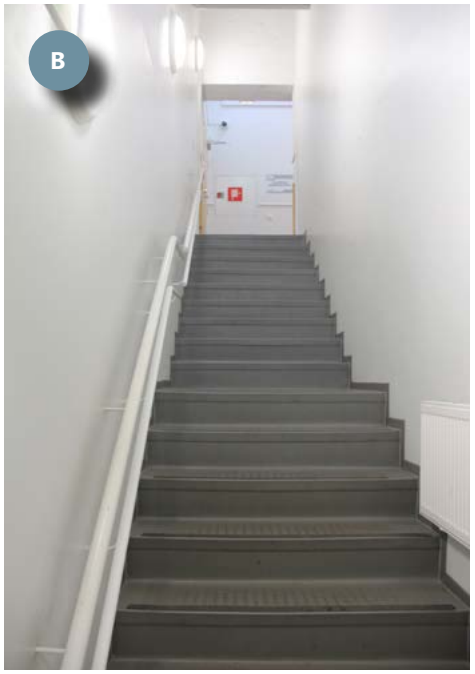

Ulkoa toiseen kerrokseen johtava porrashuone on kapea betoniseinien reunustama tila.

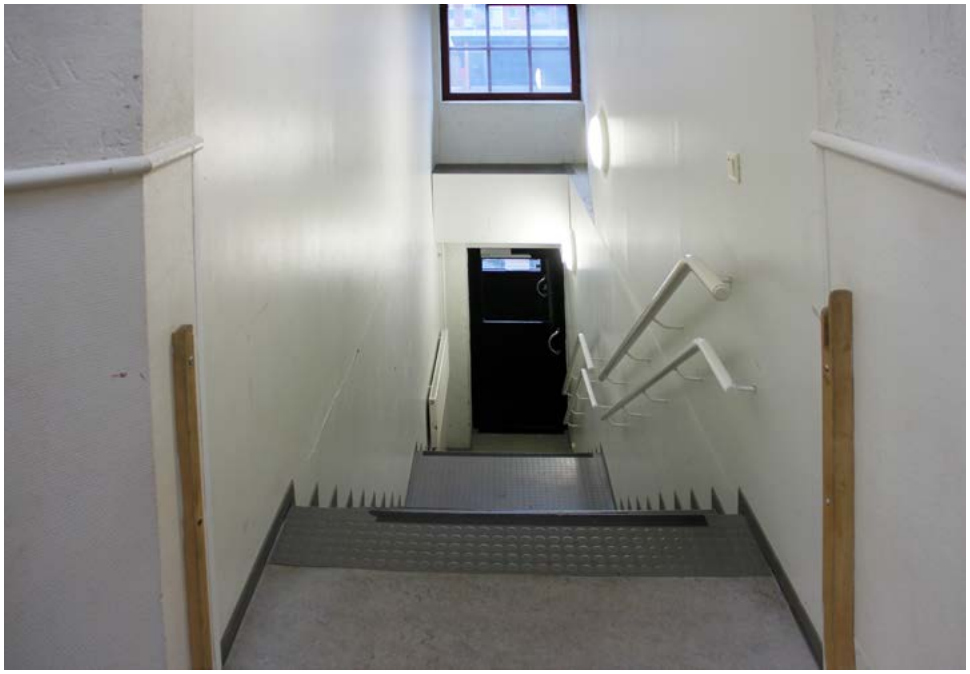

Näkymä toisen kerroksen käytävältä kohti ulko-ovea. Porrashuone saa luonnonvaloa ulko-oven yläpuolisesta ikkunasta ja käytävän kattoikkunasta. Portaan puolivälissä on lepotaso.

Askelmat on päällystetty harmaalla kolikkomatolla. Kaksitasoinen käsijohde on tehty teräsputkesta.

Portaan yläpäässä on Toppilan nuorisotalon käyttämiin asuntoihin johtava käytävä.

Ulkoa suoraan toiseen kerrokseen nouseva porrashuone (B) sijaitsee sisäpihan puolella. Porrashuone on lisätty 2000-luvun peruskorjauksessa entisen hitsaamon paikalle. Sen käyttäjiksi suunniteltiin toisen kerroksen länsipäässä sijaitsevien kahden tukiasunnon asukkaita. Nykyisin porrashuonetta käyttää enimmäkseen Toppilan nuorisotalo.

Suoravartinen ja yhdellä lepotasolla varustettu porras on betonirunkoinen ja päällystetty harmaalla kolikkokuvioisella kumimatolla. Teollisuushenkistä arkkitehtuuria ilmentävät myös porrashuoneen kaksitasoinen metalliputkikaide ja maalatut kiviaineiset seinät.

Porrashuone saa luonnonvaloa oven yläpuolisesta ikkunasta sekä toisen kerroksen käytävän kattoikkunasta.

9.3 Ensimmäinen kerros

Rakennuksen ensimmäinen kerros on sisääntulokerros, jonka nykyinen tilajärjestys on luotu monipalvelukeskuksen toimintaa varten. Ensimmäisen kerroksen tilat ovat nykyisin kokonaan päiväkodin käytössä.

Tilasarjat muodostuvat kolmesta osasta. Itäpäädyssä on entisen monipalvelukeskuksen korkea yleisötila, jonka voi jakaa siirtoseinillä kolmeen osaan. Tilat ovat suurten pystyikkunoiden ansiosta valoisat myös jaettuina. Betonirakenteet, rapatut seinäpinnat ja talotekniikka on jätetty näkyville. Tilan akustiikkaa on parannettu katto- ja seinäpinnoille asennetuilla levyillä.

Rakennuksen keskellä on jakelukeittiö, hallinnon ja henkilökunnan tilat sekä päiväkotiosastojen saniteettitilat. Ne on ryhmitelty tiiviisti kapean keskuskäytävän varrelle. Käytävä on osittain kahden kerroksen korkuinen ja saa luonnonvaloa kahdesta kattoikkunasta.

Rakennuksen länsipäässä on toiminut vuoden 1998 peruskorjauksesta lähtien kaksi päiväkotiosastoa. Yhteinen sisäänkäyntiaula haarautuu diagonaalisesti kahdeksi eteistilaksi. Toisella osastolla on kolme ja toisella kaksi lepo- ja ryhmähuonetta.

Omalla sisäänkäynnillä varustettuja tiloja ovat eteläjulkisivulle sijoittuva tekninen tila ja pihan puolella toiseen kerrokseen johtava porrashuone.

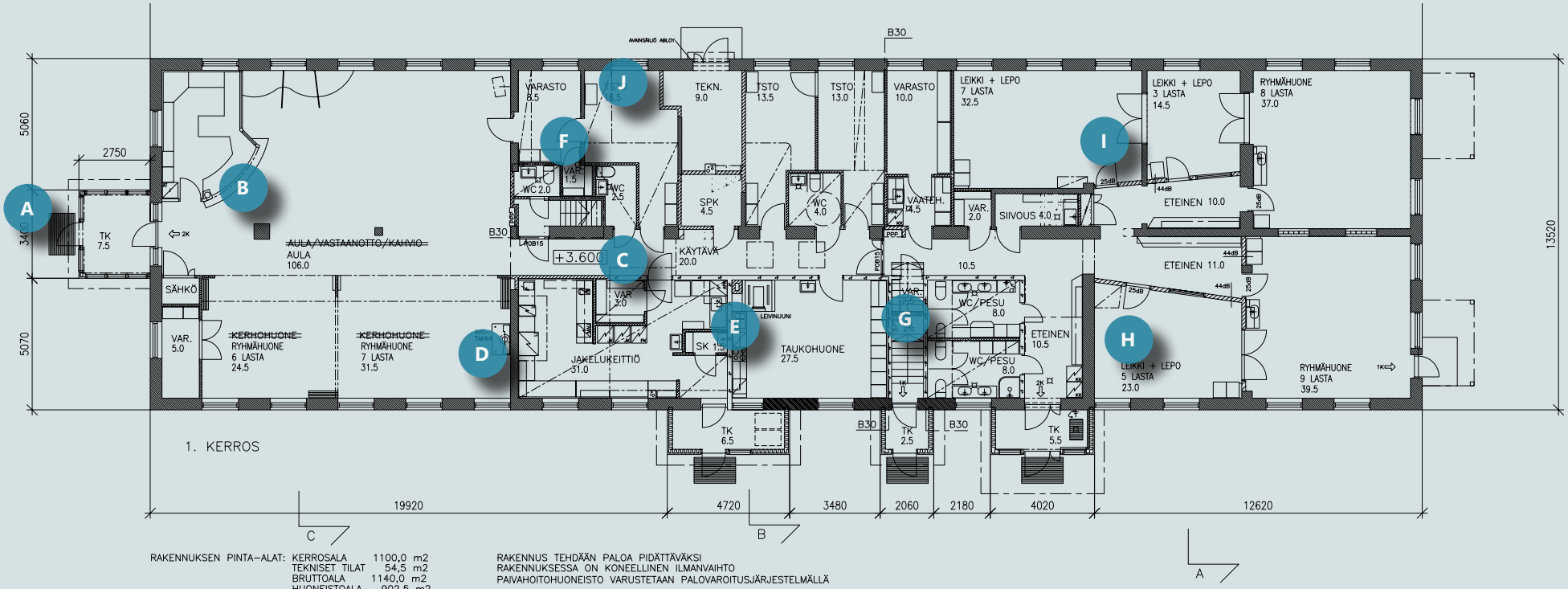

RAKENNUKSEN PINTA–ALAT:

KERROSALA	1100,0 m2
TEKNISET TILAT	54,5 m2
BRUTTOALA	1140,0 m2
HUONEISTOALA	902,5 m2
TILAVUUS	4400 m3

RAKENNUS TEHDÄÄN PALOA PIDÄTTÄVÄKSI
RAKENNUKSESSA ON KONEELLINEN ILMANVAIHTO
PÄIVÄHOITOHUONEISTO VARUSTETAAN PALOVAROITUSJÄRJESTELMÄLLÄ
RAKENNUS VARUSTETAAN OVIMERKKIVALAISTUKSELLA

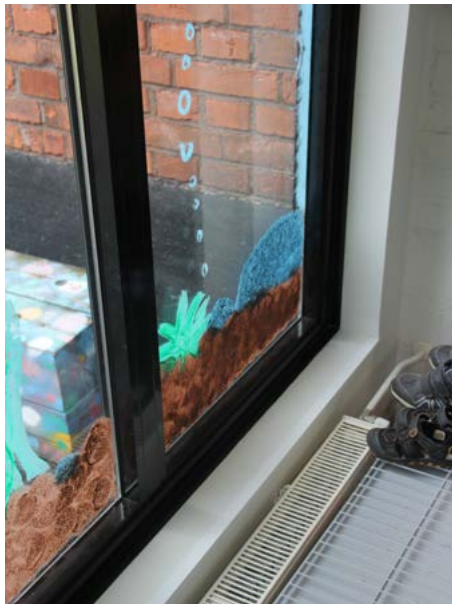

Pääsisäänkäynnin tuulikaapissa on kiinteät ikkunat kolmeen suuntaan.

Entistä vahtimestarin työtilaa käytetään varastona ja pukutilana.

Eteinen (A)

Rakennuksen itäpäädyssä on rakennusrungon ulkopuolinen eteinen, joka toimi monipalvelukeskuksen pääsisäänkäyntinä. Tila on suurten ikkunoiden vuoksi valoisa ja toimii välittävänä tilana ympäröivään kaupunkirakenteeseen.

Eteinen on nykyisin esikouluryhmä Maininkien sisäänkäynti, jossa säilytetään kenkiä ja kuivataan vaatteita. Eteisessä on kaksi kuivauskaappia.

Tilassa on valkoisiksi maalatut levyseinät ja alakatto. Lattia on päällystetty punaruskealla tiililaatalla. Lattian keskellä on pitkä kura-allas, jossa on musta kumimatto.

Itäpäädyn tuulikaappi toimi monipalvelukeskuksen pääsisäänkäyntinä. Se on nykyisin eskariryhmän kenkä- ja vaate-eteinen.

B

Entisen monipalvelukeskuksen tilat muutettiin kokonaan päiväkodin käyttöön vuonna 2010. Suurin aulatiloihin sijoitettiin esikouluryhmä.

Esiopetus, päiväkotiosasto Mainingit (B)

Meri-Toppilan päiväkodin esiopetusryhmä "Mainingit" toimii entisen monipalvelukeskuksen yleisötiloissa. Tilasarja on tehty entiseen korjaamohalliin, joka on muutoksessa säilyttänyt alkuperäisen korkeutensa.

Monipalvelukeskuksen aikana hallimainen yleisöaula oli kaupunkilaisille avoin palvelutila, jossa oli kahvilamainen kalustus pöytäryhmineen ja palvelutiskeineen. Päiväkoti käyttää tilaa tapahtuma-, liikunta- ja ruokailutilana.

Käyttötarkoituksen muuttuminen monipalvelukeskuksesta päiväkodiksi ei ole aiheuttanut tilamuutoksia ja osa tilaan suunnitelluista kiintokalusteista on saanut jäädä paikoilleen. Myös vahtimestarin palvelutiski ja työpiste ovat säilyneet. Seinustalla olleet tietokonepisteet on sen sijaan purettu pois. Tilaan on tuotu päiväkodin kalusteita ja säilyttimiä.

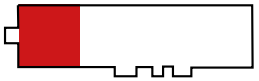

Entisen monipalvelukeskuksen runsasmuotoinen palvelutiski on säilytetty alkuperäisenä. Päiväkoti käyttää tilaa varastona ja sosiaalitilana.

Näkymä tilan perältä kohti ulko-ovea. Tila on korkea ja saa luonnonvaloa kolmelta sivulta. Kattovalaisimet on uusittu vuonna 2023.

B

Taittoseinä erottaa kaksi kerhotilaa suuresta aulatilasta. Aulan keskellä on korkeat betonipilarit.

Suuri aula saa runsaasti luonnonvaloa korkeista ikkunoista kolmelta suunnalta. Valaistus on toteutettu vuonna 2023 uusitulla kattovalaisimilla, jotka antavat suoraa yleisvaloa noin kolmen metrin korkeudelta.

Entisen korjaamon rakenteellisuus jäsentää sisätilan arkkitehtuuria. Tilan keskellä on korkeiden betonipilareiden muodostama linja ja alakaton palkisto on näkyvillä. Myös talotekniikka on jätetty näkyville. Yleisvaikutelma on valoisa, valkoinen ja teollisuusrakennuksen alkuperäiset ominaispiirteet ovat säilyneet tunnistettavina.

Näkymä sisäänkäynniltä kohti peräseinää, jonka suuri vinoneliö on arkkitehdin suunnittelema akustiikkaelementti vuodelta 1998. Sitä on täydennetty seinille ja alakattoon lisätyillä akustiikkalevyillä.

Näkymä kohti eteläseinää.

Aulan pihan puoleisella sivulla on kaksi taittoseinällä erotettavaa tilaa. Niistä toisessa on takka ja toisessa erillinen varasto, jota käytetään leikki- ja rauhoittumistilana. Molemmat huoneet ovat kahden kerroksen korkuisia.

Lattia on pääosin kaksiväristä linoleumia. Palvelutiskin ympäristössä ja takkaympäristössä on punaruskea tiililaatta. Seinien alaosissa on pastellisävyin maalattu lasikuitutapetti ja yläosassa valkoiseksi maalattu rappaus.

Näkymä palvelutiskin edestä kohti eskarihuoneita. Siirtoseinän voi avata, jolloin tilasta tulee suuri yhtenäinen tapahtumatila.

VASEMMALLA: Kerhohuoneen takka on saanut modernin ulkoasun. Takka toimii, mutta sitä käytetään enää harvoin.

OIKEALLA: Kerhohuoneita käytetään leikki- ja lepohuoneina.

Siirrettävän seinän osat taittuvat nipuksi sivuseinälle. Kuvassa on kiskomekanismin päätypala.

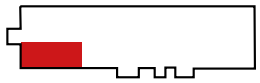

Mainingit

Esiopetusryhmä 5-6 vuotiaille

19 lasta

2 varhaiskasvatuksen opettajaa

1 varhaiskasvatuksen lastenhoitaja

2 varhaiserityiskasvatuksen lastenhoitajaa

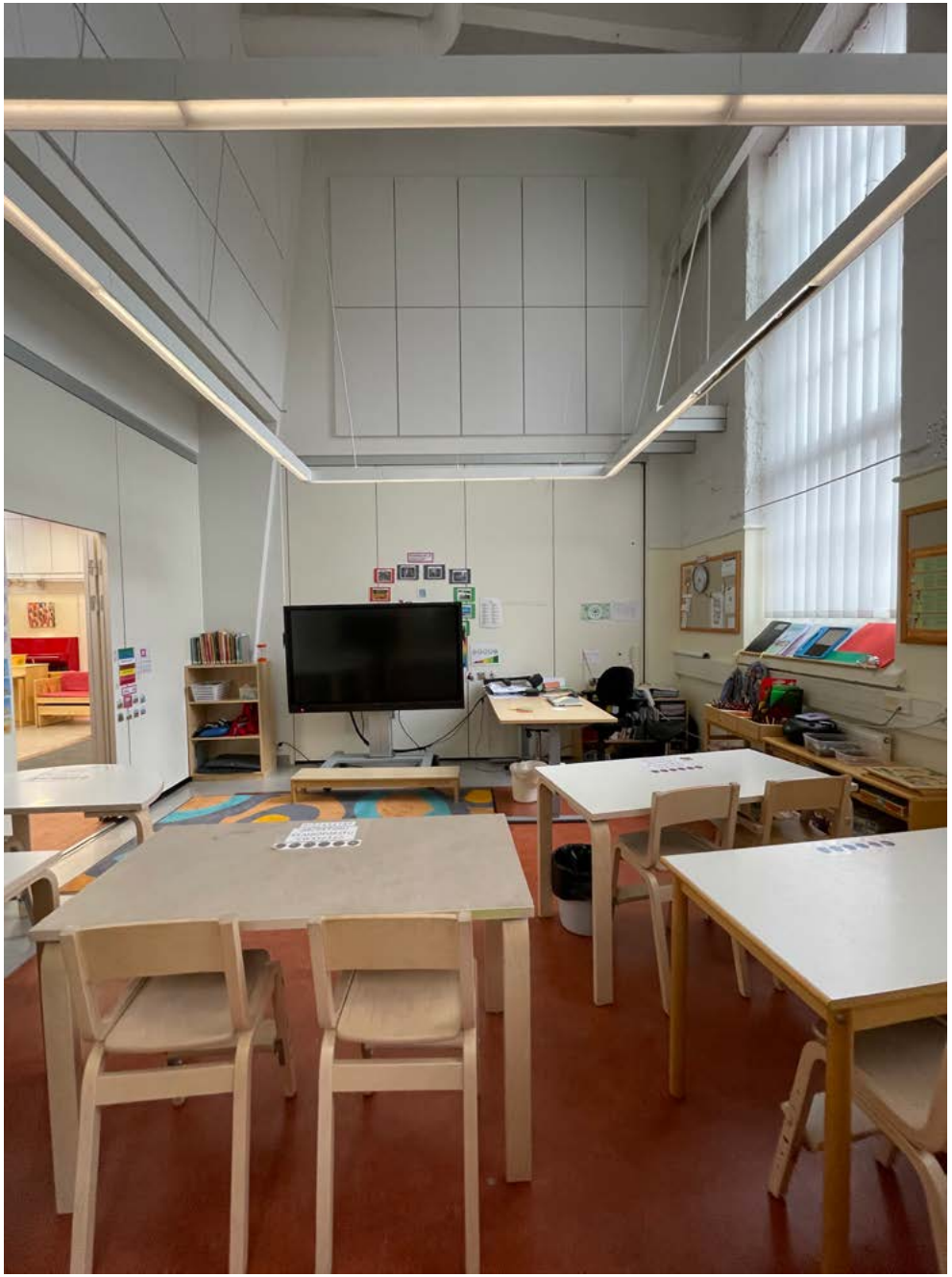

VASEMMALLA: Kerhohuoneen kalusteet on järjestetty luokkahuonemaisesti. Tilan edessä on suuri näyttö.

OIKEALLA: Kerhohuoneen perällä on pieni varastohuone, jota käytetään eriytymiseen ja rauhoittumiseen.

Käytävää valaisee kaksi kattoikkunaa.

Käytävän varrella on rakennuksen ainoa esteetön WC, jota käytetään myös pyykkivarastona.

Käytävä (C)

Ensimmäisen kerroksen keskuskäytävän toinen sivuseinä on alkuperäinen kantava tiilimuuri ja toinen vuoden 1998 peruskorjauksessa tehty betoniseinä. Käytävä kapea ja korkea tila, joka saa luonnonvaloa kahdesta kattoikkunasta. Seinän yläosaan lisätyt lasitiiliseinät antavat luonnonvaloa myös toisen kerroksen käytävään. Käytävä on jaettu palo-ovella kahteen osaan.

Käytävä yhdistää entisen monipalvelukeskuksen yleisötilat ja länsipäädyn päiväkotiosastot. Sisäpihan puolella käytävän varrelle sijoittuvat keittiö ja kerhohuone. Vastakkaisen puolen tilasarjaan kuuluu toimisto- ja taukohuoneita, sähköpääkeskus, varastohuoneita, esteetön WC ja siivouskeskus. Käytävän lattiassa on kaksivärinen linoleumi-matto. Seinien alaosassa on vaaleankeltaiseksi maalattu lasikuitutapetti ja yläosassa valkoiseksi maalattu rappaus.

Käytävä länsipäädyn päiväkotiosastojen suunnasta. Oikealla on alkuperäinen kantava tiiliseinä, jonka takana on toimistoja. Vasemmalla on uusi väliseinä ja sen takana kerhohuone sekä keittiö.

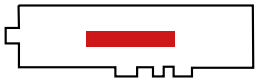

Alun perin aulan varastoksi suunniteltu tila on muutettu toimistokäyttöön. Tilasarja jatkuu päiväkodin johtajan työhuoneeseen.

Päiväkodin johtajan työhuone.

Toimistotilat (F)

Päiväkodin hallinto toimii keskuskäytävän etelälaidalla monipalvelukeskuksen entisissä palveluhuoneissa. Huoneet ovat muodoltaan pitkiä ja kapeita. Niistä kaksi on toimistokäytössä ja kaksi muuta toimivat tauko- ja pukeutumistiloina.

Huoneissa on linoleumi-lattiat ja valkoisiksi maalatut muuratut tai rankarunkoiset väliseinät. Käytävän puoleisilla laidoilla on alaslasketut katot. Seinien alaosassa on vaaleaksi maalattu lasikuitutapetti ja seiniä kiertää valkoinen sähkökouru. Seinien rapatut yläosat on maalattu valkoisiksi.

Yksi toimistohuoneista toimii henkilökunnan taukotilana. Tilassa on mikroaaltouuni ja pieni ruokapöytä sekä sohvaryhmä.

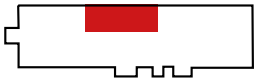

Ruoka tuodaan keskuskeittiöltä lämpölaatikoissa ja kuiva-ainelaatikoissa. Kuvassa näkyvä tuulikaappi toimii laatikoiden tuonti- ja noutopaikkana.

Näkymä keittiön ovelta. Suoraan edessä on työntekijän työpiste. Kuvan vasemmassa reunassa näkyy astianpesupistettä.

Jakelukeittiön varustukseen kuuluu kylmä- ja kuivasäilytystiloja sekä uuni ruoan lämmittämiseen. Varsinaista ruoanvalmistuslaitteistoa keittiössä ei ole. Uunin päällä on teräksinen huuva.

Keittiö (D)

Rakennuksen jakelukeittiö "Kraaseli" vastaa keskuskeittiöltä toimitettavien ruoka-annosten jakelusta päiväkotiryhmiin. Keittiöllä on omat kylmä- ja kuivasäilytystilat sekä astiahuollon tilat ja laitteet. Ruokalähetykset otetaan vastaan keittiön tuulikaapissa, jonne varastoidaan noudettavat lämpölaatikot.

Keittiössä työskentelee vakituisesti yksi moniosaaja, joka vastaa keittiötöiden lisäksi myös päiväkodin tilojen perussiisteydestä. Hänellä on oma työpiste keittiön ohessa.

Keittiön seinissä ja ikkunapenkeissä on valkoinen laatoitus, joka nousee 50 mm alakaton yläpuolelle. Lattiassa on kitkapintainen väriltään siniharmaa vinyylimatto, joka on nostettu jalkalistaksi sivuseinille. Alakaton hygieeniset levyelementit on ripustettu teräksisen kannatinjärjestelmän varaan. Työtasot ja laatikostot ovat ruostumatonta terästä.

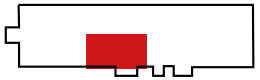

Astianpesupiste on sijoitettu käytävälle johtavan oven viereen. Astiat pestään koreissa.

Näkymä keittiöön. Oikealla on kylmäsäilytyskaapit ja perällä uuni. Työtasot ja laatikostot ovat ruostumatonta terästä.

Kerhohuoneen takaseinällä on keittiö ja kuvan oikeassa laidassa leivinuuni.

Takaseinällä on lukittava kaapisto.

Kerhohuoneen ikkunan takana on keittiön tuulikaappi.

Kerhohuone (E)

Rakennuksen keskiosassa on kaikkien monipalvelukeskuksen toimijoiden käytössä ollut kerhohuone nimeltään "Kattilankalla". Huoneessa on kodinomainen keittiö sekä leivinuuni.

Monipalvelukeskuksen aikana tila oli ahkerassa käytössä ja leivinuunia lämmitettiin usein. Päiväkodin henkilökunta leipoi lasten kanssa ja nuorisotoimi järjesti muun muassa täytekakkukursseja.

Nykyisin tilaa käytetään pääosin päiväkodin tapaamistilana ja taukohuoneena. Yläkerrassa toimiva päiväkotiryhmä nauttii lounaan ja välipalan kerhohuoneessa.

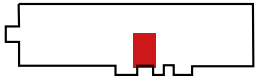

Leivinuuni edestä.

Kerhohuone keittiön suunnasta nähtynä. Avoimesta ovesta näkyy keskuskäytävä.

Eteinen ulko-oven suunnasta.

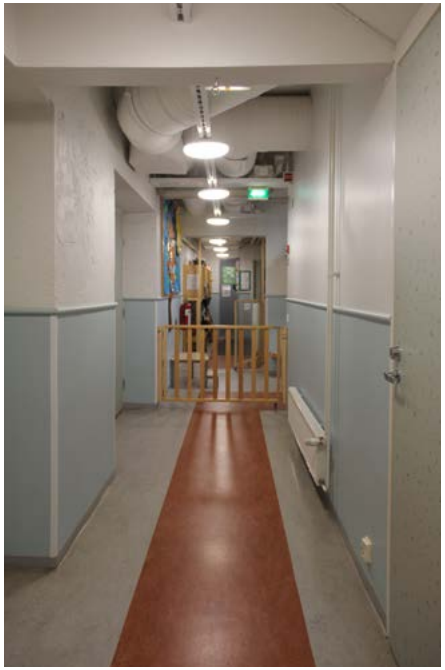

Näkymä keskuskäytävältä kohti eteistä.

Eteisaula (G)

Eteisaulaa käyttävät päiväkotiryhmät "Loiskeet" ja "Laineet". Eteisessä on lasten henkilökohtaisilla lokeroilla ja pitkällä penkillä varustetut naulakot. Eteisaulassa on myös kuivauskaappi.

Tila on korkea ja se saa runsaasti luonnonvaloa oven yläpuolella olevasta ikkunasta sekä kattoikkunasta. Tilassa on vinyylilattia, jotka on osittain suojattu vaihdettavilla kuramatoilla. Seinän alaosassa on vaaleansiniseksi maalattu lasikuitutapetti. Seinän rapattu yläosa on maalattu valkoiseksi.

Eteisaulan yhteydessä on päiväkotiryhmien WC-tilat. Osastoille ja keskuskäytävään johtava reitti on erotettu eteisaulasta puisilla lapsiporteilla.

Näkymä keskuskäytävän päästä kohti ulko-ovea.
Tila on oven edustalla avoin yläpohjaan asti.

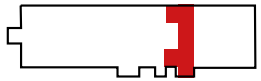

Eteisaulaan liittyviä tiloja ovat kuvassa näkyvä tarvikevarasto sekä siivouskeskus.

VASEMMALLA: Tuulikaapissa säilytetään lasten sadevaatteita.

OIKEALLA Päiväkotiryhmien WC:t on keskitetty eteisaulan yhteyteen.

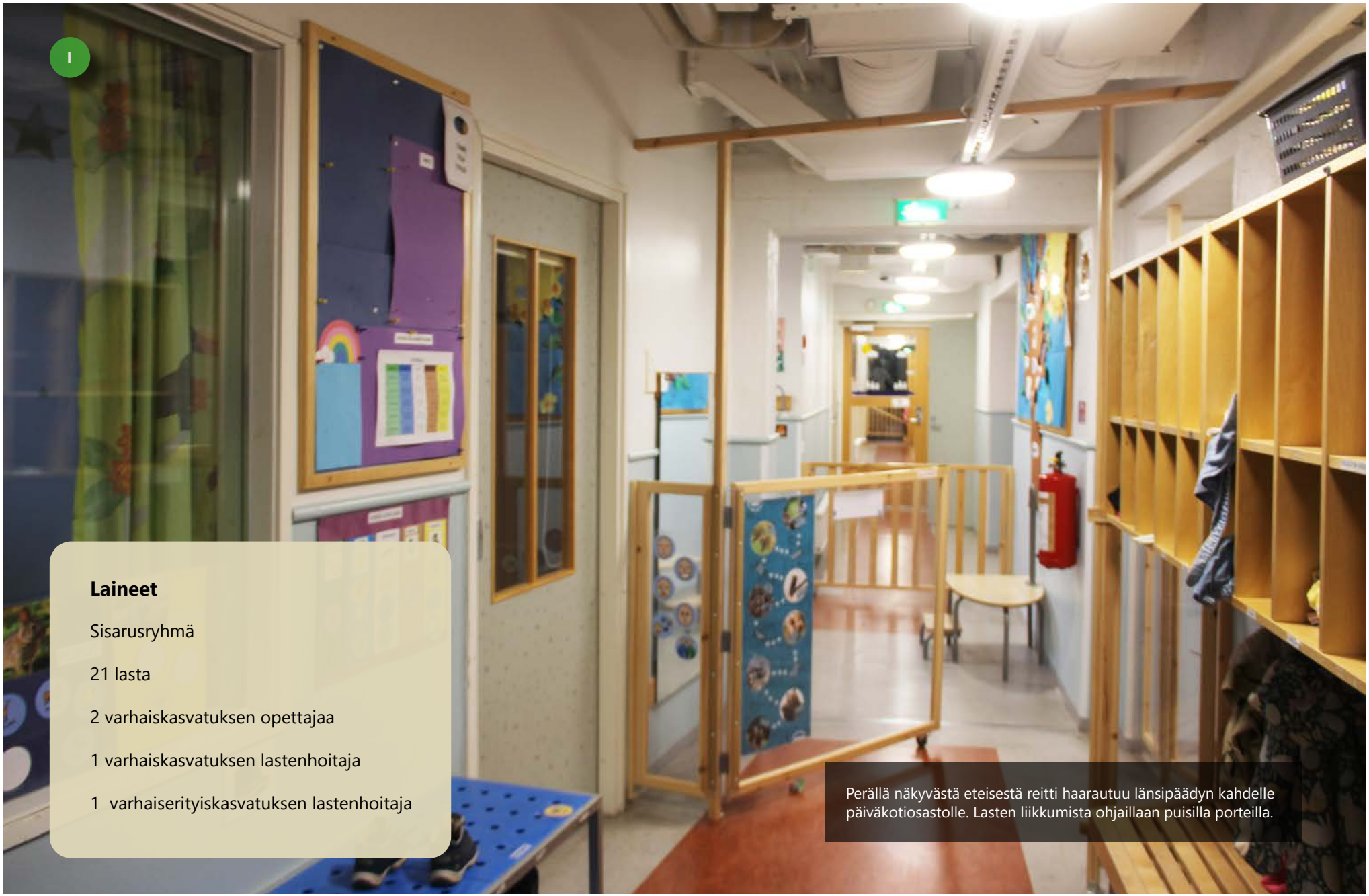

Laineet

Sisarusryhmä

21 lasta

2 varhaiskasvatuksen opettajaa

1 varhaiskasvatuksen lastenhoitaja

1 varhaiserityiskasvatuksen lastenhoitaja

Perällä näkyvästä eteisestä reitti haarautuu länsipäädyn kahdelle päiväkotiosastolle. Lasten liikkumista ohjaillaan puisilla porteilla.

Laineiden ryhmähuone. Osaston tunnusväri on vaaleansininen. Ikkunoiden alareunat ovat korkealla.

Kolmen huoneen tilasarja jatkuu pariovien kautta osaston päästä päähän.

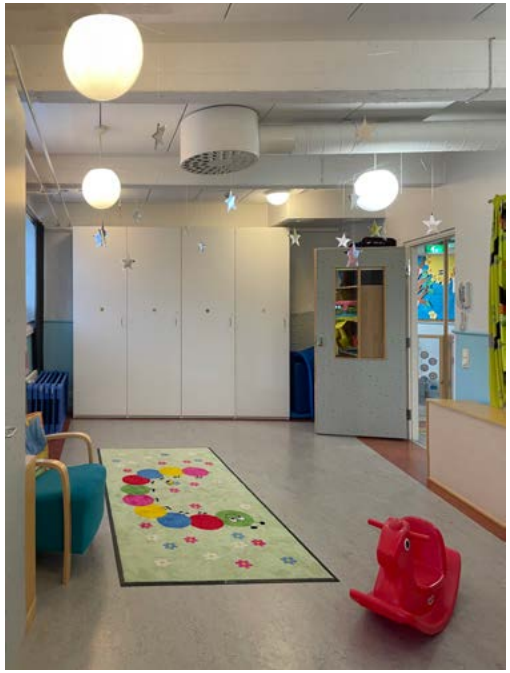

Laineiden lepohuone. Peräseinällä on avattavat kaappisängyt.

Kaksikerroksinen vuode kaappiin pakattuna.

Päiväkotiosasto Laineet (I)

Päiväkotiosasto Laineet toimii rakennuksen länsipäädyssä, Aaltosiilon puoleisella laidalla. Osaston tunnusväri on vaaleansininen ja se näkyy seinien alaosissa sekä tekstiileissä. Osaston käytössä on lepohuone, kaksi ryhmähuonetta sekä pieni aula.

Tilat ovat läpikuljettavia. Tilojen välistä läpinäkyvyyttä lisäävät väliovien lasitukset ja osastojen väliset lasitiiliseinät.

Lattiamateriaalina on kaksivärinen linoleumi. Seinien alaosassa on maalattu lasikuitutapetti ja yläosassa on valkoiseksi maalattu rappaus. Alakatot ovat avoimia. Välipohjapalkit ja niiden väleihin sijoitettu tekniikka ovat näkyvillä.

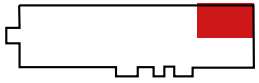

Kerrossänky avattuna.

Keskimmäinen tila on lepo- ja leikkihuone. Siellä on pinottavia nukkuma-alustoja.

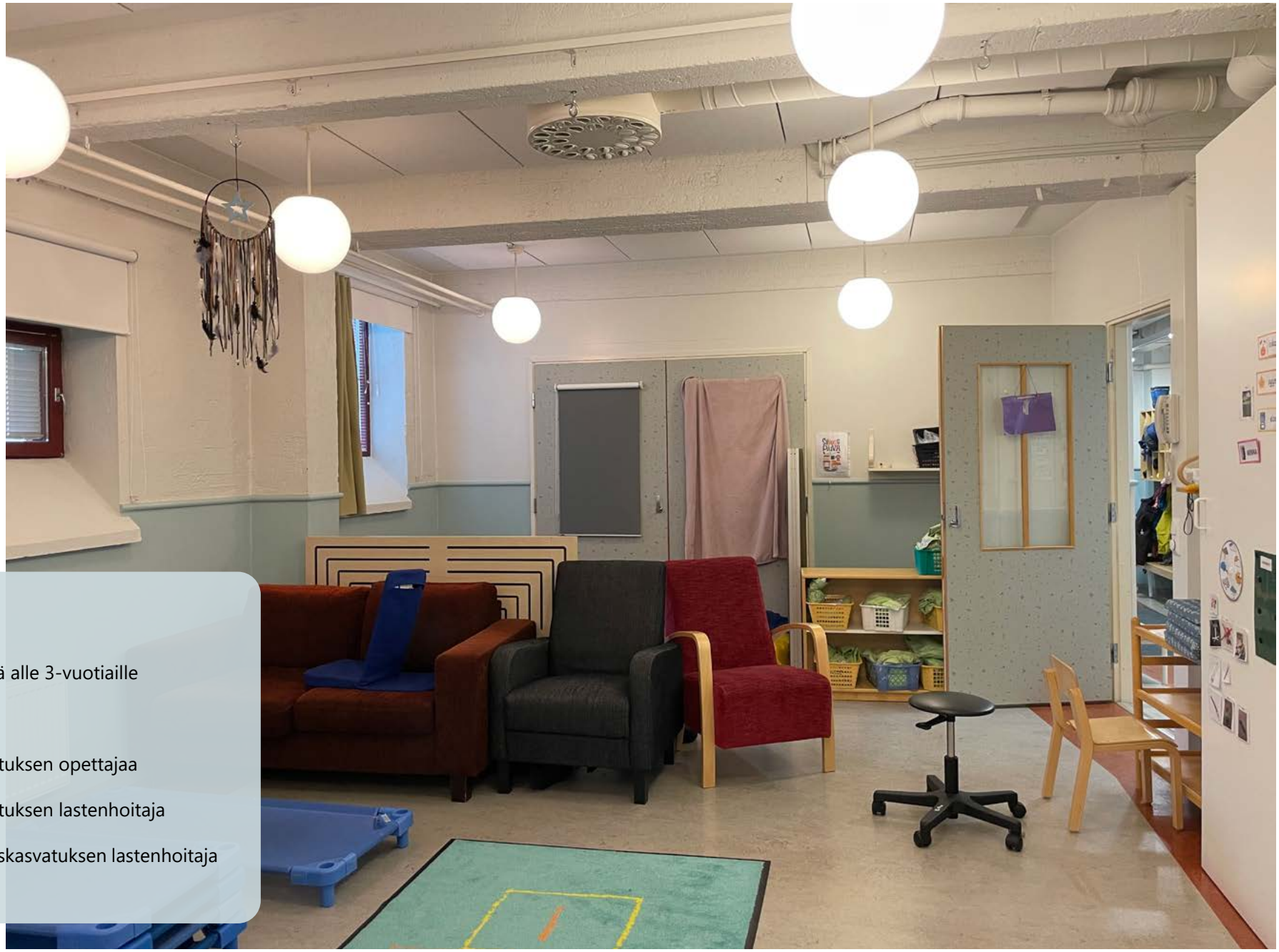

Loiskeet

Päiväkotiryhmä alle 3-vuotiaille

13 lasta

1 varhaiskasvatuksen opettajaa

2 varhaiskasvatuksen lastenhoitaja

1 varhaiserityiskasvatuksen lastenhoitaja

Saapuminen Loiskeisiin. Peräseinän ikkunat suuntautuvat länteen leikkipihalle.

Tiloissa on runsaasti ovia. Valon kulkua tilojen välillä on tehostettu myös lasitiiliseinillä. Lepohuoneen ja eteisen välinen seinä on diagonaalinen

Ryhmähuoneen perällä on leikkipihalle johtava varatie.

Päiväkotiosasto Loiskeet (H)

Päiväkotiosasto "Loiskeet" toimii länsipäädyssä, sisäpihan puoleisella laidalla. Osaston tunnusväri on vaaleanpunainen ja se näkyy seinien alaosissa sekä tekstiileissä. Osaston käytössä on lepohuone, ryhmähuone sekä pieni aula.

Tilat on erotettu toisistaan väliovilla, joita pienissä tiloissa on varsin runsaasti. Naapuriosaston välisessä seinässä on kaksi lasitiili-ikkunaa. Ryhmähuoneesta on suora käynti leikkipihalle.

Lattiamateriaalina on kaksivärinen linoleumi. Seinien alaosassa on maalattu lasikuitutapetti ja yläosassa valkoiseksi maalattu rappaus. Alakattojen palkisto ja tekniikka ovat näkyvillä.

Kahden päiväkotiosaston välisessä seinässä on kaksi lasitiili-ikkunaa, jotka jakavat päivänvaloa osastolta toiseen.

Loiskeiden ryhmä-
huone. Välipohja-
palkkien väleissä
on ilmanvaihtoka-
navia, valaisimia ja
akustiikkalevyjä.

Lämpöpatterit ovat 1990-luvun levypattereita.

Teollisuusrakennuksille ominaiseen tapaan putket kulkevat tiloissa näkyvillä.

Tekninen tila, lämmitys ja vesi

Rakennuksessa on vesikiertoinen patterilämmitys, joka on kytketty kaukolämpöverkkoon. Alun perin rakennus kuului tehtaan aluelämpöverkkoon, joten sillä ei ole koskaan ollut omaa lämmityslaitosta.

Tekninen tila on muusta tilasarjasta erillinen huone, jonne kuljetaan eteläjulkisivulla olevan oven kautta. Tila on erotettu entisen keskusvaraston tiloista muuratuilla väliseinillä. Tilassa on kaukolämmön lämmönvaihdin, käyttöveden nousuputki ja vesimittari. Lämmityslaitteistoa on uusittu viimeksi vuonna 2023 Granlund Oulu Oy:n suunnitelman mukaisesti.

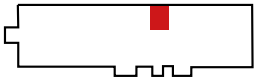

Lämmönvaihdin ja paisuntasäiliö. Eristetyt putket vievät lämpöä rakennuksen patteriverkkoon.

9.4 Toinen kerros

Toisen kerroksen tilat sijaitsevat rakennuksen keskellä ja länsipäädyssä. Kerroksen tilat on jaettu päiväkodin ja nuorisotoimen kesken. Päiväkotiosastolle noustaan sisäporrasta pitkin. Nuorisotalon tiloihin johtaa erillinen porrashuone suoraan ulkoa.

Päiväkotiosasto "Aallot" toimii entisen monipalvelukeskuksen kokous- ja toimisto- ja tiimihuoneissa. Tilojen tunnusväri on vaaleankeltainen ja huoneiden tunnisteissa on käytetty Oulun merialueen saarten nimiä. Henkilökunnan sosiaalitilat ovat alkuperäisessä käyttötarkoituksessaan. WC päiväkodin käytössä.

Toppilan nuorisotalo toimii rakennuksen länsipäädyssä, jossa on kaksi tukiasunnoksi rakennettua huoneistoa. Toinen asunnoista on saunavarauksella tehty kaksio ja toinen saunallinen kolmio. Kummassakaan huoneistossa ei ole asuttu. Nuorisotalon käytössä on lisäksi käytävän varrelle sijoittuva musiikkihuone.

Tilat on ryhmitelty kapean sivu- ja keskuskäytävän varrelle. Käytävä on jaettu kahteen palo-osastoon. Käytävän varrella sijaitsevat rakennuksen kaksi ilmanvaihtokonehuonetta.

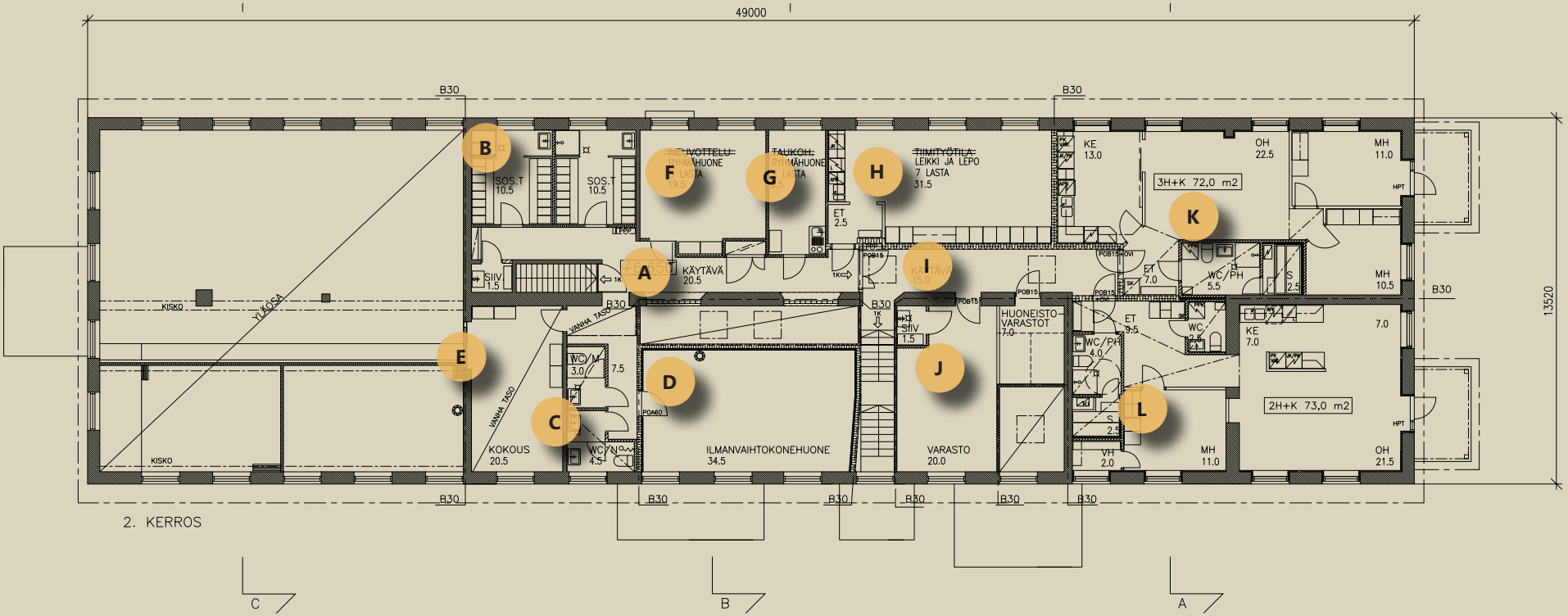

Toisen kerroksen pohjakuvaan sijoitetut kirjainviitteet viittaavat seuraavien sivujen tilakohtaisiin kuvauksiin. KUVA: Oulun Tilapalvelut arkisto

Näkymä sisäportaan yläpäästä. Käytävän päässä on nuorisotalon tiloihin johtavat ovet.

Näkymä sivukäytävästä kohti sisäporrasta. Oikealla on päiväkodin ryhmähuoneita. Portin vasemmalla puolella on WC:t ja oikealla henkilökunnan pukuhuoneet.

Käytävänäkymä pukuhuoneiden edestä.

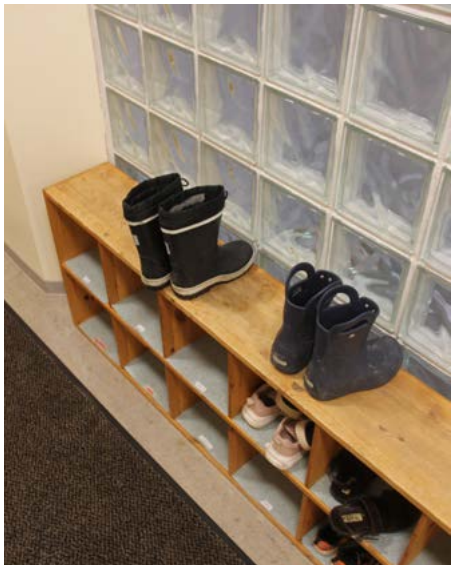

Keskusmuuriin tehty lasitiiliaukko..

Päiväkotiosasto "Aallot" käytävä (A)

Toisen kerroksen keskiosassa toimii Meri-Toppilan päiväkotiosasto nimeltään Aallot. Sen ryhmähuoneet on sijoitettu entisiin kokous- ja tiimityötiloihin kapean sivukäytävän varrelle.

Käytävän sivuseinä on rakennuksen alkuperäinen kantava seinä, johon vuonna 1998 on tehty korkeaan keskuskäytävään suuntautuvia lasitiili-ikkunoita. Käytävän itäpäässä on toisen kerroksen siivouskeskus.

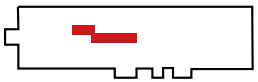

Siivouskomero

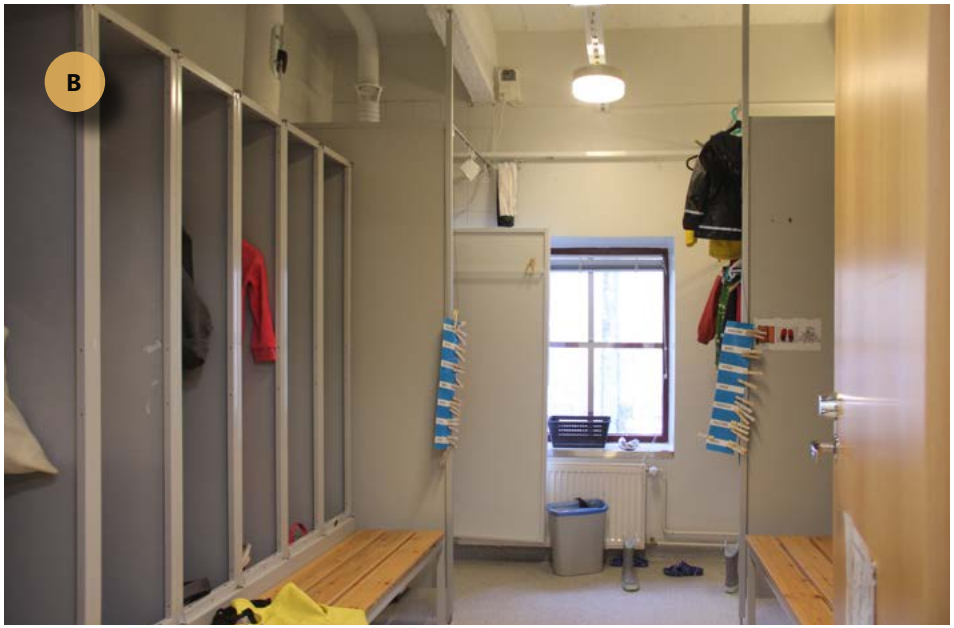

Toinen henkilökunnan pukuhuoneista. Ikkunan vieressä on suihku ja pesuallas.

Toisen kerroksen saniteettitiloissa on kaksi etuhuoneellista WC:tä. Ne olivat alun perin henkilökunnan käytössä ja on sittemmin muutettu päiväkodin tarpeisiin sopiviksi.

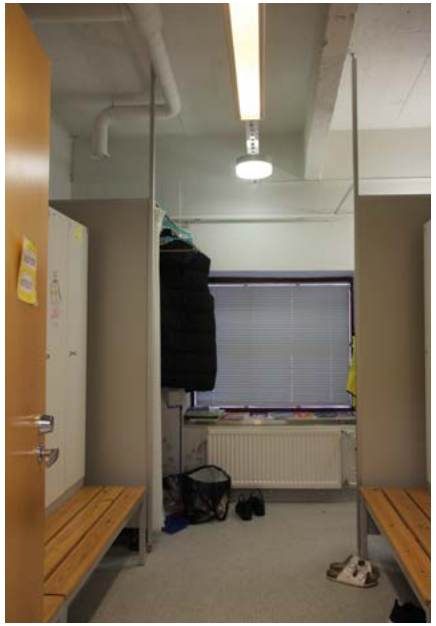

Toinen pukuhuone on edellisen peilikuva

Sosiaalitilat (B)

Henkilökunnan puku- ja peseytymistilat sijaitsevat sisäportaan yläpäässä. Huoneita on kaksi ja ne on varustettu tuuletetuilla pukukaapeilla ja suihkulla. Toinen huoneista on henkilökunnan ja toinen lasten käytössä. Pukuhuoneissa on etelään suuntautuvat ikkunat. Seinät on tasoitettu ja maalattu valkoisiksi. Lattiassa on harmaa vinyylimatto.

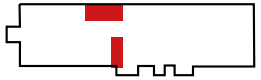

WC:t (C)

Työ- ja kokoustiloja varten tehdyt kaksi etuhuoneellista WC:tä ovat alkuperäisillä paikoillaan. Miesten WC on ennallaan. Pihan puolella olevan naisten WC:n ovi on poistettu ja pesuallas vaihdettu teräksiseen huuhtelualtaaseen sekä suihkuun. Seinissä on valkoinen laatoitus, jossa on harmaita tehostelaattoja. Lattiassa on harmaa vinyylimatto.

Toisen WC:n etuhuoneeseen on lisätty teräksinen huuhteluallas ja suihku.

Ilmanvaihtokonehuone rakennettiin vuonna 1998 entisen hitsaamon yläosaan. Huoneelle tehtiin välipohjalaatta ja väliseinät.

Pienempi ilmanvaihtokone rakennettiin vuonna 2006 entiseen asukasvarastoon.

Uusittu automaattiohjaus säätää rakennuksen sisäilman olosuhteita kuten lämpötiloja, kosteutta ja ilmanlaatua.

Ilmanvaihtojärjestelmä

Rakennuksessa on koneellinen tulo- ja poistoilmanvaihto, joka on varustettu lämmön talteenottojärjestelmällä. Rakennuksessa on kaksi ilmanvaihtokonehuonetta, joista pienempi on lisätty vuonna 2006 toisen kerroksen varastohuoneeseen. Suuremman ilmanvaihtokoneen ohjaus uusittiin samassa yhteydessä. Valkoisiksi maalatut kanavat ovat tiloissa yleisesti näkyvillä. Niitä on uusittu toisen kerroksen länsipäässä.

Ilmanvaihtokanavat on sijoitettu näkyviksi avoimiin alakattoihin. Ne luovat osaltaan teollisen rakennuksen tuntua.

Vuonna 2006 lisättyyn ilmanvaihtokoneeseen johtavat kanavat edellyttivät muutoksia toisen kerroksen rakenteisiin.

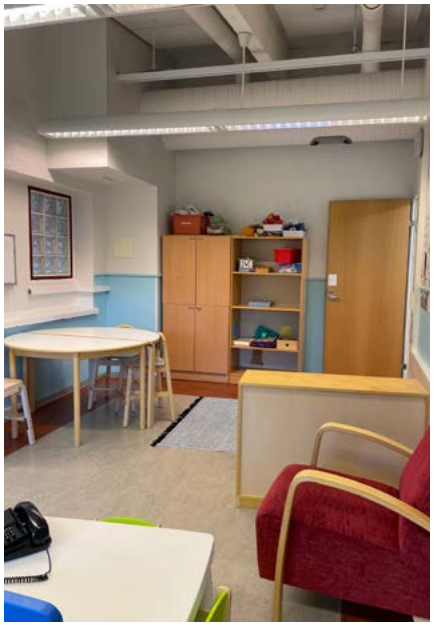

Työhuone "Alvar Aalto" ikkunaseinän suunnasta.

Korjaamohalliin suuntautuvaa ikkunaa on pienennety vuonna 1998. Lasi on korvattu lasitiilellä.

Työhuone "Alvar Aalto" (D)

Toisen kerroksen kokoushuone on nimeltään Alvar Aalto. Tila on korkea ja sen ikkunanäkymä suuntautuu pohjoiseen. Korjaamon aikana tilassa oli työntekijöiden taukohuone. Aikakauden säilynyt fragmentti on korjaamohalliin suuntautunut sisäikkuna, joka lasi on sittemmin korvattu lasitiilellä.

Tilaa käytetään nykyisin päiväkotiryhmän leikkihuoneena. Kalustukseen kuuluu pieni pöytäryhmä ja nojatuoli sekä kaapisto.

Työhuone on päiväkotiryhmän leikkihuone.

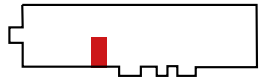

Neuvotteluhuone "Santapankki" on varustettu kahden hengen työpöydillä ja suurella videonäytöllä.

Ryhmähuoneen takaosa.

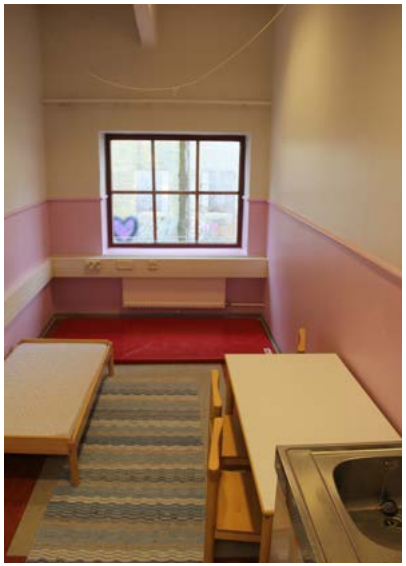

Pieni taukohuone "Varjakka" toimii kahden lapsen ryhmähuoneena. Tilan tunnusväri on vaaleanpunainen.

Neuvotteluhuone "Santapankki" (E) ja taukohuone "Varjakka"(F)

Toisen kerroksen sivukäytävän varrella on entinen neuvotteluhuone nimeltään Santapankki ja pieni taukohuone nimeltään Varjakka. Molemmat tilat on muutettu päiväkodin ryhmätiloiksi. Huoneiden ikkunanäkymät suuntautuvat siilon suuntaan.

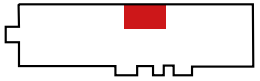

Taukohuoneen oven suussa oleva minikeittiö on säilytetty paikoillaan.

Entisessä tiimihuoneessa naulakolla varustettu etutila.

Tiimihuoneessa on täysikokoinen keittiö. Vasemmalla on lukittavia tarvikekaappeja.

Lapset nukkuvat päiväunet pinottavilla vuoteilla.

Aallot

Päiväkotiryhmä 4-5 vuotiaille

14 lasta

1 varhaiskasvatuksen opettaja

1 varhaiskasvatuksen lastenhoitaja

1 avustaja, määräaikainen hanketyöntekijä

Tiimihuone "Santonen" (G)

Tiimihuone toimii lasten ryhmä- ja lepohuoneena. Tilassa on pieni sisääntuloeteinen naulakkoineen sekä päätyseinällä täysikokoinen keittiö.

Tilassa ei ole kaappisänkyjä, ja päiväunet nukutaan pinottavilla vuoteilla.

Tiimihuoneen takaosa. Ikkunat suuntautuvat siilon suuntaan.

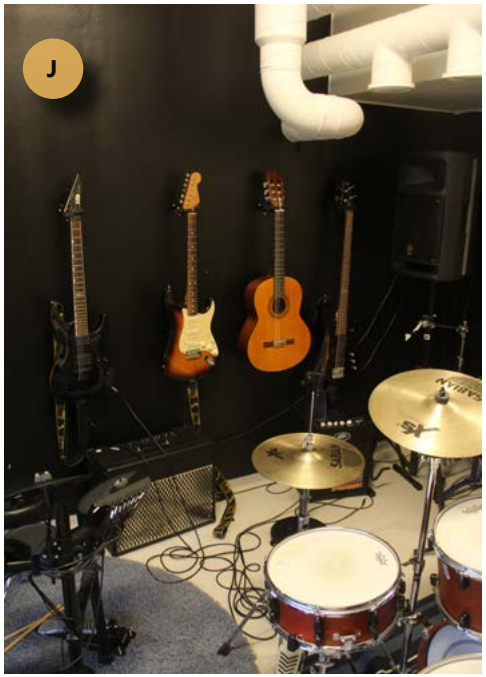

Musiikkihuoneen varustukseen kuuluu bändin soittimet ja vahvistimet. Soittotaitoisia on enää vähän.

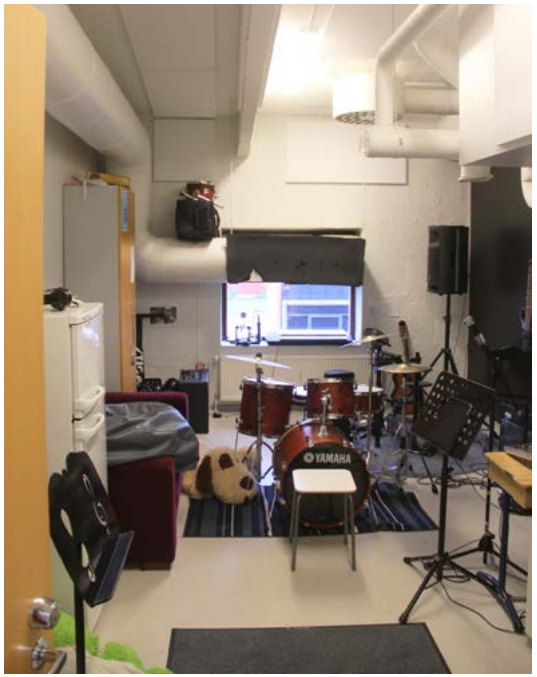

Bändihuoneen suosituin käyttömuoto on karaoke.

Toppilan Nuorisotalo (H)

Toppilan nuorisotalo toimii rakennuksen toisen kerroksen länsipäädyssä, jossa sen käytössä on kaksi alun perin tukiasunnoksi suunniteltua huoneistoa. Toinen huoneistoista on kaksio ja toinen saunallinen kolmio.

Tilojen luontainen kodinomaisuus palvelee nuorisotoimen tarkoitusta. Myös kalustus on pyritty pitämään kodinomaisena. Merkittävin muutos on keittiön purkaminen toisesta asunnosta.

Näkymä toisen kerroksen käytävältä kohti nuorisotilojen ovia. Oikealla on bändihuone ja ilmanvaihtokonehuone.

Nuorisotalon suurempi huoneisto eteisestä nähtynä. Vasemmalla on keittiö ja oikealla olohuone.

Molemmat huoneistot ovat tilavia ja pohjamuodoltaan toimivia. Niiden ikkunanäkymät suuntautuvat kahteen suuntaan. Molemmissa huoneistoissa on sauna, mutta vain kolmioon on rakennettu löylyhuone.

Huoneistoihin ei ole tehty varsinaisia tilamuutoksia. Näkyvimpiä muutoksia ovat pyökkiparketti vaihtaminen muovilattiaan ja keittiön purkaminen kaksiosta. Huoneiden seiniin ja alakattoihin on lisätty huomattava määrä akustoivia levyelementtejä.

Nuorisotiloihin kuuluu lisäksi erillinen bändihuone, jossa on soittimet ja karaokelaitteet.

Olohuoneen perällä kaksi pientä makuuhuonetta, joiden ikkunat suuntautuvat länteen. Olohuoneen Ikkunanäkymä suuntautuu siilon suuntaan.

Kolmion keittiö ja ruokailutila

Toinen makuuhuone toimii pelihuoneena.

Sauna on toimintakuntoinen. Sen löylyhuonetta käytetään varastona.

VASEMMALLA: Kolmion toinen makuuhuone toimii nuoriso-ohjaajien työhuoneena.

VASEMMALLA: Tasoittamattomat seinäpinnat ovat innoittaneet nuoret tekemään omia seinämaalauksia.

OIKEALLA: Nuorisotilojen varapoistumistiet on järjestetty parvekkeiden ja ulkoportaan kautta pihalle.

Pienempi asunto toimii nuorten yhteisenä peli- ja olohuoneena. Nuoret ovat kuvittaneet tilaa seinämaalauksilla.

Kaksion eteistila.

Asunnon makuuhuone toimii kokoontumistilana ja lukusalina.

Asunnon kylpyhuone, jonne ei ole rakennettu piirustusten mukaista löylyhuonetta.

VASEMMALLA: Näkymä kaksion olohuoneeseen. Vasemmalla näkyvältä seinältä on purettu keittiökalusteet.

OIKEALLA: Ikkunasyvennys on nuorten suosima istumapaikka. Se on myöhemmin päällystetty levyllä.

Päiväkodin leikkipiha avautuu länteen ja on suurimman osan päivästä aurinkoinen. Varjopaikkoja ja sateensuojaa tarjoavat katettu hiekkalaatikko ja taustalla näkyvä sadekatos.

9.5 Pihat ja ulkotilat

Päiväkodin piha on kaksiosainen. Sitä rajaavat entisen korjaamorakennuksen lisäksi yksikerroksiset apurakennukset ja katokset. Piha perusparannettiin vuonna 2023, jolloin sen pohjarakenteet, kuivatus ja pintakerrokset uusittiin.

Pihan keskiosa toimii huoltopihana, jossa on myös vieraiden ja henkilökunnan pysäköintipaikat. Liikennealueiden päällysteenä on asfaltti. Kävelyalueilla on punainen betonilaatta, harmaa betonikivi tai harmaa noppakivi. Alueen keskellä oleva istutusalue on reunustettu ristipäähakatulla harmaagraniitilla.

Päiväkodin eteläpuolella korkealle kohoava siilo on vahvasti läsnä myös päiväkodin pihan näkymissä.

Leikkipiha on värikäs ja monipuolisesti varustettu. Leikkialueet on erotettu toisistaan matalilla verkkoaidoilla. Liikennealueen, kadun ja huoltopihan vastaiset aidat ovat korkeampia.

Päädyn sisäänkäynnin edustalla on asfaltoitu alue. Aidatulle sisäpihalle johtaa kävelyportti. Aidan takana on pyöräteline.

Sisäpihan keskellä on istutusalue, jossa kasvaa matalia pensaita ja perennoja. Alue on rajattu graniittisella reunakivellä.

Sisäpihan päällysteenä on käytetty punaista betonilaattaa, asfalttia ja harmaata noppakiveä.

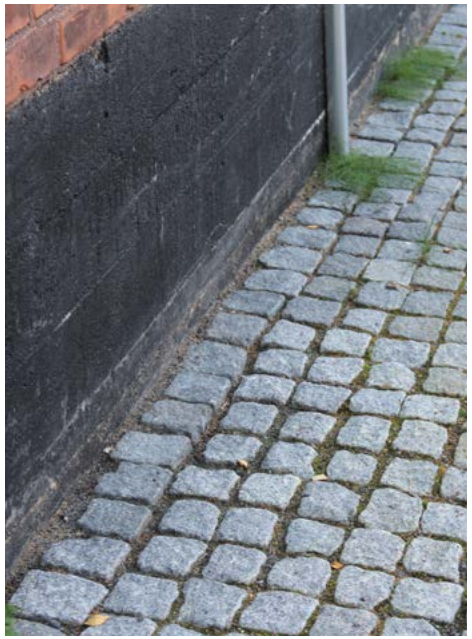

Rakennuksen seinustalla on harmaa noppakivipäällyste.

Pihatila avautuu länteen ja siltä löytyy vaihtelevasti valo- ja varjopaikkoja. Pihan länsipääty on päiväkotiryhmien leikkipiha, joka muina aikoina on alueen asukkaiden vapaassa käytössä. Piha on jaettu teräsaidalla erillisiin leikkialueisiin.

Leikkivälineet on uusittu vuonna 2023 ja leikkialueilla on värikäs turvapinnoite. Pihan varustuksiin kuuluu sadekatos ja katettu hiekkalaatikko. Pihan luoteiskulmalla on myös pieni liikennepuisto.

Päiväkotiryhmät ulkoilevat myös lähialueen merellisessä lähiluonnossa.

Pihan pylväsvalaisimet on uusittu vuonna 2023.

VASEMMALLA: Lasten liikennepuiston parkkipaikka.

OIKEALLA: Meri-Toppilan päiväkodin pihan peruskorjauksen loppupiirustus 17.4.2024. Piirustuksen on laatinut GreenDreams Oy:n suunnitteluhortonomi AMK Minna Hänninen. Suunnittelualueen luoteiskulmalla oleva rakentamaton liikennealue on nimetty Metsäpihaksi. KUVA: Oulun Tilapalvelut arkisto

VASEMMALLA: Uusi teräverkkoaita. Aidan korkein osa on sijoitettu kadun puolelle.

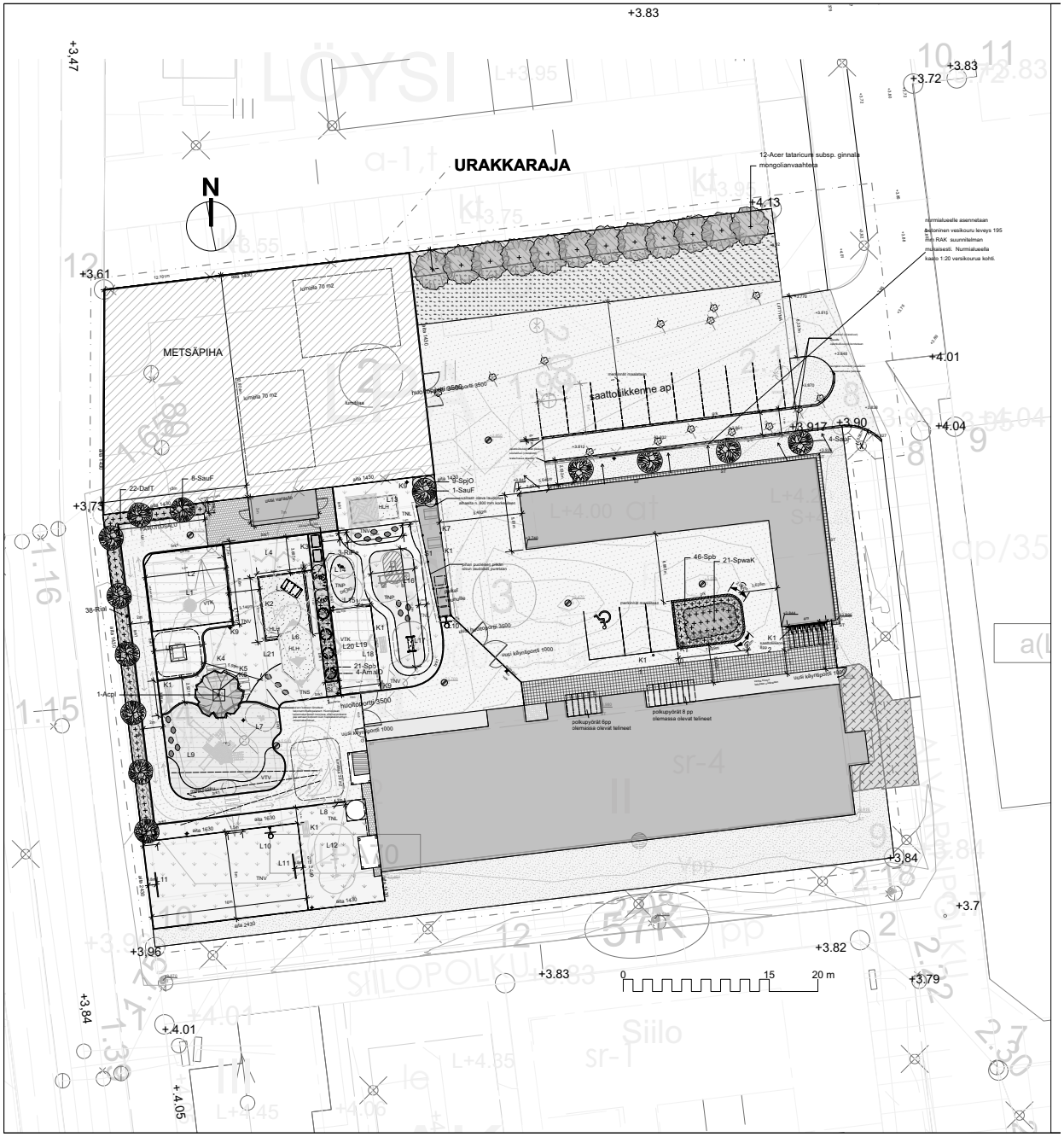

KeliCharge

9.6 Ulkorakennukset

Päiväkodin tontilla on kaksi ulkorakennusta ja yksi sadekatos. Ulkorakennukset toimivat suojaisan pihatilan muodostajina ja pihatilojen rajaajina. Rakennukset ovat yksikerroksisia ja niillä on yhtenäinen päärakennuksen arkkitehtuuriin sovitettu ulkomuoto.

Piharakennukset

Vuonna 1998 peruskorjauksen yhteydessä tehtiin väestönsuojarakennus, jonka siipiosissa on auto- ja jätekatokset. L-kirjaimen muotoinen rakennus rajaa päiväkodin tonttia pohjoiseen ja itään. Toinen lukittava piharakennus on vuonna 2023 rakennettu leikkipihan varasto.

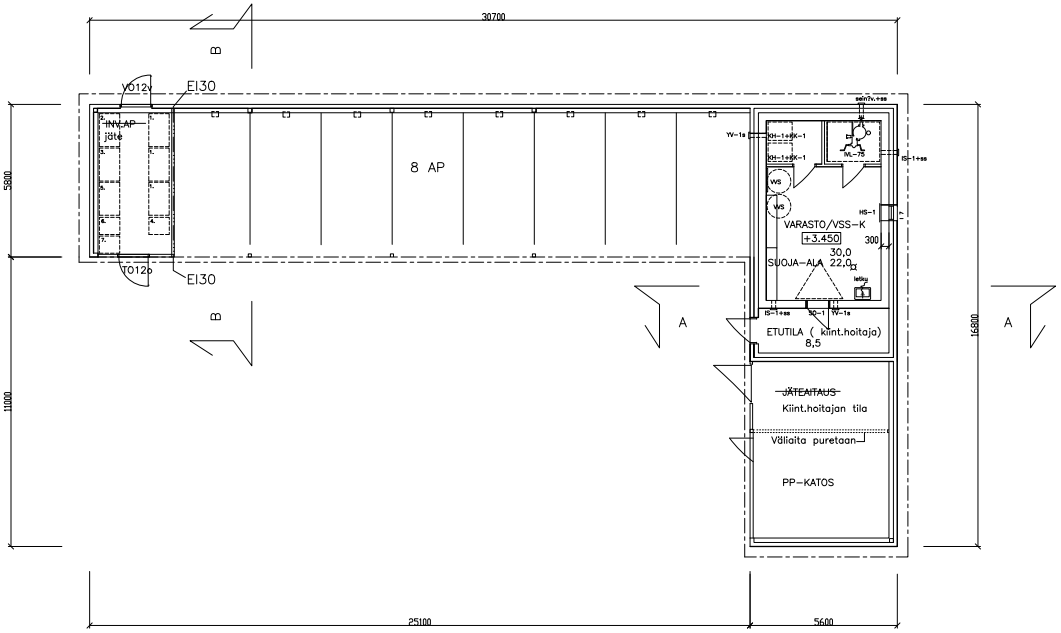

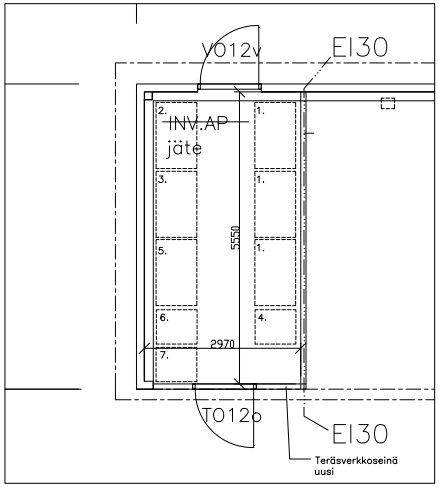

Jätetilan pohja , mittakaava 1:50

JÄTEJAKEET:
1. Polttokelpoinen jäte 3 kpl a•660l
2. Kartonki 1 kpl a•660
3. Paperi 1 kpl a•660
4. Metalli 1 kpl a•240 l
5. Muovi 1 kpl a•660 l
6. Lasi 1 kpl a•240 l
7. Bio 1 kpl a•• 240 l

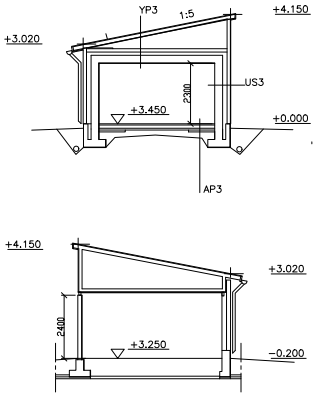

L-kirjaimen muotoisessa piharakennuksessa on lämpimänä varastona käytettävä väestönsuojatila, autokatos ja jätteenkeräyspiste. Rakennukseen on tehty vähäisiä muutoksia vuonna 2006 KUVA: Oulun Tilapalvelut arkisto

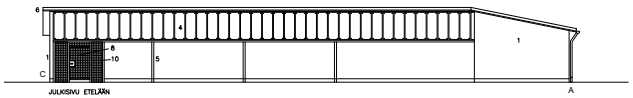

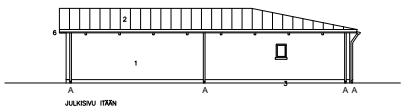

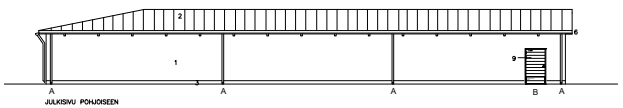

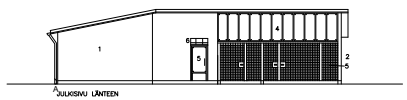

Näkymä ulkorakennuksen ja päiväkodin välisestä solasta kohti autokatosta.

Suojatilan laitteet on sijoitettu perällä näkyvään komeroon.

VASEMMALLA: Näkymä väestönsuojan peräseinältä kohti sulkuhuonetta. Sulkuhuoneessa on teräksinen väestönsuojan ovi.

VASEMMALLA: Varapoistumiskäytävä johtaa rakennuksen ulkopuolelle.

OIKEALLA: Ilmanpuhdistuslaitteet ja käymälä.

Piharakennuksen takajulkisivu koillisesta. Vesikaton aumattu ulkokulma jättää korjaamorakennuksen näkyviin pohjoisen suunnasta lähestyttäessä.

Henkilökunnan polkupyörät ja kiinteistöhuollon työvälineet on sijoitettu teräksisellä liukuovella suljettavaan katokseen.

VASEMMALLA: Julkisivumateriaaleina ovat punatiili ja musta teräsohutlevy. Kuvassa näkyy vuonna 2023 uusittu seinävalaisin.

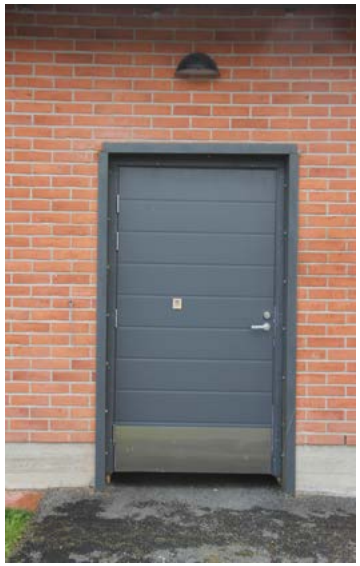

VASEMMALLA: Pysäköintipaikalta jätekatokseen johtava ovi on lisätty vuonna 2023.

OIKEALLA: Tiilijulkisivu pohjoiseen.

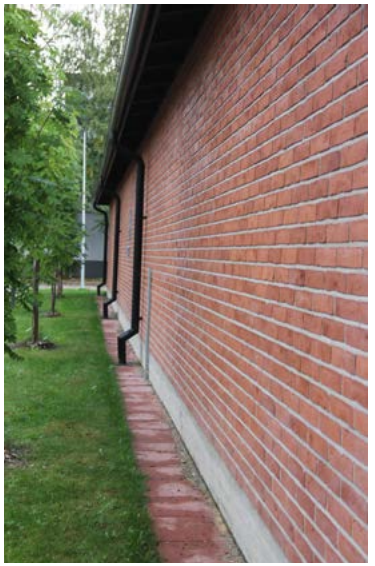

Hiekkalaatikko on katettu Sen takana näkyy vuonna 2023 uusitun sadekatoksen istuinryhmiä.

Sadekatos erottaa leikkipihan ajopihasta. Oikealla on autokatoksen päätyyn tehty jätekatos, jota täytetään pihan puolelta ja tyhjennetään pysäköintipaikan puolelta.

VASEMMALLA: Leikkipihan kylmä ulkovarasto on uusin piharakennus. Kuvassa sen takajulkisivu.

OIKEALLA: Sadekatoksen muutospiirustukset. Piirustuksissa esitetty myös, vanhan puuaidan korvaava teräsaita. KUVA: Oulun Tilapalvelut

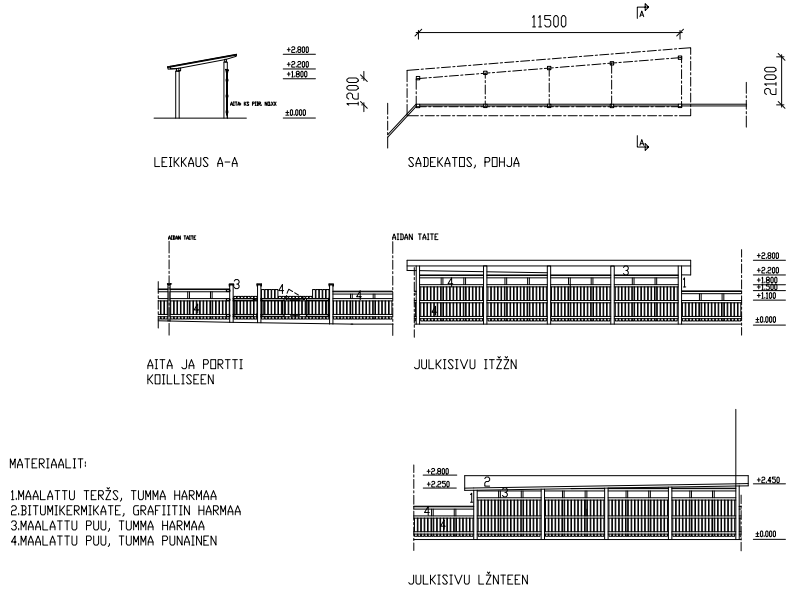

Oulun taidemuseon luetteloima taideteos "Omat kuviot" on valmistunut vuonna 2008 neljäntoista nuoren yhteistyönä. Omalla rungolla varustettu teos on ripustettu varastorakennuksen pohjoisjulkisivulle. Teoksen mitat ovat 5000x1700 mm. Sille on myönnetty toimenpidelupa 25.4.2008.

10 Säilyneisyys

Toppila Oy:n entisen korjaamorakennuksen sisätilojen säilyneisyyttä on arvioitu suhteessa vuoden 1998 peruskorjaukseen. Ulkovaipan osalta vertailukohtana on käytetty vuoden 1958 piirustuksia. Arvioinnin tukena on käytetty vanhoja valokuvia, muutospiirustuksia ja inventointiaineistoa. Säilyneisyyttä esittävien kaavioiden pohjana on käytetty vuoden 2006 muutospiirustuksia, jotka vastaavat kohteen nykytilannetta.

Säilyneisyyttä selvitettäessä on kiinnitetty huomiota alkuperäisten ominaispiirteiden säilymiseen seuraavien seikkojen avulla:

- *Rakenteiden säilyminen*
- *Julkisivujen säilyneisyys*
- *Tilajaon ja -hierarkian säilyminen*
- *Materiaalien ja väritysten säilyminen*
- *Rakennusosien, kuten ovien ja ikkunoiden säilyneisyys*
- *Kalusteiden säilyneisyys*

10.1 Säilyneisyyden yleiskuva

Yleisesti voidaan todeta, että alkuperäisen korjaamorakennuksen ulkoinen hahmo ja rakennusrunko ovat hyvin säilyneet ja myös nähtävillä. Peruskorjausvaiheessa uusitut ja lisätyt rakennusosat noudattavat alkuperäisen arkkitehtuurin tyyliä ja periaatteita. Yläpohjan korottaminen ja ulokkeina toteutetut tuulikaapit ovat muuttaneet alkuperäisiä mittasuhteita, mutta nekin on toteutettu vähäeleisesti ja teollisuusrakennuksen olemuksen mukaisesti.

Sisätiloissa näkyvät kantavat rakenteet korostavat rakennuksen teollista historiaa. Sitä tukevat myös sisäpintojen materiaalisuus sekä kaikkia tiloja yhdistävä valkoinen väritys.

Vuoden 1998 jälkeen tehdyt muutokset ovat vähäisiä. Niistä merkittävimpiä ovat valaisinmuutokset sekä länsipäätyyn tehdyt ulkopuoliset rakenteet. Sisätilojen arkkitehtuurin merkittävin tyylipoikkeama liittyy akustiikkaelementteihin, joita on lisätty paikoin runsaasti ja ilman selkeää suunnitelmaa

10.2 Säilyneisyysluokkien määritelmät

Alkuperäinen tai lähes alkuperäinen

Rakenteet, väritys, materiaalit ja tilajako ovat alkuperäiset tai noudattavat alkuperäisiä suunnitteluperiaatteita. Materiaaleja ja rakennusosia on voitu korjata tai maalata alkuperäistä vastaavalla tavalla. Alkuperäisiä ikkunoita ja ovia on säilynyt. Kalustusta on voitu uusia.

Tilan ominaispiirteet säilyneet, käyttötarkoitus muuttunut

Alkuperäiset suunnitteluperiaatteet ovat havaittavissa ja rakennejärjestelmä on alkuperäinen. Tilajakoa on vähäisessä määrin muutettu ja materiaaleja, rakennusosia sekä kalusteita on uusittu. Uudistuksissa on noudatettu pääosin alkuperäisiä suunnitteluperiaatteita sekä materiaali- ja väripalettia. Tyyli on säilynyt pääosin alkuperäiselle uskollisena, mutta yksittäinen rakennusosa tai sisustus voi olla aikakaudelle vieras.

Muuttunut tai kokonaan uusi

Kokonaan uusi laajennus tai suuri muutos. Muuttunut osa edustaa muuta kuin alkuperäisen osan tyyliä ja suunnitteluperiaatteita. Alkuperäiset ominaispiirteet ovat pääosin kadonneet. Materiaalit on suurelta osin vaihdettu alkuperäiselle tyylille vieraiksi. Ovet on uusittu ja niiden tyyliä tai väritystä on voitu muuttaa. Kalustus on muutettu ja tilan käyttötarkoitus on muuttunut.

10.3 Tilojen säilyneisyyskaavio, lähtökohtana vuoden 1998 peruskorjaus

1

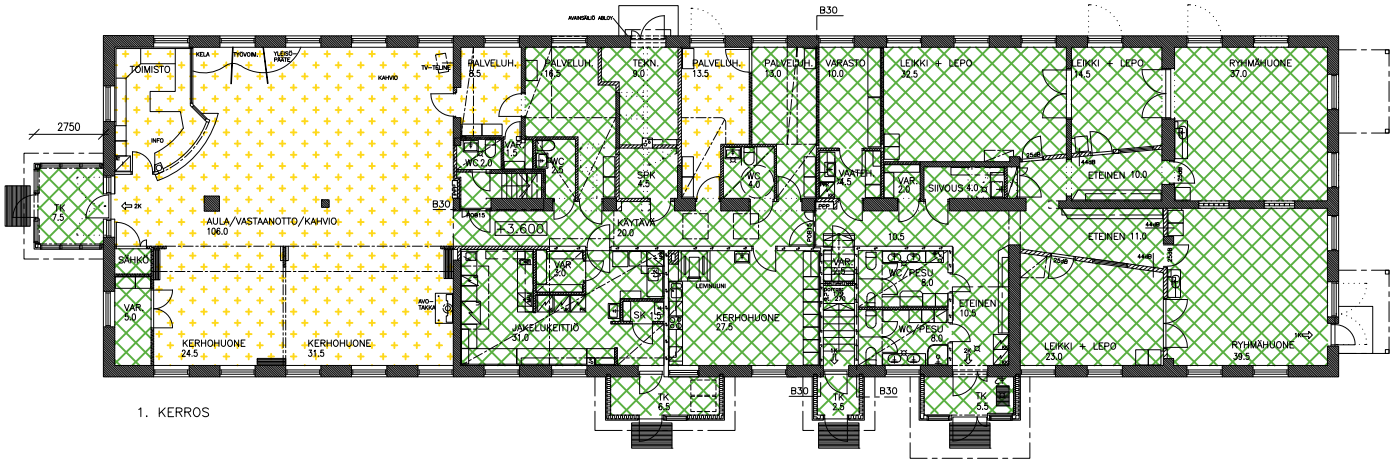

2

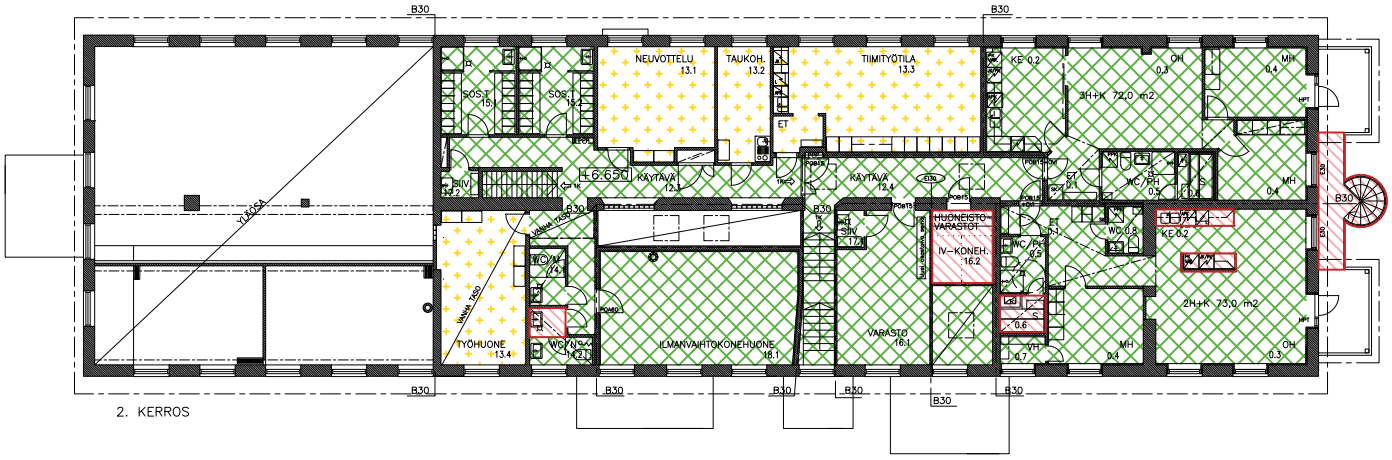

Alkuperäinen tai lähes alkuperäinen

Tilan ominaispiirteet säilyneet

Muuttunut tai kokonaan uusi laajennus

Julkisivu pohjoiseen

Julkisivuihin tehdyt muutokset:

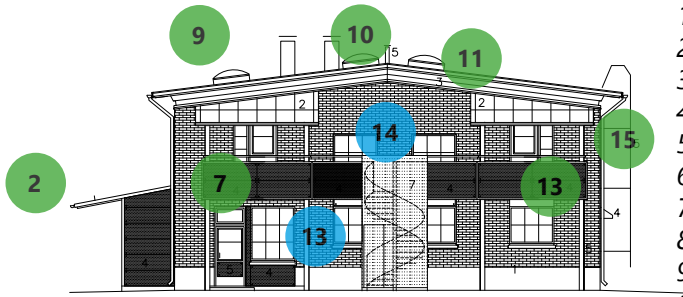

Julkisivu länteen

1 Laajennusosa
2 Uusi ulkopuolinen tuulikaappi
3 Uusittu ulko-ovi
4 Poistettu ulko-ovi
5 Uusi ilmanvaihtosäleikkö
6 Ikkunamuutos
7 Lisätty katettu parveke
8 Poistettu lastausaukko
9 Uusi vesikatto ja räystäs
10 Viisi uutta kattoikkunaa
11 Takan ja leivinuunin hormit
12 Poistettu pajan savuhormi
13 terästaso ja kierreporras
14 Ikkunoihin vaihdettu rautalankalasit
15 Lisätty talotikkaat
16 Lisätty päiväkodin nimi

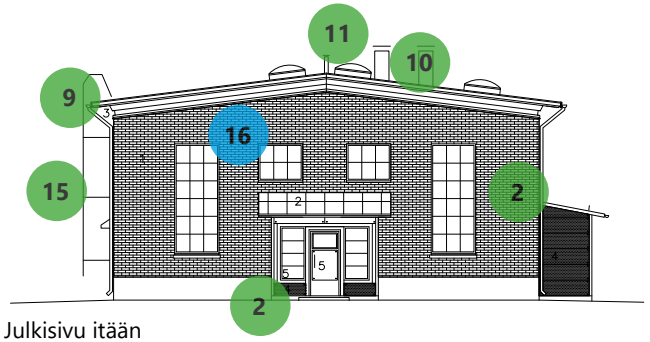

Julkisivu itään

Vuoden 1958 muutos

Vuoden 1998 muutos

Vuosien 2006-2010 muutos

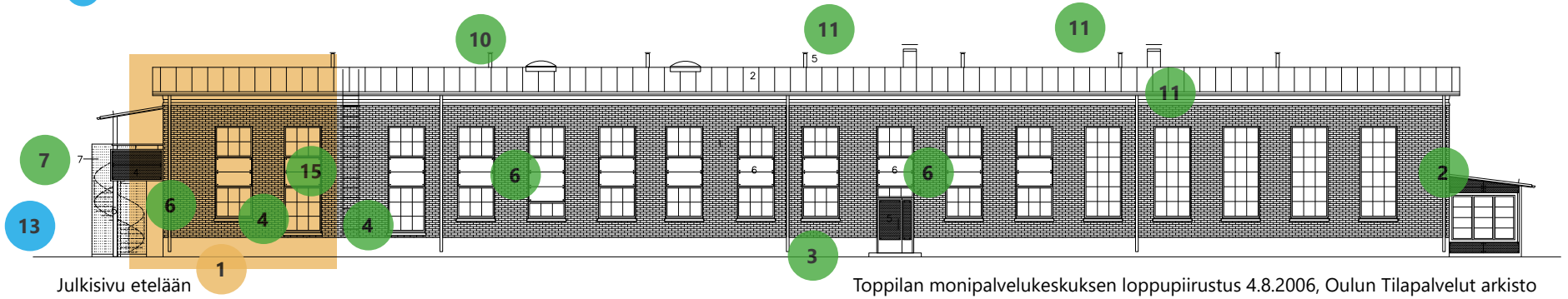

Julkisivu etelään

Toppilan monipalvelukeskuksen loppupiirustus 4.8.2006, Oulun Tilapalvelut arkisto

10.4 Seinärakenteiden ajoituskaavio

1

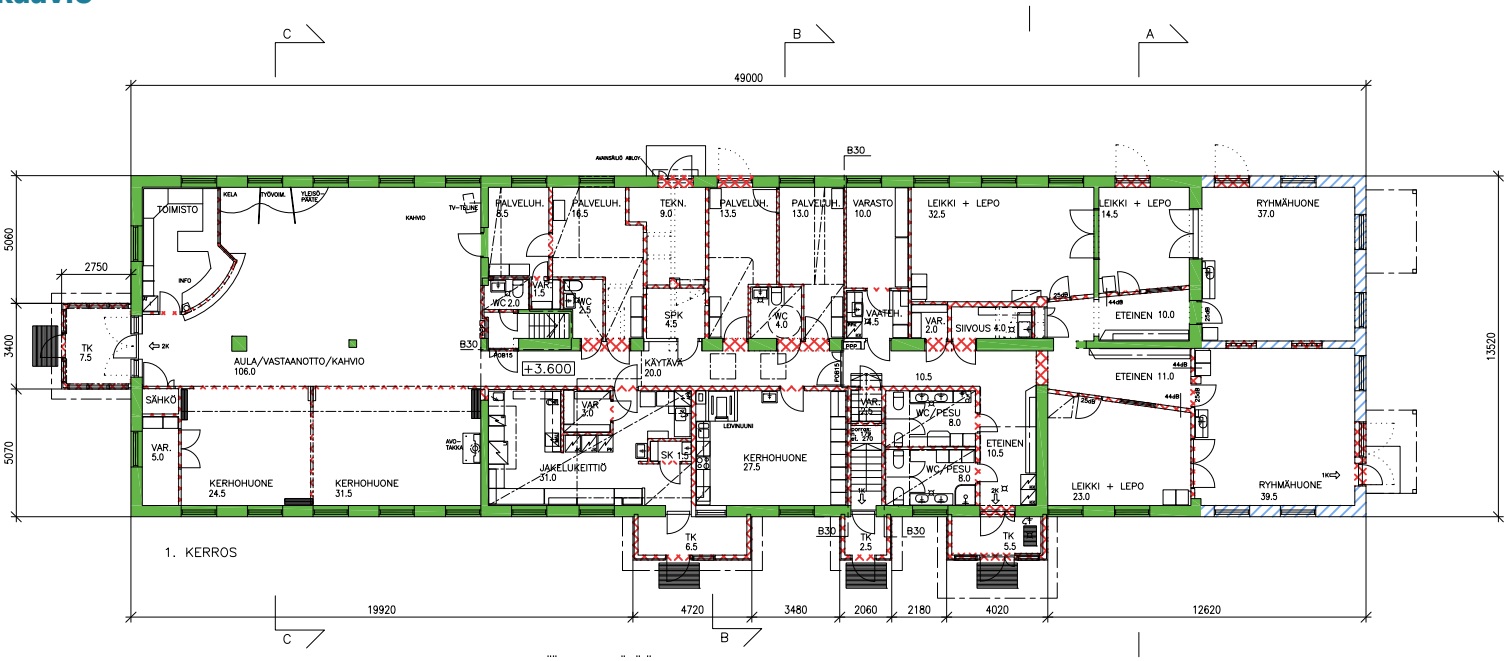

2

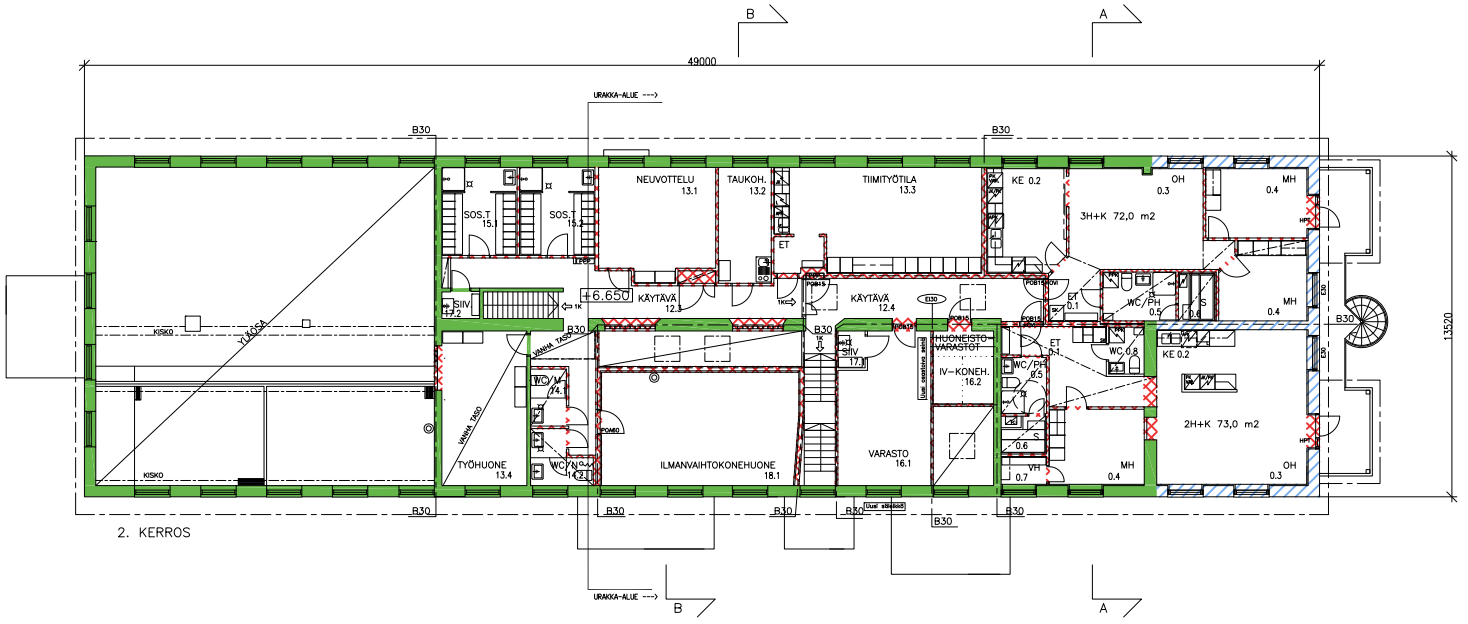

1937

1958

1998

11 Suunnittelijat

Osakeyhtiö Toppilan entisen korjaamon alkuperäisestä suunnittelijasta ei ole varmuutta. Seuraavassa esittelyssä on nostettu esiin tehtaan yleisen arkkitehtuurilinjan luonut arkkitehti Alvar Aalto sekä arkkitehti Gustaf Strandberg, joka tämän selvityksen perusteella on korjaamon todennäköisin suunnittelija. Lopussa on esitelty lyhyesti perus- ja muutoskorjausten suunnittelijat ja listattu Osakeyhtiö Toppilan tehdasyhdyskunnan rakennusten muut suunnittelijat.

11.1 Arkkitehti Alvar Aalto

s. 11.5.1898 Kuortane – k.15.5.1976 Helsinki

Hugo Alvar Henrik Aalto syntyi 3.2.1898 Etelä-Pohjanmaan Kuortaneella. Opinnot veivät hänet ensin Jyväskylään ja sitten Helsingin Teknilliseen korkeakouluun, josta hän valmistui arkkitehdiksi vuonna 1921. Aalto oli jo opiskeluaikanaan vilkas ja esiintymistaitoinen, mistä oli hyötyä hänen tulevalla urallaan.

Alvar Aalto perusti oman arkkitehtitoimiston vuonna 1923 entiseen koulukaupunkiinsa Jyväskylään. Seuraavana vuonna hän perusti perheen arkkitehti Aino Marsion (1894-1949) kanssa. Aino Aalto oli erikoistunut sisustussuunnitteluun ja toimi miehensä läheisenä neuvonantajana myös rakennussuunnittelussa.

Alvar Aalto nousi esiin kilpailumenestysten kautta. Niistä ensimmäinen oli vuosina 1926–1929 rakennettu Jyväskylän suojeluskuntatalo. Vuonna 1927 Aalto voitti Lounais-Suomen Maalaistentalosta ja Viipurin kaupunginkirjastosta järjestetyt kilpailut. Ensimmäisessä vaiheessaan nämä suunnitelmat olivat vielä ajalle tyypillisen klassisistisia, mutta muokkautuivat myöhemmin funktionalistiseen suuntaan.

Vuonna 1927 Alvar Aalto siirsi toimistonsa Turkuun ja suuntautui suomalaisten suunnittelijoiden etujoukossa kohti eurooppalaista modernistista arkkitehtuuria. Hänellä oli merkittävä rooli, kun funktionalismin aatteet ja estetiikka rantautuivat Suomeen vuonna 1929 järjestetyillä Turun Messuilla.

Turkuun rakennettu asuintalo Läntinen Pitkäkatu 20 (1927–1929), Turun Sanomien toimitalo (1928–1930) sekä kokonaistaideteokseksi muodostunut Paimion parantola vahvistivat funktionalismin läpimurtoa Suomessa ja pohjustivat Alvar Aallon kansainvälistä mainetta.

Arkkitehti Alvar Aalto piirustuspöytänsä ääressä vuonna 1942. Hänen Ouluun suunnittelemat Toppilan ja Laanilan tehdasalueet sekä Oulujoen suiston Koskikeskus muodostavat keskeisen osan Oulun kaupungin modernia rakennusperintöä. KUVA: Museovirasto CC BY 4.0

Aalto tunsi laajasti kansainvälisen modernismin etulinjan arkkitehteja. Vuodesta 1929 alkaen nämä yhteydet syvenivät Les Congrès Internationaux d'Architecture Moderne (CIAM) -organisaation toiminnassa.

1930-luvun jälkipuoliskolla Aalto alkoi yhdistellä modernismille ominaista vapaata massoittelua luonnonmuodoista lähtevään aaltoviivaan sekä puun ominaisuuksiin rakennusaineena. Hänen kansainvälinen maineensa kasvoi ja perhe sekä toimisto muuttivat Helsinkiin vuonna 1933.

1930-luvulla Aallon suunnittelukenttä laajentui suurten teollisuuslaitosten ja -yhdyskuntien suunnitteluun. Oulun Toppilan sulfiittiselluloosatehdasta seurasivat Kotkan Sunilan, Anjalan ja Euran laajat tehdashankkeet. Saman aikakauden tuo-

tantoon lukeutuvat merkittävät yksityistalot Riihitien 20 Helsinkiin (1936) ja Villa Mairea Noormarkkuun (1939). Vuonna 1935 perustettiin myös sisustusliike Artek, jolle Aallot suunnittelivat huonekaluja ja valaisimia.

Toisen maailmansodan jälkeen Alvar Aalto ratkaisi yhdessä maamme eturivin arkkitehtien kanssa jälleenrakennusvaiheen haasteita. Hän johti Suomen arkkitehtiliiton vuonna 1942 perustaman jälleenrakennustoimiston työtä Lapissa. Hän oli myös kehittämässä standardisointia, jonka avulla jälleenrakennusajan niukkuudesta huolimatta voitiin rakentaa laadukkaita rakennuksia.

Teollisuuslaitosten suunnittelu jatkui sotavuosien aiheuttaman katkoksen jälkeen. Usein ystävyydeksi kehittynyt yhteistyö johtavien teollisuusmiesten kanssa tuotti laajoja toimeksiantoja, jotka tarjosivat Aallolle ainutlaatuisen mahdollisuuden luoda omaan arvomaailmaansa perustuvaa arkkitehtuuria ja toteuttaa sosiaalista kaupunkisuunnitteluideologiaansa. Teollisuusprojektit pohjustivat myös toimiston taloudellista menestymistä.

Alvar Aallon arkkitehtuurin lakipiste ajoittuu 1950-luvulle, jolloin hänen lukuisat kilpailuvoittonsa alkoivat rakentua. Säynätsalon kunnantalo (1949–1952), Jyväskylän kasvatusopillinen korkeakoulu (1951–1956), Helsingin teknillinen korkeakoulu (1949–1966) ja Seinäjoen hallinto- ja kulttuurikeskus (1951–1987) ovat esimerkkejä Aallon ja suomalaisen rakennusteollisuuden huippusaavutuksista. Yksityiselämän merkkivuosi oli 1952, jolloin Aalto solmi uuden avioliiton arkkitehti Elissa Mäkiniemen kanssa.

1950-luvulla Alvar Aallon tuotannon hallitsevaksi materiaaliksi nousi punatiili, jonka rinnalla esiintyi usein kotimaista puuta ja kuparia. 1960- ja 1970-luvuilla Aalto siirtyi aiempaa vaaleampaan väriskaalaan. Valkeat rappauspinnat, kalkkihiekkatiili sekä keraamiset sauvat julkisivuissa ja sisätiloissa uudistivat Aallon rakennuksille tunnusomaista ilmettä.

Alvar Aallon arkkitehtuuria on luonnehdittu sekä suomalaiseksi että kansainväliseksi. Hän sai useita kansallisia ja kansainvälisiä tunnustuksia ja kunniatehtäviä. Hän toimi Suomen arkkitehtiliiton puheenjohtajana vuosina 1943–58. Suomen akatemian jäsen hän oli vuodesta 1955 ja akatemian esimies vuosina 1963–68. Massachusettsin teknillisen korkeakoulun MIT:n vierailevana professorina Aalto toimi vuosina 1946–48.

Alvar Aalto kuoli 11.5.1976 Helsingissä kansainvälisesti tunnetuimpana suomalaisarkkitehtina sekä yhtenä modernin arkkitehtuurin tärkeimmistä edustajista. Hänen tuotantonsa muodostaa laajan kulttuuriperinnön kesähuviloista yksityistaloihin, asuntoalueista teollisuusyhdyskuntiin ja yksittäisistä kulttuurirakennuksista kokonaisiin kaupunkikeskustoihin monipuolista asemakaavoitustyötä unohtamatta.

Lähteet:

Kansallisbibliografia, Aalto Alvar. Viljo, Eeva Maija. 1997. päivitetty 2021.

Arkkitehtuurimuseo. Arkkitehdit. Alvar Aalto. Arkkitehtuurimuseo

Taimi Maija: Arkipäivän arkkitehtuurin viimeinen linnake - Alvar Aallon suunnittelema typpitehdasalue Oulun Laanilassa, taidehistorian Turun yliopiston Humanistinen tiedekunta 2018

Schildt Göran: Valkoinen pöytä - Alvar Aallon nuoruus ja taiteelliset perusideat, Otava Keuruu 1982

ALVAR AALLON SUUNNITTELEMIA TEOLLISUUSKOHTEITA[1]

1930-1931	Osakeyhtiö Toppila, sulfiittiselluloosatehdas Oulu
1936-1954	Sunilan selluloosatehdas ja asuinalue, Kotka
1937-1956	Anjalan paperitehdas ja Tehtaanmäen asuinalue, Kouvola
1937-1946	Kauttuan ruukki ja paperitehdas, Eura
1935-1948	A. Ahlströmin saha, tehdas ja teollisuusyhdyskunta, Varkaus
1945-1946	Pihlavan saha, tehtaanjohtajan asunto ja tyyppiasuintaloja, Pori
1950-1968	Typpi Oy, lannoitetehdas ja asuinalue, Oulu
1953-1955	Summan paperitehdas ja Petkeleen asuinalue, Hamina

1 visit.alvaraalto.fi/fi/kohteet/ (Listan vuosiluvut ovat viitteellisiä)

11.2 Arkkitehti Gustav Strandberg

s. 11.11.1898 Pietari – k. 7.11.1953 Helsinki

Knut Gustav Strandberg syntyi Pietarissa vuonna 1898. Hän kirjoitti ylioppilaaksi vuonna 1919 ruotsinkielisestä yhteiskoulusta 'Läroverket för gossar och flickor i Helsingfors' ja jatkoi opintojaan Teknillisestä korkeakoulussa. Diplomiarkkitehdiksi Strandberg valmistui vuonna 1925 tehtyään ensin opintomatkoja Skandinaviaan ja Keski-Eurooppaan.

Ennen arkkitehdin uraa Strandberg tunnettiin lahjakkaana urheilijana, joka voitti Suomen mestaruuden kymmenottelussa vuonna 1922 sekä seuraavana vuonna viisiottelussa. Hänen urheiluseuransa oli Helsingfors IFK.[1]

Arkkitehtina Gustav Strandberg teki pitkän virkauran, joka alkoi Helsingin kaupungin rakennustoimistossa vuosina 1922-1927. Vuonna 1928 Strandberg siirtyi virkaatekeväksi lääninarkkitehdiksi Kuopioon, josta ura johti vuonna 1930 Yleisten rakennusten ylihallituksen piiriarkkitehdiksi Ouluun. Oulun lääninarkkitehdiksi Gustav Strandberg nimitettiin vuonna 1937.[2]

Ajanjakso Oulun lääninarkkitehtina oli Strandbergin uran tuotteliainta aikaa. Hänen suunnitelmiensa mukaan 1930-luvun Ouluun rakennettiin useita keskeisiä julkis-, liike- ja asuinrakennuksia, jotka muuttivat puukaupungin ilmettä funktionalistiseen ja kaupunkimaisempaan suuntaan.[3]

Oulun lisäksi Gustav Strandbergin johtama rakennuspiiri tuotti julkisia rakennuksia myös Kemiin ja Rovaniemelle. Sodan jälkeen hän osallistui Pohjois-Suomen jälleenrakentamisen moninaisiin suunnittelutehtäviin. Hän jatkoi Oulun kohteiden sekä muun muassa Iin kirkon suunnittelua vielä Helsinkiin muuttonsa jälkeen. Näissä yksityisissä toimeksiannoissa Strandbergin yhtiökumppanina toimi arkkitehti Aarne Hytönen.

Gustav Strandbergin viimeinen virkapaikka oli Helsingissä, jossa hän toimi lääninarkkitehtina vuodesta 1949 alkaen. Hän ehti toimia virassaan vain neljä vuotta ennen varhaista poismenoaan marraskuussa 1953.[4]

1 Rantapohja 29.3.2022, Huovinen Pertti

2 Suomen insinöörejä ja arkkitehtejä 1948, Vaasan kirjapaino, Vaasa 1948

3 Järventaus: Esko, Studia Historica Tomus I: Oulun lääninarkkitehdit Oulun Historiaseura, 1967

4 XVI Valtion Rakennushallinto 32, Rakennushallituksen kertomus vuodelta 1953 s. 16

Arkkitehti Knut Gustav Strandberg vuonna 1945 KUVA: Kansallisarkisto OMA

GUSTAF STRANDBERGIN KOHTEITA POHJOIS-SUOMESSA:

1935	Kemin pappila
1936	Pakkahuoneenkatu 9 B, Oulu
	Riekin talon muutoskorjaus
1937	Oulunsuun sairaalan ylilääkärin asunto (DoCoMoMo)
	Oulun Puhelimen toimitalo, Kauppurienkatu 7
	Suojeluskuntatalo Pohjolan Linna, Rovaniemi
1938	Säästöneliö, Valtatie 45 Oulu
	Koskitie 25, Oulu
	Toppilan seuratalo, Oulu
1939	Asunto Oy Heikinkulma, Linnankatu 32 Oulu
1946	Svenska Privatskolan i Uleåborg
1948	As Oy Oulun Uusikatu 8, Oulu
	Oulun Konepaja
1950	Iin kirkko (co. Aarne Hytönen), Ii
1952	Pateniemen koulun kivirakennus
1953	As Oy Länsikulma, Pakkahuoneenkatu 9 A Oulu

11.3 Toppilan monipalvelukeskuksen suunnittelijoita

Zoser Arkkitehdit Oulu Oy

Zoser Arkkitehdit Oulu Oy oli vuonna 1992 perustettu oululaisten arkkitehtitoimistojen yhteenliittymä. Yhtiön pääsuunnittelija ja osakas Markku Vuolteenaho oli aiemmin toiminut vuonna 1980 perustetussa Arkkitehtitoimisto Holma & Vuolteenaho Oy:ssä, joka tunnettiin erityisesti terveydenhuollon, palvelukeskusten ja koulujen suunnittelijana. Zoser Arkkitehdit vastasi vuonna 1998 Toppilan monipalvelukeskuksen suunnittelusta. Pääsuunnittelijana toimi arkkitehti Markku Vuolteenaho, projektiarkkitehtina Kimmo Mansisto ja avustavana Pauli Koivisto.[1]

UKI Arkkitehdit Oy

UKI Arkkitehdit on oululaisen arkkitehti Uki Heikkisen vuonna 1958 perustama toimisto, joka toimii nykyisin kolmannen sukupolven johtamana. Toimiston palveluksessa työskentelee yli 70 ammattilaista neljässä kaupungissa. Sen toimiala ulottuu maankäytöstä, toimitiloihin, oppimis- ja terveysrakennuksiin, teollisuuteen sekä arvorakennuksiin.[2] Kun Zoser Arkkitehdit sulautui UKI Arkkitehteihin, Toppilan monipalvelukeskuksen muutossuunnittelu jatkui jälkimmäisen nimissä. Arkkitehti Pauli Koivisto jatkoi kohteen projektiarkkitehtina.

Arkkitehtitoimisto Arktiimi Oy

Arkkitehtitoimisto Arktiimi Oy aloitti toimintansa Oulussa vuonna 2010. Sen pääsunnittelijana toimi arkkitehti Arja Niemelä, jolla oli pitkä kokemus työskentelystä Oulun johtavissa arkkitehtitoimistoissa. Arktiimi suunnitteli Meri-Toppilan päiväkodin vuosina 2022-2023 toteutetut muutokset sisä- ja ulkotiloihin.

GreenDreams Oy

GreenDreams on oululainen vuonna 2007 perustettu ympäristö- ja maisemasuunnittelutoimisto, jonka tekee suunnitelmia yksityisiin kohteisiin sekä yhdessä Sweco Oy:n kanssa myös julkisiin kohteisiin. Yrityksen pääsuunnittelija Minna Hänninen on suunnitteluhortonomi (AMK) ja viheralan puutarhuri. Toimisto suunnitteli Meri-Toppilan päiväkotiin vuonna 2023 toteutetun pihauudistuksen.[3]

1 Kaleva 6.10.2005

2 www.ukiark.fi/yritys/

3 www.greendreams.fi/

11.4 Muita Toppilan tehdasalueen suunnittelijoita

Osakeyhtiö Toppila (Kajaani Oy) suunnittelutoimisto

Osakeyhtiö Toppilan tehtaalla oli oma suunnittelutoimisto, jossa työskenteli teknikoita ja insinöörejä. Toimistossa laadittiin ensisijaisesti tuotantolaitokseen liittyviä suunnitelmia sekä muutoksia oleviin rakennuksiin. 1950-luvulta alkaen konttorissa suunniteltiin myös uudisrakennuksia kuten trukkihalli (1954) ja laboratorio (1960) ja kuorimon laajennus (1969). Vuodesta 1974 alkaen suunnittelijat työskentelivät Kajaani Osakeyhtiön palveluksessa.

Tehdasalueen ja yhtiön asuinrakennusten suunnittelijoita 1945-1985

- *Arkkitehti Dag Englud*
- *Arkkitehti Mikko Huhtela*
- *Arkkitehti Heimo Kautonen*
- *Diplomi-insinööri Martti Härö*
- *Suunnittelutoimisto Eino Niemelä Oy*
- *Arkkitehtitoimisto Risto Harju*
- *Arkkitehtitoimisto Heikki Elomaa & Henrik Vartiainen*

12 Yhteenveto

Meri-Toppilan päiväkotirakennus valmistui vuonna 1937 Osakeyhtiön Toppilan sulfiittiselluloosatehtaan keskuskorjaamoksi. Se ei lukeudu Alvar Aallon suunnittelemiin alkuperäisiin tehdasrakennuksiin, mutta liittyy arkkitehtuuriltaan ja historialtaan saumattomasti niiden punatiiliseen kokonaisuuteen.
Tehdas suljettiin vuonna 1985. Alueelle alettiin rakentaa Meri-Toppilan asuinaluetta, jonka identiteetti perustuisi merellisyyteen sekä säilytettävien tehdasrakennusten historiaan. Alueelle odotettiin tulevan sosiaalisia ongelmia, joita ehkäisemään perustettiin vuonna 1998 avattu Toppilan monipalvelukeskus. Se sai tilat peruskorjatusta korjaamosta, joka on sittemmin jatkanut toimintaansa päiväkotina ja nuorisotalona.

12.1 Eheys, autenttisuus ja suojelu

Entinen korjaamorakennus liittyy Meri-Toppilan asuinalueeksi muutetun teollisuusalueen 1930-luvun rakennuskantaan. Vaikka rakennus ei kuulu arkkitehti Alvar Aallon suunnittelemaan alkuperäiseen kokonaisuuteen, se kytkeytyy loogisesti viereisen hakesiilon ja punatiilisten tehdasrakennusten joukkoon. Korjaamo oli valmistuessaan, ja on edelleen alueen toiminnan kannalta keskeinen rakennus.

Entinen keskuskorjaamo on säilyttänyt autenttisen teollisuusrakennuksen olemuksen. Myöhemmin lisätyt sisäänkäynnit, parvekkeet ja vesikaton muutos on toteutettu vähäeleisesti ja alkuperäistä arkkitehtuuria kunnioittaen. Sisätiloissa teollisuushistoria ilmenee rakenteellisuutena, mittakaavojen vaihteluna ja pintojen viimeistelemättömyytenä. Alkuperäisiä rakennusosia ovat perustukset, kantavat seinämuurit ja betonipalkistot.

Rakennus on suojeltu asemakaavassa merkinnällä sr 4. Se on arvotettu maakunnallisesti arvokkaaksi (MRKY 2015) sekä osaksi valtakunnallisesti merkittävää rakennettua ympäristöä "Toppilan satama ja teollisuusalue selluloosatehdas" (RKY 2009)

12.2 Historiallinen liittyminen aikaan, paikkaan ja tapahtumiin

1920-luvun loppupuolella Englannin itärannikolla paperia valmistanut perheyhtiö Peter Dixon & Son Ltd päätti turvata edullisen raaka-aineen saannin tehtailleen. Perheen suomalainen ystävä vuorineuvos Gösta Serlachius suositteli etsimään paikkaa Pohjois-Suomesta, jossa olisi rakentamatonta koskivoimaa ja runsaat metsävarannot valmiiden kuljetusreittien äärellä.

Siilon pohjoispuolelle rakennettu keskuskorjaamo toimi myös tehtaan keskusvarastona. Vuonna 1996 korjausvuoroaan odottanut rakennus oli ulkoisesti ehyen näköinen, mutta sisätilojen osalta lähtötilanne oli haastava. KUVA: Kalevan arkisto, kuvaaja Pekka Ala-aho 1996.

Alkuvaiheessa tehdasta suunniteltiin Vaalaan, josta Dixonien vuonna 1926 perustama Osakeyhtiö Vaala hankki Oulujoen koskiosuuksia. Suunnitelmat kuitenkin muuttuivat, kun vuonna 1927 perustettu tytäryhtiö Osakeyhtiö Toppila aloitti modernin sulfiittiselluloosatehtaan suunnittelun Oulun Toppilaan.

Vuorineuvos Gösta Serlachius osallistui aktiivisesti hankkeeseen ja kiinnitti tehtaan johtajaksi kokeneen K.J. Mattaksen. Arkkitehtisuunnittelijaksi hän palkkasi nuoren arkkitehti Alvar Aallon ja teknisestä suunnittelusta vastaavaksi insinööriksi Louis Nyropin, ensikertalaisia kumpainenkin.

Tehtaan rakentaminen Koskelankylän pellolle aloitettiin vuonna 1930. Paikalta oli näköyhteys Toppilan satamaan, viereisen höyrysahan puuvarastoille ja sataman teollisuusradoille. Tehdas valmistui vuonna 1931 ja sen arkkitehtuuri kasvatti Alvar Aallon mainetta teollisuuspiireissä.

Korjaamorakennus on säilyttänyt tunnistettavan hahmonsa, vaikka sen käyttötarkoitus on olennaisesti muuttunut.

Itäpäädyn entinen korjaamohalli on säilytetty avoimena tilana, Sen betonirakenteet sekä suuret ikkunat ovat tunnistettavia alkuperäisiä ominaispiirteitä.

Keskuskorjaamo aloitti toimintansa sihtiosaston vintillä. Painavia koneita ja laitteita käsitellyt osasto tarvitsi tarkoitukseen paremmin sopivat tilat ja sellaiset rakennettiin vuonna 1937 hakesiilon viereen. Korjaamon alkuperäiset piirustukset eivät ole säilyneet eikä rakennuksen suunnittelijasta ei ole varmaa tietoa. Tämän selvityksen perusteella muodostui käsitys, että rakennus olisi todennäköisimmin arkkitehti Gustaf Strandbergin käsialaa.

Korjaamo oli tehtaan katkeamattoman toiminnan kannalta elintärkeä tukitoiminto, joka toimi kolmessa vuorossa. Keskuskorjaamon toimintoihin kuuluivat koneiden ja sähkölaitteiden korjaus, kunnossapidon päivystys ja tehtaan keskusvaraston hoitaminen. Korjaamoa laajennettiin vuonna 1958.

Vuonna 1974 tehdas siirtyi Kajaani Oy:lle, joka lakkautti tuotannollisen toiminnan vuonna 1985. Tämän jälkeen alue siirtyi Oulun kaupungille, joka käynnisti uuden Meri-Toppilan asuinalueen suunnittelun. Alvar Aallon suunnittelemien tehdasrakennusten arvo oli tuolloin tunnistettu, ja uusiokäyttöön korjattuina ne tulisivat muodostamaan Meri-Toppilan keskusalueen ja alueen historiallisen identiteetin.

Hankkeeseen sisältyi suuria odotuksia ja alueen suunnittelu aloitettiin säilyneen rakennuskannan mahdollisuuksia tutkimalla. Pian todettiin, että suurten ja huonokuntoisten teollisuusrakennusten peruskorjaukseen sitoutuvien toteuttajien löytäminen tulee olemaan haastavaa. Tilanne paheni 1990-lvuun alussa, kun Suomi syöksyi historiansa syvimpään talouslamaan.

Laman seurauksena Meri-Toppilasta muodostui yksipuolinen vuokra-asuntojen alue, jossa asukkaiden vaihtuvuus oli suurta. Nopeasti asutettu ja tiiviisti rakennettu alue sai heti huonon maineen. Sosiaaliset ongelmat kasaantuivat, palveluita puuttui ja korjausta odottavat tyhjät teollisuusrakennukset herättivät pelkoa.

Entisen keskuskorjaamon Oulun kaupunki varasi omaan käyttöönsä. Se peruskorjattiin vuonna 1998 Toppilan monipalvelukeskukseksi, jonka toimijoihin kuuluivat kaupungin sosiaali- ja terveyspalvelut, päiväkoti, nuorisotoimi sekä seurakunta ja useat kansalaisjärjestöt.

Toimintamalli oli uusi ja sen toivottiin ehkäisevän Meri-Toppilan sosiaalisia ongelmia sekä laskevan kynnystä hakeutua palveluiden piiriin. Monipalvelukeskuksen toiminta perustui viranomaisten moniammatilliseen yhteistyöhön, kolmannen sektorin toimintaan sekä Meri-Toppilan asukkaiden omaehtoiseen kohtaamiseen.

Monipalvelukeskuksen toiminta päättyi vuonna 2010. Vapautuneet tilat otettiin rakennuksessa toimineen päiväkodin käyttöön. Toppilan nuorisotalo jatkoi toimintaansa toisessa kerroksessa.

12.3 Arkkitehtoniset arvot

Toppilan sulfiittiselluloosatehtaan rakennukset muodostivat mittakaavaltaan suuren teknisen ja logistisen prosessin, jolle rakennushanketta henkilökohtaisesti ohjannut vuorineuvos Gösta Serlachius halusi antaa edustavan arkkitehtonisen ulkomuodon. Tähän tehtävään hän palkkasi arkkitehti Alvar Aallon.

Aallon työn alkaessa tehtaan pohjakaava ja prosessin osat olivat saaneet jo paikkansa johtaja K.J.Mattaksen ja insinööri L. Nyropin laatimissa suunnitelmissa. Aalto kehitteli tehdastilojen toiminnallisia ominaisuuksia ja antoi valitsemilleen rakennelmille tavanomaisesta tehdasarkkitehtuurista poikkeavia muotoja ja värejä.

Kuten edellä todettiin, keskuskorjaamo ei kuulunut tehtaan alkuperäiseen rakennuskantaan eikä Alvar Aalto tiettävästi osallistunut sen suunnitteluun. Aallon luomat periaatteet näkyvät kuitenkin myös korjaamon arkkitehtuurissa: kantava runko muurattiin punatiilestä ja täydentävät rakenteet valettiin betonista. Korkeat ruutuikkunat sijoitettiin tasavälein pitkien julkisivujen koko mitalle. Rakennus sai loivan satulakaton ja lyhyet räystäät.

Vuoden 1998 peruskorjauksessa monipalvelukeskuksen toiminta saatiin sovitettua varsin pienin muutoksin korjaamon oleviin tiloihin. Korkeasta konekorjaamosta tehtiin yleisötila, joka voitiin jakaa siirtoseinillä kolmeen osaan. Konttoreiden alue muutettiin palvelutiloiksi ja toisen kerroksen keskusvaraston tilat ositettiin työ- ja kokoustiloiksi. Sähkökorjaamon päätyyn sijoitettiin päiväkoti ja sen yläpuolelle kaksi tukiasuntoa.

Kantavat rakenteet ja karkeat rappauspinnat pinnat jätettiin näkyviin. Sisäänkäynnit rakennettiin julkisivulinjan ulkopuolelle tavalla, jota oli käytetty jo korjaamon aikaisissa muutoksissa. Näkyvin muutos oli yläpohjan uusiminen, joka rakennuksen energiatalouden vuoksi oli välttämätön toimenpide. Monipalvelukeskuksen piharakennus tehtiin päärakennukselle alisteiseksi.

Entisen korjaamon arkkitehtoniset arvot ovat selkeästi tunnistettavat ja varsin hyvin säilyneet. Monipalvelukeskusta varten tehty 1990-luvun kerrostuma erottuu alkuperäisestä ja on tarvittaessa edelleen muunneltavissa.

12.4 Kaupunkikuvallinen asema

Meri-Toppilan päiväkodin kaupunkikuvallinen asema kytkeytyy säilyneiden tehdasrakennusten kokonaisuuteen, joihin se liittyy punatiiliarkkitehtuurin ja rakennuksille tunnusomaisen aukotuksen muodossa. Rakennus sijaitsee Meri-Toppilan keskusalueen länsilaidalla, keskusaukion ympärille ryhmittyneiden rakennusten takana. Sen tärkeimpiä lähestymissuuntia ovat Meri-Toppilan puistosta keskusalueelle tuleva reitti sekä pohjois-etelä-suuntaiset Kuivaamokatu ja Alvar Aallon katu.

Päiväkoti on muita teollisuusrakennuksia pienempi, mikä helpottaa sen liittymisen tarkastelua. Samoilta jalansijoilta voi nähdä korjaamon lisäksi viisi muuta vanhaa tehdasrakennusta. Kaupunkikuvallisesti rakennus muodostaa kiinnostavan vastinparin viereisen Aalto-siilon kanssa. Aalto-siilon restauroinnin valmistuttua korjaamon kaupunkikuvallinen asema tulee olemaan nykyistä keskeisempi.

Korjaamon pihalle rakennetut ulkorakennukset muodostavat suojaisan sisäpihan sulkematta päärakennusta pois keskeisistä katunäkymistä. Vastikään uudistettu värikäs leikkipiha elävöittää alueen länsiosaa ja tekee entisestä korjaamosta tunnistettavan päiväkodin.

2025

Pikään tyhjillään ollut Aalto-siilo sai uuden suunnan vuonna 2020, kun arkkitehtitoimisto Skene Catling de la Peña ja kulttuuriperinnön säilyttämiseen erikoistunut Factum-säätiö aloittivat kohteen restauroinnin. Valmistuttuaan siilo aktivoi alueen kulttuurihistoriallista potentiaalia sekä lisää myös viereisen korjaamorakennuksen kiinnostavuutta. Kuvassa siilo on esitetty poikkileikkauksena ja korjaamo näkyy sen taustalla.
KUVA: Skene Catling de la Peña / Factum Foundation.

12.5 Yhteiskunnallinen merkitys

Alkuperäisessä käyttötarkoituksessaan keskuskorjaamo oli osa ulkopuolisilta suljettua tehdasaluetta. Korjaamon yhteiskunnallinen panos näkyi tilaustöissä, joita sen ammattitaitoiset erikoisosaajat tekivät satamassa ja oululaisilla rakennustyömailla.

Kun Meri-Toppilan asuinaluetta alettiin rakentaa, sen sosiaalisiin ongelmiin osattiin varautua. Viranomaisten ja järjestöjen yhteistyöprojektina käynnistetty hanke tuotti uudentyyppisen palvelumuodon, jossa asukkaille suunnatut palvelut sekä yhteisöllisyyteen kannustavat toiminnot koottiin saman katon alle vanhaan korjaamorakennukseen.

Vuosina 1998–2010 toiminut Toppilan monipalvelukeskus oli asukkaiden yhteinen olohuone ja kohtauspaikka, jossa sai sosiaalipalveluita ilman pelkoa leimautumisesta. Alueella asui paljon nuoria eroperheitä ja maahanmuuttajia, joille ensimmäiset kiinnekohdat uuteen asuinalueeseen syntyi usein lasten kautta. Monipalvelukeskuksessa toimineet päiväkoti ja nuorisotalo tekivät rakennuksesta alueen perheitä yhdistävän kaupunkitilan.

Monipalvelukeskuksesta saatuja kokemuksia hyödynnettiin Oulun kaupungin sosiaalipalveluiden järjestämisessä. Sen toimintaperiaatteita jatkoi myös Oulun kaupungin keskitetty palvelupiste Oulu 10. Rakennukseen jääneet päiväkoti ja nuorisotalo ovat edelleen Meri-Toppilan keskeisiä lähipalveluita.

Nykyinen käyttö ei sulje pois rakennuksen tulevaisuutta muussa mahdollisessa uusiokäytössä. Keskeinen sijainti, maltillinen mittakaava ja tilojen monipuolisuus ovat hyviä lähtökohtia rakennuksen arvojen säilyttämiseen.

13 Lähteet

13.1 Kuvat

Kuvalähteet on mainittu kunkin kuvan yhteydessä. Nykytila-valokuvien kuvaaja on Veli-Pekka Huhmo / Arkkitehtitoimisto Jorma Teppo Oy ellei toisin mainita.

13.2 Arkistot

Alvar Aalto -museo
Elinkeinoelämän keskusarkisto ELKA
Kansallisarkisto
Museovirasto, journalistinen kuva-arkisto
Oulun kaupunginarkisto
Oulun Tilapalvelut arkisto
Serlachius Kokelmat ja museo
UPM keskusarkisto

13.3 Painetut lähteet

Alikoski Maarit et al.: Oulun kulttuuriympäristöohjelma, Oulun kaupungin rakennussuojelutyöryhmä 2013

Allas Anja: Lapsi ja arkkitehtuuri, Mannerheimin lastensuojeluliiton julkaisu, Lapsiraportti A36, Valkeakosken Kirjapaino 1982

Hautajärvi Harri (toim): Rakennetun Suomen tarina, Rakennustieto Oy Bookwell Oy, Porvoo 2017

Helamaa, Erkki ja Lahtinen, Ritva: Vanhojen teollisuusrakennusten uusi käyttö: osaraportti tutkimuksessa: teollisuustilan uuskäytön kehittäminen kaupunkien keskustoissa, Tampereen teknillinen korkeakoulu, arkkitehtuurin osasto, rakennussuunnittelun laitos, Tampere 1988.

Kainua Lauri: Osakeyhtiö Toppila – Toppila Oy 1927-1974, Oulu 1981

Koskinen Helinä: Teollisuus luo kulttuuriympäristöjä ss. 112-114 teoksessa Lounatvuori, Irma ja Putkonen, Lauri: Rakennusperintömme: kulttuuriympäristön lukukirja. Rakennustieto, Helsinki 2001.

Lounatvuori, Irma ja Putkonen, Lauri: Rakennusperintömme: kulttuuriympäristön lukukirja. Rakennustieto, Helsinki 2001.

Lujala Elise: Laskuniemen lastentarhasta laajempaan Pedagogiseen päivähoitoon vuosina 1901-1984, Oulun Yliopisto Kasvatustieteen tiedekunta 1999

Lujala Elise: Vanhasta Ainolasta uudelle vuosisadalle, Oulun kaupunki, Gummeruksen kirjapaino Jyväskylä 2001

Niskala Kaarina: Toppilan maankäytön historiaa: Toppilansalmen alueen rakentaminen ja toiminta vuodesta 1724 nykypäivään, Oulun kaupunki, keskusvirasto, suunnittelupalvelut, tekninen keskus, kaavoitus sekä maa ja mittaus, Oulun kaupungin painatuskeskus 1997

Närhi Mikko ja Euroopan rakennusperintöpäivien työryhmä (toim.): Eläköön rakennus! Uusi käyttötarkoitus - uusi elämä: Euroopan rakennusperintöpäivät 2013, Suomen Kotiseutuliiton julkaisuja A, 27, Helsinki 2013

Paitsola Samuli: Building an Industrial Identity, Pohjois-Pohjanmaan liitto 2022

Putkonen Lauri: Kulttuurihistoriallisesti arvokkaat teollisuusympäristöt, Ympäristöministeriö kaavoitus- ja rakennusosasto Tutkimus 4/1988, Valtion painatuskeskus, Helsinki 1989

Puroila, Anna-Maija ja Heikkilä, Rauno: Asuminen, osallisuus ja hyvinvointi Toppilassa, Pohjois-Suomen sosiaalialan osaamiskeskus, Oulun kaupungin painatuskeskus, Oulu 2003

Schildt Göran: Valkoinen pöytä - Alvar Aallon nuoruus ja tateelliset perusideat, Otava Keuruu 1982

Seurantaryhmän loppuraportti Meri-Toppila 1992-2000, Oulun kaupunki. Toppilan seurantaryhmä, Viestintäkeskus, Painotalo Suomenmaa Oulu 2000

Stratton Michael (editor): Industrial building- Conservation and Regeneration, E&FN Spon, London 2000

Ylimaula Anna-Maija, Niskasaari Reijo ja Okkonen Ilpo, Arkkitehtuurin Oulun koulu kohti uutta vuosituhatta, Rakennustieto Oy, Vammalan Kirjapaino Oy 1993

Özlem Özer-Kemppainen, Kari Niskasaari: Toppilan seuratalo, Oulu – pienen julkisen rakennuksen korjaussuunnittelu. Arkkitehtuurin historia III harjoitustyökurssijulkaisu, Oulun Yliopiston arkkitehtuurin yksikkö, Arkkitehtuuri b 16, Oulu 2020

Özer –Kemppainen Özlem , Suikkari Risto ja Helka-Liisa Hentilä (toim.): Korjausneuvonnan laadullisen kehittämisen tutkimushanke – KoLa Oulun yliopisto Arkkitehtuurin osasto Julkaisu A 57, Oulu 2012

13.4 Painamattomat lähteet

Keskinen Ulrika: Tehtaan valot ja varjot, Teollisen perinnön ristiriidat ja sen vaikutukset uusiokäyttöön, Tampereen Yliopisto, Rakennetun ympäristön tiedekunta 4/2024

Krogius Pia: Alvar Aallon kädenjäljet Oulussa - Oulun kolme Aaltoa, taidehistorian maisterintutkielma, Kulttuuriympäristön tutkimus, taidehistoria, Jyväskylän yliopiston Musiikin, taiteiden ja kulttuurin tutkimuksen laitos 2025

Krogius Pia: Tehdassalista luovaksi tilaksi - Oy Toppilan sulfiittiselluloosatehtaan kuivaamon vaiheet, TAHS122 Taiteentutkimuksen visuaalinen analyysi 1.5.2023, KUOMA Jyväskylän yliopisto

Makkonen Leena: Vanhan rakennuskannan suojelu ja uudelleenkäyttö. Toppilan tehdasalue, siilorakennuksen uudelleenkäyttösuunnitelma, Oulun yliopisto, Arkkitehtuurin osaston diplomityö, 16.8.1988

Niemelä Anna: Historiallisen teollisuusrakennuksen säilyttämisen merkitys Meri-Toppilan siilorakennuksen restaurointisuunnitelmat ja suojellun rakennuksen arvo, Oulun ammattikorkeakoulu, Rakennusarkkitehdin tutkinto-ohjelma, Kevät 2023

Taimi Maija: Arkipäivän arkkitehtuurin viimeinen linnake - Alvar Aallon suunnittelema typpitehdasalue Oulun Laanilassa, taidehistorian pro gradu -tutkielma, Turun yliopiston Historian, kulttuurin ja taiteiden tutkimuksen laitos 2018

13.5 Sanoma- ja aikakauslehdet

Arkkitehti 12/1931
Helsingin Sanomat
Kaleva
Kansan Tahto
Liitto
Oulu-lehti
Suomen ulkomaankauppa, keskuskauppakamarin tiedonantolehti
Pölli ja paali, Osakeyhtiö Toppilan tiedotuslehti 1962-1967
Rantapohja

13.6 Sähköiset lähteet

kansallisbiografia.fi
www.aaltosiilo.com
www.kyppi.fi
www.museovirasto.fi
www.ouka.fi
yle.fi

13.7 Haastattelut ja sähköpostit tekijälle

Ahola Kim, nuoriso-ohjaaja 1.10.2025
De Figueiredo Neto Marjo, päiväkodin johtaja 19.9.2025
Eilola Ritva, varhaiskasvattaja 29.9.2025
Junttila Kirsti, arkkitehti 4.11.2025
Koivisto Pauli, arkkitehti 25.9.2025
Taponen Harri, korjausasentaja 23.10.2025 ja 27.10.2025
Silvennoinen Sakari, insinööri 21.10.2025
Vuolteenaho Markku, arkkitehti 7.11.2025

2000-luvun kuntotutkimukset ja selvitykset

2006 Asbesti-inventointiraportti, Kiratek Oy
2020 Ulkopuolisten putkistojen tutkimukset, Kiwa Inspecta Oy
2021 Maaperän ja pohjaveden pilaantumistutkimus, Afry Pöyry
2024 Vesikaton korjausraportti, Kattotutka Oy
2023 Kiinteistön määräaikaistarkastus, Kiwa Inspecta Oy
2023 Sisäilmatutkimus. Kiwa Inspecta Oy
2024 Lattianalustäytön tutkimusraportti
2024 Vesikaton kuntotarkastusraportti, Adde Oy
2024 Huoltoraportti (kaksi osaa), Adde Oy

Lähde: Oulun Tilapalvelut arkisto

MERITOPPILAN PÄIVÄKOTI

Kuivaamokatu 6, OULU

RAKENNUSHISTORIASELVITYS

Arkkitehtitoimisto Jorma Teppo Oy

31.12.2025